

The Project Gutenberg eBook of Népdalok és mondák (1. kötet); Magyar népköltési gyűjtemény, by János Erdélyi

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Népdalok és mondák (1. kötet); Magyar népköltési gyűjtemény

Author: János Erdélyi

Release date: June 6, 2012 [EBook #39931]

Language: Hungarian

Credits: Produced by Albert László (This file was produced from images generously made available by The Internet Archive/Canadian Libraries)

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK NÉPDALOK ÉS MONDÁK (1. KÖTET);
MAGYAR NÉPKÖLTÉSI GYŰJTEMÉNY ***

Megjegyzés: Az eredeti képek elérhetők innen: <http://archive.org/details/npdaloksmond00erd>
Facebook oldalunk: <http://www.facebook.com/PGHungarianTeam>

**MAGYAR
NÉPKÖLTÉSI GYŰJTEMÉNY.**

**PESTEN,
BIZOMÁNYBAN EMICH GUSZTÁVNÁL.
1846.**

NÉPDALOK ÉS MONDÁK.

**A KISFALUDY-TÁRSASÁG
MEGBIZÁSÁBUL
SZERKESZTI ÉS KIADJA
ERDÉLYI JÁNOS.**

**PESTEN,
NYOMATOTT BEIMEL JÓZSEFNÉL.
1846.**

A magyar népköltemények gyűjtésének gondolata nem új, de fájdalom, nem is régi. Énekes gyűjteményeket ismerünk, minő 1803-ból a váci, mellynek előszavában emlékezet vagyon egy, 1799-ben készült és megjelent gyűjteményről. Ez utolsót nem ismerem, de mennyiben a kezem között levő¹⁾ annak folytatása vagy utánzása lehetett, a mi szempontunkból tekintve, – nem igen sokat ért, mivel a benne megjelent dalok minden egyéb voltak mint népdalok. A sárospataki „Érzékeny és vig dalok gyűjteménye“ mellynek második bővített kiadása 1834-ből való, és így az első körülbelől öt hat évvel korábban láthatott világot, sokkal többet ér, nem csak általános költészeti, hanem valóságos népköltészeti tekintetből is. Ebben, sok becses, főleg az iskolai ifjúság által szerzett, dalokon kívül tisztán népdal mintegy 70 darab találtatik. Ezen gyűjteményeken kívül a népköltészet nálunk nem másképp műveltetett, mint ponyvai irodalom által, míg a népben korrul korra kimutatható bizonyossággal mindig élt, változott, hervadt, vagy virult, a nép sorsa, körülményei szerint. A m. t. társaság felállta után mindjárt, a népdalokra szintén előkelő gond fordított, melly szándékát az Academiának törvényhatóságok is sietének buzdítani 's nov. 16. 1832 tartott heti ülésében illy levél olvastatott: Tekintetes Tudós Társaság! Mennyire szivünkön fekszik a magyar nyelvnek terjedése, azt bizonyítja megyénkben több tartalmu rendszabásoknak megállapítása, mellyek által a föld népét honni nyelvünk kedvelésére ébreszteni kívánjuk. – Ezen anyai nyelvünk iránt vonzó határtalan vágyódásunk ösztönéből a t. t. Társaságot hivatalosan, egyszersmind barátságosan kérjük, hogy szembetűnő levén a mesterembereknél a számtalan magyar műszavak fogyatkozása, ezen fogyatkozást kipótolni s egyszersmind a magyar nyelv nagyobb megkedveltetésére alkalmas népdalokat készíteni és közre munkálni méltóztasson. Egyébiránt stb. a t. t. Társaságnak kész köteles szolgálai Komárom vármegye közönsége. Költ Komáromban 1832. eszt. augusztus 1-ső napján tartott közgyűlésünkől. Még Esztergom megyéről tudom, hogy e végett szinte felszólítá az Academiát, mellynek aztán, tagok és nem tagok egyiránt küldének dalokat, de az Academia e tárgyat, noha szerkesztőket is nevezte már, bizonytalan időre kénytelen volt letenni, s gondjait egy más, későbbi, Társaságnak, melly egyenesen a szépirodalom minden oldalról művelésére, terjesztésére alakult – a Kisfaludy-Társaságnak átengedni, melly 1843. dec. 2-dikán tartott ülésében a népköltési ereklyék gyűjtését elhatárován, felszólítást bocsátott ki az országba s egy uttal az Academiát is fölkéré hogy a levéltárban letett gyűjteményeket használatra kiadni méltóztatnék. Az Academia szives készséggel hajlott a kérelemre 's egy újabb indítványt küldött át a Kisfaludy-Társasághoz miszerint a gyűjtendő népdaloknak, a mennyire lehet, zenéjökre is forditná gondjait és figyelmét, hogy a magyar népköltészetnek ezen lényeges és jellemző vehiculumának több becses példányai nemcsak az elfeledtetéstől megóva, a mivel közönség ismeretére jőjenek, hanem ahhoz értők által s tökéletes magyar szellemben szerkesztve, a már nagy számban kijött s jobbára idegen hangművészek által elferdített dalok sorsára ne jussanak! E szerint a Kisfaludy-Társaságnak nemcsak a dalok gyűjtése, hanem melódiáik közzététele is feladatává lön, melly kettős vállalat alulirtnak bocsátott gondjai alá, ki általvevén mind az Academia, mind a Kisfaludy-Társaság gyűjtéseit, a jelen könyvet szerkeszté, nem minden válogatás nélkül ugyan, de mégis szorososan ragaszkodva azon elvhez, hogy a dalok ugy kerüljenek világ elé, mint jellemző valóságukban a nép között élnek. E közben, mint a népköltészethez érdekes adat, jelent meg már eddig három füzet Kecskeméti Csapó gyűjtése szerint, s ennyi – tudtommal – mi a népdalok körül irodalmilag történt, s most egész tisztelettel jegyzem föl ide mindazok becses nevét, kiktől a Kisfaludy-Társaság gyűjteményeket vön.

VI.

VII.

VIII.

1. Kelecsényi József urtól 13 darab, köztök egy pár rege.
2. Füzes-Gyarmatról Szakál Lajos gyűjteménye 17 d. és H. G. néhány töredéke.
3. Piry Czirjék prof. urtól Érsek-Ujvárból, különböző vidékekről 36 d.
4. Szabó Dávid urtól, Hegyaljáról 39 db.
5. Haas Mihály urtól, többnyire baranyai híres rablókrul 20 db.
6. Gróf Dessewffy Virginia kisasszonytól szabolcsi dalok 50 db.
7. Nyájasditól (álnév) egy monda Buda haláláról.
8. Ivánszky Jánostól Nagy Tőre vidékéről, Bars megyéből 12.
9. Debreczen tájárul, Dobay Jánostól 26.
10. Vasból, Szelestey László urtól 6 db.
11. Szilágysági 14 népdal és 13 táncznóta, Halász Márton urtól.
12. Három csomó vegyes Schedius Lajos urtól; a. köznépi dalok 27. db. b. Magyarországi énekek 22. db. c. Régi magyaroknak szomorú és keserves énekjek 1. db.
13. Nyitrából Kelecsényi Józseftől 16. db.
14. Vieszkáról Szeberényi Lajos urtól 24 db.
15. Többnyire a Rábaközön szedett népdal, Pintér Endre praemonstrati szerzetes kanonok urtól, Csornáról 107 db.
16. Molnár Adám nevelő urtól Pestben, a pöszeri pusztáról 48 db.
17. Hont és Nograd megyei, Pajor István urtól 25. db.
18. Ismét Pintér Endre urtól egy küldeményben 132.
19. Békes megye Körös-Tarcsa helységében Szőke István tanító ur által gyűjtött 49. népdal, átnézve és beküldve Szakál Lajos ur által.
20. Vasból Horváth Elek urtól 12 db.
21. Szombathelyről Simon Vincze praemonstrati szerzetes kanonok urtól 40 db.
22. Ugyan onnan Szelestey László urtól újra 11 népdal s néhány táncz és egyéb multságok alkalmával rögtönzött, ugy nevezett rigmus.
23. Gyórból Baki Gábor prof. urtól 11 db. hangjegyekkel együtt.
24. Nogradból, Pajor István urtól újra 75.
25. Benófy Soma Sajó-völgyből 20 db.
26. Családról Kelecsényi József egyvelege.
27. Baki Gábor Gyórból folytatva 27-ig, kótákkal.
28. Szeberényi Lajos ismét 32 db. Maglód és Péczel tájékról.
29. Gyurinka Antal Vácziól több népdalt s köszöntő verseket mesterlegényektől.
30. Zerrák Antal Gyórból ireghi dalokat, Tolna megyéből.

IX.

31. Bátky Károly Kecskemétről.
32. Haas Mihály prof. Pécsről.
33. Josics Károly Bogádról hegyhátiaikat.
34. Samarjay Károly Komáromból.
35. Petőfy.
36. Greguss.
37. Székes-Fehérvárról Hodosi Karácsony József urtól, legközelebb elhunyt testvére Karácsony Lázár hátrahagyott irományaiából egy 200 dból álló népdalgyűjtemény és külön két kötetben azoknak boldogult által gitárra tett zenéi.
38. Szombathelyről Simon Vincze urtól ismét 37 db.
39. Vasból Ács Károly kocsi iskolai igazgató urtól. 30 db.
40. Csornáról, Pintér Endre urtól ismét 213 db.
41. Szeberényi Lajos urtól újra 32. db.
42. Pápa és Ladány (Bars) vidékeiről Horváth Károly urtól 25. db;
43. Pozsonyból Berzsényi Pongrácz urtól hangjegyekkel 24 db.
44. Pápáról Kiss Dénes urtól hangjegyekkel 122. db.
45. Noszlopy Titus urtól egy kisebb csomó hangjegyekkel.
46. Ludnics Miklós ügyvéd urtól némi peres irományokból egy csomó egyveleg.
47. Perkátharal, takácsmester Molnár József urtól több nyomtatott és írott füzet, köztök némelly saját dalai is.
48. Erkről Kovács Károlytól 31 db.
49. Külön vidékekről Döbrentei Gábor kir. tan. urtól 106 db.²⁾
50. Mátra és Zagyva-vidéki, Nagy Iván urtól 24 db.
51. Váczi, Gyurinka Antal urtól 23 db.
- 52-63A m. tudós társaság XV-ik nagygyűlése rendelkezéséből ennek levéltárából használatra: Udvardy János lev. tag gyűjteménye 246. db. 2. Ercsey Dániel lev. tagé 112 db. 3. Demjén Sándor urtól hangjegyekkel 28 db. 4. Kecskeméthy Csapó Dániel uré 130 db. 5. Néhai Mindszenty Dániel gyűjteménye u. m. egy bevezető értekezés; I. rész 188 db. II. rész 40 db. III. rész 57 db. hangjegyes 88 db. s e mellett Mátray Gábor véleménye s külön 7 füzet nemzeti zenemód. Czuczor Gergely r. tagé 14. db. 7. Gróf Desewffy Virginia kisasszonyé 42 db. 8. Hoblik Márton ltagé hangjegyekkel 21. db. 9. Névtelen gyűjtemény hangjegyekkel, 105 db. 10. Schedel Ferencz r. tagé 22 db. 11. Szücs Ábrahámé 62 db. 12. Kelecsényi Józsefé 2. füzet.
64. Gödörházi Gödör József ur Szendről, Komárommegyéből 13 db.
65. Póngrác Lajos ur hontmegyei ipolysági népdalokat gyűjtött számra 43. dbt.
66. Kelecsényi J. ur ismét néhány egyveleget: rigmusokat és kortesdalokat.
67. Simon Vincze praemonstrati tanító ur, Szombathelyről 29 db. leginkább Ollát-tájiakat.
68. Szabóky Adolf ur kegyes rendi tag berencsi (nyitramegyei) népdalokat, 50-net
69. Ismét a m. t. társaságtól egy csomó, beküldve Mayer István urtól Muzslai népdalok czim alatt, 5-49 db.
70. Gr. Desewffy Virginia kisassz. folytatólag 51-116-ig hangjegyekkel együtt.
71. Szabolcs déli oldaláról Szilágyi István 19 népdalt.
72. Illy czim alatt: Népdalok gyűjtve a pozsonyi lyceumbeli magyar társaság meghagyásából, Szeberényi Andor által.
73. Kelecsényi József Nyitrából egy költői zsebszótárt és dalokat.
74. Névtelen, 8 dalt.
75. Népdalok, összeszedte Békássy János 27 db.
76. Remellay Gusztáv Pétervár vidékéről néplegendát pétervárad i havi boldogasszony czim alatt.
77. Szelestey Szombathelyről vőfél-köszöntéseket.
78. Oláhországi tánczverseket Ürmösy Sándor utazásából közle Schedel.
79. Boros-Sebesről Bitó Ferencz maga versét.
80. Forrayné ő nagysága Budáról Külkey Henrik ur által egy Nadasdy dalt, hangjegyekkel.
81. Magyar dalok czim alatt, Névtelen hangjegyeket is.
82. Borbély Lajos három kötet gyűjteménye, tiszamelléki dalokkal, Hevesből.
83. Nagy Gáspár urtól Komáromból néhai Kiss Lajos ur iratai közül különböző vidéki dalok 7. füzetben.
84. Kis kötetben dalok Névtelentől 38 db.
85. Kelecsényi József hét kötetkét; többek közt a váczi dalos könyvet is
86. Baki Gábor Györből folytatólag 28-44. számig, hangjegyekkel.
87. Gr. Desewffy Virginia kisasszony 11 székely népdalt küldé Jeney József gyűjtése szerint.
88. Császár F. Abony tájékarul közle néhányat és egy mondát Mátyás k. aranygyapjas bárányáru.
89. Horovicz, Fülöp, öt füzetet.
90. Nagy Iván újra, Mátra és Zagyva vidékéről.
91. Mayer István ebédi dalokat.
92. Kelecsényi Pál gesztei és kolonyi dalokat, Nyitrából és Barsból.
93. Székely népdalokat Marosvásárhelyről, Szentkirályi Gábor.
94. Puszta Monostorról dalokat, hét mondát és rejtvényeket Eperjessy Ferencz.
95. Gaal egy mondát, a három királyfiról, irt le népi előadás után.

X.

Hogy a népdalok gyűjtésének hire kedvező viszhangra talált, mutatja e sorozat; hogy bennök országos és nemzeti kincs van elrejtve, mindnyájan tudjuk és bizonyosan e szempontból indultak ki a felszólító nemes megyék is - kiknek a teljesült ügyet ezennel van szerencsénk pártolásába ajánlani - de a népdalok mellett szól mindenek előtt a művelt nemzetek és tudósaik példája, mert minden europai nép - kezdve angoltul a finn népekig - talán a törököt kivéve - bir már efféle gyűjteményekkel; s csak a mi hanyagságunk volt e részben, - mint sok másban is - megmagyarázhatlan. És bár ennyi érdeke, ennyi ok szól is a népköltészet mellett, mind hiába, ha egy, nevét elhallgató hazafi társul nem ajánlkozik, egy körülbelül 30 ives gyűjteménynek kiadására, mit azért hozok fel, mert ez oka, hogy ki nem adatik mind, a mi be gyűlt; de meggondolva, hogy nála nélkül még az sem adatott volna ki, a mi most kiadatik, csak forró köszönetünket érdemli.

Szerkesztésre nézve ennyit jegyzek föl: sok dal lesz itt, melyet senki nem hallott úgy, mint általam közöltetnek, mert némellyik három, sőt négyből is van összerakva, a különböző beküldések szerint. Ez másnem is lehet. Mert mint egyik beküldő, Gyurinka Antal ur írja „az ilyen dalokat egyik elkezd, és a hány danolja, mind bővíti ujjakkal” miből természetesen következik, hogy a különféle beküldést szabad is, lehet is összeolvasztani.

XI.

Némellyek szerint maga Homér, de mult században Ossian énekei, legújabb pedig a finn hősköltemény: Kalervalva, 32 énekben, szinte illy változó előadás, a nép ajka után iraték le, s adatott ki. Bár több volna efféle és ekkép szerkeszteni valónk nekünk magyaroknak is! Voltak helyek, mellyeket a kéziratokból máskép olvasni, mint a hogy kinyomattak, vagy nem tudtam, vagy nem mertem, de későbbi, mind e mai napig folyt, beküldésekből tisztába hoztam. Ezeknek kijavitása feltalálható leszen hátul a jegyzetekben. A mi ezeken kívül hibásan volna, értők ítéletére hagyom: jegyezzék föl észrevételeiket, közöljék azon tisztelt társasággal, mellynek czimzete alatt megy világra e gyűjtemény; lesz ott, a ki hasznokat vegye.

Ohajtom pedig, szerezenek e dalok annyi örömet mindenkinek, mint szerzének vala nekem, mig körülök fáradoztam, s terjedjenek el minél több kézbe palotátul gunyhóig, mert velök egy láncszemmel, egy köteléssel van több ismét a külön érdekek egyesítésére. Költ Pesten, marczius 9. 1846.

Erdélyi János.

ELSŐ KÖNYV.

-1-

SZERELMI DALOK.

-2-

-3-

1.

Arany- ezüstért, cifra ruháért,
Leányt el ne végy koszorujáért;
Inkább szeressed jámborságáért,
Előtted való szép járásáért.

Ne nézz a leány tánczos lábára,
Ne hajolj az ő mézes szavára;
Figyelemmel légy indulatára,
Tanulj szert tenni szive titkára.

2.

Szomorú már nekem járásom, kelésem,
Talán e világban nem leszen örömem,
Mert az én édesem eltávozik tőlem,
Kéért elbágyadott szomorodott szivem.

Látom, a tavasznak mindenek örülnek,
Gyenge virágokbul a koszorúk kelnek.
De az én bánatim mind csak öregbednek,
Mert nehéz gyötrelmek szivemen nem szűnnek.

-4-

Zengedez az erdő, sok szép énekszóval,
Tündöklik a' mező ékes virágokkal;
De én szegény fejem csak búval, bánattal,
Világból kimúlok iszonyú kinokkal.

3.

Panaszimat mondani nem merem,
Mert nincs nekem olly biztos emberem,
Csak te néked jelentem, istenem,
Fordítsd jóra már az én életem.

Itéltetem ezerféleképen,
Nem találnak bűnösnek semmiben.
A rosz nyelvek mégis rágalmaznak,
Angyalomtól fosztani akarnak.

Igaz ugyan, ki szeret, az szenved,
Rózsájáért mégis mit nem tehet;
A ki szeret, örömmel reménylhet,
Minket is hát, rózsám, az követhet.

4.

Az ur lelke legyen,
Kincsem, te lelkeddel;

-5-

Hordozzon az isten,
Szerelmem, békével.

Megbocsáss, ha voltam
Valaha vétséggel,
Az urnak anyyala
Menjen te véled el.

5.

Ha én páva volnék,
Páva módra járnék,
Duna vizét innám,
Dunát átrepülném,
Fenyőágra szállnék,
Fenyőmagot enném,
Aztán megrázkodnám,
Tollam elhullatnám,
Leányok felszednék,
Menyecskék megkötnék,
Urfiak viselnék.

6.

Hej páva, hej páva,
Császárné pávája!
Ha én páva volnék,
Jobb reggel fölkelnék.

Folyóvízre mennék,
Folyóvizet innám,
Szárnyam csattogtatnám,
Tollam hullogatnám.

Szép leányok szednék,
Bokrétába kötnék,
Az én kedvesemnek
Kalapjára tennék.

7.

Fáj, fáj, fáj, fáj,
Fáj a' szívem, fáj,
Fáj a szívem te éretted,
Mióta megismértelek,
Fáj, fáj, fáj a szívem, fáj.

Nincs, nincs, nincs, nincs,
Bizony sehol nincs
Drága személyednek párja,
Bárki a' földet bejárja,
Nincs, nincs, bizony sehol nincs.

Szép, szép, szép, szép,
Oh melly igen szép,
Szemeidnek ragyogása,
Piros szádnak mosolygása,
Szép, szép, oh melly igen szép!

Oh, oh, oh, oh,
Oh angyalkám, oh!
Ki ne szeretne tégedet,
Ismervén szép személyedet,
Oh, oh, csókolni való!

Hát, hát, hát, hát,
Mi csuda az hát,
Hogy ékes tüzzel ragyogott
Szemed engem rabul fogott,
Hát, hát, mi csuda az hát?

Várj, várj, várj, várj,
Csak egy kicsit várj!
Mebánod még tettetésed,
Csintalan szineskedésed;

Várj, várj, csak egy kicsit várj.

Oh, oh, oh, oh,
Oh kedvesem, oh!
Hogy szeretnélek tégedet,
Ismervén hamis szivedet,
Oh, oh, kedves ámitó!

Jaj, jaj, jaj, jaj,
Oh melly édes baj!
Rabja vagyok már szivednek,
Imádója személyednek,
Jaj, jaj, oh melly édes baj!

Kár, kár, kár, kár,
Igen nagyon kár!
Hogy a szived állhatatlan,
Egynél hogy maradhatatlan,
Kár, kár, igen nagyon kár.

Már, már, már, már,
Csak maradj el már!
Hahogy tőlem elpártoltál,
Hozzám hűségtelen voltál,
Már, már, csak maradj el, már.

Nem, nem, nem, nem,
Már nem hiszek, nem!
Ki is hinne olyan szívnek,
Ki magát igéri tíznek,
Nem, nem, már nem hiszek, nem.

El, el, el, el,
El kell menni, el.
El kell menni, nincs mit tenni,
Téged, kedves, felejtteni,
El, el, el kell menni, el.

Nem, nem, nem, nem,
Soha többé nem.
Soha többé nem szeretlek,
Szívemen már erőt veszek,
Nem, nem, soha többé nem.

Légy, légy, légy, légy,
Légy szerencsés, légy.
Áldjon meg az én istenem,
Oh kedves hűségtelenem.
Légy, légy, légy szerencsés, légy.

Meg, meg, meg, meg,
Meglátlak még, meg.
Meglátlak még vig szemekkel,
Megölellek hiv kezekkel,
Meg, meg, megölellek, meg.

8.

Édes dudu, duduskám,
Szép babukám, babuskám,
Alakom, angyalkám,
Pintyőke madárkám!

Tubám, tőlem ne repülj,
Hanem hiv fészkedbe ülj;
Lankadt ölembe dülj,
Nékem örömet szülj.

Osztozzál egy szivemmel,
Lelket végy egy lelkeimmel,
Ne vess beszédimmal,
Könyezz szemeimmel.

Vannak, kik reád vásnak,
Nem engedlek én másnak,
Sem a gaz szokásnak,

Bár sok vermet ásnak.

Téged, téged szeretlek,
Téged, téged kedvellek.
Csín- csillagom, kegyesem,
Lépes mézem, édesem,
Egy szóval mindenem;
Tudod, én istenem! -

Piros pipacs ajakid,
Kökény egy pár szemeid,
Pár citrom melleid,
Sólyom tekinteteid!

Termeted keménysége
Szép testednek épsége,
Teljes egészsége,
És mi nemessége!

Bizony minden hibátlan,
Csinos, deli, ártatlan,
Minden porczikája.
Sziv remek munkája.

Azért mivel méltó vagy,
Tüzem hozzád égig nagy,
Enyhíts harmatoddal,
És úgy bánj raboddal.

Nyitom minden eremet,
Fömládozom véretem,
Igaz életemet,
Tűz láng hív szivemet.

9.

Mint gerlicze madár,
Ki társátul elvál,
Jaj! kesergi társát,
Zöld ágra nem is száll.
Csak sohajt és fárad, valaholott megáll,
Mindaddig bujdosik, míg társra nem talál.

Az én életemnek
Is úgy vagyon sorsa,
Mert bokros bubánat
Azt igen futkossa.
Szivemet bubánat, mint partját, víz mossa,
Hervadni kezdettem, mint őszszel a rózsa.

E mellett keserves
Jajszót kiált én szám,
Mert többé nem látlak
Gyakorta, violám.
Elmegyek-e hozzád, nem tudhatom nyilván,
Láthatlak-e többet, avagy sem ezután?

Nálad nélkül leszen
Már egyedül éltem,
Az idegen földön
Rettentő gyötrelmem.
Én soha te rólad el nem felejtkezem,
Valamig testemből ki nem megy a lelkem.

Csak egy gerliczecske,
Ártatlan madárka,
Ha társátul elvál,
Jaj, mint nem cselekszik.
Mód nélkül bánkódik, zöld ágra nem is száll,
Vizet felzavarja, úgy marad szomjazva.

Tudom, hogy tovább is
Kivánnál szolgálni,
Érettem szüntelen
Járni, fáradozni.
Sőt velem egy utra kivánnál indulni,

De minthogy nem lehet, csak el kell maradni.

10.

Egy ártatlan nézés megszedített,
Egy mézes csók hálóba kerített;
Mellyért az én szívem szertelen fáj:
Ennek oka csak egy mosolygó száj.

Csókolom gyöngy ajakidat százszor,
Magamat többre ajánlom másszor;
Legyen szerelmünknek e summája,
Vagyok angyalkámnak hiv szolgája.

11.

A merre én járok,
Még a fák is sirnak,
Gyenge ágairul
A levelek hullnak.

Hulljatok, levelek,
Rejtsetek el engem,
Mert az én galambom
Sirva keres engem.

Hulljatok, levelek,
Sűrűn az utamra,
Hogy ne tudja rózsám,
Merre ment galambja.

12.

Hiven szerettem,
Senkit más nem kedveltem.
Kedvét kerestem,
Hibáit nem nevettem.
Mit vétettem, nem tudhatom.
Az az én bánatom.
Hogy most is ég indulatom,
Éledek, ha láthatom.

Bárcsak követnél,
Holtig állandó lennél;
Engem szeretnél,
Senkit más nem kedvelnél:
Ugy bús napom felderülne,
Bánatom enyhülne;
Sápadt orczámon kedv ülne:
Könyekben nem fürödne.

13.

Jó napot, kedvesem, drága angyalom!
Utánad fáradok, nincs nyugodalmam,
Keresztül a réten, völgyeken, hegyeken
Kiáltok, hogy hol vagy, hol én vigasztalóm?

Utánad könyűim hullnak sűrűen,
Zokog fájdalmas sebes szívem;
Kérdeztem az embereket: nem látták-e kedvesem?
Mind azt mondják, hogy haragszik rám szüntelen.

Hát ennek oka, kedvesem, mi lehet?
Azt hallottam, készakarva gyűlölsz engemet;
Ez az oka hogy elhagytál, más hivatalt választottál,
Igy felelvén egy valaki kedvesem előtt.

Csak szeress kedvesem, mig tart ideje,
Mig a rozmarinbokornak zöld a levele,
A papságból kimehetek, még téged el is vehetlek,
Nem vagyok még püspöküinktől megeskedtetve.

Igy van így, kedvesem, mert tiéd vagyok,
Ezután holtomig tiéd maradok;

Éjjel, nappal, reggel, estve, te vagy arany színnel festve;
Szívemben fogsz ragyogni, mert tiéd vagyok,
Ezután holtomig tiéd maradok.

-15-

14.

Köszönetem nyujtom, kedves, jó szivedért,
Áldjon meg az isten minden jószágodért,
Mellyekkel irántam ártatlan okokban
Viseltettél.

Ne epezz, oh kedves már többé engemet,
Mert minden szavaid kín, keserúségek,
Intlek bús szívemre, néked mentségedre
Nem lehetek.

Lehetsz, oh még édes, egyszer örömemre,
Ha nem lesz kérésem szívbeli terhedre;
Koszorút karomra küldvén, áldozatra
Ha indulok.

Megteszem angyalom, ámbár nem szívesen,
Csak első áldásod tőled elnyerhessem;
Akkor is mindenkor kedves galambodról
Megemlékezz.

Soha el nem felejthetlek már tégedet,
Most utólszor intlek úgy mint kedvesemet:
Több szerencsét keress, papokat ne szeress,
Isten veled!

-16-

15.

Minek sirsz, kedvesem, bájoló angyalkám!
Minek panaszkodol kincsem, ó Lórikám!
Tán, hogy elhagytalak,
Méreggel csaltalak,
Ne gondold azt.

Minek mondtad azt, hogy engem szerettél,
Engem mindeneknél leginkább kedveltél.
Papi rendbe léptél,
Engem kinevettél,
Rabbá tettél.

Ki ne szomorkodnék éretted, oh édes!
Minden szavaidat hallani keserves,
Könyes bús szívemre,
Több ismeretedre,
Mind halálig.

Mivelhogy társamnak meg nem kaphattalak,
Nyoszolyó lányomnak én téged választlak.
Köss koszorút mostan,
Imádkozzál ottan,
Az oltárnál.

Térdepelj közelebb, az isten áldását
Hadd adhassam reád, úgy mint áldomását.
Több szerencsét keress,
Papokat ne szeress,
Élj boldogul.

-17-

Megteszem kinok közt, ámbár nem szívesen,
Csak hogy utólszor is áldásod vehessem.
Én rólam szegényről,
Szeretett hivedről,
Emlékezzél.

Ki fog már ezután engem vigasztalni,
Egyéb mint zöld erdő, hol fogok sétálni.
Egyedül én árván,
Az istent imádván
Te éretted.

Add reám csókodat, el kell már búcsúznom,

Tőled, szép angyalkám, el kell már indulnom.
Keress egy hivebbet,
Kivel szerelmedet
Feloszthatod!

16.

Hol jártál violám, ilyen korán?
Látom a cipődet, harmatos már.
Rózsás kertben jártam,
Violát vizsgáltam.
Kedves rózsám!

Hoztál-e violát a számomra?
Kit felteszek holnap kalapomra?
A mellyről megtudják,
Hogy szeretjük egymást,
Kedves rózsám!

Bocsáss be, galambom, egy két szóra,
Mert ime már eljött az az óra,
Mellyben bucsuzásom,
Lészen elválásom,
Kedves rózsám!

Te is tégy érettem hív fogadást,
Hogy én rajtam kívül nem szeretsz mást.
Jártadban, keltedben,
Teljes életedben,
Kedves rózsám!

Szivemnek, violám, az lesz nehéz,
Hogy te ékes szemed reám nem néz,
Mert már tőlem elválsz,
Engemet árván hagyysz,
Kedves rózsám!

Szivemet szivednek most ajánlom,
Ihol a jobb kezemet beadom,
Hogy visszajöttömbe
Legyek szerelmedbe,
Kedves rózsám!

Áldjon meg az isten, kedves rózsám,
Látom, igaz szíved voltál hozzám.
Köszönöm hiveséged,
Hozzám szívességed,
Kedves rózsám!

17.

Vajjon, mit irjak rózsámnak,
Legkedvesebb violámnak?
Reszket kezem, alig irok,
Hogy nem látlak, azért sirok.

Gyakran nézek házad felé,
Mind reggel, mind este felé;
Kikönyöklök az ablakon,
Még sem láthatlak, galambom!

18.

Vajjon mit irjak rózsámnak, jaj!
Vajjon mit irjak rózsámnak, jaj!
Legkedvesebb violámnak jaj, jaj, jaj!

Reszket kezem, nem irhatok, jaj!
Reszket kezem, nem irhatok, jaj!
Fáj a szívem, nem szólhatok, jaj, jaj, jaj!

Hozd ki rózsám, kantáromat, jaj!
Hozd ki rózsám, kantáromat, jaj!
Kantározd meg a lovamat, jaj, jaj, jaj!

Látod rózsám, hogy nyergelek, jaj!

Látod rózsám, hogy nyergelek, jaj!
Még sem hiszed, hogy elmegyek, jaj, jaj, jaj!

-20-

Lovam lába indulóban, jaj!
Lovam lába indulóban, jaj!
Magam szája bucsuzóban, jaj, jaj, jaj!

Nézz utánam keservesen, jaj!
Nézz utánam keservesen, jaj!
Látsz-e többé vagy soha sem, jaj, jaj, jaj!

Ha meg nem látsz az életben, jaj!
Ha meg nem látsz az életben, jaj!
Meglátsz a magas egekben, jaj, jaj, jaj!

19.

Én csak szenvedek, és nem tudom mért?
Holtig epedek hűségemért.
Nem is úgy érteném,
Ha kedvem érzéném.
De látják az egek,
A felsőbb seregek,
Igazságom,
I, i, i, i, igazságom.

Oh nyisd meg, angyalom, szived titkát,
Haragodnak, kérlek, mondd meg okát.
Mert, hogyha vétettem,
Kedvedet vesztettem:
Oh szánd meg ügyemet,
Keserves éltemet
Jaj, szüntesd meg;
Jaj, jaj, jaj, jaj szüntesd meg.

-21-

20.

Mig élek, szép lélek, nem felejtlek,
Elmémből, szivemből ki sem vetlek;
Én haljak, én muljak, én romoljak,
Előbb, hogysen tőled én megváljak.

Ha téged nem látlak, csak ohajtlak,
Mind éjjel, mind nappal így kiáltlak:
Pin, pin, pin, pin, pin, pintyókécském!
Kin, kin, kin, kin, kin, kincsecskécském!!

21.

Istenem, istenem!
Vajjon mi lelt engem?
A szeretőm anyja
Átkozott meg engem.

Bár ha megátkozott,
Az csak mind oh semmi,
Csak rózsámat hagyja
Nekem csókolgatni.

Tudom akkor leszen
Nekem ő kedvesem,
Ha őt ölelheti
Gyenge fejü kezem.

-22-

22.

Hej, be szépen világít
Az esteli csillag;
Hej be szép szóke legény
Áll ablakom alatt.
Be kellene híni,
Mellém is ültetni,
Piros szóke legénynek
Puha ágyat vetni.

Ujjamon a gyűrűje,
Zsebemben levele,
Piros szőke legénynek
Rajta van a neve.
Nem adnám én a nevét
Két arany almáért.
Hát ő magát hogy adnám
Széles e viláért!

23.

Feljött már a hajnal,
Hajnali szép csillag,
Egy szép piros legény
Ablakomon hallgat.
Ki kellene menni,
Be kellene híni,
Két szép piros orcáját
Meg kellene csókolni.
Ki is fogok menni,
Be is fogom híni,
S azt a kerek száját
Egyszer megcsókolni.

-23-

24.

A fényes csillag is
Ballag haza felé,
Ballag barna legény
A galambja felé.

De mig oda ballag,
Jóformán megvirad,
Gyenge szerelmeknek
Hamar vége szakad.

25.

Oh én édes rózsám, be szeretlek,
Szomorú szivemből ki sem vetlek,
Mig bennem a lélek,
Mig testemben élek,
Szeretgetlek.

Akkor jőj el hozzám, mikor mondom,
Még a csizmád sarka se kopogjon,
Oh én édes rózsám,
Jere el ma hozzám,
De csak este.

-24-

26.

Juttassa eszedbe ez a kis nefelejcs,
Hogy engem szivedből soha el ne felejts.
Soha el nem felejt tégedet ez a szív;
Csak te is hozzája légy állandó és hív.

Én csak egynek vagyok igazán áldozó,
Soha nem szokásom, hogy legyek változó;
Jőj hozzám, mert vagyok régen várakozó;
Csak te is légy nálam holtomig lakozó.

27.

Ha te tőled rózsám, meg kellene válni,
Nem tudnék igazi szeretőt találni.

Ha bár minden rózsa leánygyá válnék is,
Galambomnak párja nem származnék mégis.

Lehet-e gerlicze boldogabb én nálam?
Lehet-e boldogabb nálad, virágszálam?

28.

Huss, huss, huss,
Ölbe huss!
Kedvesem, hozzám juss!
Rajta szép leánykám!
Jössz te, kis báránykám,
Váltsunk csókot.

-25-

Czupp, czupp, czupp,
Édes czupp,
Édesebb, mint szirup!
Rajta hát! czuppantsunk,
Lángokat lobbantsunk,
S oltogassunk!

29.

Azt gondolod, édes rózsám,
Hogy te megcsaltál,
Hogy helyettem más szeretőt
Titkon tartottál;
Engem bizony meg nem csaltál:
Hanem csaltad magadat,
Nem barna galambodat.

Vége legyen szerelmünknek,
Már most megmondom;
Azért ne is haragudjál,
Tudtodra adom.
Én is találok szeretőt,
Ki én hozzám hivebb lesz;
Ki megölel, hozzám fordul,
Jaj de is szépen megcsókol,
Velem vidám szókat szól.

-26-

30.

Mért nem jöttél hozzám,
Midőn parancsoltam,
Már az én szívemet,
Azzal mindenemet,
Másnak ajánlottam.

Nemcsak ajánlottam,
De oda is adtam;
Régi jó kedvemet,
Egész életemet,
Gyászba borítottam.

Oda van mindenem,
Nincsen semmi kedvem,
Mert már eltávozott
Tőlem, s elbucsúzott,
A kit én szerettem.

Engem ámitottál,
Hamis szívű voltál,
Egy szóért, kettőért,
Egy kis gyarlóságért
Máshoz folyamodtál.

Te tettél fogadást
Én előttem, nem más,
Hogy én rajtam kívül,
Soha tiszta szivbül,
Senkit sem szeretsz mást.

Szerelem, gyötörtél,
Mert mézet ígértél;
És hiv, kis szívembe,
Dobogó mellembé,
Ime mérget mértél.

-27-

Ne bánkódjál többé,
Légy másnál hivebbé;
Mínthogy kisdéd szívem,

Volt legdrágább kincsem
Tovább nem türheté.

31.

Bucsúznak szavaim
Te tőled, galambom!
Indulnak lábaim,
Megjött elválásom.

Könyeznek szemeim,
Örömem elveszett,
Reszketnek ajakim,
Oh szomorú eset!

Töröld le, galambom,
Sűrű könyeidet,
Hogy meg ne emészsze
Szőke két szemedet.

Minden pillantásban
Rólam emlékezzél,
Lángoló szívemről
El ne felejtkezzél.

Köszönetet szólok
Hív szivességedért,
Miglen sirba szálllok,
Égek jó szivedért.

Irva vagy, galambom,
Örökre szivemben,
Valamig piros vér
Folydogál ereemben.

Utójára kérlek,
Rólam ne felejtkezz,
Hogy együtt vigadjunk,
Szüntelen ügyekezz.

Csak egy pár csókot adj
Uti költségemre,
Ha isten visszahoz,
Százat adok érte.

32.

Azt gondolom, eső esik,
Pedig a szemem könyezik.
A szeretóm halva fekszik,
Holnap délre eltemetik.

Bár csak addig ki ne vinnék,
Mig én innen oda mennék,
Koporsójára borúlnék,
Jaj be keservesen sirnék.

33.

Sem eső nem esik,
Sem felhő nem látszik,
Mégis az én bundám
Két oldalról ázik.

De hogy is ne áznék,
Mikor mindig sirok,
Bánatim árjával
Már többé nem birok.

Sir az egyik szemem,
A másik könyezik.
Sirjon mind a kettő,
Mint a sebes eső.

Lehajtom fejemet,
Rózsám, a válladra,

Hullatom könyemet
Hószinű nyakadra.

34.

Záporosó után
Eszterhaj megcsordul,
Talán még idővel
Szived hozzám fordul.

Te tettél fogadást
Én előttem nem más,
Hogy soha sem szeretsz
Én kívülöttem mást.

Hamis lelkű voltál,
Engemet megcsaltál,
Egy csókért, kettőért
Máshoz folyamodtál.

Azzal ne dicsekedj,
Ha megvetettél is:
Parancsol az isten
Talán még nekem is.

35.

Találsz, rózsám, találsz
Szebbet, gazdagabbat.
De soha nem találsz
Nálam igazabbat.

Azzal ne dicsekedj,
Hogy engem megcsaltál,
Nem én vagyok első,
A kivel így bántál.

Másnak irigylettél,
Magad megvetettél;
Illy szerencsétlenné,
Valld meg, miért tettél?

Azért én nem sirok,
Ha megvetettél is,
Parancsol az isten
Szeretőt nékem is.

36.

Hervad az a rózsá,
Kinek töve nincsen.
Elhervadok én is,
Mert szeretőm nincsen.

Hervadj rózsám, hervadj,
Már az enyém nem vagy;
Míg az enyém voltál,
Piros rózsá voltál.

Piros rózsá voltam,
De már elhervadtam;
Sűrű könyeimmel
Orczámat lemostam.

Jobb lett volna nékem
Világra se lennem,
Mintsem illy kinokat
Kelletik szenvednem.

Elmehetek már én
Alá s fel az utcán;
Nem mondják már nékem:
Gyere be, violám!

Gyere be, violám,
Csókold meg az orczám,

Én is megcsókolom
Százszor egymás után.

37.

Bolondság volt nádhoz bizni,
Melly fel szokott szépen nőni,
De mihelyt a szél kezd fújni,
Minden felé kezd hajolni.

Én is biztam egy nádszálhoz,
Ki elhagyott, hajlott máshoz;
Kéért immár halálomhoz,
Közel vagyok végórámhoz.

Én te reád nem haragszom,
Óh én kedves virágszálom!
Noha tőled meg kell válnom,
Okát én ennek nem tudom.

Fekete gyászban jár szivem,
Nékem sincs már semmi kedvem.
Hogy elhagyott szép szerelmem,
Akkor én nagy búba estem.

A mit szivem nem remélett,
Most szerencse abba ejtett,
Kiben szivem dicsekedett,
Tőlem elidegenedett.

Illy kedves jóakarómat,
Szépen szóló galambomat,
Ki megcsókolá orczámat,
Elszalasztám madaramat.

De már bárcsak valahára
Repülnél az ablakomra,
Tudom, sokszor galambmódra,
Csókot adtam ajakidra.

Siratnálak, hogyha szánál,
Mefognálak, ha megvárnál.
Eddig, szivem, enyim voltál,
Nyugszik szived immár másnál.

Nem szólhatok, csak hallgatok,
Mert azzal nem használhatok.
Másoknak példát adhatok;
Kérlek, rólam tanuljatok.

38.

Rózsa vagy, rózsa vagy,
Még annál is szebb vagy;
Aranynál, ezüstnél,
Sokkal ékeesebb vagy.

Aranyat, ezüstöt
Mindenkor talállok;
De te tőled, rózsám,
Könnyen el nem válok.

39.

Hajnal, hajnal, hajnal akar lenni,
Én galambom haza akar menni.
Ne menj el, drága kincs,
Még egyszer rám tekints.
Hej gyönyörű virágom!

Estve, estve, ha elnyugszik a nap,
Látogass meg majd, galambom, holnap.
Éretted, kedvesem,
Édes az életem,
Hej drága egyetlenem!

40.

Arra járjunk arra,
Merre furulyáznak;
Merre a legények
Éjjel nappal járnak.

Szabad a legénynek
Éjjel nappal járni.
De a szegény lánynak
Házához kell várni.

Házához kell várni.
Talpon istrázsálni,
Sok éjjeli álmot
Érte elmulatni.

41.

Rózsám kertje alatt mentem,
Rózsa szagát megéreztem.
Fájt igen a szívem,
Változott a színem,
Hogy galambom nem láthattam.

Ha még egyszer arra mennék,
Szeretőmmel beszélhetnék!
Megmondtam anyjának,
Mondja meg apjának,
Adják nekem leányukat.

Ha nekem nem adja kendtek,
Jó gondját viselje kendtek,
Írassák levélbe,
Csinálják üvegbe,
Hogy szívem ne fájjon érte.

42.

Itt hagynál-e, nem szánnál-e?
Elhagyni nem sajnálnál-e?
Szived értem nem fájna-e?
Szemed könye nem hullna-e?

Csillagoknak ragyogása,
Gyöngy két szemed rám forgása,
Piros orczád égő lángja,
Jaj szívemnek gyöngyvirága!

Ennyi esztendőtil fogva
Nem voltam én senki rabja,
Most estem én nagy rabságba,
Angyalomnak hállójába.

Mások mondják hogy rád néztem,
Véled, angyalom, beszéltem;
Annyira hogy tiéd vagyok,
Míg az életben maradok.

Hogyha nem szeretsz, megválom.
Mindenekről elbucúzom,
A koporsóig bujdosom,
Igy közelget el halálom.

43.

Ha én rózsá volnék,
Hamar elhervadnék.
Senki rám nem nézne,
Senki nem szeretne.

Ne mondj hát rózsának,
Engem violának;
Egy viola-szegfűt,
A nyári nap elsüt.

Bizony, ha lehetnék,
Én csak galamb lennék;
Oh hová nem mennék,
Ha most repülhetnék!

-37-

Sem rózsza nem leszek,
Sem galamb nem leszek,
Mert én, édes rózsám,
Csak a tied leszek.

44.

Pirulj, rózsza, pirulj
De nekem ne virulj;
Boldogtalan lettem,
Mert özvegyet vettem.

Özvegyet, tanultat,
Ki nézi a multat;
Ültében, jártában,
Voltért nyög magában.

Hol vagy első férjem!
Jó volt nálad nekem.
Korán lefeküdtem,
De későn ébredtem.

A midőn ébresztett
Csókjával füresztett;
Kelj fel, szívem, kelj fel,
Itt van a szép reggel!

Felment a mi anyánk,
Kisöpri a szobánk;
Messze fáradozott,
Fris vizet is hozott.

-38-

45.

Megüzentem az édes anyámnak,
Gyöngy koszorút kössön a lányának;
Két szélire két szál rozsmaringot,
Közepibe bokros búbánatot.

Kimegyek a temetőm szélire,
Kiasatom siromat előre,
Feltekintek sirva az egekre,
Szép angyalom, hagylak az istenre.

46.

Árva vagyok, árva lettem,
Szerencsétlennek születtem,
Mert attól elrekesztettem,
A kit igazán szerettem.

Bezárom hát bús szívemet,
Siratom szeretetemet;
El kell hagynom kedvesemet,
Vele együtt mindenemet.

Ott, a hol nem látnak mások,
Magamnak majd egy sirt ások,
A bók és könyhullatások
Lesznek nekem a sirások.

-39-

47.

Nem átkozlak, nem szokásom,
De sok sűrű sohajtásom
Felhat a magas egekre,
Mind te felelsz meg ezekre.

Nekem a legszebbik estve,
Fekete színre van festve;

Komor felettem az ég is,
Elhagyott a reménység is.

A mi engem vidítana,
Az élethez kedvet adna:
Attól mind meg vagyok fosztva,
A jó mind másnak van osztva.

Fel se venném, a mi nézi,
Él az isten, elintézi,
De hogy értem ő is érzi,
Ez, a mi szívemet vérzi.

48.

Életemmel, halálommal,
Utolsó vérontásommal,
Mindenekre kész vagyok.
Az lesz nekem nyereségem,
Ha sirhalmomat kedvesem
Könycseppekkel tiszteli.

De ha engem elkerülne,
Más szerelmébe merülne,
Ugy előre meghalok. –
Lesz még nekem olly hív társam,
Bár a kősziklából ásom,
Ki szeret állandóul.

49.

Ha nekem szóltál volna,
Szeretőd most szebb volna;
De nekem nem szóltál,
Velem csak tréfáltál,
Elmult időd ne sirassad már.

Késő immár bánkódni,
Elmult időt siratni;
Máskor eszed legyen,
Szíved bátrabb legyen,
Szívtül, szívnek szólni, nem szégyen.

Nyisd ki festett kapudat,
Tűkör két ablakodat,
Hadd lássam pálmádat,
Piros két orczádat,
Hadd mulassam veled magamat.

Csillagok sokasága,
Nap és hold ragyogása,
Mindenek hasznára,
És vidámságára,
Csak a szívem jár érted gyászba.

Maradj tehát, reményem,
Tündöklő szép napfényem;
Im látod utamat,
Induló lábamat,
Talán többé vissza sem jövök.

50.

Elment az én babám, itt hagyott engemet,
Elvitte magával, minden vig kedvemet.

Alá foly a Duna, nem foly többé vissza,
Elment az én babám, nem jön többé vissza.

A fecske is elmegy, de tavaszra megjön,
De az én galambom, akkor is csak nem jön.

51.

Bucsúzni akarok, drága kincsem, tőled,

Talán örökre elvándorlok előled;
Uti leveleim pecsételve, készek,
Meghasad a szívem, midőn bucsút vészek.

Jaj, de nem válhatok, galambom, tőled el,
Nem indulhatok én utra nélküled el;
Add által szivedet, ez lesz utitársam,
Adj egy csókot rózsám, az lesz végjutalmam.

Szólani sem tudok, bánat fogja szívem,
Áldjon meg az isten jóságodért, hivem.
De mivel nem vagyok te véled magam itt,
Kisérij a pitarba, ott sugok valamit.

52.

Pest mellett van egy kertecske, kuk!
Pest mellett van egy kertecske,
Abban lakik szép szüzecke,
Kuk, kuk, ku-ku-ku-kuk!

Mikor éjjel álmodozom, kuk!
Mikor éjjel álmodozom,
Azt gondolom, veled játszom,
Kuk stb.

Reszket pennám, alig irok, kuk!
Reszket pennám, alig irok,
Hogy nem látlak, azért sirok,
Kuk stb.

Pesten jártam iskolába, kuk!
Pesten jártam iskolába,
Térdig jártam a rózsába,
Kuk stb.

Lehajoltam, szakasztottam, kuk!
Lehajoltam, szakasztottam,
Kedves galambomnak adtam,
Kuk, kuk, ku-ku-ku-kuk!

53.

Voltam én már gazdag is,
Ha most szegény vagyok is;
Talállok én szeretőt,
Minden ujjomra kettőt.

Az egyikre szép rózsát,
A másikra violát,
Harmadikra lelkemet,
A ki szeret engemet.

54.

Menyasszony, menyasszony!
Nem vagy már kisasszony;
Van tenéked férjed,
Kitől jussod kérjed.

Vőlegény, vőlegény!
Nem vagy szabad legény.
Van te néked párod,
Kitől jussod várod.

55.

Szegény vagyok én,
Szélrül fekszem én,
Csak azt engedd, édes rózsám,
Hogy ágyadra fölfekhessem én.

Hajnal hasad már,
Majd megvirad már,
A menyasszony a padláson

Maga marad már.

56.

Hol voltál te, kis nyulacska?
Atatuti, táratuti, az erdőben.

Minek voltál az erdőben?
Atatuti, táratuti, vesszőcskékért.

Minek neked az a vessző?
Atatuti, táratuti, kertecskének.

Minek neked az a kis kert?
Atatuti, táratuti, virágoknak.

Minek neked az a virág?
Atatuti, táratuti, bokrétának.

Minek neked a bokréta?
Atatuti, táratuti, legényeknek.
Atatuti, táratuti, legényeknek.

57.

Szerettelek, nem tagadom,
De annak már vége vagyon.
Vége vagyon volt kedvemnek;
Teljen kedve irigyemnek.

Másoknak is azt ajánlom,
Szerelemnél jobb az álom:
Mert az álom nyugodalom,
De szerelem szivfájdalom.

Nincs ez világon drágább kincs,
Mint kinek szeretője nincs;
Mert kinek szeretője van,
Keze lába bilincsen van.

De a ki csüng a rab szíján,
Sokszor van az esze híján.
A ki nem hiszi, próbálja,
Bizonyosan úgy találja.

58.

Beteg az én rózsám,
Beteg ágyban fekszik,
Áldja meg az isten,
A ki vele bánik.

Beteg vagy, angyalom,
Beteg vagyok én is,
Talán rossz mostohád
Volt irántad hamis.

Engemet is kinez,
Ha téged nem sajnál,
Bárcsak őtet vinné
El az a rossz halál.

Ha meghalsz angyalom,
Én is veled megyek,
A bús harangszóval
Elhínik az egek.

59.

Az én galambomnak dombon van a háza,
Három szép czédrusfa van az udvarába.

Megkötöm lovamat czédrusfa ágához,
Számptalan borulok angyalom vállához.

Az eső is esik, a harmat is lepi,

Talán a kétféle meg is keseríti.

60.

Felmenék egy hegyre,
Benézék egy kertbe,
Ott látám kedvesem,
Sajnálám édesem.

Még is megszólítám:
Hova mégysz, violám?
Aratót keresni:
Szeretőt számlálni.

Furcsa egy pacsirta,
A ki ezt így írta:
Nálam a gyűrűje,
Más a szeretője.

61.

Azt a leányt szeretem én,
S egyedül azt dicsérem én,
Kiben egyiránt lelke is
Gyönyörködhetik testem is.
Ki szívesen lát egyiránt,
Délben, estve, reggel, korán.

62.

Jaj be szegény legény vagyok,
Egy pénznek ura nem vagyok.
Hej költsön kérnék, de nem kapok,
Mert nagy interest nem adhatok.

Szegény legény vagyok nagyon,
Magam heverek az ágyon;
Mi haszna, hogy nincs feleségem,
Ha mindig üres az erszényem.

Utszu tehát mit nem teszek!
Feleséget mindjárt veszek.
Nem bánom, legyen, ha szegény is,
Faháztul való vagyok én is.

Szánjon meg hát hugom asszony,
Legyen feleségem asszony,
Építsünk csak a szereteten,
Boldogok leszünk mind a ketten.

63.

Ugy meg vagyok határozva,
Mint a csikó kantározva,
Szabadságom el van zárva,
Mint a madár kalitkába.

Ha még egyszer szabadúlok,
Több szerelmet nem koldúlok.
Szabadságért halok, élek,
Míg bennem cseng bong a lélek.

64.

Már megmondtam rózsám,
Ne szeress engemet,
Kettős az én szívem,
Megcsal az tégedet.

Ha azt tudtam volna,
Hogy úgy járok véled:
Szomorú bubánat
Választ el tetőled.

Válassz el, istenem,

Széles e világtól.
Ha elvásztottál
Kedves galambomtól.

Három esztendővel
Tovább éltem volna,
Ha a te szerelmed
Meg nem fogott volna.

65.

Angyalom, édesem,
Drága szerelmesem!
Szívem sebe orvosát
Szivednél keresem.

Te vagy az a drága
Szerelem virága,
Mellynek ifju szívemre
Terjedt ki az ága.

66.

Szomorú az idő,
Meg akar változni,
Talán a rózsámtól
Kelletik elválni.

Csak azt mondd meg, rózsám,
Mellyik uton mégy el,
Felszántatom én azt
Aranyos ekével,

Be is vetem én azt
Szemen szedett gyöngygyel,
Be is boronálom
Sűrű könyeimmel.

67.

Bezzeg van Pest vármegyében,
A Dunának lementében,
A ki ragyog személyében,
Mint a csillag az egekben.

Ékes viola nemzette,
A pünkösti rózsza szülte,
Égi harmattal nevelte,
Ezt az egyet úgy kedvelte.

Mint a napnak ragyogása,
Barna szemének járása;
Ugy illik egész mozgása,
Még csak Pesten sincsen mása.

Szép kis gyöngye természetének,
Ékesen zengő nyelvének,
Nem kár volna személyének,
Hogy ünnepet szentelnének.

S e gyöngy leány az én rózsám,
Ha barna szemét veti rám,
S gyönggén megcsókolja orczám,
Nincs ország, mellyér odadnám.

68.

Az éjjel álmomban
Én aztat álmodtam,
Virágos kert alatt
Hat ökrön szántottam.

A rózsám is ott volt,
Az ökröt hajtotta,
Magam is ott voltam,

Az ekét tartottam.

Fel is szántottam már,
Aranyos ekémmel,
Be is vetettem már
Tiszta ezüst gyönggyel.

69.

Bár csak hamar szüret lenne,
Szüret után hideg lenne,
Azután szánon járnának,
Legények házasodnának.

Bár csak lenne olyan szüret,
Mellyben szemlélnének szüzet.
Én is szemlélttem már egyet,
A kit szivem, lelkem szeret.

70.

Ha tudtad rózsám, hogy enyém vagy,
Miért adtad máshoz magadat?
Azért adtam máshoz magamat,
Nem viselted, rózsám, gondomat.

71.

Felszállott a páva
Vármegye házára,
Sok szegény legénynek
Szabadulására.

Várj meg, páva, várj meg,
Hadd izenjek tőled,
Apámnak, anyámnak,
Szívbeli mátkámnak.

Ha kérdik: hogy vagyok,
Mondjad hogy rab vagyok,
A jó isten tudja,
Mikor szabadulok.

Rab vagy rózsám, rab vagy,
Én meg beteg vagyok;
Ha el nem jöss hozzám,
Talán meg is halok.

72.

Szeretem én magát nagyon,
Mert fekete szeme vagy;
Szemöldöke sugár vagy,
Az enyémhez illik nagyon.

Nem volt eszem, hogy szerettem
Mást, míg magát nem ismertem;
Ő maga is szeret nagyon,
Azért az enyém maradjon.

Eszem-adta, teremtette,
De nagy a maga szemérme.
Jaj ne nézzen a szemembe,
Meghalok szégyenletembe.

73.

Ajakid, rózsám, mézesek,
Csókjaid, rózsám, édesek.
Angyalom, csókolj, hadd czuppanjon
Ajakimon a csók, hadd czuppanjon.

74.

A kállai utcza ki van festve,

Teli van legénnyel minden este,
Sétálnak kevélyen, mint a páva,
Csak úgy mosolyognak a leányra.

Hej! megmondtam, rózsám, ne nézz rájok;
Csalfa legény, csalfán szól a szájok,
Nem fogadtad: megfogott a tőre,
Nem megyünk már rózsám, esketőre.

Fel-felülök szürke paripámra,
Bevágatok Kálló városába;
Betekintek rózsám kapujára,
S hull a könnyem a nyeregkápára.

Nincsen nekem sehol maradásom;
Érted hull a könnyem, szép galambom.
Ha szeretsz, jőj a Tisza vizére,
Ketten szálljunk le a fenekére!

75.

Meg kell a buzának érni,
Mert a nap hőisége éri;
Meg kell arczomnak hervadni,
Mert azt a búbánat éri.

Hogyha megérik a buza,
Szegény ember learatja.
Megért szívem búbánatja,
A halál lekaszáthatja.

-55-

76.

Van szeretóm, kettő, három,
Három közt csak akad párom;
Jaj istenem, de megjáróm,
Ha majd elhagy mind a három.

Mostan még csak vigan élek,
Egyen kettőt is cserélek.
De bezzeg, ha asszony leszek,
A búnak is helyt engedek.

77.

Csillagos az ég, csillagos,
Rózsafa levele harmatos;
Rózsafa levele, szakadj rám,
Kedves édes rózsám, nézz reám.

Csillagos az ég, csillagos,
Bú szállt a szívemre, bánatos;
Akárhová hajtsam fejemet,
Sehol sem találok helyemet.

78.

Most jó szeretőt tartani,
Most van mivel csalogatni,
Most érik a jó mogyoró,
Szőlőhegyen alma, dió.

Barna szeretóm van nékem,
Szőkeért tán becserélem,
Mert a szőke feje karja,
Szépen ölel, ha akarja.

A galambom kis karjai
Nem akarnak meghajlani.
Pedig másképp hogy ölel meg,
Ha nem ölel, hogy szeret meg?

79.

Mondtam anyám, házasíts meg,

-56-

De azt mondtad, hogy ráérek:
Elvitték a szeretőmet,
Verje meg az isten őket.

Ki elvitte, éljen vele,
Csak előttem ne ölelje.
Mert ha előttem öleli,
Azt gondolom, hideg lel ki.

80.

Édes anyám! meghalok,
Házasodni akarok,
Héj, huj, meghalok,
Házasodni akarok.

Édes fiam! ne halj meg,
Inkább házasodjál meg;
Héj, huj, ne halj meg,
Inkább házasodjál meg.

Édes anyám, nem merek,
Mert azt mondják, hogy gyerek;
Héj, huj, nem merek,
Mert azt mondják, hogy gyerek.

Édes fiam, kurvannya,
A ki neked azt mondja,
Héj, huj, kurvannya,
A ki neked azt mondja.

81.

Édes anyám, meghalok,
Házasodni akarok;
Édes fiam, ne halj meg,
Inkább házasodjál meg.

Édes anyám, meghalok,
Férjhez menni akarok.
Édes lányom, ne halj meg,
Inkább szeretődhez menj.

Ha meghalok, nem bánom,
Testamentomban hagyom,
Hogy négy legény vigyen ki,
Szeretőm fog siratni.

Rózsából lesz temetőm,
Liliomból lepedőm,
Rozmaringból kereszttem,
Soha el nem felejttem.

Anyám, anyám, jó anyám!
Készítsd el fejér ruhám,
Elindulok hosszú útra,
Miről babám nem vár vissza.

82.

Sáros ez az utcza,
Mellyben szoktam járni;
Páratlan gerlicze
Szokott hozzám járni.

Ha isten engedi;
Párja leszek neki,
Ha párja nem leszek,
Szeretője leszek.

83.

Akkor veszek el, galambom,
Ha elfogy az a nagy halom.
Inkább kosárral elhordom,

Csak engem végy el, galambom.

De te elmégy, s engem itt hagysz,
Szivemre bűt s bánatot hagysz,
Olyat mind a szomszéd halom;
Érted halok meg, galambom.

Elment, elment az én párom,
Még az éjjel visszavárom.
Visszavárom éjszakára,
Csókot nyomok orcájára.

84.

Nincsen annak semmi baja,
Ki szeretni nem tud soha.
De van annak nagy bánatja,
Ki babáját nem láthatja.

85.

Izent nékem a gavallér:
Kell-e, babám! pengő tallér?
Nem kell nekem pengő tallér,
Maga sem kell a gavallér.

Izent nékem a mészáros:
Kell-e nékem gyűrű, páros?
Nem kell nékem gyűrű, páros,
Maga sem kell a húsáros.

Izent nékem csizmazia:
Kell-e, babám! piros csizma?
Nem kell nekem piros csizma,
Maga sem a csizmazia.

Azt izente a katona:
Kell-e, rózsám! karton szoknya?
Nem kell nekem karton szoknya,
Maga sem kell a katona.

Izent nékem János deák:
Kell-e, babám! gyöngye virág?
Nem kell nekem gyöngye virág,
Maga sem kell János deák.

Izent nékem a kalmár is:
Kell-e, babám! piros kláris?
Nem kell nekem piros kláris,
Maga sem kell a kalmár is.

Izent nékem Barna Pista:
Kell-e szelid galamb csókja?
Jaj! kell nekem galamb csókja,
Maga is kell Barna Pista.

86.

Én istenem, be szép élet,
A ki csizmaziát szeret,
Mihelyt feslik a csizmája,
Mindjárt bevarrja rózsája.

Még is gyönygebb az az élet,
A ki szabólegényt szeret,
Mihelyt feslik a ruhája,
Mindjárt megvarrja rózsája.

De még gyönygebb az az élet,
A ki úrfi legényt szeret,
Mihelyt elfogy a kávéja,
Mindjárt küld a patikába.

Még is gyönygebb az az élet,
A ki atyafiát szeret,
Mihelyt elfogy a jó bora,

Mindjárt küldi a sógora.

Megterítem asztalomat,
Ugy várom a galambomat;
Várom, várom, a mig várom,
Még rám nem érik az álom.

87.

Nincsen kedvem, nincsen,
Mert szeretőm nincsen;
Ha szeretőm vóna,
Kedvem is úgy vóna.

Nincsem kedvem, nincsen,
E világhoz való;
Mert szeretőm nincsen,
Kedvem szerint való.

Ha szeretőm vóna,
Kedvem szerint való;
Kedvem is úgy vóna,
E világhoz való.

88.

Megvettem a szeretőmet
Nagy áron.
Általvittem vagy tizenkét
Határon.
Hol vizeken, hol patakon,
Hol sáron,
El sem hagyom, mig élek a
Világon.

89.

El kell mennem már Családrul,
Isten hozzád, angyalom!
Mert te tőled el kell válnom,
Jaj be nagyon fájlalom.
Jaj már nekem, neked is,
Jaj a szívem, szived is,
Szorongatja a szerelem,
Járja bús szívemet is.

Föltekintek még én egyszer
A csillagos egekre;
Ott látok én kis madárkát
Haza felé repülve.
Szállj le, madár, ha lehet,
Irok neki levelet:
Mondd meg az én galambomnak,
Ne sirasson engemet.

90.

Ha fölvetem paplanos ágyamat,
Oda várom kedves galambomat,
Feküdj fel csak alig,
Nem egész a falig,
Világos viradtig.

Ne takaródz be nagyon,
Mert meleged vagyon;
Szerelmes galambom,
Szerelmes galambom!

91.

Fejik a fekete kecskét,
Verik a barna menyecskét,
Ha verik is megérdemli,
Mert az urát nem szereti.

Ki az urát nem szereti,
Annak van most becsületei;
Nekem is van becsületem,
Az enyimet nem szeretem.

Ki az urát nem szereti,
Kopotnyikot főzzön neki,
Adja be azt vacsorára,
Kiteríti viradtára.

Én csak azért nem szeretem
Az uramat, mert félt engem;
Ha szép legénnyel beszélek,
Már azt mondja, rosszúl élek.

Eső után a nap derül;
Az én kedvem is megkerül.
Mihelyt a férjem halva lesz,
Mindjárt egy szép legény elvesz.

92.

Jaj be sáros ez az út,
Volt szeretőm, de rám unt.
Jaj, de csillagos az ég,
Majd eszébe jutok még.

Nincs már nekem szeretőm,
Csak egy veres keszkenőm,
Gondolom a szeretőm;
Csókolom a keszkenőm.

93.

Édes falum határa!
Itt hagylak nem sokára;
Itt hagyom a falumat,
Szánom a galambomat.

Oh melly vigan megyek el,
Egy zsák diót viszek el;
Ha megúnom, leteszem,
Mellé dülök, megeszem.

94.

Hajtsd ki babám, az ökröket,
Legeltesd meg szegényeket,
Hej, legeltesd meg szegényeket!

Tilalmasba ne hajtsd őket,
Mert elveszik a szűrödet,
Hej, mert elveszik a szűrödet.

Ha elveszik a szűrödet,
Mivel takarsz be engemet?
Hej, mivel takarsz be engemet?

Van én nekem czifra bundám,
Avval takaródzunk, rózsám,
Hej, avval takaródzunk, rózsám.

Van én nekem egy szép házam,
Abban vagyon vetett ágyam,
Hej, abban vagyon vetett ágyam.

Vetett ágyban czifra dunna,
Avval takarlak be, rúzsá!
Hej, avval takarlak be, rúzsá!

95.

Nyitra partján nevelkedik tulipán;
Az én szívem téged ohajt és kíván.
Jaj de nehéz a szerelmet viselni,

Mint ibolyát tövis közül kiszedni.

Csattog a szél, az ég nagyon villámlik,
Az én szívem csak utánad bánkódik.
De megmondom édes tubám, el ne hagyj!
Mert ha elhagysz, megátkozlak, elhervadsz.

96.

Bodrog partján nevededett tulipán,
Bús szívem csak téged ohajt, téged vár.
Bokrétámnak elhervadt szépsége,
Oda tulipánom gyönyörúsége.

Elmegyek immár te tőled, gyöngy alak,
Kit én bizony sokat ohajtottalak:
Örökösen én téged el nem hagylak,
Bizonyoságra még most is megcsókollak.

Ha elmégy is már én tőlem, drága kincs:
Gyöny fekete két szemeddel rám tekints!
Én is tartlak a szívemben, míg élek;
Egyetlen egy gyönyörúséges lélek.

Az én kedves szeretőmtől megválok,
A melly dolgot én eléggé sajnálok;
Többé veled, szép kincsem, nem sétálok,
Nyugodalmat más helyen nem találok.

Oh édesem, drága piros orczádat,
Hadd fogjam meg két szép arany almádat.
Megtapasztalom melleden rózsádat,
Fordulj hozzám, csókolom te szép szádat.

Megkérdezem, szeretőmtől, szeret-e?
Megölelem, megcsókolom, tartja-e?
Katonává lettem rózsám, bánod-e?
El kell immár masíroznom, szánod-e?

Bár e világra ne születtem volna,
Ennyire érted nem gyötrődtem volna.
Szép szín alatt csókjaiddal megcsalál,
Igy jár, a ki szép szeretőre talál.

Búcsúzásom már tőled elvégezem,
Hosszú beszédre reá nem érkezem;
Hűségedre magam lekötelezem,
Édesednek ki magamat nevezem.

97.

Nem anyától lettél,
Rózsafán termettél,
Piros pünköst napján
Hajnalban születted.

Orczáid rózsái
Ha közel volnának,
Égő szívem mellé
Tüzném bokrétának.

98.

Sokszor vagyok nálad nélkül,
Busúlok magam egyedül;
Sokszor szívem buba merül,
Igaz szerelem tüzetül.

Ha tudtad hogy haragszol rám,
Mért csókoltad meg az orczám?
Jobb lett volna, édes rózsám,
Ne is szóltál volna hozzám.

Elmégysz babám, engem itt hagysz,
Bús szívemre bánatot hagysz,
Akkorát, mint köves halom,

Meghalok érted, galambom.

99.

Addig élem világomat,
Mig szél fujja pántlikámat.
A pántlika könnyű ruha,
Mert azt a szél könnyen fujja.
De a konty, az nehéz ruha,
Mert azt a bú gyakran járja.

100.

Hervad a cziprusfa
A sirnak tetején,
A tömlöcz fenekén
Hervad a szép legény.

Nem azért hervad ő,
Hogy a tömlöcz rabja;
Hanem azért hervad:
Elhagyta galambja.

101.

Mariskám, Mariskám,
Szivemnek bálványa!
Szivem a szivedet
Mig élek is szánja!
Én tégedet, te engemet
Hasztalanúl szeretsz,
Máshoz kötött esküvéseid;
Már enyém nem lehetsz.

Felejts el, felejts el,
Felejts el engemet!
Vesd ki a szivedből
Gyászos emlékeimet.
Mert én téged, kedves rózsám,
Hiába szeretlek,
Másnak adtam ígéreteim,
Tiéd nem lehetek.

102.

Melleden termett egy rózsza,
Annak vagyon két bimbója.
Egyik, orczám hervasztója,
Másik, szivem gyulasztója.

Piczin szeme, piczin szája,
Barnapiros két orczája;
Ha én aztat nem láthatom,
Meghalok érted, galambom.

103.

Gyere babám, a kert mellé,
Feküdjünk le egymás mellé;
Hadd nézem ki a szemedből,
Szeretsz-e tiszta szivedből?
Ha nem szeretsz, veszekedj meg,
Hogy a szived repedjen meg.

104.

Beteg se voltam én,
Mégis meghaltam én,
Az új temetőben
Legelső voltam én.

Rózsza nyilott rajtam,
Violát neveltem;
A kiért meghaltam,

Annak virágoztam.

Síromon a rózsá,
Galambomat várja;
Gyer oda, galambom,
Szakaszsz egyet róla.

Gyöngyös bosszujára,
Ifjak bánatára,
Írigyek kárára,
Lányok siralmára.

105.

Kicsin vagyok én,
Majd meg nőlk én;
Eszteendőre, vagy kettőre
Férjhez megyek én.

Oh te piczike,
Ki ne szeretne?
A ki téged nem szeretne,
Hunczut a neve.

106.

Ha meguntad, rózsám,
Velem életedet;
Csináltass koporsót,
S temess el engemet.

Tétesd fel egy fára:
Itt fekszik egy árva,
Kinek szerelméből
Történt az halála.

107.

Lám megmondtam, bús gilicze,
Ne rakj fészket az utszélre:
Mert az uton sokan járnak,
Téged rózsám, feltalálnak.

Csak rakj fészket az erdőre,
Annak is a közepére,
Czédrusfának tetejére,
Fügefának levelére.

108.

Ángyom, ángyom, édes ángyom,
Mért szeret kend, olyan nagyon?

Ha szeret kend, titkolja kend,
Ki ne világosítsa kend.

Jó szeretni, de titkosan,
Nem mindenkor világosan.

A ki világosan szeret,
Megitélik az emberek.

109.

Tudod, rózsám, mit fogadtál,
Mikor kertben sétálgattál;
Rózsát kértem, csókot adtál,
Fogadj isten, hogy megszántál.

110.

Pista szivem, be alhatnám!
Ott a szüröd, terítsd alám:
Hogyha egy álmod alhatnám,
Szűz karodon elnyughatnám.

Ha szűz karod karom alatt
Átfoglalna,
Gyöngé csókod, csókom alatt
Elolvadna.

Hogyha engem elszalasztasz,
Illyen rózsát nem szakasztasz.
Nagy a sövény, mély az árok!
Pista szivem! reád várok;
Szűz karodon, én galambom,
Nyughatom csak!
Gyöngé csókod szűz mézétül
Élhetek csak!

111.

Menj szeretőm ablakába,
Röpülj az ő szobájába,
Te kis fecske! s azt izenem,
Hogy őtet most is szeretem.

Jőjön hozzám vacsorára,
Szívesen elvárom mára;
Csak hogy egy pár csókot adjon,
S kedves szeretőm maradjon.

Jó neszmélyi bort hozattam,
Asztalom tele rakattam
Rétesekkel, pogácsákkal,
Sárga, veres violákkal.

Jőj el hozzám vacsorára,
Találsz egy gazdag mátkára;
Megmutatom a kincsemet,
S néked adom mindenemet.

112.

Bánod gazda, bánod,
Hogy lányodhoz járok,
De még jobban bánod,
Ha lányoddal hálok.

Házadhoz sem járok,
Lányoddal sem hálok,
Mégis a gátadon
Olyan rést csinálok,

Nem terem annyi nád,
Kivel becsinálnád,
Nincs is annyi pénzed,
Kivel kiváltanád.

113.

Bús az idő, bús vagyok én magam is,
Valamennyi szép leány van, mind hamis.
Szeretete nem állandó,
Mint az idő változandó, ihaja!

Felettem is mért borult be illy korán,
Mert elhagyott, kit szerettem igazán.
Másnak hódolt a hitetlen,
Azért vagyok illy kedvetlen, ihaja!

Árva vagyok, hej nincs is olyan árva,
Mert szivedből rózsám, ki vagyok zárva.
Nem leszek én árva mindég
Boru után derül az ég, ihaja!

114.

Tisza mellett van egy város, Berekszász.
Volt szeretőm néha ötven, néha száz.
Volt szeretőm néha száz is,

Jó volna most csak egy pár is, ihaja!

Erdélyország fővárosa Kolozsvár.
Volt szeretóm, de elhagyott az is már;
Volt szeretóm, de elhagyott,
Irgalmatlan megtagadott, ihaja!

Ritka buza, ritka árpa, ritka rozs,
Ritka legény, ritka leány takaros.
Ritka leány, ki megállja,
Hogy a legényt meg ne szánja, ihaja!

115.

Szomorú hirt hoztak nekem az estve,
De még szomorúbbat a minap estve.
Rózsám írta levelébe,
Nem vesz többé kegyelmébe,
Igazán.

Ritka rózsza, kinek nincsen levele,
Ritka legény, kinek nincs szeretője.
Ritka legény, ki azt tegye,
A kit szeret hogy elvegye,
Igazán.

116.

Rózsza, rózsza, piros rózsza,
De késő jársz a fonóba.
Kedden este jöttél volna,
Legkedvesebb lettél volna.

Kedden este jöttél volna,
Legkedvesebb lettél volna.
De hogy szerdán este jöttél,
Legutálatosabb lettél.

117.

Nincsen kedvem, nincsen, mert nincsen
Szép szeretóm, ki rám tekintsen;
Majd felderül a csillagos ég,
Az lesz a szeretóm, ki volt rég.

Jaj de sokat áztam, fáradtam,
Mikor házasodni indultam;
Nem találtam kedvemre valót,
Az lesz a szeretóm, a ki vót.

Szép a rozmarinszál bokorba,
Ha megkötik zöld koszorúba;
Felteszik a szűz lány fejére,
Leteszik a bút a szívére.

118.

Nem vagyok én oka semminek,
Édes anyám oka mindennek,
Mért nem adott engem olyan-ollyan-ollyannak,
A kit én szerettem magamnak.

Megvert az ur isten, de nem fáj;
Figefa levele lehullt már.
Figefa levele gyógyits, gyógyits, gyógyits meg,
Régi volt szeretóm, csókolj meg.

Akkor szép az erdő, mikor zöld,
Mikor a vad galamb benne költ.
Olyan a vad galamb, mint a, mint a, mint a lány,
Fáj a szive a legény után.

119.

Az én szeretómnek dombon van a háza,

Két kereken forog csikorgós kapuja.
Az én szeretőcském piczin, parányicska,
Mindenütt megfordúl, mint a karikácska.
A berencsi utczát végig kövecsezik,
Azon az én lábam nem is ugrándozik.
A nagyfali utczát nem is kövecsezik,
Azon az én lábam mindig ugrándozik.

120.

Ne ugorj ott, a hol árok nincsen,
Ne köszönj ott, a hol szép lány nincsen;
Ugrom biz én, a hol árkot látok;
Köszönök is, a hol szép lányt látok.

Meg se fogom a kalapom szélit,
Mig nem látom a galambom képit.
Pedig bizony, hogy ha megláthatnám,
Egyszeribe teli kacsintanám.

121.

Ha nem voltál jó szerető,
Borijjon el a temető.
Hajtson el a sárga halál,
Takarijjon szárnya alá.

Ha nem voltál igaz hozzám,
Mért csókoltad meg az orcám?
Hagytál volna békét, rózsám,
Ne is szoltál volna hozzám.

122.

Káka tövin költ a rucza,
Jó földben terem a búza;
De a hol a hú lány terem
Azt a helyet nem ismerem,
Sehol sem.

Ki van az én szemem sirva,
Mert a rózsámat más birja;
Pedig fogadta az egyet,
Rajtam kívül mást nem szeret,
Soha sem.

Ha tudtad hogy nem szerettéél,
Hállódba mért kerítettél?
Hagytál volna békét nekem,
Más is elvett volna engem,
Valaha.

Azért hogy én szegény lettem,
S mást választottál helyettem,
Lesz nekem is vig napom még;
Boru után derül az ég,
Nekem is.

123.

Minden falu édes hazám,
Minden asszony édes anyám,
Minden szép lány feleségem,
Kivel világomat élem.

Eszem a teremő fadat,
Engem szeress, ne anyádat;
Olyan igaz leszek hozzád,
Mint tulajdon édes anyád.

124.

Elmentem én a szőlőbe
Ráhágtam a venyigére;
Venyigéről venyigére, -

Fáj a szivem a szőkére.

Elmentem én a tanyára,
Ráhágtam a tökindára;
Tökindáról tökindára, -
Fáj a szivem a barnára.

Onnan mentem a csárdába,
Barna babám látására;
S míg a barnát ölelgettem,
A szőkét elfelejtettem.

125.

Erre gyere rózsám, nincsen sár;
Nincs is az ajtómon semmi zár;
Nyitva van az ajtóm, bejöhetsz,
Bontva van az ágyam, lefekhetsz.

Addig a házamból el nem mégy,
Míg háromszál gyertya el nem ég;
A negyedik is már félben ég,
A szerelem mégis nem elég.

126.

Megkötöm lovamat
Czédrusfa ágához,
Magam meg lefekszem
Galambom ágyához.

A vásárra voltam,
Vásárfiát hoztam,
Kedves galambomnak
Egy pár csókot adtam.

A szerelmet pénzen
Nem lehet megvenni,
De egy mézes csókon
Ki lehet alkudni.

127.

Én fehér kezkenőt veszek,
Rám süt a nap, fehér leszek;
Fehér leszek, mint a hattyu,
Nem csókol meg minden fattyu.

Sárga kezkenőt is veszek,
Rám süt a nap, sárga leszek,
Sárga leszek, mint a virág,
Leányoknak áll a világ.

Barna kezkenőt is veszek,
Rám süt a nap, barna leszek,
Barna leszek, mint a csóka,
Ugy illik a babám csókja.

Bécsi kezkenőt is veszek,
Rám süt a nap, piros leszek,
Piros leszek, mint a rózsza,
Rám illik a babám csókja.

128.

Biharban, Borsodban,
Nincs annyi esküdt,
Hányszor az én rózsám
Vélem megesküdt;
Biharban, Borsodban,
Szabolcs vármegyében,
Nincs annyi esküdt,
Hányszor megesküdt.

Kakas a szemeten

Annyit nem kapar,
Hányszor az én rózsám
Engem betakar;
Pedig éjjel nappal
Mindig egyre kapar,
 Annyit nem kapar,
 Hányszor betakar.

A malom kereke
Annyit nem fordul,
Hányszor az én rózsám
Engem megcsókol.
Pedig éjjel nappal
Mindig egyre fordul;
 Annyit nem fordul,
 Hányszor megcsókol!

129.

Jaj be szennyes a kendője,
Talán nincsen szeretője.
Adja ide, hadd mossam ki,
Ugy sem szeret engem senki.

Kinek nincsen szeretője,
Menjen ki a zöld erdőbe;
Irja fel a falevélre,
Hogy neki nincs szeretője.

130.

Nincs szebb virág a rózsánál,
Legények közt a barnánál,
Mert a barna magyar fajta,
Azért kapnak sokan rajta.

Nincs szebb madár a fecskénél,
Barna piros menyecskénél,
Mert ha ölelni akarom,
Könnyen átéri a karom.

Nincs szebb virág a szegfűnél,
Leányok közt a szőlkénél;
Mert a szőlke úri fajta,
Azért kapnak sokan rajta.

131.

A kinek nincs szeretője,
Menjen ki a zöld erdőbe.

Szakaszszon egy falevelet,
Adja annak, a kit szeret.

Mondja neki: édes rózsám,
Eljössz-e farsangban hozzám?

Ha valami lesz belőle,
Kérjen egy pár csókot tőle. –

Nekem nem kell, van már nekem,
Adott isten, a mit kértem.

Szépet adott, jót is adott,
Kiben szivem megnyugodott.

132.

Árva vagyok árva,
Mint mezőben tarló,
Kinek ékességét
Elvette a sarló.

Nekem is elvette
Egy semmirevaló;

Ássa ki a szemét
Két fekete holló.

Hegyek közt lakásom,
Senkim a világon;
Csendes folyóvíznek
Csak zugását hallom.

A nyári folyóvíz
Télre megaluszik,
De az én bus szívem
Soha meg nem nyugszik.

133.

Szőlőtőke, venyige,
Rászállott a gelicze,
Ollyan édes a leve,
Mint a babám szerelme,
Eszem adta.

Bár csak engem valaki
Szőlőt szedni hína ki;
A szőlőjét leszedném,
Lányát megölelgetném,
Eszem adta.

Bár csak engem valaki,
Bort taposni hína ki,
Taposnék bort eleget,
Kapnék csókot édeset.
Eszem adta.

134.

Édes kedves galambocskám, kis Zsuzsánnám!
Ha el jönél néha hozzám, én nem bánám;
Jaj de a szeretet arra nem mehetett,
Hogy véghez vihetnők az igyekezetet.

Elmennék én ti hozzátok, ha lehetne;
Ha engemet egy valaki nem szeretne;
Csalom a szivedet, te meg az enyimet,
Kérjed istenünket, adjon öszve minket.

135.

Itt hagynám én ezt a Múzslát, ha lehetne,
Ha engemet barna leány nem szeretne,
Csalom a szemedet,
Te is az enyimet,
Csókolom a szádat,
Piros két orczádat, -
Te is az enyimet,
Én is a tiedet.

136.

Felfogadtam az egekre,
Mind a három istenekre;
Anyá, fiu, szentlélekre:
Tiéd maradok örökre.

Boldog az a szempillantás,
Mellyben megismertük egymást,
Szerelmünkről tettünk vallást,
Hogy soha sem szeretünk mást.

137.

A kend édes anyja megátkozott engem,
Hogy a fekete föld boritson be engem.

Ne átkozzon engem, nem vagyok én oka,
Mert én az ő lányát nem szerettem soha.

A kit én szeretek, meg van az szeretve,
Ha rá tekintek is, elfakad nevetve.

-88-

A pünkössti rózsa kihajlott az utra,
Eredj oda rózsám, köss bokrétát róla.

Tedd az öved mellé, két szemem láttára,
Viseld el, galambom, lányok bosszujára.

138.

Hej, huj, bazsalik, dupla szegfű,
Szarkaláb, ékes majoránna!
Majd meghalok ezekért,
Az ireghi szűzekért,
A gyöngyöm adtáért!

Hej, huj, rekettye, vaspatkó,
Menyecske, csillagteremtette.
Tizenkétszer megcsallak,
Hónom alá karollak,
Mégis megcsókollak.

139.

Menj el édes fecském, violám köszöntséd,
Nagy alázatosan házban valót kérjed.

Nem dicsérem, de szép, mint hajnali csillag,
Angyalka módjára, ki előttem ballag.

A nevét ha kérdem, hol lakol, szép alak,
Két szép szemeivel integet, úgy ballag.

Aranynyal kellene nevedet leirni,
Gyémánt kőtáblára szépen lerajzolni.

Rubint kőből formált ládában tartani,
Ünnepet kellene nevednek szentelni.

Vagy enyimmé teszek, vagy elválok tőled,
Vagy hozzám keritlek, vagy meghalok érted;

Szánj meg édes rózsám, igen szépen kérlek,
Engem úgy segítjen! szivemből szeretlek.

-89-

140.

Szakajtottam rózsát, fehérét,
Tartottam szeretőt, kevélyet;
De már annak vége, vége van,
Már mi köztünk, rózsám, harag van.

Szakajtottam rózsát, pirosat,
Tartottam szeretőt, csinosat;
De már annak vége, vége van,
Már mi köztünk, rózsám, harag van.

Szakajtottam rózsát, teljeset,
Tartottam szeretőt, kedveset;
De már annak vége, vége van;
Mert te érted, rózsám, harag van.

141.

Kérik a szűrömet bundáért,
Szóke galambomat barnáért,
Nem cserélem szűröm bundáért,
Szóke galambomat barnáért.

142.

Meghalok Csurgóért, de nem a váráért,
Hej nem a váráért, csak egyik utczáért,
De nem az utczáért, csak egyik házáért,

-90-

Hej ebben növekedett barna galambomért.

143.

Míg a világ világ világ lesz,
A kertemben rózsaszín lesz.
A kertemben rózsaszín lesz,
Az én szívem gyászba lesz.

Szerettelek mindenért,
Világos kék szemedért,
Sugár szemöldöködért,
Meghalok a nevedért.

144.

Halok haláloméért,
Élek életemért,
Kedves galambomnak
Sok szép szavaiért.
Meghalok hazámért,
Hazám falujáért,
Az egyik soráért
Galambom házaért;
A benne lakóért,
Kedves galambomnak
Sok szép szavaiért.

145.

Meghalok, meghalok,
Még beteg sem vagyok,
A galambom mellett
Nyugodni akarok.

Katiczám, Katiczám,
De elhagytál babám,
Ajakidat többé
Nem csókolgatja szám.

Nem lelek, nem lelek,
Szeretőt nem lelek,
Nem születik többé
Anyától illy lélek.

146.

Árva az a leány,
Kinek anyja nincsen,
Én is árva vagyok,
Mert szeretőm nincsen.

Mi haszna angyalkám,
Tiszta inget adsz rám,
Tudod hogy a szívem
Fekete gyászban jár.

Meghalt a galambom,
El is van temetve;
De az ő hivsége
Nem lesz elfelejtve.

147.

A szerelmes gyászban járjon,
Szerelmétől jót ne várjon.
Hogy ez igaz, és nem álom,
Én tudom, mert én próbálom.

Álnok hitű, be megcsaltál,
Be kedves szeretőm voltál!
Neked tartottam szívemet,
Bánom hű szeretetemet.

148.

Végig mentem udvarodon,
Betekinték ablakodon,
Gyertya égett asztalodon,
Barna legény a padodon.

Tudom rózsám, fáj a szived,
Gyenge szemed rám sem nézhet;
Nem is hiszem, hogy ne fájna,
Fekete gyászban ne járna.

Fekete gyászban jár szívem,
Mert elhagyott egy reményem,
Mert elhagyott a hitetlen,
Kiért holtig fáj a szívem.

Barna babám, de megcsaltál,
De kedves szeretőm voltál;
Megöleltél, megcsókoltál,
Álnok szívű, de elhagyta.

149.

Nem jöttem volna én ide,
Csalogattak engem ide;
Barna leány szemöldöke
Csalogatott engem ide.
Bár ne csalogatott volna,
Most a világ nem csufolna!

Barna leány, de megcsaltál,
De kedves szeretőm voltál:
Csalogattad hív szívemet,
Mig hállódba keritted.
Holott talán nem egyenes
Indulattal voltál teljes!

Én nem tudom, mi az oka,
Hogy a világ illy mostoha.
Irigyli a szeretetet,
A melly ad csendes életet.
Pedig a nélkül az élet
Csupa kin, gyötrellem lehet.

150.

Álom, álom, édes álom,
Édes a hajnali álom,
De édesebb az az álom,
Mellyben galambomat látom.

Erősebb a csók a bornál,
Édesebb is a cukornál,
De édesebb a szerelem,
Mikor galambom ölelem.

Nincs szebb virág a rózsánál,
Nincs szebb élet a párosnál;
A rózsza is csak ott nyílik,
Hol ketten egymást szeretik.

A gerlicze nem rózsával
Tartja párját, de csókjával;
Csókajándék, csókjutalom,
Többet nem kérek, angyalom.

151.

Álom, álom, édes álom,
Édes a hajnali álom.
Mert az álom nyugalom,
De szerelem szívfájdalom.

Minden lánynak azt ajánlom,

Szerelemnél jobb az álom.
Ki nem hiszi, hadd próbálja,
Sziv a szivet hogy rongálja.

152.

Kék eres a szőlőlevel,
A szép asszony szép lányt nevel.
Mióta felcseperedtem,
Mindig a szépet szerettem.

Csipkés a szőlő levele,
Most jött a rózsám levele.
Mit ér nekem a levele,
Ha nem beszélhetek vele.

Az én rózsám szemöldöke
Többet ér, mint a hat ökre;
A hat ökre szántó vető,
Az én rózsám hív szerető.

Ágas bogas sűrű tölgyfa,
Nem láttam a rózsám még ma,
Nem is volt még ma víg napom,
Homályba borult csillagom.

Az én rózsám szeme, szája
Többet ér, mint a fajtája.
A fajtája fekete gyász,
Az én rózsám arany kalász.

Búzáat kötöttem keresztbe,
Nem tudom, hány van ezerbe;
A mennyi szem van ezerbe,
Annyiszor jussak eszedbe.

153.

Fáj a szivem, megvallom,
Érted, kedves angyalom!
Alig, alig dobog már,
Vagy talán bennem sincs már.

Mert, mihelyt megláttalak,
Mindjárt megkivántalak;
Mert két szemed fekete,
A szivem megszerette.

Ne egy arany, másik is,
Harmadik is, magam is;
Ha szeretsz is, ha nem is,
Csókollak ezerszer is.

Leiratom képedet,
Aranynyal a nevedet,
Gyönyörű termetedet,
Fekete két szemedet.

154.

Nem messze van Budapest,
Ihaálom haj!
Nem messze van Budapest,
Feküdj mellém, gyöngé test.
Ihaálom, ihaálom, ihaálom hap!

Nem fekszem én kend mellé,
Ihaálom haj!
Nem fekszem én kend mellé,
Mert nem vagyok a kendé.
Ihaálom, stb.

Akkor fekszem kend mellé,
Ihaálom haj!
Akkor fekszem kend mellé,
Mikor leszek a kendé.

155.

Az én babám tornyos nyoszolyája,
Rajta vagyon fodros takarója.
Rajta vagyon fodros terítője,
Én vagyok a rózsám szeretője.

Barna babám két piros orczája,
Csókra termett kicsin piros szája.
Megszerettem azt a kicsi száját,
Megcsókolom piros két orczáját.

Majd felmegyek ama hegytetőre,
Ások magamnak egy sirt előre,
Meglátom, ki fog engem szeretni,
Ki fog rózsabokrot rá ültetni.

Ha meghalok, tudom eltemetnek,
Azt is tudom, hamar elfelejtnek;
Feliratom keresztem fájára:
Itt nyugszik egy szerencsétlen árva.

156.

Jaj de beteg vagyok szörnyen, szörnyen,
Nem lehet meghalni könnyen, könnyen.
Eddig is sokszor izentem,
Most legutólszor jelentem.

Soká beteg vagyok, rózsám, rózsám,
Mert téged nem csókol a szám, a szám.
Nem jöttél a nézéseemre,
Jój el a temetésemre.

157.

Hej csillagom teremtette,
Ki volt nálad a mult estve?
Ablakodon voltam lesbe,
Láttam, ki ült az öledbe.
„Akárki ült az ölembe:
Mégis te voltál eszembe.“

158.

Megváltam én szeretőmtől,
Mint zöld fa a levelétől,
Estem annyira szegénytől,
Hirét sem hallom senkitől.

Elmegyek én valamerre,
Valamelly ország szélére,
Fészket rakok pálmaágra,
Árva gerlicze módjára.

Nem leszek én már szerelmes,
Mert szeretni veszedelmes.
Jobb így csöndességben élni,
Mint úgy gyötrelemben élni.

* * *

Tisza, Duna, Dráva nedves,
Nem leszek többet szerelmes.
Mert szeretni veszedelmes,
Ritka két sziv, ki megegyez.

159.

Szerettelek, nem kellesz már;
Szidott anyád, ne szidjon már;
Nem fog engem meg az átka,
Szálljon a maga nyakába.

Szerettelek rózsám nagyon,
De már annak vége vagyon;
Vége vagyon szerelmemnek,
Más parancsol a szívemnek.

160.

Kerek az én subám alja, de drága;
Nem takarja be a leányt hiába.

Adj egy csókot éjszakára,
Az lesz az én subám ára,
Angyalom!

Kerek az én csizmám sarka, de drága,
Nem jár az a leány után hiába.

Adj egy csókot éjszakára,
Az lesz az én csizmám ára,
Angyalom!

Kerek az én kis kalapom, de drága,
Nem köszön az a leánynak hiába.

Adj egy csókot éjszakára,
Az lesz a kalapom ára,
Angyalom!

-101-

161.

Szabad péntek, szabad szombat,
Szabad szappanozni.

Szabad nekem a faluban
Szeretót tartani.

Ej, haj, nem bánom,
Nekem is van virágom,
Ej, haj, leszakasztom a nyáron.

Lyukas a rózsám kendője,

A veres, a veres;
Kihullt a rózsa belőle,
A teljes, a teljes.
Ej, haj, nem bánom,
Nekem is lesz virágom,
Ej, haj, leszakasztom a nyáron.

162.

Három huszas, látod-e?
Ha megiszom, bánod-e?
Hogy ne bálnám édesem,
Mikor veled keresem.

Három huszast kerestem,
Selyem kalapot vettem,
Majd meglátod, estére
Ki teszi a fejére.

-102-

163.

Eszem adta, barna szűz!
Ég a szemed, mint a tűz,
Ha az enyim úgy égne,
Száz ezeret megérne.

Eszem adta barna szűz,
Ég a szemed mint a tűz!
Eszem a teremted!
Ki ne szeretne téged?

164.

Komáromtól zörög az ég,
Mondd meg babám, szeretsz-e még?
Mutasd hozzám szerelmedet,
Ugy sem soká látsz engemet.

Gyerünk babám, az oltárhoz,

Kössük szívünket egymáshoz.
Én leszek a vőlegényed,
Tied szívem, ha szereted.

165.

Most két hete vagy három,
Elhagyott a galambom.
Hej! elhagyott, be bánom,
Sohsem lesz többé nyugtom.

Még a szívem is vérzett,
Midőn a sors úgy végzett,
Hogy te tőled galambom,
Örökre kell elválnom!

Csendes patak folydogál,
Az én szemem sirdogál.
Sirok érted, mig élek,
Mig bennem lesz a lélek.

166.

Az ég alatt, a föld színén
Nincsen olyan árva, mint én;
Nincsen apám, nincsen anyám,
Ki gondot viseljen rám.

Minden virág virágozik,
Csak az enyím hervadozik;
Hadd hervadjon, hadd száradjon,
Csak az isten el ne hagyjon.

Várda város, kies belység,
Benne lakni gyönyörűség;
Akárkinek gyönyörűség,
Csak én nekem keserűség.

Segélj meg, oh én istenem!
Te légy nékem hű vezérem,
Hogy egy társat találhassak,
Kivel holtig maradhassak.

167.

Kisérd ki rózsám, siromig,
Az örök nyugalomig.
Vess rám egy két kapa földet,
Talán megérdemlem tőled.

Ha még a temető kertbe,
Ird fel sirom keresztére:
Itt fekszik egy hiv szerető,
Nyugtassa meg a teremtő!

Siromra ültess egy fácskát,
Vagy pedig egy bokor rózsát;
Hadd lássa meg, a ki ott jár,
Soha nem voltam csapodár.

Azt, hogy szerettelek mondd ki
Bátran, ha kérdi valaki.
De azután mást ne szeress,
Több szeretőt el ne temess.

MÁSODIK KÖNYV.

LAKODALMI, ÜNNEPÉLYI VERSEZETEK.

168. HÁZASOK ÉNEKE.

Vőlegény.

Sokszor kértem én az istent, nagy szivem szerint,
Hogy mutasson társat nekem, e világ szerint,
Kivel holtig együtt éljek a törvény szerint.

Társul adtak, kegyes egek, téged én nekem,
Hogy te lennél nyavalyámba nagy segítségem,
Mindenekben ékességem, nagy tisztességem.

Egyetemben az ur isten soká éltessen,
Gonosz hirtől, névtől minket megőrizzen,
És egymással mind holtunkig megelégtessen.

Piros, gyenge, szép orczádra tekintetemben
Vedd eszedben, mire intlek nagy örömben,
Hogy mind holtig maradhassunk tisztességünkben.

A te nyájas, vig személyed nálam így kedves,
Beszédemnek ha leendesz te engedelmes,
Lészszerűen mindeneknél nagy dicséretes.

Nevekedik hírünk, nevünk, és tisztességünk,
Törvény szerint szeretettel ha együtt élünk,
Az istennek áldomása legyen mi rajtunk.

Vigan látjuk házasságnak drága gyümölcsét,
Minden nemű jószágunknak nevedését,
Ha hallgatjuk szeretettel egymás beszédét.

Segít minket itt ur isten, e világ szerint,
Nyugalmat ad holtunk után, más világ szerint,
Ha most élünk az egeknek törvénye szerint.

Nálad hagyom az én hitem, drága zálogom,
Szerelmemet egyetemben véle ajánlom;
E mai nap már magamat neked áldozom.

Irjad el be vig szivedben, a mit most mondok,
Mert nagy drága kincset most te nálad én hagyok,
Kiről neked jövőre nagy sokat szólok.

Legyen nálad én zálogom, mint egy rejtett kincs;
A te két szép szemekkel gyakran rám tekints,
Intésemről engem mindenkoron megemlits.

Akár én hol járjak, keljek e világ szerint,
Noha bátor távul legyek szerelmem szerint,
Vig szivemben nálad vagyok szerelmem szerint.

* * *

A virág így szól viszontag szeretőjének:
Kikről mostan neveztetett e kisdéd ének,
Mert ők ketten isten szerint így beszélének.

Menyasszony.

Nálam kedves és szerelmes a te beszéded,
Drágálátos, tisztességes minden intésed,
Hív szivemben helyeztetem, mint drága kincset.

Nem akarom megbántanom te vig kedvedet,
A miben megismerhetem te erkölcsödét,
Ahhoz szabom én elmémet és életemet.

Az ur isten minket együtt soká éltessen,
Minden nemű sok gonosztól megoltalmazzon,
Házasságnak gyümölcsével meglátogasson.

A szent lélek adjon nekem olyan malasztot,
Hogy tehessek kegyelmednek olly szolgálatot,
Kivel kivess vig szivedből minden bánatot.

Mennyből legyen mindenemben nagy segedelem,
Hogy lehessen kedves nálad az én erkölcsöm,

Mindenekben engedelmes az én beszédem.

Bátorítsa én elmémet az istennek malasztja,
Hogy lehessen bánatodnak vigasztalója,
Szükségednek segítője, jó társ gyámola.

Oh mely szívem szerint kérem a nagy ur istent,
Hogy éltesse együtt velem te kegyelmedet,
Elérhessem mindenekben te erkölcsedet.

Kegyelmednek ajánlom hát e nap magamat,
Szüleidnek holtig való szolgálatomat,
Tanítsanak és viseljék minden gondomat.

169.

Farsangban kell vigadni,
Örömjelt kell adni,
Nem kell busulni,
Sem könyvből tanulni.
Hanem vidulni,
Énekre indulni.

-110-

A kinek van jó kedve,
Jól van nevedkedve,
Beszél vig szóval,
Jár teli kancsóval,
Vörös gyurkóval,
És meleg fánkossal.

A kinek ma kedve nincs,
Annak csöpp esze sincs;
Meghült a vére.
Menjen csak izére,
Maga helyére,
Meleg kemenczére.

Gondot ma le kell tenni,
A fánkot kell enni.
Mikor azt falom,
Nagy hasznát találom,
Mert tapasztalom,
Hogy tőle van álom.

Mostan a bor olyan kincs,
Mellynél semmi jobb nincs.
Az ő jósága,
Eszünk okossága,
Ifjak vigsága,
Vének orvossága.

A ki a jó borral él,
Betegségtől nem fél.
Tréfál, mint pulya,
Nincsen semmi búja;
E nótát fújja:
Haja, heje, huja!

-111-

170.

Jó napot, vitézek! ide hallgassatok.
Ha tormás csukával engem jól tartotok,
A szűröm ujjából majd nektek papolok,
Ha penészes garast nekem bőven hánytok.

Csitt, patt! minden ember szónak békét hagyjon,
Ha van jó gazdasszony, a konyhához lásson;
Uri magam alá gazda hintót adjon,
Hogy az utczára is gyalog ne fáradjon.

Eljártam, kerültem széles e világot,
Helikon hegyéről néztem az országot,
Hogy miként kaphatnék egy kis uraságot,
Mendikások között kalefactorságot.

Eljártam Ázsiát, nagy Branderburgiát,

Hétszer absolváltam a filozófiát,
És olly nagyon tudtam a napoknak számát,
Hogy más mondotta meg a karácson napját.

Édes jó asszonyom, mit nevetsz szemembe,
Tán belé szerettél uri személyembe?
Hidd el, hogy nem juthatsz addig szerelmembe,
Mig vagy harmincz garast nem nyujtasz kezembe.

Ama régi mezőn mikoron bujdostam,
Tyukok, disznók között hogy sokat koplaltam,
Sokszor himlőhelyes bőrömet megnyúztam,
Kancza bocskoromat sokszor nyársra huztam.

A disznóugatást majd két nap kergettem,
A nyulfekvést gyakran agyon is ütöttem,
A veréb árnyékát halálra üldöztem,
Vén fa csikorgását sokszor fel is szedtem.

Mikor a császárral én ebédet ettem,
Hires nevezetes étket készítettem;
Még a tört lencsét is a kucsmámmal szedtem,
A csíkmakkot pedig tarsóra töltöttem.

Az első tál étel volt bagolynerítés,
A második pedig üres szekérszörgés;
Harmadik tál étel volt kemenczenyögés,
Utójára sülve volt fecsketej-evés.

Mikoron a császár asztaltól felugra,
Egy nagy bolond tallért nyoma a markomba,
Kitől az erszényem megköcsagósoda,
Ugy ugrádozék, mint egy nagy bolond bika.

Római ur vagyok, elég van tallérom,
Rubintom annyi van, a gatyám sem birom.
Uri személyemnek kankós a gallérom,
Magam szép termetét sok ezrekre irom.

Teli boros kancsó légyen ti köztetek,
Husz borjat fiadzék minden tehenetek,
Csak azt nézni jöttem: van-e mit ennetek?
De megengedjétek, hogy így beszélgetek!

A ki ez verseket hallá füleivel,
Márjást, vagy egy huszast nem ad kezeivel:
Szerecsenországban baglyok temessék el,
Hogy soha se lásson az ő szemeivel.

171. VŐFÉLKÖSZÖNTÉSEK.

A.

Kopogtató.

Vagyon-e e háznak násznagya, gazdája,
Benyujtandó szómnak meghallgatására,
A jó kivánságnak elfogadására?

Hogyha nékem annyi kegyelem adatnék,
Hogy a kegyelmetek házába léphetnék,
És ottan bővebben beszélhetnék!

172.

Első vőfél.

Becsületre méltó jeles gyülekezet,
Férfi- s asszonyrendből álló felekezet,
Kiket a szeretet összekötelezett:
Halljon szót, valaki ez helyre érkezett!

Hadd szóljak csak hármat a szent házasságról,
A páros életben való boldogságról,
Azután az ágas bogas sógorságról,
Ha meg nem ehültök, a szent komaságról.

A szent házasságot az isten szerzette,
Mert még az Ádámot mikor teremtette,
Éva szépanyánkat oly társává tette,
Ki egész életében hív legyen mellette.

Maga volt a vőfél az egek királya,
A mint ezt Mózesnek szent historiája
Bőven előadja, bár kiki vizsgálja,
Ezt minden értelem bámulva csudálja.

E szent rendelése az egek urának,
Tetszett Ádám atyánk sok maradékának;
Mint patriarkháknak, evangyelistáknak;
Páratlan életet kevesen tartának.

Mert egyedül élni igen unodalmas,
De párosan is csak némellykor nyugalmas;
Mert a rosz házastárs áspis kigyó fia,
A kitől félhet ám minden ádámfia,

De a kinek vagyon igaz hitvestársa,
Már annak ez a föld egész mennyországa,
Széjjeloszlik minden baja és aggsága,
Mindig gyarapodik öröme s jósága.

Bizony boldognak is lehet azt mondani,
Kit az ur jó társsal szeret megáldani;
Sok példát lehetne itt előhordani,
Mellyel meglehetne azt bizonyítani.

Boldog, kinek vagyon hív s jó felesége,
Mert a jó feleség a ház ékessége,
Boldog, kit így áld meg isten ő felsége,
Ezt minden elhigye; itt versemnek vége.

Második vőfél.

Állj félre barátom! én is hadd beszéljek,
Még ilyen legénytől, hidd meg, hogy nem félek,
Magános éltemmel veled nem cserélek,
Éljél te párosan, én egyedül élek.

Nem vala szent Pálnak soha felesége,
A Krisztus kereszte volt gyönyörúsége,
Ugyan a Krisztus lett az ő öröksége,
Megadatott neki fényes dicsősége.

Soknak a házasság vagyon nagy kárára,
Nem mindenik talál a kegyes Sárára,
Nem szent Örzsébetre, Mária anyjára,
Sőt talál sok ember hazug Delilára.

Amaz erős Sámson, hogy társa szavának
Hitt, mézes beszédü rosz Delilájának,
Halálos sérelmet okozott magának,
Ez által vége lett élete napjának.

Jobb, pajtás, ha te is meg nem házasodol,
Majd úgy a konyháról nem is gondolkodol.
Kell a gazdasszonynak szita, rosta, kanál,
Azt akarná, mindig száz ökröt hajtanál.

Még ott is vakarod, a hol nem is viszket,
Ha a feleséged illy dologra kisztet.

Első vőfél.

Látom a garadra ugyan felöntöttél,
A szekszárdi borból jól felhőrpentettél,
A házasság ellen azért beszélgettél,
De hidd el, hogy engem te el nem hitettél.

Mert mit ér a férfi, ha asszonya nincsen!
Nincs, ki bús sorsába rajta könnyebbítsen,
Sok aggságai közt rá nyugalmat hintsen,
Nincs, ki így biztassa: ne félj, édes kincsem!

Tudta ezt az isten; azért feleséget
Szerzett a férfinak, olyan segítséget,
Ki férjének adjon mindig tisztességet,
És ezzel megoszszá a bajt, vesződéséget.

No hát ti új párok! ti is ezenképen,
Éljetek sokáig az ur kegyelmében.
Legyetek holtiglan egymás védelmére,
A mint esküdtetek, nem veszedelmére.

Igy leszen rajtatok az isten áldása,
Ha egymásban leszen sziveteknek mása;
Igy lesz házatokban, szemetek meglássa,
Bor, buza, békeség, kukoriczakása.

173.

Szerencsés jó estvét adjon az ur isten
Kegyelmeteknek, mind közönségesen.
Valakik ez házba begyülekeztetek,
Kivánom, az urtól áldottak legyetek.

Halljon szót, valaki itten jelen vagyon,
Hogy gombócczal még ma ne hajgáljon agyon.
De násznagy uramat kérem igen nagyon,
Hogy én beszédemnek ma itt helyet adjon.

Látom emberséges összegyűléseket,
Férfiak s asszonyok telepedéseket,
Ifjak, szűz virágok elérkezéseket,
Nem tom mire vélni e végezéseket.

De a mi még nagyobb, vőlegényt is látok,
Menyasszonyt mellette magam is ohajtok;
Kivánom, hogy soha ne szállhasson rátok,
Isten és embertől, semmi nemű átok.

Vőlegény, menyasszony, rólatok beszélek,
Nehezteléstektől csakhogy igen félek,
De mivel rólatok minden jót ígérek,
A félelmes szíven mégis mást cserélek.

Szólok vagy csak hármát a szent házasságról,
A páros életben való boldogságról,
Azután az ágas bogas sógorságról,
Vagy ha várakoztok, a szent komaságról.

Ádámot az isten mikor teremtette,
Az egész világon őtet urrá tette,
De mégis unalmas volt egész élete,
Mert egyedül élni épen nem szerete.

Ezt látván az isten, tehát azt mondotta,
Segítőt rendelék, a ki vigasztalja,
Az embernek, és így őtet elaltatta,
Addig, míg Ádamból az Évát formálta.

E szerint az isten akarata meglett,
Mert az Ádám mellett szép menyecske termett.
Bezzeg meglett akkor minden öröm mindjárt,
Nem láttam, de talán rókatánczot is járt.

Ezzel későn, korán, mindig vele tartott,
Vele nyájaskodott és vele mulatott,
Mert illy hozzávalót e földön nem talált,
Ezzel evett, ivott, és még vele is hált.

Elsőben is tehát ezt mondom ti néktek,
Elóttetek légyen, a mit ma tettetek.
A jó isten, a ki így rendelt bennetek,
Áldja, boldogítsa egész életetek.

Mert, a kinek hív segítő társa nincsen,
Nincs, ki bajaiban reája tekintszen,
Nincs, ki bús sorsában rá nyugalmat hintszen,
Nincs, ki így biztassa: ne félj, édes kincsem!

No valamint Ádám, ti is hát, új párok!
Holtig sziveteket egymásban tartsátok,
És egymást igazán, hiven szeressétek,
Hogyha fáztok, egymást megmelegítsétek.

Igy lesznek rajtatok az ur áldásai,
Igy lesztek majd egykor mennyország fiai;
Igy lesz nyugodt, csendes lelkisméretetek,
Melly által egymásnak holtig örülhettek.

Egymás erejével dolgotok tegyétek,
Hogyha elvégzétek, egymást öleljétek.
Nektek lesz így legjobb, ha így cselekesztek,
Mert csak így lesz boldog egész életetek.

-119-

Igaz szeretettel a szép békeséget,
Tartsátok fenn holtig, a szép egyességet.
Mert a békeséggel jobb a száraz éték,
Mint a sok kincs között, ha veszekednétek.

Mert van ám sok, a ki ördöggel viteti,
Ha nagyon nem, lassan tűzessel ütteti,
Halálát eszközi, nincs nyugta egy óra;
Ez aztán nem egyéb, mint isten ostora.

Becsüljük a jókat, méltó is becsülni,
Ki a józan életpálczán meg tud ülni;
Kik között az egymást szeretés virágozik,
Az illy pár akármilly időben nem fázik.

Ezt kívánom én is, hogy így élhessetek,
Kegyess gyermekeket hogy növelhessetek;
Bor, buza, szalonna űzi a szükségét,
Házatokból e nagy földi ellenséget.

Csak úgy lesz rajtatok az isten áldása,
Ha egymásban lészen sziveteknek mása;
Igy lesz házatokban - akárki meglássa,
Bor, buza, békeség, kukoriczakása.

Forgács, mogyorófánk, laska levesestől:
Ötvenöt pityerfej, vakand mindenestől,
Pókaláb, saláta, szinte hogyan gőzöl.

Bokrétás szarkaláb, tejszeles buborka,
Hát a sok vajrénye, mind tarka tyuk tojta;
Három fontos gombóc kilencz vasfazékba,
Harminczhárom asszony másnap azt forgatja.

-120-

Ezekután lészen gesztenye, turbula,
Vadalmával együtt citrom, netrebula,
Timsó- bors- szegfűvel teli iskátula;
Ki ezekből eszik: tudom nem lesz baja.

De ez még mind semmi, hátra az örege,
Most pirul a nyárson hetvenhét czinege,
Édesen fundálva kétszáz verebgege;
Hát a sok kicsinált, becsinált csemege?

Hámozott kurumpli lészen a konfektek,
Szent János kenyere, uri tök és retek;
Mindjárt ételt hozok, ha nem haragusztok,
De ha haragusztok: mindent máshá hordok.

174.

Szerencsés jó estét adjon az ur isten,
Kegyelmeteknek mind közönségesen,
Valakik ez házba bégyülekeztetek,
Tudom hogy mindnyájan már meg ehültetek.

Be mégis halljunk szót, szólok igazságot,
Míg előbeszélem a szent házasságot:
Ádámot az isten mikor teremtette,
A szent házasságot még akkor szerzette.
Éva szépanyánkat olly társává tette,

Ki egész életében hív legyen mellette.

Maga volt a vőfél az egek királya,
A mint ezt Mózesnek szent históriája,
Bőven előadja, bár kiki vizsgálja,
Ezt minden értelem bámulva csudálja.

-121-

E szent rendelése az egek urának,
Tetszett Ádám átyánk sok maradékának,
Mint patriarkháknak, evangyelistáknak,
Páratlan életet kevesen tartának.

Bizony boldognak is lehet azt mondani,
Kit az ur jó társal szeret megáldani,
Sok példát lehetne itt előhordani,
Mellyel meglehetne azt bizonyítani.

Mert a kinek hív segítő társa nincsen,
Nincs, ki bajaiba reája tekintszen,
Nincs, ki bús sorsába rá nyugalmat hintsen,
Nincs, ki így biztassa: ne félj, édes kincsem!

Ti is hát új párok! ezt jól megértsétek,
A míg éltek, egymást mindig szeressétek.
Néktek leszen legjobb, ha így cselekedtek,
Mert csak így lesz boldog egész életetek.

Most jutott eszembe, mi akar itt lenni,
Lakodalmat akar kiki ma tartani.
Mindenik ki akar itt magaért tenni,
De csak úgy, ha módja fog neki ben lenni.

Mert lakodalomban étel kívántatik,
Ital is melléje nagy bőven adatik.
De kegyelmeteknél semmi sem láttatik,
A semmiből pedig senki sem ehetik.

De azok kik nekem könyörögni fognak,
Egy két darab hurkát tudom, hogy kaphatnak;
Kalácsot, pecsenyét tányérra rakhatnak,
Tányéron a késsel eldarabolhatnak.

-122-

Kik pedig most nekem kedvemet keresik,
Egy csútora borral torkuk enyhíthetik,
A mellytől jó kedvök nekik érkezhetik,
És így kérésemet beteljesíthetik.

Mert a Repczét Győrig én jól megvadásztam,
A csepregi erdőt Tömördig halásztam,
Az acsádit pedig keresztül járkáltam,
Mellyből fáradságom hasznát majd megmondom.

Azután hogy mentem Meszlen tájékára,
Egy nagy vadat fogtam vendégim számára,
A mellynek hat legény haza hozására
Kivántatott, hogy behozzák a konyhára.

Vaj ki jó tyúkhússal fűszerszámos leve,
Eczettel, bocsporrrel szárnyainak vége,
A kik kóstolták már jól tudják, mi íze.

A nagyobb tagjai mind megnyúzattattak,
Vastagabb részei nyársra huzattattak,
Már ott kin forgatják, meg is pirították,
Nagy munkával lett meg, mindenek tudhatják.

Jó étket főztem abból a szakácscsal,
Tálat is szövettem a sági takácscsal,
A ki nem ehetik, üssük a korbácscsal,
Felhordom, csak tessék, villával, kanállal.

Gazdagon főztem, csak hozza mindenik,
Vőlegény csörgére, majd mindjárt megölik,
Meg is nyúzták immár a tyuk monyát félig,
Magsült a kakuk is, csak a körme fémlik.

-123-

Nálunk ugrándozik sülve, hat nagy ökör;

Annyi a sok sült tök, beérné vele Győr,
Van harminczhat malacz, most fogta a vastőr,
Sülve, töltve, főve leszen húsz ökörbőr.

Borjúbógés sülve, pallérozott lencse,
De mig több is leszen, most nyög a kemencze,
- - - - - örülj már Tót Bencze,
Majd azt is megölik, jó hogy itt nincs pincze.

Czitromos czibere, tormás étel vagyon,
Egy megdöglött tyúkot heten vertünk agyon,
Ki borhoz nem szokott, vizünk jó, fris vagyon,
Ki jól iszik benne, ballaghat a fagyon.

Zsákban hordjuk a sört, rostában a jó bort,
Tudom, ki itt leszen, nem veszi el a sort,
Megigyuk ma, ha lesz, a lakodalmi tort.

Én vizen, szárazon járó szegény legény vagyok,
Hivatalom szerint mindennel jót tenni akarok.
Engedelmet kérek, mindjárt hozzá fogok,
Kötelességemben eljárni akarok.

Megbocsássonak, ha eleget nem teszek,
Jó kívánságomnak, ámbár rajta leszek.
De jól van a dolog, már mindenek készek,
Igy tudom, mindennek majd kedvében lések.

A módot, a dolgot ha el nem találom,
Vétekül ne légyen; már csak megpróbálom,
Násznagy uram nekem feleletet adjon:
Hogy véghez vihessem, a mi akaratom.

No hát násznagy uram, ad-e engedelmet,
Hogy immár felhordjam elhült étkeimet?
És megelégtsem szép sereg népemet,
A kik immár itten letelepedtenek?

Mert ha nem adatik ez a szabadságom,
Minden ételemet a szomszédba hordom,
Örömmel veszik ott, azt is már jól tudom,
De kegyelmeteknek örömejobb adom.

Az atya ur isten áldjon meg már minket,
A szent lélek isten szenteljen meg minket,
A fiú ur isten szaporítsa eledelünket.

175.

Jó estvét, uraim, ide hallgassatok,
Kedves asszonyaim, jól rá vigyázzatok.
Ifjak, szűz virágok, ti se csacsogjatok,
Rövid beszédemnek figyelmet adjatok.

Hadd szóljak csak hármat a szent házasságról,
A páros életben való boldogságról,
Azután az ágas bogas sógorságról,
Hogy ha várhatjátok, a szent komaságról.

Ádámot az isten mikor teremtette,
A szent házasságot még akkor szerzette.
Éva szépanyánkat olly társává tette,
Ki egész életében hiv legyen mellette.

Mert a kinek hiv segítő társa nincsen,
Nincs, ki bajaiban reája tekintszen,
Nincs, ki bús sorsában rá nyugalmat hintsen,
Nincs, ki így biztassa: ne félj, édes kincsem!

De a jó feleség egész boldogsága
A férfinak, kincse, s földi mennyországa,
Ez által eloszlik baja és aggsága,
Mindig gyarapodik öröme s jósága.

Tudta ezt az isten, azért feleséget,
Rendelt a férfinak ollyan segítséget,
Ki férjének adjon mindig tisztességet,

És ezzel megoszsa a bajt, vesződséget.

Ti is hát uj párok! ezt jól megértsetek,
A míg éltek, egymást mindig szeressétek,
Terheteket együtt hiven viseljétek,
Hogyha fáztok, egymást megmelegítsétek.

Csak ugy lesz rajtatok az isten áldása,
Ha egymásban léssen sziveteknek mása,
Igy lesz házatokban - szemetek meglássa -
Bor, buza, békeség, kukoricza, kása.

Ti pedig, kik ez uj pár tiszteletére,
Most összegyültetek ennek örömére,
Hogyha seregeknek nem léssen terhére,
Még csak kettőt szólok, aztán állok félre.

Uraink! asszonyink! kik ide gyültetek,
Rózsaszínű szűzek! a kik leültetek,
Kik asztalink körül letelepedtetek,
Tudjátok-e, ide mért sereglettetek?

Nem azért ám, hogy itt versenyt aludjatok,
Vagy menyasszonyunknak hogy himet varrjatok.
Hanem a hurkákkal hogy itt birkózzatok,
A sörös kulacscsal megbarátkoztatok.

Mert gazdánk asztalát már megterítette,
Késeit, villáit ide helyheztette,
Hetvenöt kenyerét immár felszegdelte,
Száz akós hordóját husz csapra üttette.

De a még mind semmi, hátra az örege,
A konyhában fülel kétszáz verebgége,
A nyárson most pirul hetvenhét czinege;
Hát a sok kicsinált, becsinált csemege?

Szarkaláb, nyúl farka édesen csinálva,
Ürgéknek a nyelvek savanyón formálva,
Kakas farka, tyuk is mézesen fundálva,
Jó káposzta, disznó farkával póználva.

A sütemény készen, laska levesestül,
Kukoricza prósza és málé belestül,
Ableginy, szaladós vakarc mindenestől,
Forgács, mogyorófánk itt lesz seregestől.

Paszpa helyett léssen gesztenye, turbula,
Vad almával együtt citrom, netrebula,
Tökmaggal, dinnyével teli iskátula,
Ki ezekből eszik: tudom, nem lesz baja.

Mert jó borunk is van, mellyel enyhítheti,
Elszáradt gégégjét kiki öblítheti;
Szive bánatját is ez elfelejteti,
A szarkatánczra is magát készítheti.

Azért jó uraim! immár hallhattátok,
Kedves asszonyaim! ti is tudhatjátok,
Ha szépen beszéltek, mi lesz vacsorátok,
De semmit nem hozok, ha rám haragusztok.

A jó isten pedig, ki a házasságot
Szerzette, és nem tilt tisztos nyájasságot,
Adjon mi közinkbe csendes mulatságot,
Üzzön ki közülünk vétkes nyájasságot.

Áldja meg az isten szép mulatástokat,
Adjon néktek minden lelki, testi jókat,
Hosszú időt, s áldott magokat hozókat,
Férfiakat, gyönyörű számos leányokat.

Áldja meg főképen atyákat, anyákat,
Hogy nevelhessenek nekünk is másokat,
A kikkel élhessünk szerencsés napokat,
Hogy tölthessük vigan pályafutásunkat.

De tán jó volna már, ha versem végire
Mennék, s ezt mondanám már itten végtére:
Az étel és ital szálljon a gégére,
Váljon mindeneknek jó egészségére.

Mikor az ételt hordják.

Itt van hát az első tál étel, behoztam,
És hogy el ne ejtsem, mindig imádkoztam;
A szakácscsal jól megfűszerszámoztattam
Bors- sáfrány- gyömbérrel, és meg is szóztam.

Mikor a metéltet viszik.

Hogy a mi vendégink éhen ne legyenek,
És üres gyomorral haza ne menjenek,
Tehénhus-metéltet hoztam; hát egyenek,
Isten áldásából megelégedjenek.
Ez ám uraim! az a hosszas metélt,
A ki két cigánynak kívágta a szemét.

A káposztáru.

Itt van, jó uraim, az áldott káposzta,
Tudom a szakácsnének eztet jól megsózta,
Hogy erre jóízűn sokat ihassanak,
Mint a menyegzőben, úgy vigadozzanak.

Riskásáru.

Felhoztam a kakast egész taréjával,
Jó puhára főzvéen apró riskásával,
A ki ezt jóízűn eszi, meg nem bánja,
Az a Repcze vizét inni nem kívánja.

Tormásru.

A leves elfogyott, most hozzuk a tormást,
Mellynek erejétől csókolgassuk egymást.

A rozmaringosru.

Rozmaringos neve ezen eledelnek,
Nem való ez minden pimasznak, korhelynek.
Hanem tisztességes, jámbor embereknek,
Ollykor a hasfájó öreg embereknek.

Süteményről.

Süteményt is hoztam, de nem csak egyféléit,
Köszörülje meg jól kiki kése élét,
De el ne törjék ám a tányérnak szélét.
Huzza kend meg, bátyó, rekedt hegedűjét.

Felhoztam már a sülteket,
Hogy ezzel találjam meg az ehülteket.
E czinegeczombbal ki jól megbirkozik:
Az, tudom, kedvére jobb ízűn borozik.

Valaki kalánját e levesbe teszi,
Kivánom, sok jóban legyen része neki,
Szivvidámításra isten a bort adta,
A mint a zsoltárban szent Dávid mondotta.

Azért is hordóját gazdánk kifuratta,
Teli kancsó borát ide felhozatta.
No hát jó uraim! e borból igyanak,
E lakodalomban vigan mulassanak.

Köszönjük a kancsót; el ne aludjanak,
De a vőfélnek is borocskát adjanak.
A bölcs és az okos a bort azért iszsza,
Hogy elment erejét adja neki vissza.

A szakácsnéru.

Halljunk szót, uraim! szomorú hir vagyok,
A szakácsnének tán csak meghal a konyhában,
Mert a nagy fáradság erejét elvette,

A tűz a jobb kezét nagyon elégette.

-130-

De nem is csudálom, illy szörnyű galiba,
Nagyobb ez sokkal, mint a zsidó vak lova,
A kit csak én tudok, nem más, az ebadta!
Mert láttam, a mikor fogát csikorgatta.

Hogyha eszembe jut, sajnálom örökké,
Mink vendégeskedünk, szegény ő szenved-é?
De már régen azért sem vehetem szavát,
Hogy a mult éjtszaka az urával nem hált.

De jaj, mit beszélek! mást kell most gondolni,
Én azt mondom, jó lesz doktorért küldeni,
A ki gyorsan jőne megorvoslására;
De már, ucscse! ennek borsos lesz az ára.

Azt gondoltam jobb lesz, adjon ő magára,
Ki sebére nem kell, adja a torkára,
Ugy kötözze sebet, mint maga akarja,
És a kivel tetszik, azzal gyógyítassa.

Muzsikásokról.

Uj hir a faluban, érdemes uraim!
Becsületre méltó kedves asszonyaim!
Mig hát elbeszélem itten panaszaim,
Kérem hallgassák meg egy vagy két szavaim.

A muzsikásunknak nagy baja érkezett,
Véletlen szerencse reá következett,
Mert a hegedűje összetöredezett,
A mellyet a minap jól összeenyvezett.

A kinek hát a táncz vagyon most kedvébe,
Tekintsen jól belé teli erszényébe,
A Miska szép nótát vonjon örömébe,
Csak huszast hányjanak a hegedűjébe.

-131-

Máriást is elvesz, ha huszast nem adnak,
De még jobban örül, ha tallért mutatnak;
Ugy mondja: reggelig vigan tánczolhatnak,
Ha pénzt a számára bőven adogatnak.

Menyasszony bucsúztatása.

Vajda! hegedűnek álljon meg zengése,
A sarkantyúknak is szünjék meg pengése,
Mert bucsúzásomnak most léssen kezdése,
Legyünk csendességben, mig léssen végzése.

Elsőben is hozzád hajtom én szavamat,
Kedves édes anyám! én bucsúzásomat,
Mert az isten után viselted gondomat,
Mostan is sajnálom tőled válásomat.

Ezért rád kívánom az urnak áldását,
Szállítsa rád, mint a bő viz áradását,
A midőn elhozza életed fogyását,
Adja meg lelkednek örökös szállását.

Kedves szülő anyám! már te hozzád térek,
Mig uj szállásomra tőletek elérek,
Áldást az istentől én is te rád kérek,
A kit én szivemből szüntelen dicsérek.

Kedves dajkám voltál, szüntelen szerettél,
Jóra tanítottál, a rosztól intettél,
Mint anya lányával, velem cselekedtél,
Most pedig szárnyamra engem eresztettél.

-132-

Látod, kedves szülőm, elvisznek mellőled,
Bocsánatot azért kérek mostan tőled;
Én ha elmegyek is szülőm, te mellőled,
Jó gondolatom lesz mindenkor felőled;

A mig csak életed e világon éled,

Mikor pedig élted halállal cseréled,
Adja meg Jézusod te örökös béred...

Kedves lánybarátim! hozzátok fordúlok,
Ha reátok nézek ugyan megújúlok;
De az én szivemben melly igen busúlok,
Hogy már seregtektől más uton indúlok.

Nem lesz már veletek többé mulatásom,
Már férjem házánál léssen maradásom;
Mint az uram fujja, úgy lesz tánczolásom,
Jaj, be hamar elmúlt az én leányságom.

Az ur tinéktek is hitvestársat adjon,
Férjetekekkel együtt soha el ne hagyjon,
Áldása istennek rajtatok maradjon,
Végre az egekbe magához fogadjon!

176.

B.

Becsületes, méltó lakodalmi sereg!
Mínthogy vig a gazda, szive nem kesereg,
A mi kívánságunk csak azon kintereg:
Üljön veszteg minden, a mig nyelvem pereg.

Hadd szóljak vagy kettőt a szent házasságról,
Paradicsomban költ nagy atyafiságról,
A páros életben való boldogságról,
Azután az ágas bogas sógorságról.

Nem jó az embernek csak egyedül lenni,
Isten mondása ez, jól meg kell érteni;
Szerzek neki társat, kit magához venni
Tartozik, mint magát szintén úgy szeretni.

Azonban Ádámra mély álmot eresztett
Az isten, egy csontot oldalából kivett,
Feleséget neki magából teremtett,
Mellyel a bölcs isten valamit jelentett.

De mit jelentett hát az isteni felség?
Azt hogy az embernek lenne nagy erősség;
Az ő élte párja ilyen nagy erősség,
Nem lába kapczája az okos feleség.

Pipa, dohányzsacsckó, farmating, heveder,
Szüléinkről marad pénz, paripa, fegyver;
De jó feleséget istentől nyer ember;
Mint a házi bunda, nem mindenütt hever.

Mert, mint bársony nyerget nem illet számárhát,
Vagy miként a tehén nem viselhet gatyát;
Az asszonynak sem kell úgy viselni magát,
Hogy orránál fogva hordozza az urát.

De még a férfi is mindent félre tegyen,
Élete párjához igaz lelkű legyen,
Tudván, a feleség, ki ő hozzá megyen,
Nem kalendáriom, hogy mindjárt mást vegyen.

Szük a jó feleség, nehéz szerit tenni,
A szüzért, a jóért nem kár messze menni,
De jobb holtig való árvaságban lenni,
Hogysem mint bal körmű durczás asszonyt venni.

* * *

Ezeket így hallván, e lesz a tudomány:
E világi jók közt nincs drágább adomány,
A jó feleségnél hasznosabb takarmány;
De rossz házasságnál jobb egy pipa dohány.

Ne kövesd azokat, kik magok kullognak,
Példáját követik a füles bagolynak,

Ennyi sok időre meg nem házasodnak,
Mint a ravasz kakuk, csak más alá tojnak.

Eladó leányok! ne várakoztatok,
Sőt a jó szerencsén két kézzel kapjatok,
E páros világgal megbarátkoztatok,
Leánybul asszonyyná hogy elváltoztatok.

Lám vőlegény uram, ez jóra már szert tett,
Mevalljuk, magának jó feleséget vett,
E páros világnak testvér sógora lett,
Ma a komaságnak fundamentomot vet.

Tiszteld hát ezentúl, ha még nőtelen vagy,
A jövő farsangra nőtelen ne maradj.
Sőt házasságodnak mindjárt parolát adj,
Mit csavargasz ennyit? több társaddal vigadj.

Megfordítom immár szívem gondolatját,
És a kegyelmetek szép, jó akaratját,
Hozzám megmutatott drága ajándékát,
Szívükből köszönjük szives indulatját.

Ha csak fel nem töri az ének markunkat,
Vagy ha be nem lepné pókháló torkunkat,
Máskor sem sajnáljuk mi fáradságunkat,
Ajánljuk mindenkor kész szolgálatunkat.

Hol az a hegedűs, hogy szántsa keresztül!
Mert látom a vendég tánczra nem is készül,
Ipsilon módjára kiki csak veszteg ül;
Köszöntsd rám a kancsót, látod, hogy majd feldül.

Násznagy uramnak ez kész példabeszéde:
Hivatlan vendégnek ajtó megett helye.
De minket ott künn vár sült, főtt, bor, pecsenye,
Értünk jött a vőfél; ezt kiáltja: vége! -

Étkek köszöntése.

Érdemes uraink! tisztos felekezet!
Halljunk szót, valaki e helyre érkezett,
Én is most érkeztem Szittyaországbul,
Éneás királynak nemes udvarából.
Ottan választattam ezen fő tisztségre,
Föl is emeltettem e szép vőfélségre.
De nem czélom, hogy itt sokat peroráljak,
Hosszas beszédemmel unalmat csináljak;
Czélom, hogy tisztemben serényen eljárjak,
Étel hozzak, s aztán innen odább álljak.
Kötelességemnek én meg is felelek,
Ha jószivességet ti bennetek lelek,
Mellyet feltalálni köztetek szemlélek,
Azért egy pohár bort egészségtekre eltemetek.

Leveshez.

Ez a metélt tészta, tyúkhusnak levével,
Vetekedik mindenféle csemegével,
Jóféle sáfránynak kérkedik színével,
Megelégszik minden, tudom, jó ízével.

Azért bátran hozzá lehet ehhez nyulni,
Ne féljen senki, nem fog tőle megfulni,
Mert a betegek is, ha kezdnek javulni,
Enni ezen szoktak nyammogva tanulni.

Tehénhushoz.

A leves, hús nélkül, igen híg eledel,
S attól igen vékonyan, lágyan kövéredel,
De ha testvérével jól megismerkedel,
Hájkövérsegeddel, tudom, hogy kérkedel.
Azért, hogy ne ártson testnek bágyadtsága,
Vagy, hogy el ne érjen levesnek higsága,
Itt a szüntetője, itt a vastagsága,
Tehénhus mártással, étkek valósága.

Tormához.

Ime, vitéz Torma ur is megérkezett,
Nagy mártiromságot, mondják, hogy szenvedett,
Azt mondta hogy itten vagyok a testvére,
Kiván beszélni vele most előre.

Testvérét metélik, őtet fűrészelik,
Sütik, főzik, és így egy az ő kinaik;
Ez martiromságot szenvedő két falat,
Kiván ez nyugodni egy szemfödél alatt.

Káposzta.

Itt a jó tál étel, az áldott káposzta,
Mellyet országunkba Kap nevű ur hozta,
Szakácsnének de hussal jól meg is foldozta,
Gondolom vagy tizszer, nemcsak egyszer, sózta.

Tessék megkóstolni, nem lesz bors hijával,
De nem ám a magyar kemény paprikával;
Szép piros rántása van disznó zsirjával,
Bátran lehet hozzá nyulni a villával.

Édes becsinált.

Sűrű étel után a híg következik;
Egy a másik után ha renddel érkeznek:
A sűrű a higgal akkor jól egyeznek,
Becsinált ételnek szakácsnének nevezik;

Mondják, igen hasznos szer a podágráról,
Orvosság gyanánt is szolgál koleráról,
A ki ebből eszik, az a patikától
Távol jár, nem félhet a has rágásától.

Savanyu becsinált.

Lud, tyúk, kacsza, mindenféle aprólékok,
Összegyülekeztek itt a maradékok.
De senki ne vélje, tán holmi pocsékok,
A vagy vizen termő buboréktajtékok.

Savanyú az íze, citrommal készítve,
Jó boreczettel van a leve főzve;
A gyomor a nyállal be vagyok kerítve,
A ki megkóstolja, azon lesz segítve.

Kása.

Kedves násznagy uram, szomorú hír vagyok,
A szakácsnének keze sebes igen nagyon;
Szegény, hogy a kását ott kinn kevergette,
A tűz a jobb kezét igen megégette.

Tehát uraimék! most erszényt nyissanak,
Garast vagy petákot számára adjanak;
A pénzzel Budáról flastromot hozzanak,
Hogy mérges sebei jól begyógyuljanak.

Rétes.

Ez a ritka állat! van csiga formája,
Kerekded, és nincsen se szája, se lába,
Összegömbölyödött epéje, nincs mája,
Olyan, mint valamely ácsnak a csigája.

A haja nem kemény, könnyen rághatjátok,
Hogyha darabolni a késsel fogjátok,
Vizi betegségtől hasznos; próbáljátok,
Nekem is egy kicsint ebből bár adnátok.

Hogy mi vendégeink éhen ne legyenek,
Vagy üres gyomorral haza ne menjenek,
Más ételt is hoztam, azért hát egyenek,
Isten áldásából megeledjenek.

Sültek.

Tisztelettel ékes, s vidám jó vendégim!
Hogyha bátorzkodnám mondani panaszim:
Imé mérges vadkan szörnyű dühöngése,
Az elmúlt napokban igen megrettenté.

A midőn épen az volt a legfőbb czélom,
Hogy a vadászatra készítsem pánczélom,
De e mérges állat elállotta utam,
Mellyet bár izzadva, még is eloltottam.

Szörnyű dühössége kitetszik abból is,
Már megsült pecsenye, marni akar most is.
De hogy ijedségbe más tőle ne essen,
Fejét derekától vitézül elmetszem.

Egyéb sült.

A berekesztője itt az ételeknek,
Mellyet utójára szokás vendégeknek
Feladni, a higját hogy a leveseknek
Lenyomja, ne ártson a belső részeknek.

A gődénynek nevét talán hallottátok,
Hogy ez ritka madár, aztat jól tudjátok,
Túzok, vadlud, kacsa, ime, néz reátok,
Vizi tyuk is lassan sántikál hozzátok.

Mindenki kérkedik pirosló hátával,
Sötét veres színben levő pajtásával.
Aszalt szilva, körtvély, szép veres czéklával,
Salátának itt van ecztes ugorkával.

Egyetek, de úgy hogy többet ne várjatok,
Megelégedésig ebből jól lakjatok;
Azután bort reá jó formán igyatok,
Ha felkeltek, velünk hogy mulathassatok.

Koszorúleányokhoz.

A koszorúleányok mély tiszteletökre,
Emelem poharam a köszöntésökre,
Mert ő szivességek arra visz bennünket,
Hogy tegyük meg nekik hív tiszteletünket.

Köszönjük tinéktek fáradságotokat,
Írántunk mutatott munkásságotokat.
Az urnak oltalma fedezzen titeket,
Békeség kísérje minden lépésteget.
Érdemkoszorúval ragyogjon éltetek,
Bánat ne terhelje soha sziveteket.
Majd mikoron eljő ama végső óra,
Mellyben el kell menni az urnak szavára,
Elhervadt koszorútoknak a helyébe,
Hervadatlant nyerjete az egek egébe.

A leányokhoz.

A növendék szüzek, kívánom, éljenek,
Legények számára hogy nevedjenek;
Mint a nádszál, simán, szépen felnőjenek.
Annak idejében minket kedveljenek.

Vendégekhez.

Im most vendégekhez illik szólásomat
Intézni, illendő megalázásomat.
Érdemes uraim! hazánknak reménye,
Ezen becsületes ifiúság fénye,
Az én kívánatom egész társaságé,
Szivem gerjedelme az ifiúságé.

Éljenek, kívánom a tisztelt vendégek,
Állandó sokáig legyen egészségek,
Patikákban készült étkekre szükségök
Ne legyen, erőben kérkedjen vénségök.
De hasznót leljenek e szép multságban,

Az áldás, szerencse legyen markokban.

Szakácsnékhöz.

A szakácsnéink is sokáig éljenek,
Vendégeink számára sokszor főzhessenek,
Készített étkeik jó ízűk legyenek,
A sok dicsérettel zsebeik teljenek.

Fazékban levesök állandó maradjon,
Rántás serpenyőhöz hogy oda ne fagyjon,
Nyársról pecsenyéjük hogy el ne szaladjon,
A bögre szeszitől hasok megdagadjon.

Muzsikásokhoz.

Muzsikusaink is jó kedvűk legyenek,
Hegedűjük szegen ritkán heverjenek,
Hanem, valamikor szükség lesz, pengjenek,
Sert, hort, pénzt, pálinkát hogy bőven nyerjenek.

A hegedűjükön húrjok ne szakadjon,
Szemök bagolymódra este ne szunnyadjon,
A sok pecsenyétől hasok ne dagadjon.

Intés a társaihoz.

Legénytársaim! kik e helyre gyűltetek,
A vig mulatsághoz, tudom, készültetek,
Kérlek, egy kevéssé csendesen legyetek,
Mig egy két sort szólnék veletek.

A rendtartás régi törvény, hallottátok,
Sőt lelke is minden dolognak, tudjátok,
Azért intésemet, szükség, fogadjátok,
Hogy gyalázat végre ne szálljon hozzátok.

Rend nélkül csak egy ház sem lehet sorában,
Avagy kívánatos jó állapotjában.
De ha a gazdája rendet tart házában,
Ugy minden fő eljár a hivatalában.

Mentül szükségesebb egy új társaságnak
A rendszabás, tartás az ifiúságnak,
Melly mindig lelke volt a szép mulatságnak,
Ez lelke, tengelye e roppant világnak.

Kérlek hát barátim, rám figyelmezzetek,
Rendtartásaimra szemesen nézzetek;
Az ide gyűlt népet, szükség, tiszteljétek,
A szép személyeket hogy meg ne sértsétek.

De az elsőséget nekik engedjétek,
Hajlandóságukat hogy megnyerhessétek,
És ha szolgálatra tőlök kívánnátok:
Azt a vendégektől meg ne tagadjátok.

Sőt cselekedettel azt megmutassátok,
Hogy az emberséget már megtanultátok;
Ha eszesen akar mindennel vigadni:
Szükség az ifjunak józanon maradni.

Kinek más tanácsát nincs kedve fogadni,
Az olly az ivásban el szokott fúladni.
A borban elmerült legény a vigságra
Már nem alkalmas, nyájas mulatságra.

Versengés, czivódás mert fajtalanságra
Kifakad, s csufot hoz így a társaságra.

Figyelmezzetek hát, barátim, ezekre,
Vigyázzatok kérlek, becsületetekre,
Okot ne adjatok veszekedésekre,
Vagy egyéb csufságos becstelenségekre.

Becsületes csak úgy lehet mulatságunk,
Dicséretet csak úgy nyerhet társaságunk,
Ha rendes és tiszta leend vigaságunk,

Többször is mulatni így lesz szabadságunk.

Önként ne zavarjuk tehát vigságunkat,
Használjuk okosan ifiúságunkat,
Mások is kedveljék hogy mulatságunkat,
Jó reménységben hát kezdjük el tánczunkat.

177.

Bálba köszöntő vers.

Édes jó barátim! im minket az isten
Ide vezérlett nagy jó egészségben;
Minthogy tehát immár jelen van az óra,
Melly bennünket ébreszt e szép mulatságra.

Mulassunk tehát itt szívünk örömeivel,
Bánat ne érkezzon mi hozzánk ez éjjel.
Szép mulatságunk hát olyan véggel menjen,
Érdemes vendégink kedve hogy beteljen.

Ennek kifolyása, hogy becsületünkre
Szolgáljon, és legyen mindenkor szép hire.

-144-

178.

A czéhtől atyamestert kérő vers.

Érdemes, nemes czéh! im tiszteletünket,
Megjelentjük itten a mi kérésünket,
Szükségünk akarom elébe terjeszteni,
Kérjük igen szépen, tessék meghallgatni.

A mi társaságunk árvául maradott,
Igazgató nélkül egészen hagyatott,
Elhagyattatását szomorúan érzi,
Szükségében hát e nemes czéhet kéri,

Hogy tekintse meg ez mi bajos ügyünket,
Könyörülő szívvél nézze szükségünket;
Alázatossággal kérjük, hogy fejünket
Rendelje ki, a mi atyamesterünket.

Ehhez két bejáró okos mestereket,
Méltóztasson nekünk olyan személyeket
Kirendelni, a kik az ifju fejeket
Oktassák, tanítsák, itéljék pereket.

Általam ezt kéri társaságunk szája,
Nincs igazgatója, az hiányossága,
Reméljük, ezentúl marad hiv szolgája,
Idegen hogy nem lesz nemes czéh hozzája.

Atyamestert megköszöntő vers.

Már becsületes czéh, egész becsülettel,
Alázatossággal és mély tisztelettel,
Járolunk elébe azért köszönettel,
Hogy irántunk vala kegyes tekintettel.

Méltóztatott a mi szomorú ügyünket
Felvenni, s mint a jót, tekintsen bennünket,
Védelmező nélkül elcsüggedésünket
Hárítván, kiadta atyamesterünket.

Illy gondoskodását fogja predikálni
A mi társaságunk, mig csak fenn fog állni,
Tudván, jó atyánkra hogy nehéz találni;
Engedelmességgel meg fogjuk hálálni.

Fényljen becsületes czéh élte folyása,
Az egyenetlenség ne férjen hozzája,
Hogy lehessen soká ifjuság dajkája,
Ezeket kívánja, marad hiv szolgája.

Ládát kikérő vers az atyamestertől.

-145-

Atyamester urnak érdemes házához,
A mi társaságunk, mint édes atyjához,
Nem csak mint atyjához, sőt mint barátjához,
Egész tisztelettel összegyűlt magához.

Mínhogy a nemes czéh így kezdte végezni,
Hogy más igazgatót tetszett nekünk tenni:
Mellynek szárnya alatt e nemes társaság,
Szemlélje ezután az ő virágzását.

Hogy tehát e nemes czélunkat elérjük,
Innen társaságunk ládáját kikérjük,
Egész becsülettel máshova kísérik,
Tőled, jó atyánktól, végbucunkat vesszük.

De hogy indítsam el nyelvemet szólásra,
Gyöngé ajakamat méltó bucsúzásra,
Mert olly jó atyától mindnyájan megválnunk,
A kit szivszakadva mindnyájan sajnálunk.

Mert jó atyánk valál, minket tanítottál,
Igazság ösvényén mindenkor hordoztál,
Mint atya fiával, velünk akként bántál,
Most pedig bennünket szépen elbocsátál.

A mennyei nagy ur légyen mindig véled,
Valamig életed e világon éled;
Mikor pedig élted halállal cseréled,
Adj meg a Jézus mennyben a te béred.

179.

Konyhamester tusai.

Konyhamesterséget én mostan viselem,
Valakik itt vannak, mindnyáját tisztelem,
Terhekre hogy talán nem leszek, képzelem,
Azért e pohár bort bátran fölemelem.

Királyra.

Felséges királyunk, kívánom, hogy éljen,
Számos esztendőket erőben szemléljen,
Mint a nap sugára, az országban fényljen,
Minden ellenségét tapodja kevélyen.

Vármegyére.

Ezen vármegyének tiszteli éljenek,
Tartós egészséggel soká kérkedjenek,
Lankadást testökben későn érezzenek,
Hogy bölcs pártfogóink ügyünkben légyenek.

Városra.

Nemes városunknak első főbirája,
S több fejei, a kik illenek hozzája,
Fényljen életének sokáig fáklyája,
Bölcs igazgatását kedvelje hazája.

Czéhmasterre.

Czéhmaster urunknak mély tiszteletére,
Áldást mondok mostan ő neki fejére,
Lakozzon szívében az igaz bölcsesség,
A bölcsesség mellett fényljen a dicsőség;
A dicsőség és a könyörületesség,
Ezeket ölelje a drága egyesség.

Legyen kedves neki a napnak járása,
Szintén felkelése, mint lenyugovása,
Örvendeztesse meg az urnak áldása, -
Ez a konyhamester szive kívánása.

Atyamesterre.

Atyamester urat az isten éltesse,
Az isten igéje lakozzék szívébe;

Élje örömeit e hivatalában,
Érdeme terjedjen e nemes hazában.
Fáradsága pedig ne legyen hiában,
Az áldás, szerencse kövesse sarkában.

-148-

Bejárókra.

Bejáró uraknak kívánom számukra,
Az isten áldását fordítsa házukra,
Hogy jó egészséggel dicsekedhessenek,
Jó hírek- s nevekben messze terjedjenek;
Mig élnek, közöttök az igazság fényljen,
Az ur áldásával házok bővelkedjen.

HARMADIK KÖNYV.

-149-

BORDALOK.

-150-

-151-

180.

A, a, a,
Éljen a nagy csutora,
Szomjas torok tutora,
Ki ne fogyjon a bora.
A, a, a,
Éljen a nagy csutora.

E, e, e,
Adjuk egymás kezibe,
Hadd folyjon ki ízibe,
A mi szorult közibe.
E, e, e,
Adjuk egymás kezibe.

I, i, i,
Meg kell szépen ölelni,
A szájhoz fölemelni,
És belőle jót inni.
I, i, i,
Meg kell szépen ölelni.

Ó, ó, ó,
Igyék kend csak, ugyan jó;
Szépen adja, nem mohó,
Mint kívánja sok bohó.
Ó, ó, ó,
Igyék kend csak, ugyan jó.

-152-

Ú, ú, ú,
Megvidul a szomorú,
Hogy ha ebből jót iszik,
Próbálják kik nem hiszik,
Ú, ú, ú,
Megvidul a szomorú.

Ő, ő, ő,
Hatalmas egy orvos ő.
Epedség- s fáradságban,
Szegénység- s adósságban,
Ő, ő, ő,
Hatalmas egy orvos ő.

Ű, ű, ű,
Légy már hosszú életű,
Drága kedves csutora!
Sokféle baj doktora.
Ű, ű, ű,
Légy már hosszú életű.

181.

Vigan barátim! kaczagjuk ki a gondot,
Vigan, szájára fordítsuk a kulacsot.
Mig az ember ifiú, töltsse vigan idejét,
Hagyja vén korára a kedvetlenség terhét.
Majd elég időnk lesz az aggódásra, ha
Elnyél a halál telhetetlen zsákja.

-153-

182.

Az igaz Messiás már eljött,
Sokféle csudákat köztünk tött,
A vizet is borrá tette,
A násznépet vendégelte, -
Kánai menyekzőben.

Nagy lakodalmakat kezdének,
Jézust is elhívták vendégnek,
Ugy követék tanítványi,
Mint a tyúkot ő fiai, -
Kánai menyekzőben.

Az első tál ételt felhozták,
Jézust azzal igen kínálták;
Tetszett mindenben az étek,
De a borbán vala vétek, -
Kánai menyekzőben.

Jézus anyja, hogy aztat látná,
Fogyatkozásukat megszaná,
Fiam, mondá, boruk nincsen,
Azért semmi kedvök sincsen,
Kánai menyekzőben.

Jézus is, hogy hívséget tenne,
Szent anyai kérése meglenne,
Parancsolja: merítsetek,
Kútból hat vedret töltsetek, -
Kánai menyekzőben.

-154-

Azért szolgák elsietének,
Kútból hat vedreket töltének.
Jézus borra változtatja,
Első csudáját mutatja, -
Kánai menyekzőben.

Péter társaival vigan volt,
Köszönt Andrásra egy pohár bort,
Meg sem törli a bajuszát,
Csak felhajtja a poharát, -
Kánai menyekzőben.

Mátyás a poharat vigyázza,
Soká kerül, nehezen várja,
Jakab elől csak elkapja,
S szomjú torkába kihajtja, -
Kánai menyekzőben.

Adja isten, hogy mi is örüljünk,
Midőn lakodalmat ünnepelünk.
Jó bor mellett csuda nélkül,
Bolond a táncz ugrás nélkül. -
Jézust mi dicsérjük!

-155-

183.

Nincsen e világon ennél szebb szó,
Mint: e borból igyál, mert igen jó,
Ennek embereknél kelete nagy,
Mert te, Bakhus isten, igen jó vagy.
Élj barátom, szerencsésen,
Mindig frissen,
Ezt felhajtván, élj kedvesen.

Áldott ez a pohár, ha tele áll,
S midőn jóságokkal kínál.
Áldott az a tőke, melly természetett,

És a hely, melly téged nemzett.
Élj barátom szerencsésen,
Mindig frissen,
Érted iszom, vedd kedvesen.

184. Pinczeszeri dal sz. Mártonnap-tájban.

Halkkal.

Megsavanyult már az új bor,
Ihatunk pajtás!
Félre a vizes kancsóval,
Van helyette más.

Frissen.

Szopogassuk a kulacsot,
Szinte kotyogjon,
Ollyant igyék kiki, hogy a
Könye potyogjon.

Halkkal.

Megkapáltuk a szőlőnket,
Három ízben is,
Nem sajnáltuk rá erőnket,
De van haszna is.

Frissen.

Emlegettük fáradozva
A szüret nevét,
Mostan azért vígadozva,
Igyuk a levét.

Halkkal.

Mindennapi bajainkat
Most igyuk félre,
Akaszszuk szegre gondunkat,
Nem kell az télre.

Frissen.

Majd befognak a tavaszkor,
Ujra kapálni,
Most igyuk meg, a mit akkor
Meg kell szolgálni.

Halkkal.

Ne sirj, édes feleségem,
Többé nem bántlak,
Sőt leszesz gyönyörűségem,
Tánczba is rántlak.

Frissen.

Mit epeszted így magadat?
A kulacs tele,
Dobd pokolba a kontyodat,
Ne gondoldj vele.

185.

Nosza, felejtük el bajunkat,
A bor elúzi minden bűnkát,
Föröszszük torkunkat a borban,
S víg nóta mellett igyunk sorban.
Bort ide, bort, bort adjatok!
Megvidul ettül a torok,
Bortól az ember meghizik,
Nem magyar, a ki nem iszik.

Viz csak a hal gyomrát frissíti,
Kedvre szivünket a bor deríti,
Haljegy alatt én nem születtem,
Vizre tehát nincs is szükségem.

Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Sert iszik a német, ha fázik,
Minket a bor táplál halálig,
Mert a ser is csak vizbül vagyon,
Két itczét adnak egy garason.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Él, hal a tót a pálinkáért,
Bor tüzesíti a magyar vért;
A raki meggyúlad gyomrában,
Bor legyen a mi poharunkban.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Jó patikaszer a bor nedve,
Éled ettől az ember kedve.
A ki tehát betegséget lát,
Borral öblítse száraz torkát.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Jó a bor, legyen nyár, avagy tél,
Nem magyar, a ki a bortól fél,
Nyáron elúzi az éhséget,
Télben szerez jó melegséget.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Félre menyecske! szép orczáddal,
Bor nélkül a csók meg nem bájol,
Félre barát! az olvasóval,
Eb, a ki nem tart a kancsóval.
Bort ide, bort, bort adjatok sat.

Jój el halál, még ma, nem bánom,
Csak bor legyen a más világon,
Ha megtalálom Ábrahámot,
Majd rá köszöntöm csutorámat.
Bort ide, bort, bort adjatok!
Megvidul ettül a torok,
Bortól az ember meghizik,
Nem magyar, a ki nem iszik.

186.

Igyál Petro, fizess! nem jó,
Ez az igazi magyar szó.
Ha nincs bankó, van réz kongó,
Majd fizet a hordó.
Itt marad a kankó,
Az pediglen nem jó.

187.

Vasárnap bort iszom,
Hétfőn nem dolgozom.
Jó, kedden lefeküdni,
Szeredán felkelni.

Csötörtök gyógyulni,
Pénteken számolni,
Hej! szombaton kérdezni,
Mit fogunk dolgozni?!

188.

Istenadta vize!
Sem íze, sem büze,
Bort ide, bortul, jól tudom,
Hogy még megifjodom.

Ha bosszuság forgat,
Vagy bánat háborgat,
Bort ide nekem! azt mondom,
Elmulik búm s gondom.

Dudoljon bár a szél,

Csikorogjon a tél,
Itt benn a kancsót vigyázom,
Bor mellett nem fázom.

Ez a nyulfark élet,
Bor nélkül mit érhet!
Más világon is megbánnám,
Ha itt bort nem innám.

Noé szent ember volt,
Mégis jó bort kóstolt,
Hát ugyan én szegény nyomorék,
Jó bort mért ne innék?

De nem is kimélem,
Mig élek, reménylem,
Nem vetnek vámot gégémre,
Iszom hát kedvemre.

189.

A viz másképp jó lenne,
De béka lakik benne;
Még csömörbe ejtene,
Vagy kólikát szerezne.

A viz malmokat hajtson,
Hajót s hidakat tartson,
Szennyes ruhát tisztítson,
Tüzet és meszet oltson.

Marháknak kell önteni,
Válujokba tölteni,
Vagy pohárt öblíteni,
Nem emberre költeni.

Halljad ama nagy szent Pált,
Borban mit föl nem talált?
Timótheusnak használt,
Egészségére szolgált.

Bár okos, tudós ne légy,
Mint a néma, szót ne tégy,
Csak egy két pint bort bevégy,
Eszeden kívül is mégy.

190.

Nosza örüljünk,
Ünnepet üljünk,
Ártatlan örömünkért
Meg ne szégyenüljünk.

Kedves gazdánknak,
És gazdasszonyunknak,
Minden jóra vezető
Eleven példánknak,

Sok esztendőket,
Boldog időket,
Egek harmatozzatok,
Nem bajra vivőket.

Hogy vigadhasson,
Minket igazgasson;
Nagyobb jutalmakra is
Idővel kaphasson.

Pinczegádorba,
Üljünk le sorba;
S gazdánk egészségeért,
Kapjunk a jó borba.

191.

E szép szóra: jurátus, jurátus,

Oh be rá illik a tus, a bor-tus.
Igyál tehát, jurátus, jurátus!
Többet ér ez, mint a jus, mint a jus.

Lám! maga is a Krisztus, a Krisztus,
Jól tudta hogy mi a tus, mi a tus.
A vizet megmásítván, másítván,
Mondá, hogy ez be hitvány, be hitvány.

Ős apánk is szent Ivó, szent Ivó,
Ő maga is borivó, borivó.
Hogy csárdákban tusozott, tusozott,
Azért szentté változott, változott.

Vizből lett a vizözön, vizözön,
Mindent elöntött a földön, a földön,
Ha borözön lett volna, lett volna,
Noé most is tusozna, tusozna.

-163-

192.

Tudja Bácska, mi a tus,
Mi a korhely juratus.
Eszik iszik inyére,
Énekelget kedvére.

Lám! maga a kis Krisztus,
Jól tudta hogy mi a tus,
Vizet borrá változván,
És csak úgy iddogálván.

A világon vizözön,
Mindent elvitt e földön.
Ha borözön lett volna,
Noé most is tusozna.

193.

Én nekem egy szép gondolat jutott az eszembe,
Fel is tettem magamba, teljes életembe
Holtig a bort nyelni, a kocsmába járni.
Hej dinom dánom! tölts bele, nem bánom.

Meg is hagyom az uramnak én testamentomba,
Hogy engemet holtom után temessen hordóba.
Te pintes korsó! ez uri koporsó.
Hej dinom stb.

Ujjaimat, midőn fonok, megtöri az orsó,
Azért én csak azt itélem, hasznosabb a korsó.
Ujulok, megvallom, midőn hírét hallom.
Hej dinom, stb.

Az én uram azt gondolja, hogy őtet szeretem,
De mint eb a somfabotot, őtet úgy kedvelem,
Mert haragos, durva, igen hebehurgya.
Hej dinom, stb.

-164-

A mit egyszer megszeretek, meg van az szeretve,
Ha bort látok, majd hogy el nem fakadok nevetve.
Oh te kegyes vendég! úgy szeretlek hogy még...!
Hej dinom, dánom! tölts bele, nem bánom.

194.

Nyolczan vannak a mi ludaink,
Három feje, három fekete.
 Gunár a ketteje,
 Szabad a mezeje,
Gunár, gunár, gunár, gunár,
Gunár, gunár, gunár, gunár,
 Gunár a ketteje,
 Szabad a mezeje.

Ember, ember, ember iszik most,
Ember, ember, ember iszik most,

Mondjuk tehát nékie,
Váljon egészségére.
Gére, gére, gére, gére,
Gére, gére, gére, gére,
Váljon egészségére,
Váljon egészségére.

-165-

195.

Bort iszom, bort, bort!
Borral élek én,
Sort iszom én, sort, sort,
Sorban vagyok én.
Az én kedves galambomat
Csókkal tartom én,
Csókkal, borral, sokkal, jóval,
Csókkal tartom én.

Vizivók! a napot mire nézitek?
Mért a szőlő tövét nem mivelitek?
Vizben lakik kigyó, béka,
Nadály, skorpió,
De a borban élet éled,
No csak igen jó!

196.

Dinom, dánom, sógor!
Elótted a jó bor;
Köszöntsük egymásra,
Bátorság-adásra,
És vigasztalásra.

Szól bátyám dudája,
Hip, hop, a nótája;
Ugorjunk utána,
Kutya, a ki bánja,
Lábát a ki szánja.

Kedves, jó barátom,
Vagyon kedved, látom;
Ugorjunk a tánczba,
A komám házába,
Sarkantyus csizmába.

Fordulj egyet, pajtás,
Ugrik utánad más;
Peng a sarkantyúja
Lóg a mente ujja.
Haja, heje, huja!

197.

Megiszom én a jó bort csutora nélkül is,
Ölelem a rózsám nyoszolya nélkül is;
Hej kasznárné, kasznárné, taníts meg vadászni,
Hogy kell a szép menyecskét körülcsókolgatni.

Az egyik kezemben teli palaczk benne,
A másik kezemet teszem a mellemre,
Hej haj, istenem, de jó módot kaptam,
Utczu kincsem, komám asszony, könyörüljön rajtam.

198.

Jó bor terem Esztergamban,
De Budán is;
De még ennél jobb terem a
Hegyalján is;
Igyál, jó barátom,
Tóled nem sajnálom,
Kiviradtig!

199.

-166-

-167-

Encze, Bencze, kis medencze,
Kis medencze a Velencze;
Ne busuljunk semmit, Vincze,
Tele van az itcze, pincze.

Nem szeretem én az orsót,
Kaszát, kapát, sem koporsót.
Jobb szeretem pintes korsót,
Forgathatom, mint az orsót.

Ha bú éri az apádat,
Apád után az anyádat,
Üssed össze a bokádat,
Csak így éled világodat.

200.

Töltsd meg frater, poharamat,
Hadd öblítsem a torkomat.
Mert a pohár megtöltve jó,
Az én torkom öblítve jó.
Ej huj! igyunk rája,
Ugy is elnyel a sir szája.

Töltsd meg öcsém, a pipámat,
Hadd füstöljem ki a számat.
Mert a hús is füstölve jó,
A bor pedig mindenre jó.
Ej, huj! igyunk rája,
Ugy is elnyel a sir szája.

-168-

201.

Sok ifju hullott a porba,
Mért sietett a táborba.
Sok legényért ittak torba,
Mért bujt be a monostorba.

Guta üti meg azt orrba,
A ki vizet tölt a borba.
Igyunk tehát tisztán sorba,
Igy jutunk el a vén korba.

202.

Jó borunk van; ihatunk,
Valamennyit akarunk.
Míg a gazda ránk nem un,
Mindaddig mulatunk.
Eb, a ki nem iszsza,
Míg a pohár vissza
Százszor nem fordul.
Dul dul dul,
Százszor nem fordul.

-169-

203.

A kinek most kedve nincs,
Annak egy csepp esze sincs,
Igen lassan foly véri,
Tám a napot sem éri.
Ha felkötnék a füstre,
Vagy a pálinkás üstre,
Megérdemlené,
Megérdemlené.

204.

Bort iszom én, nem vizet,
Kit Jáfet apja szerzett,
Tapasztalta ezt Noé,
Hiába kapálta-é?

Árt a viz a csizmának,

Kisasszony papucsának,
A paraszt bocskorának,
Hát az ember gyomrának!

Árt az a doktoroknak,
Konczionátoroknak,
Oskolarektoroknak,
És így minden toroknak.

De legyen egy hivatal,
Mellyben jó a vizital;
Ha van komiszárius,
Lehet vizivárius.

Vizet iszik ökör, ló,
Mert az azoknak való.
Szénát nem eszem velek,
Tehát vizet sem nyelek.

205.

Bor, bor, bor, bor,
Nincsen olyan bor,
Mint a mádi bor,
Mellytől az urfi szerelmes,
A kisasszony engedelmes.
Nincsen olyan bor,
Mint a mádi bor.

Víz, víz, víz, víz,
Nincsen olyan víz,
Mint a tiszavíz.
Harcsa, potyka lakik benne,
Szép menyecske fürdik benne.
Nincsen olyan víz,
Mint a tiszavíz.

206.

Akarsz vig lenni? tanulj bort inni,
Minden hangzatban, bort tölts torkodba,
Ne nézd mértékét, sem az értékét.

Ha igazságot, és valóságot
Akarsz azonban, találász a borban.
Megtudod szépen, mi lakik szivben.

Fájdalmid ellen, te csak szüntelen
Torkod öblögesd, borod hörpögesd,
Ez az orvosság, csupa boldogság.

Lám, én gond nélkül vagyok s bú nélkül
Igyál, ne igyál: elvisz a halál;
Minden hangzatban, bort tölts torkodba.

207.

Elindula szent Péter Rómába,
Botját veté vállára haragába;
Botja végén csutora,
Csutorában jó bora.
S iszik, mikor akarja:
Fülöpet is kínálja.

208.

Oszlik, bomlik a gond,
A ki ellene mond,
Csupa merő sült bolond;
Ha kulacs van a kezünkben,
Erő tenyészik testünkben,
Öröm buzdul fel keblünkben.

Kiki hát úgy éljen,
Senkitől ne féljen,

Bút soha ne szemléljen.
Szokása ez a magyarnak,
Örül vagy szomorkodik:
De ázni kell az agyarnak.

Igyunk hát, barátom!
Mert ha én ezt látom,
Öntöm belém a jó nedvet,
Fütyölök és tánczolok,
Ettől kapok én jó kedvet.

209.

Kis csupor, nagy csupor,
Mindegy, ha nincs benne bor;
De az anyókám megtölti,
Ha a csaplárost felkölti,
 Kis csupor, nagy csupor,
 Mindegy, ha nincs benne bor.

Kis pohár, nagy pohár,
Mindegy, ha üresen áll,
De az anyókám megszánja,
Ha a tütüt megkivánja;
 Kis pohár, nagy pohár,
 Mindegy, ha üresen áll.

Kis kupa, nagy kupa,
Mindegy, ha, ha, ha, ha, ha!
De az anyókám süt és főz,
Míg fejébe nem üt a gőz,
 Kis kupa, nagy kupa,
 Mindegy, ha, ha, ha, ha, ha!

-173-

210.

Kis csupor, nagy csupor,
Mit ér, ha nincs benne bor;
De ha jó borral van teli,
Azt a torok könnyen nyeli.

A viznél jobb a ser,
De a sernél jobb a bor.
Németnek kell a ser,
Magyarnak kell ilyen bor.

Illyen bortól felhevűlni,
Annyit tesz, mint üdvezűlni.
Ettől gyulad bennem
Barátság, szerelem.

211.

Asszúszőlős átalag,
Oh be régen láttalak,
 Kedves alak!
Ha még egyszer rád ülök,
A mig csak fel nem dülök,
 Rajtad ülök.

-174-

212.

Igyunk barátim, csendesen,
Vágtat az idő sebesen;
A pohár hadd kerülgessen.

Sült lúd járjon az utcában,
Ugorkát tartván szájában,
Ezt kiáltsa, gi, gá, gá, gá.

Az ökör sülve sétáljon,
Két csipején kulacs álljon,
Térdig a borban mászkáljon.

Jaj be okosan találta,

A ki a borfát plántálta,
Mádot is közé fundálta.

Segítsünk szegény ászokon,
Maglehet, hogy még a rokon
Sirba hurczolnak azokon.

213.

Milliom teringettét, lencsét!
Nem hittem ezt a szerencsét.
Meváltozott már sorsunk,
Jobbra fordúlt a dolgunk.

Velem is foly vigabban,
Nem leszek mindig búsan,
Fütyülök és tánczolk,
Kedvem szerint mulatok,
Hejje, hujja, hujja, ju!

Nosza tehát töltsed teli,
Mert a torkom vigan nyeli,
Ha nyelvünket megoldja,
A tüdönket gyulasztja.
Éljen házi urunk hát,
Mert ő az, ki illyet ad.
Hejje, huja, hujja, ju!

Oh be édes, oh be nedves,
Ez az ital, oh be kedves,
Olyan mint a muskatal,
Volna csak sok palaczcza!
Tartanáink egy jó napot,
Elhínók rá a papot.
Hejjehuja, hujju ju!

Éljen Eger, a jó város,
Mellynek bora tiz krajczáros.
Megtöltjük a kulacsot,
Veszünk hozzá kalácsot,
Elúzzuk tőlünk a bút,
Rikkantunk rá ujjujut.

214.

Még három holnapos koromban feltettem,
Hogy a kulacs mindig strázsáljon mellettem.
Addig iszom, mig a
Fogam ki nem ázik;
Tőle vérem melegül,
Szemem szikrázik.

Ha én a pinczébe jó kedvvel lemászok,
Hol kétszáz hordó bort nyögve tart az ászok,
Addig iszom, mig a
Fogam ki nem ázik,
S a szőlőmag bennem
Majd ki nem csirázik.

215.

Hej pajtás, igyunk, igyunk hát!
Ha megborosodunk, majd jól elaluszunk.
Örömibe,
Röptibe,
Majd megfogjuk a fecskét,
Öleld meg a menyecskét.
Csak öleld meg gyenge piros két orcáját,
Vedd kedvesen kölcsön adott szép csókját,
Tudod, aztán mit?
Idd a borodat, idd!

Mind bolond az, a ki busúl,
Szomjazzon most a röst, de örüljön a bölcs,
Örömibe,

Röptibe,
Majd megfoggjuk a fecskét,
Öleld meg a menyecskét.
Csak öleld meg gyenge piros két orcáját,
Vedd kedvesen kölcsön adott szép csókját,
Tudod aztán mit?
Idd a borodat, idd!

-177-

216.

Igyunk egy pohár bort jó egészségért,
Barátság, társaság hosszas voltaért,
Nosza hát hörpentsünk egyet,
Töltsünk, csöppentsünk,
Poharakat emelgessünk és üresítsünk,
Száráz, fáradt torkunk így nedvesítsük.

Ezer jót kívánok úri gazdánknak,
Ki bennünket tart s vall jó barátinak.
Soha pénze vagy buzája el ne fogyjon,
Csapra vétetett hordója vég nélkül folyjon,
Háza s egészsége meg ne romoljon.

Tisztas úri háza szerencsés legyen,
Hív élete párja sokáig éljen;
Gyermekitől, cseléditől minden rossz muljon,
Ingó bingó vagyonából senki ne birjon,
Bút ne tapasztaljon, se kárt ne valljon.

Szinte úgy éljen ez úri társaság,
Kit meg nem bántott e vidám nyájasság,
Szerencse jobb szárnya s karja legyen vezére,
Ki ellene kél ne legyen semmi ereje,
Mint lud, gágogjon nyelve, gégéje.

-178-

Többször is kívánom, hogy megtörténjen,
Hogy ez úri háznál jó kedvünk legyen.
Testi lelki épségünkben egymást láthassuk,
A kit talán balsors érend, vigasztalhassuk,
Gazdánk barátságát viszonzhassuk.

Sok jókat kívánok házasszonyunknak,
Kérem hogy ismerjen jó barátjának,
Se köténye se szoknyája el ne szakadjon,
Tyukja, ludja télen, nyáron egyaránt tojjon.

217.

Teli szivünk örömmel, rajta vigadjunk,
A keservnek örömmel, most utat adjunk.
Rajta, rajta, rajta hát, rajta vigadjunk,
A keservnek örömmel most utat adjunk!

Kilencz peták, hat garas, és egy poltura,
Éljen köztünk boldogul e háznak ura,
Rajta, rajta, sat.

Gyöngyvirág, szép kikirics, és galagonya,
Éljen ma is, holnap is, e ház asszonya.
Rajta, rajta, sat.

Kilencz veréb, hat kakuk, s egy parti fecske,
Éljen minden szép leány, és szép menyecske.
Rajta, rajta, rajta hát, rajta vigadjunk,
A keservnek örömmel most utat adjunk!

-179-

218.

Addig kell a vasat verni, a mig tüzes;
Semmit sem ér azon erszény, a melly üres.
Belé kell hát tenni, úgy lehet kivenni,
Ha szükséges.

Nehéz ugyan pénzt szerezni, az is igaz,
De könnyű azt elkölteni, még igazabb.

Meg kell hát kimélni, úgy lehet költeni,
Ha szükséges.

Igaz ugyan, hogy némellyek könnyen kapják,
De olyanok azok közül könnyen hányják;
Csak azt veszik észre, hogy nincsen az erszényben,
Ha szükséges.

Jó bor terem Badacsonba, de Budán is,
Somlyai sem alább való, talán jobb is.
Igyál hát barátom, tóled nem sajnálom,
Ha szükséges.

219.

Éljen, a ki most iszsza ki
Borát a poharából,
Éljen, a ki nem vonja ki
Magát a barátságból!

Éljen minden jóban járó,
Akár szegény, akár báró.
Éljen minden vig mulatság,
Éljen a barátság!

-180-

220.

Isten áldjon pajtás, nékem megbocsáss,
Kivánom istentől, vig napokat láss,
Velem együtt, veled együtt, holtom után,
Holtod után mennyországot láss, láss, láss.

Adja isten többször is, másszor is,
Hogy így megviduljon köztünk a komor is,
Más egészségeért, a magunk hasznára
Ereszszük ezt a bort a többek utjára.

Adjon isten sok pénzt, bort, buzát, pecsenyét,
Éltesse városunk új vejét és menyét.
Éljen a barátság köztünk s a szerelem!
A ki engem szeret, igyék egyet velem.

221.

Egészséggel, pajtás, nekem megbocsáss,
Kivánom, istentől minden jókat láss.
Velem együtt, veled együtt,
Holtom után, holtod után,
Mennyországot láss, láss, láss.

-181-

222.

Igyál pajtás, jó a szállás,
Jó borunk van, jó barátunk.
Van jó gazdánk, gazdasszonyunk,
Hajts, hajts, hajts, hajts, hajts, hajts,
Nosza pajtás, te is hajts!

223.

Muzsla alatt egy nagy tó,
Kinek neve Duna,
Az alatt van egy nagy fa,
Kinek neve fűzfa,
Ottan vagyon egy nagy hal,
Kinek neve harcsa. -
Tartsa isten, tartsa,
Ki a bort felhajtja!
Tartsa isten, tartsa,
Ki a bort föl hajtja.

Egymást szeretőket
Az ur isten tartsa!

Éljenek azok,

A kik igazok!
A kik nem azok,
Legyenek gazok.
Adjon isten minden jót,
Diófából koporsót.

-182-

224.

Éjjel iszom, nem aluszom,
Nappal korhely, nem dolgozom.
Mikor iszom, nem haragszom,
Az rózsámról gondolkozom.

Ökör iszik kellve, ember barátságért;
Be jó bor ez, gazda! be jó szőlő hozta.
Az ur isten áldja meg, a ki ezt kapálta,
A ki ezt hozatta, a ki azt megiszszá!

Iszszá már, iszszá már,
Kend is iszszá már,
Kend is - szá má r!

225.

Adj kezembe egy pohár bort,
Kezdjük el az előbbi sort;
Ez a pohár majd kiürül,
Minden gondom belé merül.

226.

Jerünk, menjünk vendégségbe,
Három hétig tart egy végbe,
Vigyünk el egy rosta vizet,
A nagy harang majd megfizet.

-183-

Czini czini! Péter bácsi,
Köll-e kendnek a kis Klárcsi?
Czini czini! hegedűszó,
Szép asszonynyal lakni be jó!

Hejje hujja, szüröm ujjá,
Tele vagyon mogyoróval,
Piros almával, dióval.
Tarka szoknya vagyon rajta,
Egy igazi magyar fajta.

Kanaán földéről hoztuk,
Mint a nyúlat, ugy nyomoztuk,
Igen is kedvünkre való,
Méltó érte a foglaló.

Megfogytunk már a galambot,
Verjük neki a dorombot,
Adjuk neki a sült czombot.
Légy te gyöngyöm és kedvesem,
Nappal, éjjel feleségem.

Már ittunk, ettünk eleget,
Hagyjuk itt a vendégséget,
Köszönjük a vendégséget,
Isten áldja meg kendteket.

227.

Viz, viz, viz!
Nincsen olyan viz,
Mint a körösviz,
Harcsa, potyka lakik benne;
Szép leányka fürdik benne;
Csak nincs olyan viz,
Mint a körösviz.

-184-

Bor, bor, bor!
Nincsen olyan bor,
Mint a magyar bor!

Ezt barátság poharában,
Szürcsölgessük vig óránkban,
Mert nincs olyan bor,
Mint a magyar bor!

Bor, bor, bor!
Nincs olyan rossz bor,
Mint a * * bor;
 Olyan fojtós vaczka íze,
 Mint kénköves fordó vize;
Csak nincs olyan rossz bor,
Mint a * * bor.

228.

Adjon isten bort, buzát, egészséget,
Országunkban békeséget!
Tele legyen mind az itcze,
Mind a pincze, mind a bolt;
Hogy ne legyen köntösünkön
Semmi ringyrongy, semmi folt.

Adja isten, hogy magyar hazánknak,
Szolgálhasson mind a német, mind a tót,
Mint az előtt régen volt.

Ez az a szőlőtőkének a leve,
 Bor ennek a neve,
 Édes volt a leve,
 Zöld volt a levele;
Kit kapafokkal koczogtattak,
Görbe késsel sanyargattak,
Tölgyfába szorítottak,
Mogyorófával körülkanyarítottak.

Ez az elmebódító, ruha-rongyosító,
Ma vigasztaló, holnap szomorító.
Igyunk az elment gólyáért,
Az itthon maradott verebekért,
És az egész tanácsnak egészségiért.

229.

Kezdetben az ur isten a bort teremtette,
Az emberi nemzetnek élelmére tette,
Hogy tőle kedve legyen, vele képesen éljen,
Az ostoba állatoktól különözve éljen.
 Légyen, légyen, légyen,
Az állatoktól különözve légyen.

230.

Czifra pohár, veres bor,
Mindjárt rám kerül a sor,
Mindig iszom olyankor,
Mikor rám kerül a sor.

231.

Isten hozzád, édes eszem,
Már ma hasznodat nem veszem.
Kiöntlek ürge módjára;
Bornemiszák bosszujára.

232.

Adjon isten minden jót!
Bort, pecsenyét, olcsó sót.
A lengyelnek sok borsót,
Ellenségnek koporsót.
Adjon isten egészséget,
Magyarok közt békeséget.
Bort, pecsenyét, egyességet,
Szép és jó feleséget.

HARAMJA ÉS PUSZTAI DALOK.

233. ZÖLD MARCZIRÓL.

Hideg szél fú észak felől,
A lelkem is fázik belől.
Gyere elő a szép karton
Paplan alá, szívem, Márton!

Becskereki, Becskereki,
Talán elárultál neki.
Ha ravasznak gondolnálak,
Örökre megátkoználak.

De te nem vagy rossz emberem,
A lelkedet úgy ismerem,
Más árula el engemet,
Vagy megfogták kedvesemet.

Addig várlak még, Mártonom,
Míg ezt a szösztet le nem fonom.
Ha el nem jössz akkorára,
Mást kötök fel a rokkára.

Már utolsó orsó járja,
Hogy szívem szivedet várja,
Szól a kakas viradtára,
Gyere házam ablakára.

Ki zörgette az ajtómat?
Talán meghallotta szómat,
Gyere Marczim, bebocsátlak;
Oh de tiszta szívvel látlak.

234.

Borulni látom az eget,
Egy terhes felhő fenyeget.
Fú a szele Fegyvernekről;
Reszketek a menykövektől.

Kértem Marczit az egekre,
Hogy ne menne Fegyvernekre,
De nem hajlott kérésemre,
Bánatot hagyott szívemre.

Mikor a végbucst vette,
Száját az én számhoz tette,
Megcsókolt még utoljára,
Ugy üle fel fakójára.

Oh szerelem tiszta jele!
Millyen forrón megölele!
Oh te szívem véd angyala,
Csókod csupa szinméz vala.

Háromszor tért vissza lova,
Míg hordozta ide, s tova,
Érzette tán szerelmünket,
Szerencsétlen esetünket.

Elment, s tudom mostanába
Nem takar be bundájába,
Hová hajtsam bús fejemet,
Ki melegít fel engemet?

Ha Zöld Marczim veszni talál,
Ragadj el engem is, halál!
Hadd veszszek el, mert az élet

Nála nélkül csak itélet.

235. ZÖLD MARCZI.

A madár elnyugszik zöld fának ágain,
Vad kecske aluszik kőszikla ormain,
De én nem alhatok, éjjel nem nyughatok,
Kedves galambomnak paplanos ágyain.

Hortyogat kedvére róka a lyukában,
Pihen az oroszlán setét barlangjában,
Kell nekem szenvednem, vég nélkül epednem,
Heves vármegyének mély árestomában.

Vigan ugrál bárány halmokon, völgyeken.
Csikó tölti kedvét a széles réteken.
Én pedig fejemet, elbágyult testemet,
Zokogva lehajtom e bűdös helyeken.

Sokaknak még igen sokszor megvirrad még,
Sokakat megvidít kékellő magas ég,
Zöld Marczinak talán holnap már utolján,
Megvirrad utolszor; az nagy szörnyűség.

Feljön még az nap is arany sugárival,
A hold is feltetszik ezüst fáklyáival.
Nap nappal, hold éjjel nekem már nem jó fel;
El vagyok temetve örök éjszakával.

Isten hozzád világ, elhagylak tégedet,
Nem kedvelem többé gyönyörűségedet,
Az akasztófában, társaim sorában,
Fogom felejteni csalóka képedet.

236.

Lám megmondtam Angyal Bandi, ne menj az
Alföldre,
Csikósoknak, gulyásoknak közibe,
Közibe.

Mert megtanulsz lovat lopni ízibe,
Ízibe.
Majd úgy kerülsz a vármegye kezibe,
Kezibe.

Mikor kezdi Angyal Bandi a lovát
Nyergelni,
Czifra csikós kantárjával fékelni,
Fékelni.

Kurta süveg a fejében, módosan,
Módosan,
Fejér fátyol a nyakában, bokrosan,
Bokrosan.

Czifra bunda válla hegyét nyomitja,
Nyomitja,
A sallangja lába fejét borítja,
Borítja.

Rajta van az arany rojtu gatyája,
Gatyája.
Sléziából van az matériája,
Riája.

Alabastrom az homloka nem márvány,
Nem márvány,
Fekete két szemöldöke szivárvány,
Szivárvány.

Mikor megyen Angyal Bandi tanyára,
Tanyára,
Ama gyöngé borjúhus vacsorára,
Csorára.

Rajta üte Göncz városa megfogni,
Megfogni,
A két kezét kötéllel is megkötni,
Megkötni.

Akkor kezdte Angyal Bandi bámulni,
Bámulni.
A színében egészen elváltozni,
Változni.

Megkötözik Angyal Bandit kötéllel,
Kötéllel,
Ugy kísérik fel Kassára, fegyverrel,
Fegyverrel.

Egy itcze viz, egy font kenyér a Bandi
Számára.
Harmincz három fontos vasat kezére,
Lábára.

237. SOBRI JÓZSI NÓTÁJA.

I.

Somogyvári kis erdőben,
Sobri Józsi jó időben;
Nyírott haja, gyolcs gatyája,
Sárga sarkantyus csizmája.

Sobri Józsi az erdőben,
Rejpa Rézi az ölében;
Magát avval vigasztalja,
Sobri Jóskát csókolgatja.

Sobri Józsi derék gyerek,
Paripáján selyem nyereg:
Egyik felől a puskája,
Másik felől a baltája.

Sobri Józsi hires zsvány,
A kit fogni minden kíván,
Hires dupla fegyverével
Szembe szállna ezerével.

Sobri elment vándorlani,
Elébb tovább fosztogatni;
Elébb tovább fosztogatni,
Ugy akar meggazdagodni.

II.

Sobri Józsi a csárdában,
Maga iszik a korcsmában,
Tele itcze a kezében,
Karolina az ölében.

Karolinka fejkötője,
Izeg mozog a kendője,
De nem az ő pénze ára,
Sobri Jóska vette rája.

Karolinka csalatkozik,
Ha Sobri Jóskába bizik.
Mert mindenki csak azt mondja,
Hol van Sobri, hogy elfogja.

Sobri Józsi meg azt mondja,
Hogy hat megye meg nem fogja.
Pedig akasztófa vége,
Nem tart mindig legénysége.

238.

Hires vitéz az a Sobri,
Bátor gyerek Milfai.

Jó vigyázó a Mogor,
Strázsát áll a Pap Andor.

-196-

Ezek négyen akarják,
A megyét felforgatják.
A gazdagot pusztítják,
De a szegényt nem bántják.

Vagyon pénzek mindenre,
Szegény segítségére.
Sok kincseket gyűjtenek,
Koldust is megsegítenek.

Kávéházban mulatnak,
Erdőben sétálgatnak.
Esznek, isznak vigadnak,
A búnak helyt nem adnak.

Hintón járnak, nem gyalog,
Rózsa, Vidám a lovok;
Ezeket ha megcsapják,
Tesznek sebes vágatást.

Paripára felülnek,
Hol akarnak, ott lesznek.
Minden embert szeretnek,
Uton is eleresztnek.

Nem is félnek senkitől,
Semmi fegyveres néptől.
Mert a fegyver nem fogja:
Kanász volt Sobri atyja.

Hol akarnak, ott dülnek,
Papoknál pénzt nem hagynak;
Sem gyujtanak, sem ölnek,
Sok emberrel jól tesznek.

-197-

Ha pandurok keresik,
Azokat csak nevetik.
Ha a pandurt meglátják,
Csutorával kínálják.

Magokhoz oda hívják,
Szalonnával kínálják;
Vigan együtt mulatnak,
Barátságot is isznak.

Nem félnek ők senkitől,
Csak a nagy ur istentől.
Azzal is kibékülnek,
Mert huszárokká lesznek.

Ott sem lesznek utolsók,
Ütközetben hátulsók.
Harczolnak ők igazán,
Igaz katona módján.

Hogy ha pedig meghalnak,
E világból kimulnak;
Hirök, nevök fenmarad,
Mert vitézül harcolnak.

* * *

Kivált Sobri Józsinak.

239.

Hej, huj! Sobri pajtás,
De régen nem láttuk egymást.
Hej, huj! ha nem láttuk,
Csak hogy jó hírét hallottuk.

Hej, huj! Sobri pajtás,
Hogyan tetszik a vándorlás?
Hej, huj! nem jól tetszik,

-198-

Mert kedvesem halva fekszik.

Hej, huj! Sobri pajtás,
Endőréden³⁾ mi a szokás?
Hej, huj! az a szokás,
Diszlik a szeretőtartás.

Hej, huj! Sobri pajtás,
Micsoda ott az a nagy ház?
Hej, huj! Sűmeg város,
Ott lakik a komiszáros.

240. BUGA JAKAB ÉNEKE.

Mit busulsz, kenyeres, midőn semmid sincsen?
Jó az isten, jót ad, légy jó reménységben.
Kinyilik az idő majd a jó tavaszkor,
Hová két szemünk lát, oda megyünk akkor.

Hogy ne busulnék én, én édes pajtásom,
A tömérdek gondok uralkodnak rajtam;
Gondolkodásim közt se nyugtom, se álmom,
Lelkemet is bennem csak alig találom.

Kivan az oldalam, rongyos a dolmányom,
Hátam lapiczkáját veri a kalpagom,
A tömérdek foltul nehéz a nadrágom,
Zsiros ködmönkém is alig van nyakamon.

Lábáru lovamnak lehullott a patkó,
A ki még rajta van, az is csak kotyogó;
Patkó nélkül pedig megromlik a jó ló,
A szegény legénynek az is nem igen jó.

A köpönyegemben sok kárt tett az eső,
Uj mondérhoz pedig a reménység késő.
Van még egy tarsolyom, de az is csak végső,
Az vigasztal mégis, hogy bajom nem első.

A farkasbőrömnek lekopott a szőre,
Palaczka, pókháló a szögön belepte.
Nem csalogat engem ifjúság öröme,
Mert szennyes az ingem, nincs, ki fehérítse.

Ej kurva az anyja! élek, a mint élek,
Kivetem hasamat a jó verőfénynek.
Csak úgy dohányozom, mikor megéhezek,
Több szegény legénynyel én is eltengődek.

241.

Kecskeméti csárdában,
Három betyár magában,
Ugy megiszik bujában,
Kifordított bundában.

Egyik fújja nótáját,
Hogy elfelejtse búját,
Félre veti bundáját,
Pengeti sarkantyúját.

Másik kiált: hozz több bort!
Mert nem emleget ma tort,
Ha nem éri öreg kort,
Rúgja lábával a port.

A harmadik csak hallgat,
Szemeivel pillogat,
Néha sohajt, és jajgat,
Torka orvost kiváangat.

Nosza tölts nékem is még,
Mert a torkom úgy megég,
Oh be jó ízű vendég!
Ugy megszeretlek, hogy még!

Hallod-e, te szolgáló?
Körmöljön meg a holló,
A víz nem ide való,
Bor a szivvigasztaló.

Vizet tisztán nem iszom,
Véle a bort sem rontom,
Köszönje, ha megmosdom,
Elég néki, azt mondom.

Nosza lányka, hozz hát még,
Mert a torkom újra ég,
Fogadom, nem lesz elég,
Ha ötször hozol is még.

242.

Meg vagyok én búval rakva,
Mint a borízú almafa;
Kettő három terem rajta,
Mégis terítve az alja.

Csötörtökön viradóra,
Ültem a bánathajóra.
Tíz órakor lefeküdtem,
Egy piczint elszenderedtem.

Szemeimet felvetettem,
Három hajdu állt előttem.
Kérdem tőlök: mit kerestek?
Talán én értem jöttetek?

Érted jöttünk, megkötözünk,
Város házához vitetünk,
Letétetünk a tömlöczbe,
A tömlöcznek fenekére.

Felizentem a birónak,
Oldozza fel két karomat;
Ne örüljön rabságomnak;
Holtig alázom magamat.

De a biró ezt nem tette,
Inkább jobban megkötötte.
Szegény árvát, senki sem szán,
Ha csak szeretője talán.

243.

Szépen szól a fülemüle kis madár,
Éjjel, nappal hallom a dadogását;
Csak előben vigasztalom magamat,
De hátulról bánom csalatásomat.

Hej! most megbántam cselekedetemet,
Barátimnak számlálgatom ezeket:
Hogy soha rosztat ne cselekedjenek,
Én utánam prédára ne essenek.

Harmad napra visznek engem veszteni,
Nekem apró lépéseket kell tenni.
Harminczhat ember négy szögletet formál,
Gondolkozom, messze van-e a halál.

Oda érek vesztőpadom helyére,
Sirom is meg van már ásva előre,
Széttékintek, de nincsen az kedvemre,
Kis angyalom forog nekem eszembe.

Pej paripám arra vagy szoktatva,
Többet szalad éhesen, mint jól lakva,
De ha én még felülök a hátára,
Sokan néznek a fölhabzából utána.

244.

Tizenhat esztendő voltam,
Mikor lopni elindultam.
Loptam harminczhárom lovat,
Még sem pöngetem a vasat.

-203-

Ha a főbiró háborgat,
Lopok neki egy pár lovat.
Beállítom udvarára,
Még meg is hí vacsorára.

Teli a zsebem bankóval,
Az istálóm lopott lóval.
Eladom a lopott lovat,
Veszek rajta igaz lovat.

Van is nekem egy szijhátu
Fakó lovam, kese lábu.
Ki huszonnégy óra alatt
Debreczentül Pestig szalad.

245.

Mikor még én kicsin voltam,
Csikós, gulyás bojtár voltam,
Felfeküdtem a halomra,
Onnan néztem le bajomra.

Éjszakának idejébe
Rám tör egyszer a vármegye.
Ki baltára, ki fokosra,
Ki két águ vasvillára.

Én se vettem azt tréfára,
Felugrottam a sárgára.
Bevágтам a csurgó várba,
A galambom udvarába.

-204-

Nyisd ki babám, az ajtódat,
Nézd meg sárga paripámat.
Csikóskantár a fejében,
Barna legény tetejében.

Ajtót nyitott az én babám,
Beszöktetett rajta sárgám.
Leugrottam a sárgáról,
Csókot kaptam a babámtól.

246.

Az alföldön csikós vagyok,
Debreczenből lovat lopok.
Felhágok egy magas hegyre,
Onnan nézek Debreczenbe.

Nyisd ki rózsám, a kapudat,
Hadd vigyem be a lovamat.
Szénát adj neki, abrakot,
Az urának vetett ágyat.

Nem szánt, vet az égi madár,
Mégis eltartja a határ.
Én sem szántok, se nem vetek,
Mégis bú nélkül élhetek.

247.

Árva, Csanád, Borsod, Heves,
Engem a vármegye keres.
Engem a vármegye nem szán,
Mert sok csinyt tettem a pusztán.
Sok jármot tüzre rakattam,
Sok hámot szegre aggattam.
Csötörtökön viradóra,
Találtam egy pej csikóra.
Éjfélíg mindig kergettem,

-205-

Hajnalra már felnyergeltem.
Azon hajtottam hat tinót,
Mind a hat galambszinű volt.
Most már kérik sok jó pénzért,
Hatvanhat ezüst tallérért.
De a csikó nem eladó,
Nem a hadnagy alá való.
Mert a hadnagy ha rá ülne,
Sok szegény legényt megtenne.

* * *

Azt az órát megátkoztam,
Mikor első lovat loptam.
Tudtam én azt, nem sokára
Jutok az akasztófára.

248.

Kezemben a csákány nyele,
Éjjel nappal járok vele,
Keresem a tér mezőket,
Megcsipem az átmenőket.

Holló károg utam elé,
Varju követ minden felé,
Kezemben a csákány pereg,
De arczomon köny csepereg.

Czifra csárda éji tanyám,
Csaplárosné, édes anyám,
Mért vezettél e vágásra?
Felkötnek már az ágásra.

249.

Rongyos csárda, nincs teteje,
Zsidó asszony lakik benne.
Zsidó asszony! a lelkedet!
Hová tetted a pénzedet?

Tetejiben a réz kongó,
Fenekin van a sok bankó.
Közepében arany, ezüst,
Arra kérlek, főbe ne üss.

250.

Batonyai hármasszél, határ,
Érted lettem, k...a, betyár.
Viselem a betyár nevet,
Szenvedek érted eleget.

Olly hideget, olly meleget,
És olly sok záporosóket.
Sok hideget, sok meleget,
És sok rágalmazó nyelvet.

Ne szeressen senki mélyen,
Mert nem tudja mire mégyen,
Örömei mind elmúlnak,
Víg napjai beborúlnak.

Én szerettem olyan mélyen,
Minden rólam példát végyen.
Én vagyok az igaz árva,
Ki magánosan jár sirva.

Azt iratom koporsómra:
Zárj be gyászos sirhalmomba,
Itt nyugszik egy szerencsétlen,
Kit megcsalt egy hűségtelen.

251. HORTOBÁGYRÓL.

Oh te zsiros Kanaán,
Hortobágy melléke!
Be sok szegény legénynek
Édes anyja vagy te.
Kenyeret adsz kezébe,
Pénzt az erszényébe.

Nincsen itten drágaság,
Mert nem tót ország ez;
Kedves nálunk a jó bor,
Mert magyar ország ez,
Oh be áldott ország ez,
Nincs hasonló ehez!

252.

Oh földi Kanaán,
Európa édene!
Természet tárháza,
Mindennek mindene.
Mert te beléd zárkozni
Kivánatos fogság,
Mert határaidon túl
Nincs igaz boldogság.

253.

Be van az én szűröm uja kötve,
De nem tudod pajtás, mi van benne.
Az egyikben aczél, kova, tapló,
A másikban száz forintos bankó.

Ha megunom magam a pusztába,
Kapom magam, megyek a csárdába.
Parancsolom a korcsmárosnének,
Hogy hozzon bort a borivójának.

Azért mondják nekem az irígyek,
Ihatom bort, mert loptam eleget.
Kurv az anyja! azt felelem vissza:
Hogy van annak, a ki meg nem issza.

254.

Szegény legény vagyok én,
Vásárookra járok én.
Csikót, tinót lopok én,
Csak úgy éldegélek én.
Szegény legény vagyok én.

Nincs nekem több jószágom,
Csak egy barna galambom,
Ha ő véle lehetek,
Véle enyeleghetek,
Minden bút elfelejtek.

Nem bánt engem más baja,
Legyen kenyere, vaja;
Van nekem egy kis tanyám,
Ott lakik barna rózsám,
Van kenyerem, szalonnám.

Ha setét felhők megül,
A holdvilág földerül,
Paripámra pattanok,
Vigan egyet rikkantok,
A tanyára nyargalok.

Itt barna rózsám karja,
Ha vállamat takarja,
Szegénységem megvetem,
A világot nevetem,
Mert én csak őt szeretem.

255.

Édes anyám szült engem a világra,
Világra.
Három biró, szolgabiró - ej, haj!
Bajára.

-210-

Kocsmárosné, már én többet nem iszom,
Nem iszom,
Mert én kendnek igen sokkal, ej, haj!
Tartozom.

Három itcze bor árával tartozom,
Tartozom.
Hatvan három itcze borral, ej, haj!
Tartozom.

Rója fel a réz fokosom nyelére,
Nyelére,
Hogy itt ivott kanász bojtár, ej, haj!
Hitelbe.

Majd ha aztán igen sokkal tartozom,
Tartozom,
Mégfizeti én helyettem, ej, haj!
Galambom.

256.

Hozz bort, korcsmárosné,
Megadom az árát.
Ha én meg nem adom, ihajná!r!
Megadja galambom, igazán!

Kocsmárosné, de cifrán jár,
Egy itcze bort köszöntsön rám.
De vizet ne töltsön bele,
Mert szerelmes leszek bele.

-211-

257.

Nincsen széna, nincsen abrak,
Édes lovam, agyon csaplak.
Bőrödöt zsidónak adom,
Ugy nem lesz rád semmi gondom.

Mi hasznod van a bőr árán,
Ha nem ülhetsz lovad hátán?
Ne üss agyon, édes gazdám,
Kitelelek árpaszalmán.

Édes lovam, ne buslakodj,
Lesz még neked jó abrakod.
Ha a rózsámhoz elviszel,
Selyem kötőjéből eszel.

258.

Deres a fű, édes lovam, ne egyél,
Inkább engem a rózsámhoz elvigyél.
Vigy el engem, édes lovam, odáig,
Hogy ne fájjon az én szivem sokáig.

Ott lesz széna, ott lesz abrak, elégség,
Neked, édes fakó lovam, vendégség.
Itthon vetek egy abrakot, elég lesz,
A rózsámnál majd egy helyett kettő lesz.

-212-

259.

Szennyes ingem, szennyes gatyám,
Mezősége lakik anyám.
Nincsen fája, nincs hamuja,
Nincsen, mivel megszapulja.

A kinek nincsen rózsája,
Szennyes inge és gatyája.

Mosd ki, rózsám, legyen tiszta,
Ajtód előtt foly a Tisza.

260.

Ugy ég a tűz, ha lobog,
Ugy élek én, ha lopok,
Ha nem lopok, cserélek,
Még sem igazán élek.

Ugy ég a tűz, ha lobog,
Ugy élek én, ha lopok.
Nem vagyok én szent lélek,
Hogy én igazán éljek.

261.

Pej paripám patkószege de fényes,
Madarasi csárdás lánya, de kényes,
Bodor haját illegeti vállára,
Száz talléros kendőt tesz a nyakára.

Madarasi csárda előtt van egy fa,
Elrugtassunk kedves pajtás, mink oda;
Ott mulassunk a szép lánynyal kedvünkre,
Felvidítja ő a mi bús szívünket.

Felnyergelem paripámat ízibe,
S berugtatok a gulya közepébe.
Kiszakasztok tizenhárom darabot,
Kocsmárosok, ti is gazdagodjatok.

Paksust kérnek személyemtől, de hamar;
Elmultam én harmincz esztendő immár;
Nem félek én ez életben senkitől,
Leesküszöm a főbirót helyéből.

262.

Pej paripám patkószege de fényes,
Kocsmárosnének szőke lánya de kényes,
Száz talléros arany függő fülében,
Száz forintos selyem kendő kezében.

Elunta már pej lovam a koplalást,
Harmad napig nem evett egy harapást,
Van már széna, van már abrak, ehetsz már,
Engemet szép szeretőmhöz vihetsz már.

Felülök a sárga lovam nyergébe,
Beballagok a kovács műhelyébe,
Míg a kovács pej lovamat patkólja,
Kis angyalom két orczámat csókolja.

263.

Ó bort iszom, fenyőfával tüzelek,
Pej paripám az álláson enyeleg.
Pej paripám patkószege de fényes,
Szomszédomban egy szép leány de kényes.

Hat forintos selyem kendő nyakába,
Elől vagy hunczutkája levágva.
Az a legény, ki a haját neveli,
Bársonyos kalapja alá felteszi.

264.

Nagy a világ, végtől végig bujdosom,
De babámat felejteni nem tudom.
Megállj, fakóm, bundámat leterítem,
Megálmodom, látom-e még kedvesem.

265.

Kiforditom, beforditom,
Mégis bunda a bunda.
Hej bunda a bunda,
Juhászbunda a bunda,
Mégis bunda a bunda.

Leterítem a bundámat,
Mégis bunda a bunda, stb.

Ha megázik is a bunda,
Mégis bunda a bunda, stb.

Ha rongyos is a bunda,
Mégis bunda a bunda.
Hej bunda a bunda,
Juhászbunda a bunda,
Mégis bunda a bunda.

266.

Itthon van-e a kanász,
Vagy a felesége?
Nem kell nékem a kanász,
Csak a felesége.

Tüzzre teszem a kanászt,
Melegszen is nála,
Ha megunom magamat,
Pipát gyujtok nála.

Elszalada egy disznó,
Kilencz malaczával,
Utána ment a kanász,
Üres tarisznyával.

Hücs ki, disznó, a buzából,
Ne edd meg a buzát;
Mert a buza derága,
Száz forint az ára.

267.

Mikor, szürét nyakába
Vetve, csapat disznóját
Terelgeti Marczi,
Huss után! Siska te!
Csak azt emlegeti.

Dudája is kezében van,
Tilinkóját veri,
Iszik reá jó bort.
Huss után! Siska te!
Megint azt pengeti.

Megint reá rivalkodik:
Huss után! Siska te!
Galambom is nem tom hogyan
Van, jaj szegény!
Huss után, Siska te!

Mikor lenyugszik a nap,
Igy készti disznóját,
Teregeti nyáját:
Huss után! Siska te!
Barna galambom felé.

268.

Debreczeni kerek erdő,
Lakik abban szarvas kettő.
Debreczeni gulyáslegényt
Kilelte a hideg, szegényt.

Nem őrzöm én már gulyádat,
Sem a czifra marháidat,
Itasd meg, barna galambom,

Ne szomjazzon az én barmom.

Kettős falu az én hazám,
Abban lakik az én anyám,
De sok leány feleségem,
Egyhez sincsen reménységem.

Zsiros az én ingem ujjá,
Nincs galambom, ki szapulja,
Zsiros ing és gatyá rajtam,
Ki a mennykő kapna rajtam!

269.

Én vagyok a petri gulyás,
Én őrzöm a petri gulyát.
A bojtárom vizen, sáron,
Magam a paplanos ágyon.

A csikósnak jól van dolga,
Egyik lórul a másikra,
De a juhász, mint a kutya,
Egyik dombrul a másikra.

270.

Nem bánom, hogy paraszttá születtem,
Csak azért hogy gulyássá lehettem.
Eb cserélne cserép palotával,
Vagy életet közvényes nagyurral.

Kis királyság az én állapotom,
Igazgató törvény bunkós botom.
Országom az egész baromjárás,
Nagy potentát egy révbeli gulyás.

Hat bojtárnak vagyok fejedelme,
Igy tisztelnek: gazd uram, ő kelme.
Gulya keríti be cserényemet,
Hat komondor estrázsál engemet.

Magamban is helyén van a lélek,
Sem zsványtul sem vadtul nem félek.
Ha szegény is, de magamé vagyok;
Szolgálatba szabadságért állok.

Mikor jobbágy kaszál, gyűjt, azt mondom,
Urdolgára nincsen semmi gondom.
Feles fűvel vagy arató részszel
Nem gondolok, könnyebb élni készszel.

Van ég alatt lakni bátorságom,
Városnál nagyobb szabadságom.
Mást nem bántok, engem se bántson más.
Hajh! be boldog egy révbeli gulyás!

Nem veszek rám posztó köpönyeget,
Az és ellen ha zápor fenyeget.
Kifordítom a bundámat szőrrel,
Vagy készülök a galléros szürrel.

Ha látom a fürgeteg idejét,
Begyűröm a süvegem tetejét.
Csak úgy nézem az időt alóla,
Még a jég is visszapattog róla.

Becsülöm én pásztori gunyámat,
Nem cserélem szűrömet, bundámat
Tekintetes ur decz bundájával,
Sem plebánus reverendájával.

Gazdagságra nincs semmi szükségem,
Van egészség, ahoz eleségem.
Hord a gazda jó heti kenyeret,
Főzeléket, szalonnát, eleget.

Nem kell, nincs is sok drága pogyászom,
Vetett ágyra kis székről nem mászom.
Édes anyám szoktatott padkára,
Nem is vágyok soha vetett ágyra.

Még azt mondják, nincs asztalom, székem,
Bárónak sincs annyi, mint én nékem.
Enyim minden halom, s álló partja,
Eszem iszom, mikor kedvem tartja.

Ha tarisznyám vetem a vállamra,
Velem jár, kel az éléskamara,
Bogrács, veder, szolga, fa, vaskanál,
Mindenem van; mi is kell több annál?

Azért élek jól, mint hal a vízben,
Vendégség van mindennap négy izben.
Még sem szerzek gyomorgörccsöt véle,
Mert a trakta mindig csak egyféle.

Hajnal előtt kitörlöm a csipát,
Fohászkodás után gyujtok pipát.
Szemlélődöm gulya közt sétálva,
Nincs-e hiba, nincs-e megdézsmálva.

Ha látom hogy nincsen semmi hibám,
Alám gyűröm bőrszéknek a bundám.
Kenyeremből karéjt kanyarítok,
Rá fanyársrul szalonnát pirítok.

Délben, ha kész bográcsos ebédem,
Körülülök vélem a cselédem.
Ugy jól lakom fordított kásával,
Mint egy goróf husz harmincz táljával.

Ebéd után ha rám jön az álom,
Gyepen vetett ágyamat találok;
Jobban nyugszom bokrok árnyékában,
Mint beteg ur fűszeres ágyában.

Hevertemből ha kelek frissülve,
Elballagok danolva, füttyülve.
Gulyámat sétálva legeltetem,
Az itató felé terjengetem.

Vizmeréssel mozgatom testemet,
Megujtja vizmerés éhemet.
Majd tarhonyát eszem vacsorára,
Osztán gyujtok tűz mellett pipára.

De azért hogy illy együgyün élek,
Szép szint, erőt pappal sem cserélek.
A melly uram nem hiszi, tisztelem,
Tessék gyepen megbirkozni velem.

Bár szegődjék más ennél jobb bérre,
Bábolnára vagy Mezőhegyesre,
Mi megélünk révbeli pusztában,
Erdős János ur szolgálatában.

Mert annak ad isten, a kit szeret,
Illy jó gazdát, illyen jó kenyeret.
Házamban is ez az utolsó sor,
Haj, be boldog egy révbeli pásztor!

271.

Lóra csikós, lóra! elszaladt a ménes,
Csak egyedül maradt a pányván a nyerges.
Nem tehetek róla, mert meg vagyok fogva,
Ott az öreg bojtár, adjon számot róla.
A tömlöcz feneke az én vetett ágyam,
Annak két oldala az én hálótársam.
A tömlöcz teteje takaródzó párnám,
Kigyók, békák szeme világitó gyertyám.
Nyujtsd be rózsám, nyujtsd be, fehér kezkenődöt,

Hadd törülgessem le sűrű könyeimet.

272.

Hej lóra, csikós, lóra!
Be van a ló hajtva,
A biró udvarán,
Ihaja!
Szól a csengő rajta,
Igaz a.

Hej hadd szóljék, hadd szóljék,
Zsebembe a tallér;
Én voltam Gemeren,
Ihaja!
A híres gavallér,
Igaz a.

Hej ismerem a hangját,
Volt is a kezembe,
Tugári vásáron,
Ihaja!
Fizettem meg érte,
Igaz a.

273.

Vajjon ki kiabál
Ama zöld erdőbe?
Talán a galambom
Lovát hajtották be.

Ej hadd hajtsák, hadd hajtsák,
Hadd fizessen érte,
Mert a piros hajnal
Tilalomban érte.

274.

Ha csak egy lovad van,
Ne tarts annak szolgát,
Ha szép szeretőd van,
Viseld annak gondját.

Nem ér az a béres
Három pipa dohányt,
Ki minden hajnalban,
Ihajná!
Keresi az ökrét,
Igaz a.

Nem ér az a kocsis
Három veres hagymát,
Ki minden hajnalban,
Ihajná!
Keresi a lovát,
Igaz a.

Nem ér az a leány
Három piros almát,
Ki a legény mellett,
Ihajná!
Összehuzza magát,
Igaz a.

275.

Most jöttem én Károlybul,
Károly nevű városbul.
Szilaj csikót hajtottam,
Babám, be elfáradtam.

Vesd meg, rózsám, az ágyat,
Gyöngé testem elfáradt.
Teríts alá lepedőt,

Párnát is tégy vagy kettőt.

-224-

Teríték is, tesztek is
Selyem párnát, hatot is,
Melléd fekszem magam is,
Ha szeretsz is, ha nem is.

276.

Hej pajtás, be nevetem
A világ bolondságát,
Nem adnám érette,
Erzsi majorságát.

Egy darab kenyereimet,
Egy darab szalonnámat
Ha megeszem, félre
Vágom a kucsmámat.

Majd délben, ha jól lakik
A nyájam, haza megyek,
Egy két dézsa tejet
A rózsámnak fejek.

A gondok nem hervasztják
Mosolygó két orcámat,
Fütyörészve szivom
Kis kurta pipámat.

Nincs gondom patikára,
Hej! inkább Zsuzsikára,
Turót, vaját nyomó,
Friss gazdasszonykára.

Árnyékkal kedveskedik,
Minden cser, bükfa, gyertyán,
Maga a természet
Kanapét rak alám.

-225-

Hej! ez a mi templomunk,
Hej pajtás a természet,
Ennek pompás fala
Napkelet, enyészet.

Nincs olyan gyönyörűség,
Hej heted hét országon,
Mint mi nekünk cseveg
A nagy bükfaágon.

Egy szóval paradicsom,
Hej a pásztor tanyája,
Mert ehez el nem hat
A világ lármája.

Jer pajtás, köszöntsük meg,
Hej ama dicső papot,
A ki káplánaul
Tartja a nagy napot.

277.

Magamban nevetem
Az egész világot,
Nála jobb szeretem
A magánosságot.

Vigan eszem, iszom,
Mert nincs semmi pöröm,
Éjjel jól aluszom,
Reggelre vár öröm.

-226-

Minden pásztortársam
A legjobb emberem,
Örömet felosztom
Véle a kenyerelem.

Nincs oly szép éneklés
Heted hét országban,
Mint a rigók tesznek
Mátra oldalában.

Tolvajok, gyilkosok
Nem férnek itt hozzánk,
Ha csak a farkasok
Nem ütnek mi reánk.

Majd délre jól lakik
Nyájam, s haza megyek,
Egy két dézsa tejet,
Kedvesemnek fejek.

Kihajtok délután,
S vigan furulyázok;
Gyapjas nyájam után
Jó kedvvel sétálok.

Árnyékkal kínálgat
Minden hárs engemet;
A puha pázsiton
Nyugtatom testemet.

Csak az az én rózsám,
A kurta szoknyában,
Benne lakik szívem,
Melle hullámjában.

Ollyan vagy te, Pere,
Mint az engedelem,
Piros két orczádon
Játszik a szerelem.

Hol vagy hát, kedvesem!
Nyájam már bezártam,
Nélküled a mezőn
Szivszakadva jártam.

278.

Hej amaz az én rózsám,
Ama hosszú szürben,
Szép asszony jószágát
Őrzi a mezőben.

Hej amaz az én rózsám,
Ama nagy bundában,
Juhokat hajtogat
Ama barázdában.

Hej hajtsd előre rózsám,
Be nehezen várom,
Piros két orczádat
Csókolni akarom.

Mert olyan vagy te rózsám,
Mint az engedelem,
Piros két orczádon
Játszik a szerelem.

Hej, juhszélre juhász,
Hej két oldalra gulyás!
Ez az én galambom,
Zsiros inges, gatyás,

279.

Ha valaki vigan él,
A juhász épen úgy él.
Az erdőben, a mezőben,
Sétál, pipál, furulyál,
Billeg, ballag, meg-megáll.

280.

Ha gyönyörűségesen
Él valaki illy frissen,
Élek juhász a mezőben,
Legelnek nyájim erdőben.
A hegyek havasiban,
A vizek forrásiban.

-229-

Mikor a nap felvirad,
Sugárival felhasad,
Juhaimat kieresztem,
Kivezetem, legeltetem.
Harmatos fűvön járok,
Zöld pázsiton sétálok.

Fülemilék zengését,
Gerliczéknek nyögését
Hallgatom, kik vidámitják
Szivemet is megujtják.
Bolond, a ki restelli,
Hallgatni nem kedvelli.

Ürgelyukba botomat,
Reá teszem bundámat,
Szűrömet alám terítem,
Testem reá helyeztetem.
Egyet kettőt aluszom,
És jó izűn megnyugszom.

Kuvasz őrzi testemet,
Nem félttem én lelkemet.
Ha aluszom, reám vigyáz,
A nyáj mellett vadra csatáz.
Oh gyönyörű szép élet!
Kit az isten így szeret.

Jobb, szeretőm főzése,
Mint urak csemegéje,
Nem cserélnék meg urakkal.
Sem nagy süvegű papokkal.
Asztalát fel nem váltnám,
Azt jobbnak nem tartanám.

-230-

Királyok koronáját,
Nem kívánom pálczáját,
Jobb a juhászbotom annál,
Országok birodalmánál.
Már juhaim sétálnak,
Az akolnál ott hálnak.

Az egész nap hévséget
És szörnyű melegséget,
Szenvedek sok árnyékokat,
Hives szeles fuvásokat.
Sétálok dudolgatva,
Vagy sippal sipolgatva.

281.

Amoda egy virág, érzem az illatját,
Szeretem a szagát, de legjobban magát.
Mégfújom sipomat a hegy oldalában,
Hallod-e, galambom, vászoli utczában?
Hallom rózsám, hallom, róla nem tehetek,
Gyönge szavaidra oda nem mehetek.

282.

Egy cseppet se siessünk,
Itt a csárda, étessünk.
Csárda mellett a jó forrás,
Itt esik a jó itatás.

Itt a kónyi határon,
Csósz leszek én a nyáron,
Leteritem bündámat,

-231-

Veregetem pipámat.

Ki egy pipa dohányt ád,
Nem hajtom be a lovát,
Sem a lovát, sem magát,
Sem a szarvas marháját.

283.

Nem kell nékem köpenyeg,
Nem illet az engemet.
Zsiros bunda kell nékem,
Az melegít fel engem,
Eszem adta.

Ha én juhász lehetnék,
Zsiros bundát vehetnék,
Vennék is rá két csatot,
Egy kisebbet, egy nagyot,
Eszem adta.

Hat lovam van a hámba,
Magam leszek kocsisa,
Ugy megyek a rózsámhoz,
Tudom, hogy vár magához,
Eszem adta.

Nagy gazda volt az apám,
Nagy gazdaság maradt rám;
Hat ökörnek kötele,
Meg egy vasvilla nyele,
Eszem adta.

Hat ökröt hajtottam,
Nagyot sohajtottam,
Csálé csákó, csálé,
Barna rózsám felé,
Eszem adta.

-232-

ÖTÖDIK KÖNYV.

-233-

GUNYDALOK ÉS ROKON.

-234-

-235-

284.

Világ haszontalanság,
Nincs benne állandóság,
Uj módit szereti,
Minden azt kedveli.
A régi már nem becses,
Nemmódi nem is kedves.

Ha csak nem jó térdhajtó
A dáma, nem kaczagó,
Ha nem vesztegető,
Vagy ha nem bő költő,
Nem dáma, ha nem koczkás;
Szégyen, ha nem kikapós.

Arany csipkés fejkötő,
Vagy az ezüstös hajtó,
Van módi sokkal szebb,
Sokkal tisztességesb.

A mente már nem módi,
Lengyel mente a módi.
A fáin kartonbul,
Ha készül gigánbul,

-236-

Nagyobb paradét teszen,
Kedvessége úgy leszen.

Csizma dámát nem illet,
Hegyeseket nem léphet.
Papucsot lábára,
Von lába ujjára,
S pantoflit, férhez mehet,
Gavallérra szert tehet.

Csunya szokott egy színben
Járni, csak egy köntösben,
Nem illik dámához,
Sem úri rangjához.
Köntöst kell változtatni,
A jót olcsón eladni.

Nagyra vágynak a lányok,
Kivált a kisasszonyok.
Szegénynek nincs becse,
Nincs nálok kelete.
Paradéz már e világ,
Paraszt lány is már rá vágy.

Tíz órákor felkelni
Módi, betegeskedni.
Haját frizérozni,
Magát befesteni.
Nem tudja hogy kelletlen,
Ifjak előtt becstelen.

Most szentül imádkozni,
Templomot gyakorolni,
Bibliát olvasni,
Szégyen, jót tanulni.
Ha nem kártyás, nem koczkás,
Nincs becse, ha nem hárfás.

Kár hogy az asszonyokat,
Az eladó lányokat,
Vásárra nem hordják,
Kongatni nem hagyják,
Próba-hetet tölteni;
Ugy kéne szegődtetni.

Kárán tanul az okos,
Addig senki nem gondos,
Míg a lapos guta,
Végső inség sulya,
Meg nem üti erszényét -
Más birja örökségét.

285.

A szörnyü ég alatt szörnyű változások,
Istentelen ezer új módi szokások.
Az új módi miatt sok istorozások,
Méltán e világra szállnak sok csapások.

E világ ördöggel vetett szövetséget,
Német francziátul tanult ördögséget.
Magyar is követi a rut kevélységet,
A némettől kapott cifra szegénységet.

Francia is kevély, mint a papa madár,
A tokos is pajkos, kényes, mint az agár.
Magyar is hasonló lett ezekhez immár;
Kecskeszőr parókát visel, babosan jár.

Ördög-e, bagoly-e, magyar-e, kicsoda?
Tehénpacsal fején, nem tudni, micsoda.
Tarka, mint a szarka, nem más hanem csoda;
Megszökne, ha látná régi magyar Buda.

Nem tiszta madár az, ki fészket mocskolja,
Nem fehér hattyú az, kinek tarka tolla.

Nem igaz magyar az, kinek bugyogója,
Frizérezzi haját, bajszát borotválja.

Vajha láthatnátok, hajdani magyarok,
Most a magyarokat, istenes jámborok,
Könyvet hintenétek, mint sűrű záporok;
Ki kankó, ki Jankó, felemás sógorok.

Magyar kalpag helyett tettek fel kaszkétot,
Hosszu mente helyett huztak fel kaputot.
A veres nadrágon cseréltek bugyogót,
Magyar csizma helyett vontak német sarut.

Mégis tartja magát, mint magyar gavallér,
Nem más, hanem csuda maskara, himpellér.
Kár hogy eredeti volt magyar nemes vér,
Iskolába fogja magyar német pallér.

A szép magyar kontyot, elhagyták a válót,
Igaz gyöngyös pártát, ki diszesen állott.
Kardkötőd letenni, fajtalan, nem szánod,
Kis rövid mentécskéd tőled messze hagyod.

Nincs több, egy pendele, bugyogóra vágy már,
Alig van kenyere, mégis kávéra vár.
Czukrot, kávét neki hitelben ad kalmár,
Mégis ritka, a ki bugyogóra nem vár.

A sok módi írja a sok leveleket,
Zálogba hányatja szép örökségeket.
Eladatja velek szép öltözetöket,
Szegényekké teszi hajporos fejöket.

Ezt egyedül köszönd az atyafiságnak,
A némettel kötött ezer sógorságnak.
Ez oka számtalan boldogtalanságnak,
Ez is lesz kárára végre az országnak.

286.

Nincsen e világon semmi állandóság,
Valami látható, minden mulandóság.

Hajad fürtös szála,
Melly rég szépen álla,
Most csudaváz, lárva.

Csinosan felkötött nadrágod mi lelte?
Szabó derekadtól hónodig emelte.

Ollyan vagy benn, pajtás,
Mint gályán a sajkás,
Vagy a ki sánczot ás.

Kordován csizmádnak megnyulott a szára,
Fel is emelkedett véle együtt ára.

Csak most veszem észre,
Hogy nagy kora készre
Jött hozzánk, szélvészre.

Gondolnád, hogy az lesz a szabó kontója,
Vagy a komédiás bilétmutatója.

Azonban egy, kettő,
Öt, tiz, százaz betű,
A forint jelentő.

Egy krajczár egyet tesz, de már három kettőt,
A két tiz garasos krajczárt tizenkettőt.

Nem tudom számlálni,
Kivánnék megválni,
Helyébe mást látni.

Szabadíts meg tőle, magyarok istene!
Mert ennek se sulya, se becs nincsen benne.

Máskép is a bankó,⁴⁾
Csak koldusnak való,
Kinek lába nem jó.

287.

Módi jött be a lányoknál,
Kivált a kisasszonyoknál:
Kontyon hordják a hajokat,
Érzik belől a bajokat.

Újjas, mellény nem szükséges,
Egy czicz kendő elégséges.
Ahoz jár most a gavallér,
Kinek nyaka csupa puczér.

Elcsapták a szoknyájokat,
Hordnak már most viganókat,
Hej! gyönyörű szűz virágszál!
Rád jobban illenek a vál.

Kis lábadon piros csizma
Szebb volna, mint cipő rajta.
Magyarul is kevés lány szól:
Jaj! mi lesz már a világból!

288.

Nem vagyok én paraszt ember,
Reám úgy nézzetek;
Familiám s nemzetemre
Bár figyelmezzetek.
Bizonyos apám volt,
Kiról anyám így szólt,
Hogy a fagyban aratáskor megholt.

Eszem iszom törzsökéből
Származtak eleim,
Ezt mutatják a korcsmákon
Adós leveleim.
Apám akárhol járt,
A vízben nem tett kárt,
Evett, ivott, sok kínálást nem várt.

Ez törzsöknek hogy én vagyok
Egy igaz magzatja,
Bizonyítja eztet torkom
Gyakor szomjusága.
Ihatnám mindenkor,
Reggel és éjfélkor,
Csak kaphassam, mindenkor jó a bor.

Első része címeremnek
A jó káposztás hús,
Ha szalonna nincsen benne,
A szívem is már bús.
Óh áldott káposzta!
Paradicsom hozta!
Áldott, a ki kolbászszal foldozta.

Másod része címeremnek
Ama jó bosporos,
Melly ha nem lészen is borsos,
Legalább csak boros.
Mert bor nélkül méreg,
Egye meg a féreg,
Annyit ér, mint ebnek a fakéreg.

Harmadikát címeremnek
Hijják kaszás lének,
Ezt tartják ám a magyarok
Legjobb ételöknek.
Valaki ezt falja,
Ajakát megnyalja,
Kálvinista, mennyországnak vallja.

Nemeslevél-pecsétemnek
A viaszát tudni
Ha kívánod, nem akarok
Én ebben hazudni:

Ez fordított kása,
Kinek nincsen mása;
Sczithiából vagyon származása.

-243-

A borékja levelemnek
Egy katonabéles,
Kövér borjuvesével tölt,
Jó vastag és széles,
Oh drága armális!
Becsés uraknál is,
Könnyen lehetsz ezzel generális.

289.

Viczeispán, perczeptor, főnotárius,
Főbíró, viczebíró, komiszárius.
Hát az a sok mennykő esküdt,
Hát az a sok mennykő esküdt,
Arkivárius!

Exaktor, inspektor, és a tisztartó,
Számartó, kasznárok és az ispánok.
Hát az a sok kujon hajdu,
Hát az a sok kujon hajdu,
Falusi birák!

Káptalan, esperes és plebánusok,
Káplánok, mesterek és harangozók.
Hát az a sok kámzsás barát,
Hát az a sok kámzsás barát,
És mendikánsok!

Dekánok, tógások, predikátorok,
Doktorok, orvosok, mind huzó-vonók.
Hát az a sok fránya borbély,
Hát az a sok fránya borbély,
Patikárosok!

-244-

Kocsmáros és kelner, ugy mészárosok,
Molnárok, birkások és árendások.
Hát az a sok csalárd legény,
Hát az a sok csalárd legény,
És a kalmárok!

Szénával, abrakkal, a sok robottal
Ha nem szolgálsz, hátad verik botokkal.
Hát az a sok fene forspont,
Hát az a sok fene forspont,
És a porció!?

290.

Gyerünk koma, a korcsmába,
Igyünk falu rovására,
Ne hajtsunk senki szavára,
Vigyázzunk magunk dolgára.

Én vagyok az öreg bíró,
Te kegyelmed a kis bíró,
Komám uram törvénybíró,
Ő kegyelme tanácsbíró.

Ha mi négyen együtt ülünk,
Ki áll akkor mi ellenünk?
Igazság van mi előttünk,
Büntessük, ki áll ellenünk.

Öreg bíró parancsolja,
Bort kocsmáros! mondogálja,
Ródd fel falu rovására,
Vess nagy pecsenyét rostélyra.

-245-

Mondogálják ezt mind egyig,
Legyünk itten mind hajnalig,
Bátor világos viradtig,
Holnap után vacsoráig.

Közönségesen azt mondják,
Teli torokkal kiáltják:
Jó bor, jó bor! ingyen adják,
Birság, koma, másra rójják.

A rovásokat olvassuk,
A jegyzéseket lemoszuk,
Korcsmárosnak bemutatassuk,
A nagy hordót kifurassuk.

Ha az elfogy, mást gondoljunk,
Holnap is mind öszvetartsunk,
A községre törvényt lássunk,
Valakit megbirságotjunk.

Öreg bíró gyűlést hirdet,
Törvénybíróval fenyeget,
Tanácsbíró is izenget,
Kis bíró korsót öblöget.

Seregesen azt kiáltják:
Igazság, koma, a birság.
Falubírák így találták,
Ezeket megbirságották.

Öreg bíró azt kiáltja:
Lassan, lassan oda hátra!
Nem kell annyi pintes korsó,
Csak egy kilencz itczés flaskó.

Bortul mindnyáján dudolnak,
Seregestül rikongatnak,
Teli torokkal kiáltnak,
Mint a bakok, úgy ugrálnak.

Ki ez éneket szerzette,
Nevét versekbe nem tette,
Irigy nyelvektől féltette,
Jobb, hogy inkább elrejtette.

Ezek pedig mind igazak,
A mik itten irva vannak,
Én ezt köztök megpróbáltam,
Köztök dózsólni meguntam.

A ki nem hiszi, próbálja,
Menjen csak közikbe innya,
Ezeket igaznak mondja,
Nem hazudtam, azt megvallja.

291.

Ki mit szeret, ha nem szép is, kedves az annak,
Bizonyítja ezt példája a pipásoknak,
Kik szüntelen pipázni úgy szeretnek, hogy -
Noha attól a szájok olyan bűdös, hogy!

Igy nem csak a pipásokról lehet szólni,
Mert több példákat is lehet ehez toldani.
Lám, sokan bort inni úgy szeretnek, hogy -
Noha attól azután olly bolondok, hogy!

Vajjon micsoda szépség van a portubákban?
Vagy annak szüntelen való felszívásában?
Mégis sokan azt felszíni úgy szeretik, hogy -
Noha attól az orrok olly förtelmes, hogy!

Mi lehet utálatosabb a bűdös husnál,
Vagy a tóban ugrádozó hitvány békánál?
Mégis sokan azt enni úgy szeretik, hogy -
Noha mások látni is úgy irtoznak, hogy!

Sok szép férfi rút asszonyt vesz feleségül el,
Sok szép asszony rút férfinak adja magát el.
Mégis a szép a rutat úgy szereti, hogy -
Noha más ezen dolgot úgy csudálja, hogy!

Ebből tehát tanúlságul vedd magadnak azt,
Hogy ha más nemszépet szeret, te ne csudáld azt.
A mit te szeretsz, más azt úgy utálja, hogy -
A mit pedig te utálsz, úgy szereti, hogy!

Mi lehet ennek oka, talán azt kérded,
Az, hogy nem egyez meg véle a természeted.
Ennél ha többet kívánsz, majd azt mondom, hogy -
Vak vagy, mint a szeretet, ez olly igaz, hogy!

292.

Mostan hevertemben egy dolgot mondanék,
Dolgom iránt arra mert igen rá érnék,
Ha a fejér sereg meg nem haragudnék,
Róluk egy éneket majdan énekelnék.

-248-

Ha hétfőre kelvén, kender munkát tészesz,
Egész esztendeig mind csak beteg lészesz.
Aprólék marhádban igen sok kárt vészesz,
Elveszik tehened hasznát, azon vesztesz.

Köz példában szokta fejér nép mondani:
Kedden, szerdán két nap soha se jó fenni;
Sőt azon napokon nem jó motólálni,
Mert az ollyan fonal nem jól fog megkelni.

Csötörtökön illyen magyarázat vagyon,
Hogyha este fonnak, ördög örül azon,
Ott sok üres orsót hány be az ablakon,
Rettenetes zörgést támaszt a padláson.

Pénteken kenderre nem jó igen nézni,
Keze lába, ki fon, meg fog zsugorodni.
Szombaton szokták jól a rokkát eldugni,
Hétfőn, kedden, szerdán rá érnek keresni.

Tehát jó fejér nép! így vagyon dolgotok,
Hogy egy héten hat ünnepet tartsatok,
A kender munkának ellene mondjatok,
A konyhán belőle jó tüzet rakjatok.

Rosz ember volt, elsőben ki csinált orsót,
Megérdemlett volna teste metélve sót.
Nem érdemlett volna meg, hidd, egy szem borsót,
Áldott ember volt, ki csinált pintes korsót.

-249-

293.

Doktornak jó lenni,
Mindenkihez menni
Van jusa,
Most látom én,
Kutya baja!
Menyecskék, lánykák pulsusát tapintja,
Panaszit a szűzeknek kihallgatja.
Kicsi piczi kacsója
Gyöngé verését hallja,
Tűzbe jön a doktor is,
Kezébe nyomja, tralala!
De hogy mondok, bolond volnék lemondani
E hivatalról.
Doktornak jó lenni,
Mindenhez menni
Van jusa,
Most látom én,
Kutya baja!
Menyecskék, leánykák pulsusát tapintja,
Panaszit a szűzeknek kihallgatja.

294.

A fejét hagyta a tudósoknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, a kakas.
Körmöndön, dön, dön,

Szőrösdön, Füsdön,
Sárosdon.
Hajma, répa, retekmag.

-250-

A nyakát hagyta kálvinistáknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

A torkát hagyta a kántoroknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

A szívét hagyta a leányoknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

Zuzáját hagyta a legényeknek, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

A lábát hagyta az utasoknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, stb.

Taróját hagyta kúraziroknak, a kakas.
Él, hadd éljen, éldegéljen, a kakas.
Körmöndön, dön, dön,
Szőrösdön, Füsdön,
Sárosdon.
Hajma, répa, retekmag.

295. VÉN LEÁNY PANASZA.

Be kár, be kár nekem a pártát viselnem,
Egyedül magamnak feküdnöm, felkelnem.
Igy jaj immár megvénülök,
Senkitől nem melegülök.
Jaj kinaim nagyok,
Hogy még leány vagyok.

-251-

A két x-et már tudom rég meghaladtam;
Mégis az átkozott pártában maradtam.
Nincs szívemnek reménysége,
Hogy valaha felesége
Valakinek legyek,
Igy jaj már, mit tegyek?

Sokan komendálják, hogy legyek apácza,
De inkább szeretnék én lenni anyácza.
Százszor inkább férjhez mennék,
Hogysen apáczává lennék.
Nem szoktam kordához,
Az ebugattához.

Valamit csak tudtam, mindent megpróbáltam,
Vásárban, piacon eleget sétáltam.
De én arról mit tehetek,
Hogy menyasszony nem lehetek?
Most is azt siratom,
Hogy csak itt hagyatom.

Legény e világon boldogabb nem lenne,
Mint ki párta helyett főkötőt rám tenne.
Egyedül szavátul várnék,
Mint parancsolná, ugy járnék;
Hiv szívvvel szeretném,
Soha meg nem vetném.

Az uram számára tyukot, ludat, kácsát,
Mindennap sütnék én vajban jó pogácsát.
A tenyeremen hordoznám,
Mint a szamár, ugy dolgoznám.
Éjjel takargatnám,
Nappal csókolgatnám.

-252-

Ő csak ülne otthon, magam a mezőre
Eljárnék szénáért, fáért az erdőre.
Árpáját is lekaszálnám,
Lova gyanánt elnyomtatnám.
Csak férjhez mehetnék,
Férjre szert tehetnék.

Hogy pedig ezeket én mind végbevinném,
Arról hitelemet papirosra tenném.

Kezem keresztvonásával
Erősítném rántásával,
Csak asszony lehetnék,
Kontyra szert tehetnék.

Oh sok búra termett, búra termett párta!
Szivemet, fejemet a bú általjárta.

Hogy a szélvész ragadna el,
Vagy a tatár hajtana el.
Ne látnám színedet,
Ne hallnám híredet.

296.

Mi legyen a házasság,
E világi párosság,
Noha nem próbáltuk,
- Még eddig megálltuk -
De úgy halljuk, hogy bajos,
Szegény legénynek jajos.

Ezt mindenek megvallják,
Valakik tapasztalják.
Addig él kedvére
A legény, kényére,
Míg meg nem házasodik,
Öszve nem párosodik.

De ha feleséget vesz,
Magának sok bajt szerez.
Gondja szaporodik,
Pénze takarodik.
Laposúl az erszénye,
Fogyatkozik reménye.

Házát miként tarthassa,
Társa kedvét láthassa,
Mind azon törődik;
Esze tekeredik.
Még álma is abból áll,
Bár feleségével hál.

E bizonynyal nem csuda,
Mert a mit még nem tuda,
Az asszony tudtára,
Esze bunkójára,
Adja az ő férjének -
Igy nő baja szívének.

A gazdasszonynak kell tűz,
Ha nincs, tudd meg, hogy kiűz.
Ütéssel ha teli,
Már kedvét nem leli,
Panaszszal lát dolgához,
Haraggal szól urához.

Asztal, ágy, szék és fogas,
Mellyel tálast támogass,
Házad ékesítse,
A kancsót kerítse.
Mert ha különben léssen,
Asszony kedvet nem vészen.

Tükör házban ha nincsen,
Mellybe belé tekintsen,
Már morog magában,
Dúl, fül haragjában.
Mert fél, hogy éri szégyen,
Ha háta félre mégyen.

Házad előtt ha tót jár,
Már ohajt, mint a tatár,
Csipkét, más egyebet,
Tudja ördög, mi ebet.

Parancsolja, hogy vegyél,
Másként veled fölcserél.

Ülő rokka unalmas,
Az ujjának ártalmas.
Pergőt kell hát vened,
A kedvét így tenned.
Hogyha helyben nem találsz,
Biz a vásárra sétálsz.

Jaj! hát még a konyhára,
Több kell, mint a szobára.
Mert ha nincs, majd lesz per,
Nem kettő, de ezer.
Ha minden szerszámod nincs,
Bár szemébe se tekints.

A konyha légyen derék,
Mellyen térjen tál, s fazék.
A rántást és főzést,
Mosogást és sütést,
Hol kedvére tehesse,
Ételét készíthesse.

Tűzhelyen ha nincs katlan,
Az asszony irgalmatlan.
Azon ha nincsen üst,
Kedve múlik, mint a füst.
Ha nincs lánczon a bogrács,
Mindjárt azt mondják: niksz tájts.

Bögréknek, fazekaknak,
Tányéroknak, tálaknak
Hely legyen, igen jó,
Tűzhelyen vasfogó.
Lapát, dézsa, meszelő,
Sajtár, furó, reszelő.

Tekenő, szita, rosta,
Dagasztó láb, borosta,
Sűrű is szükséges,
Legyen elégséges.
Hordó, veder a kutra,
Tyúkborító a sutra.

Kicsin kalán, nagy kalán,
Álljon a konyha falán.
Bors, sáfrán, szegfű, só,
Gyömbér is, ha van, jó,
Malozsa és mandola,
Ni! asszony mit gondola!?

Pemet, piszkafa, orsó,
Szérvonó, túri korsó
Soha nincsen elég,
Török, pusztul mindég,
A gazdát így fogyasztja
Az asszony gondolatja.

Hát még bölcsőt hol veszel?
Pedig csak arra esel.
Addig ürög, forog,
Hol örül, hol morog,
Mig rengő pad nem léssen,
Arra egy bölcső készen.

De ki győzné számlálni,
Eszével feltalálni
Az asszony szükségét?
Eb a legénységét!
Ne is próbáld, mert felsülsz,
Jobb bizony csak mellé ülsz.

297.

Mi legyen a házasság,

A világi multság,
A kik aztat próbálták,
Avagy általvizsgálták,
Csak azt mondják, hogy jajos,
Szegény legénynek bajos.

-257-

Gazdasszonynak kell háztűz,
Ha az nincs, neki nagy bűz.
Pinczében és kamrában,
Szobában és konyhában,
Légyen hát elégséges,
Valami csak szükséges.

Házad előtt ha tót jár,
Ugy kiált, mint a tatár,
Végy csipkét, vagy tekenőt,
Csuprokat, vagy serpenyőt.
Lakat, kulcsok kellenek,
Gyüszi, tű, s más ilyenek.

El kell menned vásárra,
Költened a ruhára.
Kell kapcza és cipellő,
Faczipellő, az nem kő.
Kell egy módos kezkenő,
Az lesz ám a bökkenő.

De még ám a konyhában,
Több kell mint a szobában.
Szita, rosta, mozsár,
Kell szakajtó, kosár,
Piszka, lapát, pemét -
Azt sem termi a szemét.

Lyukas kalán, lyukatlan,
Lábas edény, lábatlan,
Nyárs, rostély, szapuló.
Hát még a tökgyaluló,
Sodró deszka, reszelő,
Dagasztó szék, meszelő.

-258-

De még egyem hátra van,
Az ám még a nagy bajom,
Kimondani átallom,
El nem titkolhatom.
Még arra is kell mennem,
Hogy bölcsőt is kell vennem!

298.

Elment a kisasszony, Trézi,
Kölcsön üres zsákot kérni,
Hogy asszony anyja küldötte,
A magáét kiégette.

Tekintetes szomszéd asszony!
Azért küldött anyám asszony,
Ha egy üres zsákot adna,
Ma bengézni kísétálna.

Kisasszony lelke! csak egy van,
Az is az urfi alatt van,
Ha kiveszem, felkel, majd sir;
Éhes, mindjárt kenyeret kér.

Pedig már egy falat sincsen,
Tegnap kértem egyet kölcsön.
A lisztünk is már elfogyott,
Hombárunk is összerogyott.

Majd hát, tekintetes asszony,
Hoz kenyeret anyám asszony,
Ha felkel is János urfi,
Kenyérrel kell csititgatni.

Csak ne bántsa, kérem szépen,

-259-

Mert mezítelen van épen;
A gatyáját meglugoztuk,
Még tegnap róla lehuztuk.

Ugy kötöttük be a zsákba,
Hogy szegényke meg ne fázna.
Mert nincs néki több gatyája,
Zsákon van hosszú párnája.

Zsákunk nincs, tavaly eladtuk,
Az árát is bálban hagytuk.
Az urfinak nagy kedve volt,
A sok serbe majd bele holt.

299.

A kert alatt szürke ló,
Behajtotta a biró.
Ugy megrugta a birót,
Harmad napra meg is hót.

Szegény biró! de kár volt,
De jó huzó vonó volt.
A szegénytől elhúzta,
A gazdagnak odadta.

Örüljetez parasztoz,
Megholt a ti birótoz.
A mit nem gondoltatoz,
Kipótozta a ti szürke lovatoz.

300.

Minapában Debreczenből
Bécs felé utaztam,
Pajtásimmal beszéd közben
Pipára gyujtottam.
Annyi német jött előmbe,
Hogy rémulék seregébe.

Kérdém: pajtás! mi nemzet ez?
És hová sietne?
Ő felelé: mind német ez,
A kutyaszülőtte!
Békanyuzó kés kezében,
Egy fillér sincsen zsebében.

Te is pajtás, már ezután
Bugyogóban járjál,
Annak rühes ránczaiban
Férgek után piszkálj.
Nem lesz kalpag a fejedén,
Sem kócsagtoll süvegedén.

Nézd el pajtás, annak hátán
A butyrot, tarisznyát,
Buda felé hányja, veti
A két görbe lábát.
Ez lesz urad isten után,
Ez szab törvényt már ezután.

Isten hozzád, már ezután,
Szép zsinóros nadrág!
Karmazsinból varrott csizmát
Nem lát Magyarország.
Mert gyűlöli a némettség,
Vigye ördög gonosz lelkét.

301.

Amott amott a korcsmában
Jó bort mérnek,
Gyerünk édes komám asszony,
Igyunk egyet.
Jaj be fáj a gyomrom,

Meghalok, ha nem iszom,
Komám asszony.

Ördög bujjon az én uram
Gégájába,
Minek iszik olyan sokat
A korcsmába.
Hej bemennék, de megver,
Az lesz nekem jó reggel,
Komám asszony.

Pedig ha a korcsmába kell
Érte menni,
Négy öt pint bort magam is csak
Szoktam inni.
Mert négy öt hat itcze bor
Leszivárogo mindenkor,
Komám asszony.

Ördög bujjon szomszéd asszony
Gégéjébe,
Minek iszik olyan sokat
A pinczébe.
Kilencz itczés a gyomrom,
Tizedikkel megtoldom,
Komám asszony!

-262-

302.

Meg ne mondja komám asszony
Az uramnak,
Hogy eladtam a zabomat
A zsidónak,
Ha kérdi, azt mondja kend:
Egy szemet se látott kend,
Komám asszony!

Van én nekem egy kakasom,
Majd eladom,
Ha kérdi az én emberem,
Majd azt mondom:
Hogy a róka megette,
Hogy valaki elvitte.
Komám asszony!

Egy két véka kukoricza,
Még az nem sok,
Látom én, hogy visznek el még
Többet mások.
Jobb ma nekem egy, kettő,
Mint holnap tizenkettő.
Komám asszony!

-263-

Ördög bujjék az én uram
Bocskorába,
Mért nem tudja hányszor mentem
A kocsmába.
Nincs a fején annyi szál,
A hányszor megcsaltam már.
Komám asszony!

Elküldöm én a lányomat
A kocsmába,
Hogy töltsen kilencz itczét
Csutorámba;
Kilencz itczés a torkom,
Tizedikkel megtoldom.
Komám asszony!

Ördög bujjék komám asszony
Ködmenébe,
Kilencz itcze pálinka fér
A zsebébe,
Tizediket úgy viszi,
Attul fájul a feji.
Komám asszony!

Ördög bujjék komám asszony
Bocskorába,
Mit csatangol éjjel nappal
A kocsmába.
Hogy a fene egye meg,
Mikor szórósódik meg?
Komám asszony!

-264-

303.

Az én kötóm, az én kötóm
Teveszórbúl,
Anyám fonta, anyám fonta
Lencsefűbúl.
Fontam már én eleget,
Három télen egy singet.
Komám asszony!

Elment a tyúk, elment a tyúk
A vásárba,
Czipét venni, czipét venni
A lábára.
Megkötötték a lábát,
Nem választhat topánkát!
Komám asszony!

304.

Ne higy a leányoknak,
Csalogató szavoknak.
Csak a mig lát, addig hív,
Illyen a leányi szív!

Egy szóval csalogató,
Adott szavát nem tartó.
Csak a mig lát, stb.

-265-

Szeretőt tart ezeret,
Hiven egyet sem szeret.
Csak a mig lát, stb.

Egyszer veled sétálgat,
Másszor téged csúfolgat.
Csak a mig lát, stb.

Meg is ölel, s megcsókol,
Elfordulván kicsufol.
Csak a mig lát, stb.

Szivedhez addig hajlik,
Mig szebbre találkozik.
Csak a mig lát, stb.

A mit néked mond szája,
Szomszédban is azt mondja.
Csak a mig lát, stb.

Ne higy tehát leánynak,
Lépes mézes szavának.
Csak a mig lát, addig hív,
Illyen a leányi szív!

305.

Mikor én nőtelen voltam, oda!
A sarkantyum azt peregte, oda!
Sörre, borra, pálinkára, oda!
Leányoknak pántlikára, oda!

-266-

De mikor megházasodtam, oda!
Az én patkóm azt kopogta, oda!
Sóra, borsra, egy font husra, oda!
Feleségemnek papucsra, oda!

Hát most, hogy megöregedtem, oda!
A bocskorom azt csoszogja, oda!

Csisz el csosz el a templomba!
Onnét meg a koporsóba, oda!

306.

Rákos mezőn egykor, pesti vásárkor,
Túl a Tiszán lévő csikós bundástol,
Dudástul, bundástul,
Három itcze finom borra befordul.

Azt kérdezik az ottvalók tréfából,
Ha tudnak-e túl a Tiszán magyarul,
Tiszán túl, magyarul?
Felel nékik ezen csikós tréfából:

Túl a Tiszán iszik magyar kulacsbul,
Jó paprikás húst is eszik bográcsbul.
Tiszán túl, bográcsbul,
Ugyan bizony helyesen van magyarul.

Túl a Dunán iszik magyar glázlibul,
A roszprádlit is megeszi czintálbul.
Dunán túl, glázlibul!
Ebugatta módon van ez magyarul.

Korcsmárosné nálunk beszél magyarul,
Itten pedig, a mint hallom, németül.
Tiszán túl, magyarul,
Nem is fér ki a német szó torkábul.

Plebános és predikátor Tiszán túl,
Orosz pap is predikál csak magyarul,
Dunán túl, németül,
Vagy ráczul, majd megfúl.

307.

Tiszán túl, Dunán túl,
Láttam én egy magyar embert
Bundástul, bundástul.

Tiszán túl, Dunán túl,
Kérdem tőle, ha tudna-e
Magyarul, magyarul.

Tiszán túl, Dunán túl,
Kenyeret sem tudok kérni
Magyarul, magyarul.

Tiszán túl, Dunán túl,
Láttam magyart kávéét inni
Bográcsbul, bográcsbul.

Tiszántúl, Dunán túl,
Láttam magyart csirkét enni
Czintálbul, czintálbul.

Tiszán túl, Dunán túl,
A dorogi korcsmárosné
Majd megfúl, majd megfúl.

-267-

-268-

HATODIK KÖNYV.

-269-

KOMOLYNEMŰEK S ROKON.

-270-

-271-

308.

Az ur isten minden gyűlésekben,
Jelen vagyon törvénytételekben.
A birák közt törvény-ítéletben,

Kire kire figyelmez mindenben.

Mint itéltek, mondja nagy haraggal,
Ti földi birák, sok álnoksággal?
Bűnöst veszitek be adománynyal,
Mit töltöttök hamis birságokkal?

Igazat ti a nyomorultaknak,
Itéljetez a szegény árváknak.
Törvényben ne ártsatok azoknak,
Ajándéka veszszén gazdagoknak.

Szegényeket a hatalmasoktól,
Szükölködőt bűnösök markától,
Mentsétek meg ti őket azoktól,
Magatokat hamis rovásoktól.

Istenek vagytok, az isten mondá,
Ő képiben rendelt szolgálivá,
Igazságot tenni parancsolja,
Ti mindnyáján vigyázzatok arra.

-272-

309.

Reménység az embert gyakorta táplálja,
Strázsa istrázsáját reménységért állja,
Erős hadat, várat, ugyanazért szállja,
Hogy pályafutását ő is megpróbálja,

Hol kiebb, hol belebb halászhat a halász,
Távol puskájával kerülget a vadász.
Lépet vet és lest hány reggel a madarász,
Reménységért hányja horgait a halász.

Tengeren a gályák ha elszakadoznak,
Eloszlott deszkákhoz sokan ragaszkodnak,
Noha ők, szegények, szárazat sem látnak,
De jó reménységért azokhoz kapkodnak.

Jó reggel vitézek ágyokból fölkelnek,
Lovat abrakolnak, puskákat töltenek,
Fegyvert, kardot kötnek, harczra úgy készülnek,
A jó reménységért csak nem elröpülnek.

Jó reggel a szántó nézi taligáját,
Igazgatja vasát, éles csoroszlyáját,
Elébe ragasztja csikorgós tézsláját,
Ökrei nyakára felteszi a jármát.

-273-

Oh boldog szerencse! engem is jól biztass,
Kenyeret holtomig, istenem, szolgáltass,
Te szent országodra igaz utat mutass;
Ha meg kell is hálnom: lelkennek irgalmazz.

310.

Felkel jó hajnalban a szántó álmából,
Felserkenti magát pacsirta szavából,
Könyörög istennek szives indulatból,
Adja szép áldását földi munkájából.

Elsőben a szántó nézi taligáját,
Igazítja vasát, éles csoroszlyáját,
Elébe ragasztja sikoltós tézsláját,
Ökrei nyakára felteszi igáját.

Azonban jó reggel elkezd munkáját;
Forgatja szép renddel rendes barázdáját;
Szólitja ökreit, szókéjét, barnáját,
Dúdolja mellette a szántó nótáját.

Haj villás! haj sudár! csákó, szőke, barna!
Fordulj hamarsággal csára, barázdára.
Vondogáld az igát a gazda hasznára,
Tölthesse meg zsákját szegények javára.

Ha most keseregve barázdába lépünk,
S sirva a földébe buzamagot hintünk,
De vagyon istenben olyan reménységünk,
Hogy megtelik nekünk gabonával vermünk.

-274-

Majd elhozza isten a kedves aratást,
Látunk földeinken nagy sok kereszttrakást.
Énekelve teszszük a kéve-behordást,
Örömmel végezzük a kedves nyomtatást.

Titeket pediglen a zöld legelőre,
Édes ökreim, a szép kies mezőre
Legeltetlek, ottan szép folyóvizekre
Bömbölve legeltek a ti kedvetekre.

311.

(A magyarnak régi nótája, a szárnyas állatokrúl).

Szép madár a föscke, szépen fösög,
Mikor a reggeli harmat csöpög.
A kiseded pacsirta,
Az eget hasítja
Szárnyaival.
Ékesen hangicsál,
Nap sugárin sétál
Lábaival.

Szépen a snefek is füttyörésznek,
Csirkefogó kányák egerésznek.
A veréb csiripül,
A gólya kirepül
Szárnyaival.
Örvendeznek ezek,
Vigan énekelnek
Örömükben.

Csörög a szarka is az erdőben,
És a fülemüle a mezőben.
A kacsák fürödnek,
A csókák sietnek
A fris kutra.
Fényes nap a szépít,
Feltolja a képít
A nagy utra.

-275-

Érez minden állat vidámulást,
Az apró madárkák megújulást.
Gyöngyharmatos reggel
Madárkák sereggel
Csoportoznak.
A virágok nyílnak,
Füvek illatoznak
A réteken.

A szántó is felkél szerencsésen,
Fúj a tavaszi szél igen frissen.
Befogja ökreit,
Miveli földeit
Szerencsésen.
Munkáját folytatja,
Barázdát forgatja
Szép rendesen.

Isten ő felsége meg is áldja,
A szántó marháit meg is tartja.
Fegyvert és katonát
Ekét és boronát
Ő forgatja.
Földön a gabonát,
Mennyben a koronát
Osztogatja.

-276-

312. ÖRÖMDAL.

(A fonó asszonyok számára.)

A mit csak látnak a szemek
A szép természetben,
Az mind egy fölséges remek
Az isten kezében.
Mondjunk hálát, mondjunk áldást
A jó istennek,
Minden jóért, a mit adott,
A kegyelmesnek.

Az égen süt a pompás nap,
És gyöngéden a hold;
A számtalan fényes csillag,
Ez már régtől így volt.
Mondjunk hálát, stb.

Tavaszkor zöldül a szép rét,
A fák virágoznak;
A madár mondja énekét,
A tücskök hangoznak.
Mondjunk hálát, stb.

A szegfű szépen illatoz,
A tulipán nyílik;
A föld is édes epret hoz,
A rózsza kipirlik.
Mondjunk hálát, stb.

Földét a gazda szántja meg,
És abba magot hint;
A jó isten azt áldja meg,
És ő arat megint.
Mondjunk hálát, stb.

Nyárban a rét füve érik,
A gazda kaszálja,
A marhák jó izűn eszik,
Az isten táplálja.
Mondjunk hálát, stb.

Eljön az áldott őszünk is,
És áldást hoz reánk;
Megtelnek borhordóink is,
Vermeink és pajtánk,
Mondjunk hálát, stb.

De végre jó a rideg tél,
Minket a házba hajt;
Ha nyárban gyorsan gyűjtöttél,
Most nem érzed a bajt.
Mondjunk hálát, stb.

A kendert most vigan fonjuk,
Mert abbul vászon lesz,
Mellyel testünket takarjuk,
Ne érje hideg vész.
Mondjunk hálát, stb.

Nem kell nekünk sok drága kincs,
Nagy fényes palota;
Mert ha a szivben béke nincs,
Az ezt nem adhatja.
Mondjunk hálát, stb.

A jó izű étek mit ér,
Hogyha nincs egészség,
Inkább csak egy darab kenyér
Legyen és békeség.
Mondjunk hálát, stb.

Ne irigyeld a nagy urak
Szép fénykedő sorsát;
Mert van nekik is sok bajok,
Ha azokat tudnád.
Mondjunk hálát, stb.

Midőn te néha édesden

Izleled az álmat;
Bú, gond, hir, szeszély és minden,
Nem hágy nekik nyugtot.
Mondjunk hálát, stb.

Sokan a fejtörésekben,
Sokan unalommal
Vesztik az időt éltekben,
Te mezőn munkáddal.
Mondjunk hálát, stb.

Légy tehát megelégedve
Alacson léteddel;
Csak fel legyen ékesítve
Lelked erkölcsökkel.
Mondjunk hálát, stb.

Mert úgy is mul minden, mi volt,
És gyorsan változik;
A hol tavaszkor rózsa volt,
Ott vad moh tanyázik.
Mondjunk hálát, stb.

Nincs szebb, mint a szép ifju kor,
De majd az is elmul,
Nem leszünk más, mint föld és por,
Mint a levél, melly hull.
Mondjunk hálát, stb.

Ha eljön a szép kikelet,
Ismét minden virúl;
Ha eljön a végítélet,
Testünk is megújúl.
Mondjunk hálát, stb.

Éljünk tehát mindig vigan,
És tiszta életet,
Ugy nem busúlunk, ha majdan
Eljön a végezet.
Mondjunk hálát, stb.

Imádjuk szivből az istent,
Kövessünk minden jót,
Becsüljük az időt, mindent
Tegyünk jóra valót.
Mondjunk hálát, stb.

Majd úgy megáld jó istenünk,
Kedvel a jó világ,
És ha itt eljövend végünk,
Lesz örök boldogság.
Mondjunk hálát, mondjunk áldást,
A jó istennek.
Minden jóért, a mit adott,
A kegyelmesnek!

313. NAPSZÁMOS.

Én vagyok egy árva gyerek,
Napszám után éldegélek.
Kézi munka a jószágom,
Két tenyerem a jobbágyom.
S széles e föld a honom.

Nincsen marhám, sem cselédem,
Rozskenyér az eledelem,
Napsütött viz az italom,
Kopasz föld a derekalom,
S a szállásom zöld halom.

Jó embereim elhagyának,
Boldogabbhoz fordulának.
Benned biztam, édes babám,
Te is csak fél vállról népsz rám.
Gazdagabbra vágyol ám!

Ej de mire a sok vagyon!
Ép kezem, ép lábom vagyon.
S a ki nem fél a munkától,
Napnyugotig támadattól,
Megtud élni mindenhol.

Arany nem olt szomjat, éhet,
A gazdag még koldus lehet.
De szárazon és tengeren,
Bizonyos az én kenyérem,
Eltart a két tenyerem.

Szeress engem, szép rózsaszál!
De hiven; ne ingadozzál.
Mert szivem csak hivet szeret,
S ha gazdag kell, isten veled!
Majd megismersz engemet! -

-281-

314.

Én vagyok egy árva gyerek,
Napszám után éldegélek.
Nincsen marhám, sem cselédem,
Szár az kenyér az ebédem.
Kopasz földön pihenek.

Jó emberim elhagyának,
Boldogabbhoz fordulának.
Benned biztam, édes babám,
Te is csak fél vállrul népsz rám;
Rabja vagy a jószágnak.

Ej van nekem egy jószágom,
Mert van ép két kezem, lábom.
Napnyugotig napkelettől
Valahol a munka csak köll,
Van mindenütt lakásom.

Arany nem olt szomjat, éhet.
A gazdag még koldus lehet.
De kősziklán, jégtengeren
Eltart engem két tenyerem,
Azt is, kit e sziv szeret.

-282-

315.

Ha van egy kis házam, egy darab földecském,
E mellett egy barna friss feleségecském,
Megvan e világon minden boldogságom,
Vigadok, mint madár a legzöldebb ágon.

316.

Pázsitos udvaron lakik a szegénység,
Üres kamarába beszorul a szükség.
Ott egy fedél alatt legközbül az éhség,
De atyafit látni gyakran jár az inség.

Előáll a restség, mint egy édes atya,
Mellé a korhelység, mint egy édes anya.
De a sok borital csak azt erősíti,
Hogy mindenik neki tulajdon gyermeki.

Restség, korhelységet annyira szerette,
Hogy most nem régen is teherbe ejtette.
Borital fiokat szereti elvenni,
Ugy szokta magánál örökbe tartani.

317.

Kalapom szememre vágom,
Mellette hervad virágom,
Sirva nézem.
Igy múlik el ifjuságom,
Ma holnap oda világom,

-283-

Oh be érzem!
Fogd meg pajtás, a vasvesszőt,
Verd meg véle a temetőt,
Mert nem kedvez semmi szépnek,
Semmi épnek.

Addsza pajtás, a vasvesszőt,
Hadd kérdem meg a temetőt:
Hol fáj neki.
Oda sujtok, hadd érezze
A fájdalmat, s ahoz mérje
A miénket.
Ottan olly csendesen nyugszik,
És a gondtól megmenekszik,
Párnáján sok hív szerető,
Jó temető!

Oh ne bántsod pajtás, azokat,
A mohosult sirhantokat
Vasvesszővel.
Keress inkább az ut mellett
Kettőnknek egy nyugvó helyet,
S majd idővel
Tűz mellé egy száraz ágot,
Hadd példázza e világot,
Mellyet ketten kinevettünk,
Föl sem vettünk.

318.

Nincs boldogtalanabb a paraszt embernél,
Mert nyomorúsága nagyobb a tengernél.
Soha nyugta nincsen,
Éjjel nappal készen,
A talpán kell állni.

-284-

Czifrasággal teljes rongyos szürdölmánya,
Alig van szegénynek egy pipa dohánya.
Fekete kenyérrel,
Egy kis leveskével
Meg kell elégedni.

Már reggel jó korán ott terem az ispán,
Kezében a csákány, robotra szólítván.
Ha szavát megveti,
Bezzeg megheveri
A derest, jajgatván.

Száraz gégéjét csak a viz öblögeti,
Éhes gyomrát pedig árpakenyér tölti.
A sovány turóval,
Hajdina-gombócczal
Meg köll elégedni.

Egész nap fáradoz, de másért dolgozik,
A sok dézmát szedik, meg sem is köszönik.
Ha pedig vétkezik,
A tömlöczbe teszik,
Hol sem eszik, iszik.

Biró az adóért, pap, mester stólaért,
Zsidó és kocsmáros pálinka áraért
Zaklatják untalan,
Mentsége hasztalan,
Mig lelnek benne vért.

-285-

319.

Nincsen szerencsésebb a paraszt embernél,
Mert boldogabb sorsa minden mesterségnél.
A paraszt, urakat, tartja a papokat,
Tartja katonákat, és a koldusokat.

Ha paraszt nem volna, kenyérünk sem volna,
Ha ő nem szántana, mindnyájunk koplalna.

Római császárok az ekét fölvelték,
Királyságuk előtt azt nagyra becsülték.

Jó reggel a szántó ekéjét forgatja,
Fur, farag, vasait földnek igazgatja.
Reménységgel szegény, földeit megszántja,
Megérett buzáját örömmel aratja.

320.

Busúl a vén gazda, siratja teleit,
Búval emlegeti elmúlt esztendeit;
Más világ volt, mondja, mikor gyermek voltam,
Illy gonosz világról még nem is álmodtam.

Tisztelet mindennek, igazán megvallom,
Háborog a gyomrom midőn eztet hallom;
Mert minden századnak volt elég szemete,
A kit ki nem söprött az erkölcs pemete.

Mindenkor suhogtak isten ostorai,
A kit bizonyítanak őseink sorai,
Mindig volt kelete az akasztófának,
Jajhozó deresnek, gömbölyű pálczának.

Szántani megtanul tinó az ökörtől,
Rosz lenni megtanul ifju az öregtől;
Kósót nyalogatni siet a vén kecske,
A vak koldusnál is elkel a menyecske.

Még azt is áldozza a gyönyörűségnek,
A kit az ifjuság tartana csömörnek.
Tehát a vénekben sem volt meg a jóság,
Vak, a ki nem hiszi, mert fényes igazság.

Élnek még közülök most is egynéhányan,
De alig kosztatnak az alföldi szánon;
Ezek is a régi szent világból valók,
De, Herkules uccse! egy óráig se jók.

321.

Csalárd világ, álnok világ,
Mit csalogatsz engemet!
Hivságidnak haszna nincsen,
Nem töltheted kedvemet.
Mert minden mulandó,
Mint virág, hervandó,
Minden te adományod.

Elenyészik, elváltozik
Szine fényességednek,
Esze nincsen, a ki hiszen
Könnyen ígéretednek.
Ah nyomorult világ,
Hervadandó virág!
Gyötrelme vagy szivemnek.

Fölemelem fényes szemem
A levegő egekre;
Felvigyázok, hol ha látok
Valamit még kedvemre.
De nincs állandóság,
Csak változandóság,
A szivnek nagy gyötrelme.

Ha kimegyek és kitérek
A szép ékes mezőre,
Minden fűvek serkentenek
Világ megvetésére.
Kik noha ékesek,
Most örvendetesek,
De sietnek veszélyre.

Immár látom, hogy világon
Nincs semmi állandóság;

Mert elválaszt mindazoktól
Az örökkévalóság;
Oh te fényes világ!
Hervadatlan virág!
Ékes maradandóság!

Veszsz el, te mulandó világ
Hivsága, dicsősége;
Más világra akadtam én,
Ennek huz fényessége.
A kinek dicsőség,
Áldás és tisztesség,
Mind örökön örökké.

322.

Oh egek, egek! de mit cselekedjek,
Hová forduljak, kinek reménykedjek?
Orvost szívemnek,
Gyászos életemnek,
Vajjon hol vegyek?

A sok gondok közt én elmém habozik,
Bár van is kedvem, azonnal változik.
És senki rajtam,
A kívül vártam,
Nem szánakodik.

Fölkeresném, de nem találhatom,
Bár annak minden nyomait próbálom.
Eszteimemet,
Szép ideimet
Búval számlálom.

Ha jut eszembe régi jó kedvemnek
Setét árnyéka, való örömemnek,
Csaknem ájulok,
Ugy elbusúlok.
Jaj a szívemnek!

Élhetek immár szerencsés napokat;
Bár érzek is olyan sok kinokat,
Könnyebb szenvedni,
Ha fog engedni,
Tűröm azokat.

Oh halál, hol jársz? rendemen nem kaszálsz?
Vajjon felőlem mit gondolsz, mit vársz?
Kétségbe ejtesz,
Élve felejtesz;
Miért le nem kaszálsz?

323.

Természetnek csudálatos mesterségét,
Tapasztalom annak minden mivélését.
Ösztönöz, de nem segít,
Ha fölgerjeszt, de meg nem enyhít.

Hogy szeressek, szünet nélkül nagyon gerjeszt;
Ha merülök szerelembe, nagyon ijeszt.
Mi haszna, ha van szemem,
Ha nem szabad bátran néznem.

Oh rendetlen törvényeknek mivélése!
Oh kegyetlen embereknek rendelése!
Eleven hogy ne éljen,
Tehát a tűz hogy ne égjen?

Felvett célja vagyon minden fűnek, fának;
Hogy azt elérhesse, van is módja annak.
Ugy tehát minden állat
Természetnek hálát adhat.

324.

Állhatatlan most az asszonyi nem,
Ha ma szeret, holnap azt mondja: nem.
Házat épít, homokon építeni,
Annyi mint asszonyokban remélni.

-290-

Sokat adott nekik a természet,
Állandóság tőlök elenyészett.
Ha az volna nekik a szépséghez,
Közel járnának a nagy istenséghez.

De ők ezen kincscsel visszaélnék,
Melly bősséggel adatott nemeknek.
Igy epeztik érzéseit szívünknek,
Kis ideig maradandó szépségek.

Lakik ugyan némellyben nagy lélek,
De mig élek, illyentül is félek.
Fogadások elenyészik, mint álom,
A jégre vezetők közé számlálom.

Nincs leányban semmi állandóság,
Azért benne bízni, merő hivság.
Mert változik minden szempillantásban;
Ma szeret, holnap gyönyörködik másban.

325.

Ez mostani álnok világban,
Befedezett sok ravaszságban,
Ritkán vagyon, ki maradjon
Hiv barátságban,
Ki fent álljon, le sem szálljon
Az igazságban.

-291-

Ezt példázza sok rut csalárdság;
Reá céloz minden ravaszság.
Hamar botlik, meghanyatlik
Most az barátság;
Ezt elrontja és felbontja
Egy bis boszúság.

Ne higgy minden száj mozgásának,
Ne adj hitelt minden sirásnak.
Ne fedezd ki, ne jelentsd ki
Szivedet másnak,
Mert azonnal nem haszonnal
Ellened állnak.

A mi fénylik, nem mind arany az,
A mit mondnak, nem mind igaz az,
Ezer közül vagy több közül
Ha van egy igaz,
Mostanában valójában
Elég csuda az.

A kit legjobb barátodnak vélsz,
Sőt a kivel éjjel nappal élsz.
Az, ha lehet és szert tehet,
Ha tőle nem félsz,
Jégre viszen, csuffá teszen
Mig eszedre kélsz.

Kinek soha nem is vétettél,
Sőt a kivel legtöbb jót tettél,
Kitől talán még egy kalán
Vizet sem vettél,
Hahogy szóban botlasz, abban
Nagyot vétettél.

-292-

Szólj kedvére ennek bár tized,
Egyszer ne adj szájába ízet,
Hivségedért, szerelmedért
Boszúval fizet,
Sok vett jódért, jóvoltodért
Nyeled a mérget.

A kik azért reád nevetnek,
Jól rá vigyázz, miként illetnek.
Simogatnak, tapogatnak,
Mig megejthetnek;
Ha megejtnek, kinevetnek,
Azzal fizetnek.

Kivel tartasz, meg kell szemlélni,
Mert mostan sokaktul kell félni.
Csendességben, békeségben
Ha akarsz élni,
Minden szépnek, igaz képnek
Nem kell ám hinni.

Vigyázzon hát kiki magára,
Minden dolgát tegye próbára.
Ha tétováz és nem vigyáz
Maga dolgára,
Életének vagy nevének
Juthat kárára.

326. GUTHI MÓRICZ NÓTÁJA.

Ha meghalok se bánom,
Ugy sincs engem ki szánjon.
Koporsómra boruljon,
Keservesen sirasson.

-293-

Korán borult felettem,
Apám, anyám temettem.
Testvérem is, ki egy volt,
Szülém után hamar holt.

Mig iskolába jártam,
Szabad koromra vártam.
Hogy eljutottam erre,
Öröm se jött egemre.

Kiszáradott az élet,
Virága semmivé lett.
Halok! remény, ne ringass,
Aludj magadj, ne altass.

Szeretni és tanulni,
Születni és kimulni,
Jaj be sok rossz, kevés jó,
Fedezz el oh koporsó!

Tavasvirág hamar nő,
De mulandó, veszendő.
Futó idő hamar mul,
Tavas virága elhull.

Az én tavaszkoromnak
Virági is lehullnak.
Gyümölcse vára nyárra,
S lehullt halál fagyára.

Ifjak, példát vegyetek,
Hogy boldogok legyetek.
Könnyű, hibát keresni,
A gylöcsjégen elesni.

-294-

Én is sokat simultam,
Verembe még se hulltam.
Ki bünt tud a nevemre,
Vessen követ fejemre.

Kevés időre tettem,
A mennyi jót tehettem;
Barátimat szerettem,
Ne sirjatok felettem.

-295-

SZENT ÉNEKEK.

327.

Könyörülj istenem, én bűnös lelkemen,
Szánakodjál immár szomorú szivemen,
Haragodnak mennykővét, éles hegyes törét
Tedd vissza s vétkeim büntető eszközét.

Továbbá mosogasd büntől szivemet,
Kegyess kézzel gyógyítsd sebektől lelkemet.
Bűneimet megvallom, nyilván tapasztalom,
Miattok nem lehet semmi vigaságom.

Vétkeim lelkemet, mint a kígyók, marják,
Szüntelen mellemet ássák és furdalják,
Hová fussak színedtől, fegyveres kezedtől.
Utánam fegyverid futnak s hegyes tőröd.

Egyedül ellened, istenem, vétkeztem,
Gonoszt csak szent színed előtt cselekedtem.
Ah kegyelmes ur isten! mi hasznod estemen?
Irgalmazz, könyörülj én bűnös lelkemen.

Ha érdemem szerint akarsz sanyargatni,
Számptalan bűnömnek jutalmát megadni,
El kell veszni fejemnek, kárhozni lelkemnek,
Mert több sokasága fővenynél bűnömnek.

Még anyám keblében a halál tőrébe
Estem és jutottam pokol tömlőczébe,
Ah kemény nyomorúság! nagy bűnbeli rabság!
Mint fojt, mint szorongat a gonosz csalárdság.

Tisztogasd lelkemet, uram! izzópoddal,
Mosogasd szivemet irgalmasságoddal.
Fordítsd reám szemedet, mutasd kegyelmedet,
Nyujtsd hozzám kedvedet, szent segedelmedet.

Ne vizsgálj annyira immár vétkeimet,
Ne ítélj oly soká én szegény fejemet.
Töröld el kegyesen számos bűneimet,
És te szent lelkeddel adj ismét örömet.

Reménylem, lelkemet még megvigasztalod,
Elmult napjaimat ismét visszahozod.
Akkor örvendez szivem, és megtelik mellem,
Csontjaim vigadnak, ereim ujulnak.

Fordítsd el szemedet undok rutságimtól,
Elhervadt már arczom sok kinlódásimtól.
Ne vess számot én velem, mert elborít vétkem.
Mellynek sokasága felhaladja fejem.

Ne vess el színedtől, kegyelmességedtől,
Meg ne foszsz, istenem! dicsó szent lelkedtől.
Melly nélkül elájulok, szörnyű halált halok,
Mert bűn tengerében már untig uszkálok.

Szabadíts ki immár a halál torkából,
És sok bűneimnek kemény rabságából.
Hogy csak te néked éljek, és hogy el ne veszssek,
Te hozzád siessek, téged kövesselek.

Nyisd meg ajakimat szent dicséretedre,
Ébreszszed elmémet színed nézésére.
Csak téged kívánjalak, téged ohajtsalak,
Téged akarjalak, téged kiáltsalak.

Tudom, töredelmes sziveket látogatsz,
Kiket ostoroddal gyakorta sújtogatsz,

Azok nálad kedvesek, tudom s érdemesek,
Adjad, uram isten! közülök lehessenek.

Kedvesebb előtted sok ajándékoknál,
A töredelmes szív és áldozatoknál.
Keserves sohajtások aranyánál, ezüstnél,
Nálad többet érnek drága sok gyöngyöknél.

Vigasztald meg, uram, e hiv seregedet,
A közt töredelmes, bár bűnös lelkemet,
Építsd meg falait te szent egyháznak,
Mellyben igazsággal neked áldoztanak.

Dicséret, dicsőség a szent háromságnak,
Atya, fiu és a szent vigasztalónak,
Töredelmes szivek bátorítójának,
Egy állatu teljes örök uraságnak.

328.

Egek ékessége,
Földnek dicsősége,
Magyarok asszonya, királynéja!
Hozzád buzgó szívvel,
Köteles hiveséggel
Jámulunk, szentséges szüz Mária!
Mint pártfogónkhoz!
Édes anyánkhoz,
Teljes reménységgel folyamodunk,
Minden inségünkben fohászkodunk.

-300-

Tekints kegyes szívvel,
És irgalmas szemmel,
Koronás őseink kérelmére.
Jój örökségednek,
Tisztelő népednek,
Mellyért, szent szűz, kérünk, védelmére.
Míg bennünk egy ér
Mozdul, vagy csep vér,
Fogja jóvoltodat emlegetni,
Méltó háladással fog pezsdülni.

Mert belénk ontatott,
Szivünkbe oltatott,
Eleink vérével, tiszteleted.
Ugyan fen is marad,
Soha ki nem szakad
Igaz magyar szivből szereteted.
Ettől, oh szent szűz,
Lángolván, mint tűz,
Téged mindenével kész tisztelni,
S vérével hűségét pecsételni.

Mert nagy méltóságod
Mindent felül halad,
Mind égen, mind földön hatalmad nagy.
Tündöklesz szentségtül,
Mint nap homály nélkül;
Az alkotmányok közt te legszentebb vagy.
Egész mivoltod,
És alkotásod,
Olly jeles isteni munka vala,
Hogy maga kebledbe alá szálla.

-301-

Mivelhogy semmi szenny
Nincs benned, szép rózsza!
Az atya isten mond leányának.
Ülvén dicsőségben,
Királyi székében,
A fiu isten is hí anyjának.
Nagy szerelméből,
És tetszéséből,
A szent lélek nevez mátkájának,
Vall a szent háromság templomának.

Mennyben isten után,

Oh nagy asszony! méltán
A fő méltóságot minthogy tartod,
A magas egeknek,
És a kerek földnek
Királyi pálczáját te forgatod.
A szent angyalok,
Mennyei karok
Téged vig énekkel magasztalnak,
Mint királynéjoknak udvarolnak.

A napfény trónusod,
A szép hold zsámolyod,
A ragyogó egek tőled függnék.
És tiszteletedre,
Koronát fejedre
Az ékes csillagok magok fűznek.
A mi él, s mozdul,
Elődbe borul.
Sőt egész ég és föld kereksege.
Fényes méltóságod öröksége.

-302-

Tégedet gyámolul,
Menedék s oltalmul
Választott az isten mindnyájunknak.
Te vagy királynéja,
Te vagy kiosztója
Mennyben az isteni malasztoknak.
Nincsen olly szükség,
Nincs olly nagy inség,
Mellyből te minket meg nem menthetnél,
S minden veszély elől nem rejthetnél.

Azért, nagy asszonyunk,
Hozzád folyamodunk;
Ne vesd meg, szüz anya, kérésünket.
Hadaktul, éhségtől,
A szörnyü pestistől,
És földindulástól ments meg minket.
Életünk fogytán,
Végső óráján,
Mutassad, istennek áldott anyja,
Anyánknak magadat, oh Mária!

329.

Kövessük Máriát, fényes nap csillagát,
Ki indult a magas helyekre,
Patakok közt zugó völgyekre.
Kövessük Máriát, Máriát, Máriát,
Fényes nap csillagát.

-303-

Követik madarak, zengő méh bogarak,
Dicsérik énekléssel,
Zöld ágak közt gyors repdezésekkel.
Követik madarak, madarak, madarak,
Zengő méh bogarak.

Judeának hegyei, Józafát völgyei
Füstölögvén, áldást zengenek;
Mária hol megyen, rengenek.
Judeának hegyei, hegyei, hegyei,
Józafát völgyei.

Szép tornyos fellegek, hajnalszinű egek,
Jézus szent anyjának zengenek.
Valamint cziterák, pengenek,
Szép tornyos fellegek, fellegek, fellegek,
Hajnalszinű egek.

Midőn jött városba, Zakarjás házába,
Legott Erzsébet köszönté,
Mennyei áldását reá önté,
Hogy jött a városba, városba, városba,
Zakarjás házába.

Erzsébet örvendett, hallván a beszédet,

Mária szép köszöntésében,
Repdesett a gyermek keblében.
Erzsébet örvendett, örvendett, örvendett,
Hallván a beszédet.

Elmegyen remélve, gyermekét viselve;
Áldott vagy te, asszonyok között,
Hogy szüz kebled meggyümölcsözött.
Mária elmegyen, remélve, remélve,
Gyermekét viselve.

Betölt szent lélekkel, szólván az igéssel,
János megoldatott a büntől,
Repdesett a nagy kegyelemtől,
Betölt szent lélekkel, lélekkel, lélekkel,
Szólván az igéssel.

Oh bünös, serkenj fel, szép hajnal, viradj fel,
Máriát az uton kövessed,
Hogy kegyelmét tőle vehessed.
Oh bünös serkenj fel, serkenj fel, serkenj fel
Szép hajnal, viradj fel.

Üdvözljük hát őtet, ő is megáld minket.
Ezen zarándokságunk ügyén,
Máriát kövessük idején.
Áldjuk hát mi őtet, mi őtet, mi őtet,
Ő is megáld minket.

330.

Nyugodjál már virágom,
Meghervadt arany ágom,
Jézus, fényes csillagom!
Árván maradt édes anyád,
A ki gondot viselt reád.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Ki leszen már gyámolóm,
Ki lesz megvigasztalóm?
Jézus, fényes csillagom!
Benned bizott az én lelkem,
Te voltál egész örömem.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Oh milly véres a tested,
Mellyel a földet fested.
Jézus, fényes csillagom!
Jaj, hogy nézzem szent fejedet,
Elfordítod szemeidet.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Elhagytad tanítványid,
Minden kedves rokonid.
Jézus, fényes csillagom!
Jaj, de gyámoltalan lettem,
Milly árvaságra jutottam.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Oh te kegyetlen halál,
Melly szörnyűkép megfosztál
Jézusom, szép csillagomtól.
Kihez hajtsam már fejemet?
Bánat elnyomta szívemet.
Jaj, jaj, édes magzatom!

Oh én szelid galambom,
Gyászba borult hajnalom,
Jézus, fényes csillagom!
Oh bár veled meghalhatnék,
Egy koporsóba feketnék.
Jaj, jaj, édes magzatom!

331.

Imádunk, szent ostya!

Drágalátos manna!
Seregeknek ura,
Királyok királya!
Üdvöz légy angyali kenyér,
Váltságunkért adatott bér,
Drága szent test és vér.

Áldd meg országunkat,
Mi magyar hazánkat.
Vezéreljed jóra
A mi királyunkat.
Téritsd meg ellenséginket,
S a kik csak üldöznek minket,
Krisztus teste és vére!

Izráel fiait,
Ki megoltalmaztad,
Ellenségnek földén
Mannával tápláltad:
Táplálj minket szent testeddel,
Drágalátos szent véreddel,
Isteni erőddel.

Halálunk óráján,
Add, hogy téged méltán,
Hittel, reménységgel,
Buzgó szeretettel
Vehessünk itt ez életben;
Holtunk után az egekben
Dicsérvünk szüntelen.

Jőjtek, angyalok,
Mennyei szent karok!
Örömmel áldjátok.
Szent, szent! kiáltsátok.
Üdvöz légy, oltári szentség!
Kenyér színben egy istenség,
Mennyei nagy felség!

332. ISTVÁN KIRÁLYRÓL.

Ah hol vagy magyarok
Tündöklő csillaga!
Ki voltál valaha
Országunk istápjá?

Hol vagy István király?
Téged magyar kiván,
Gyászos öltözetben
Te előtted sirván.

Rólad emlékeztén,
Csordulnak könnyei,
Búval harmatoznak
Szomorú mezei.

Lankadnak szüntelen
Vitézlő kezei;
Nem szünnék iszonyú
Sirástól szemei.

Virágos kert vala,
Hires Pannonia,
Melly kertet öntöze
Hiven szüz Mária.

Kertésze e kertnek,
István király vala,
Termesztője ennek
Ő vele meghala.

Ennek életében
Élt a Magyarország,
Ő halála után
Lett holt eleven ág.

Előtted könyörgünk
Bús magyar fiaid.
Hozzád fohászkodunk
Bús magyar fiaid.

Tekints István király,
Szomorú hazádra,
Fordítsd szemeidet
Régi országodra.

333.

Keresztények, sirjatok,
Mélyen szomorkodjatok.
Keseregjen minden sziv,
A ki Jézusához hiv.

Nincsen abban irgalom,
Hozzád buzgó fájdalom,
A ki téged meg nem szán,
Oh Jézus! a keresztfán.

Szent testednek sebeit,
Vérrel buzgó kékeit,
A ki látja és nem sir,
Élő hittel az nem bir.

A kősziklák repednek,
Nap és hold sötétednek;
Minden állat megindul,
Csak a bünös nem busúl.

Szállj szivedbe, sirasd meg
Vétkeidet, fontold meg.
Mert az isten fia volt,
A ki érted így megholt.

Jézus! kérünk, tekintsd meg
Kinaidat, gondold meg,
Hogy szenvedtél érettünk,
Kik ellened vétettünk.

Ne engedd, hogy kárunkra,
Örök kárhozatunkra
Legyen kinszenvedésed,
Értünk ontott szent véred,

Azért szeretetemet,
Erősítsed hitemet,
Hogy remélvén kegyelmet,
Nyerjek örök életet.

334. HÁBORÚ IDEJÉN.

Seregek rettentő, hatalmas szent ura!
Figyelmezz ájtatos imádságunkra.
Kegyes szemmel tekints háborúságunkra.
Oh szent isten, erős isten,
Szent és halhatatlan, nagy irgalmú isten!

Roppant táborában bizik az ellenség,
Dulja seregünket gyászos kegyetlenség.
Könyörülj meg rajtunk, kérünk szent istenség!
Oh szent isten, stb.

Régen Holofernest megszegyenitetted,
Judit asszony által fejét elvétetted,
A zsidó nemzetet úgy megsegítetted.
Oh szent isten, stb.

Szenakerib királyt angyalod megverte,
Száz nyolczvan öt ezer emberét megölte,
Választott népedet fegyvertől mentette.
Oh szent isten, stb.

Im a kereszténység buzgón imádkozik,

Szenteld papja által oltáron áldozik,
Segítsd táborunkat, a melly hadakozik.
Oh szent isten, stb.

Felséges urunkat segítsd táborával,
Tedd győzedelmessé karját Déborával,
Téritsd meg ellenét szavad hatalmával.
Oh szent isten, stb.

Ne szállj perbe velünk, leborulunk arczra,
Gyarlóságunk vétkét ne tedd mérő fontra,
Segítsd vitézinket győzedelmes harcra.
Oh szent isten, stb.

Buzgó háladással, mellyel leszünk mindég,
Bizonyágtételünk lesz a csillagos ég;
Áldjuk hatalmadat, mellyben soha sincs vég.
Oh szent isten, erős isten,
Szent és halhatatlan, nagy irgalmu isten!

335. KARÁCSONI RIGMUSOK.

Siessünk, siessünk,
Betlehembe mehessünk.
Ott van a mi Jézuskánk,
A kit régen keresünk.
Vedd fel, juhász, az bundát,
Takargasd be Jézuskát.
Mert nincs neki bocskorkája,
Sem sarkantyus csizmácskája.
Fázik az ő lábacska.

2.

Pásztorok! keljünk fel,
Hamarébb duljunk el
Betlehem városába,
Rongyos istállócskába.
Siessünk,
Ne késünk.
Mi urunknak tiszteletet tehessünk.

3.

Karácson napjára szépen viradjatok,
Első órájára békével jussatok.
Valakik ez háznak lakosai vagyok,
Az isten áldása szálljon ti reátok.

4.

Krisztus urunknak áldott születésén,
Angyali verset mondjunk szent ünnepén,
Melly Bethlehemnek kebelében régen
Zengett eképen:

Dicsőség magasságban az istennek,
Békeség legyen földön embereknek.
És jó akarat mindenféle népnek,
És nemzetségnek.

5.

Karácson van ma,
Ünnepek napja.
Futok, megyek a Dunába,
Fogok fényes halkát,
Teszem tányérkára,
Viszem istenkémnek.
Dicsértessék a Jézus Krisztus!

336.

Szent Gergely doktornak, híres tanítónknak,

Az ő napján,
Régi szokás szerint, menjünk isten szerint
Iskolába.

-313-

Lám a madarak is, hogy szaporodjanak,
Majd eljőnek,
A szép kikeletkor sok szép énekszóval
Zengedeznek.

Mert illetén helyen, mint gyümölcsös kertben.
A fiatal,
Nevekednek ifjak, gyermekek jó fiak,
Isten által.

Illy helyen királyok, urfiak, császárok
Taníttatnak,
A szegény árvák is, elhagyott fiak is
Oktattatnak.

Ti is ezenképen jertek el nagy szépen
Iskolába.
Hol is szép tudományt, vegyetek adományt,
Üdvösségre.

Nem jó tudatlanul, felnőni parasztul
E világban,
Mert ugy emberségre, nem mehet tisztségre,
Ez országban.

Jertek el mi velünk, mert értetek jöttünk,
Kis gyermekek!
Menjünk iskolába, istennek házába,
Tanulásgra.

Szüléknek öröme, mind drága szép gyöngye,
Jó gyermekek!
Krisztus int titeket, ugy szüléiteket,
Hogy küldjenek.

-314-

Krisztus urunk régen itt a földön lévén,
Gyermekkorban,
Szerette rendünket, ülvén doktorok közt,
A templomban.

Hogyha nem adhattok mi nekünk deákat
Házatokbul,
Papirosra valót adjatok mi nekünk
Javatokbul.

Hogy isten áldása és szent áldomása
Házatokon
Maradjon mind végig, világ végzetéig
Jószágtokon.

Szerelmes öcséink, kik lesztek társaink,
Jertek el már,
Jó mesterünk vagyon, kit isten megáldjon,
Ő minket vár.

Isten már hozzátok, kik most el nem jöttök
Iskolába,
De még ezután is oda kell jónötök,
A szent házba.

NYOLCZADIK KÖNYV.

-315-

TÖRTÉNETI, NEMZETI DALOK.

-316-

-317-

337. ÉNEK SZ. LÁSZLÓ KIRÁLYRÓL.

Idvez légy, kegyelmes szent László király,

Magyarországnak édes oltalma,
Szent királyok közt drágalátos gyöngy,
Csillagok között fényességes csillag!

Szent háromságnak vagy te szolgálja,
Jézus Krisztusnak nyomdoka követi,
Te szent léleknek tiszta edénye,
Szűz Máriának választott vitéze.

Magyarországnak vagy királymagzatja,
Szent királyoknak fényes tűköre;
Te néked atyád kegyes Béla király,
Hogy hozzá képest kegyes király lennél!

Nekünk születél Lengyelországban,
Mennyből adatál nagy csodaképen,
Másszor születél szent kereszt vizétől,
Ősödnek nevén László lön neved.

Mikoron méglen gyermekded volnál,
Kihozá Béla király jó Magyarországra,
Hogy dicsekednél te két országban:
Magyarországban és mennyországban.

Te telepedél Bihar Váradon,
A városnak lól édes oltalma;
Templomot rakatál szűz Máriának,
Kiben most nyugoszol minden tisztességgel.

Környülfekesznek téged császárok,
Püspökök, királyok, és jobbágy urak;
Olaj származik szent koporsódból,
Tetemed foglalták a szép sár aranyból.

Téged dicsérnek szent zsolozsmával
Papok, diákok és városnépek;
Téged földnek kereksege,
Mert téged dicsérnek istennek angyali.

Te dicsekedel királyi székedben,
Képed feltették a magos kőszálra;
Fénylik mint nap, salyog mint arany,
Nem elégeszik senki te reád nézni.

Te arczul teljes, szép piros valál;
Tekintetedben embereknél kedvesb,
Beszédedben ékes, karodban erős;
Lám mindent te ejtesz, ki te veled küzdik.

Tagodban ékes, termetedben diszes,
Válladtól fogva mindeneknél magasb;
Csak szépséged császárságra méltó,
Hogy szent korona téged méltán illet.

Testedben tiszta, lelkedben fényes,
Szüvedben bátor, miként vad oroszlán;
Azért neveztek bátor Lászlónak,
Mikoron méglen ifjudad volnál.

Mert választá a szűz Mária,
Megdicsóíte sok jó ajándékkal,
Hogy te őriznéd és oltalmaznád,
Neki ajánlád jó Magyarországot.

Fejedbe kele a szent korona,
Mebátoríta téged a szent lélek;
Kezdéd követni atyádnak életét,
Rózsákat szagatál, koronádban fűzéd.

Dicsérjük, magyarok! szent László királyt!
Bizony érdemli mi dicséretünket;
Dicsérjük ötet angyalok! mondván:
Idvez légy, kegyelmes szent László király!!

338. TÖREDÉK.

Mátyást mostan választotta
Mindez ország királyságra,
Mert ezt adta isten nekünk
Mennyországbul oltalmunkra.
Azért mi is választottuk,
Mint istennek ajándékát;
Kiből isten dicsértessék,
És örökre mondjuk: Amen.

339. MAGYARORSZÁG MEGVÉTELÉRŐL.

Emlékezzünk régiekről,
A Szittyiából kijöttekről,
Magyaroknak eleikről,
És azoknak vitézségekről.

Szittyiából kiindulának,
Hogy e földre kijövének,
Istentől kísértetének,
Erdélységben letelepedének.

Ott jól tőnek ő magokkal,
Hét sereget, nagyot szerzének;
Hét kapitányokat emelének,
Mindeniknek várat szerzének.

Mind egyenesek ő dolgokban,
Hatalmasok viadalokban,
Nincs félelmök országokban,
Csak lakoznak bátorságokban.

Nagy erejük mint Sámsonnak;
Bátor szívök, mint oroszlának,
Mindent rontnak, ha indulnak,
Rettenetesk sokaságokkal....

Az egyik közöttök jelesb vala,
Kinek neve Árpád vala,
Mindeniknél gazdagb vala:
Azért köztök főkapitány vala.

Mikor azt hallották volna,
Hogy a Duna jó viz volna,
Lakó földe nagy jó volna,
Hogy annál jobb sehol nem volna;

Egy követet választának,
Duna látni bocsátának,
Hogy ha bizonyt mondhatnának;
Ők a földre beszállának.

Követ juta Duna mellé,
Földét, fűvét megszemlélé,
Duna vizét is megkémlé,
Ő magának jónak itélé.

Herczeg akkor a földön lengyel vala,
Ki mind ez országot birja vala,
Lakó helye Veszprém vala,
E föld népe mind német vala.

Követ futa bé Veszprémbe,
A herczegnek elejében;
Magyaroknak ő szavával,
Köszönete lón nagy tisztességgel:

Engem küldtek téged látnom,
Országodat mind megjárnom,
Lakó helyedet megtudakoznom,
Néped törvényét tanulnom.

Herczeg azt igen örülé,
A követet megvendéglé,
Ő magának jónak itélé,
Mert azokat köznépnek vélé.

Követ onnan elsiete,
Egy palaczkot kerestete,
Duna vizében bele tölte,
Földet, füvet hamar kerestete.

Azt Erdélybe el bevivé,
Árpád előtt mind letevé;
Árpád látá, jó neven vevé,
Kapitányoknak mind hirré tevé.

Kapitányok oda gyülének,
Duna vizét ők megláták,
Földet, füvet is megláták,
Ottan reá tanácsot tartának.

Egy fejér lovat hozatának,
Féket, nyerget aranyost hozának,
A herczeghez bocsátának,
Hogy ilyen szóval neki szólnának:

E szép lóval azok tisztelének,
Kik Szittyiából kijövének,
Nagyságodtól földet kérének,
Országodban letelepedének.

Herczeg azzal nagyot veszte,
Hogy a dolgot meg nem érté;
A szép lovat megszereté,
Hogy ki miatt földét elveszté.

A szép lónak örültében,
A szót mondá a követnek:
Annyit adok én földemben,
Mint kívánnak ők, nagy bőséggel.

Követek vagynak nagy örömben,
Mert járanak jó véggel,
Elbucsuzának nagy tisztességgel,
Besietének Erdély földében.

Követek beszélnek kapitányokkal,
Kapitányok tanácskoznak,
Hogyha e földre juthatnának,
A herczeggel megvínának,

Istent ők ott imádának,
Háromszor Deust kiáltának,
Arról nevezték ott a várost,
Szamos mentében, a nemes Deusnek.

Tőlök maradott nekünk a szokásunk,
Hogy ha mikoron árút mi szakasztunk:
Deus, Deus ott kiáltunk,
Bizonyságunk, hogy megárultunk.

Hamar mind felkészülének,
Hármat, követet, választának,
A herczeghez bocsátának,
Hogy ilyen szóval neki szólnának:

Herczeg! jól meggondold magad,
Hogy e földet hamar elhagyjad,
Mert magyaroknak áron adtad,
Immár ő nekik megbocsássad.

Követek jutának a herczeghez,
Tisztességgel neki köszönének,
Az Árpádnak ő szavával,
Ezt megbeszélék bátorsággal.

Földedet adtad fejér lovan,
És füvedet aranyos féken,
Duna vizét aranyos nyergen,
Akkort való nagy szükségedben.

Herczeg hallá, mosolyodék,
Azzal semmit nem gondola,

A követnek akkoron szólala,
Haragjában azt mondja vala:

Ha a szép lovat azért küldték,
Egy sulyokkal majd agyon verjék,
Nyergét vessék a Dunába,
És a féket a fűben elrekentsék.

Követek azt mondák a herczegnek:
Nem kell tenni kegyelmednek,
Azzal a magyarok károsok sem lesznek,
Inkább lesznek nyereségesek.

Mert ebek lóval mind meghíznak,
Nyerge leszen halászoknak,
A fékével kaszások osztoznak,
Azért te utánad ők sok jót mondanak.

Követek onnat elbucsúznak,
Herczeg ottan megfélemlék,
Seregekkel gyülekezék,
A Duna mellé el béköltözék.

Árpád juta magyar néppel,
Kelem földén a Dunán elkelének,
A Cseken ők csekőnek,
A Tetemben el feltetőnek.

Érden sokat ők értenek,
Szászhalomnál megszállának,
A herczeggel megvívának,
Isten vala magyar néppel,
Ott járanak nagy nyereséggel.

A herczeg ott megvereték,
Csak egyedül futnia esék,
A Dunára őt kergeték,
Semmiképen meg nem érheték.

Abban egyéb nem lehete,
A Dunába beszöktete,
Hogy már magát ott megmentenéje,
Inkább magát ott elrekkenté.

Árpád vala nagy örömben,
Mert az ország lón kezében,
Ő megszálla fenn egy hegyben,
Székesfejérvárhoz lón ő közelben.

Ott ez ország nékiök adaték,
Magyarországnak nevezteték,
Némettől mert megvevék,
Fegyverekkel övékké tevék.

(Itt néhány vers hibázik).

Egyiknek neve Buda vala,
Ki ez országot megvette vala,
Hogy az Árpád megholt vala:
Árpád után ő kapitány vala.

Lakó helye lón Duna mentében
Pest ellenében, fenn egy hegyben;
Arról neveztek ott a várost,
Duna mentében, kincses Budának.

Ezt szerzették Szilágyságban,
Csáti Demeter nagy gondolatjában,
Mikort nagy bú vala Magyarországnak,
Egy néminemű mulatságban.

340.

Egy szép dologról én emlékezném,
ha meghallgatnátok,
Az kinek mását nyilván, jól tudom,
ti nem hallottátok:

Török császárnak szép leányáról,
kin csudálkozhattok.

Egy időkorban két vitéz urfi
rabbá esett vala,
Konstantinápolyban török császárnak
bevitettek vala,
Azért a császár ő tömlöczébe
bevettette vala.

Nem messze azért császár házatúl
lám, a tömlöcz vala,
Kiben két vitéz és fő urfiak
bevettettek vala,
Szilágyi Mihály, másíknak a neve
az Hajmási László.

Egy időkorban, pünkösöd napjára
hogý jutottak vala,
Szilágyi Mihály tömlöcz rostélyán
kinézdégél vala,
Kobza kezében, keserves nótát
szépen veri vala.

Nagy fohászíodván keserűséggel
ez szót mondja vala:
Eszíendó ez nap, úri házamnál
vígan lakom vala,
Én vén atyámmal és vén anyámmal,
hajadon hugommal.

Azért akkoron császár leánya
kikönyöklött vala,
Palota ablakáról ő ohajtását
leány hallja vala,
Ő termetire a Szilágyinak
fölgörjedett vala.

Császár leánya titkon egykoron
hozzájok ment vala,
Szomorú szívét leány Mihálynak
vígasztalja vala,
Nagy szép ékesen császár leánya
ez szót mondja vala:

„Te vitéz urfi! ha fölfogadnád
te igaz hítedre,
Hogy el kivinnél Magyarországbán,
te laktad földedben,
És feleségül magadnak vennél,
én felelnék arra;

Téged rövid nap kimentenélek
atyám tömlöczéből,
Valamint lehetne, kimentenélek
a tömlöcz kínjából,
Csak hogy fogadd fel, vitéz! én nékem
te igaz hítedre.“

Mihelyt ezt hallá Szilágyi Mihály,
neki ezt felelé:
„Csak szabadíts ki! én fölfogadom
az igaz hítemre,
Császár leánya! téged elveszlek:
én felelek arra.“

Leány akkoron tömlöczírtával
megszerzódött vala,
Egy éjfélikor az vitézeket
fölköltötte vala,
Leány elvívé atyja lovainak
hol vala szállása.

Ada a leány az urfiaknak két
aranyos szablyát,
Lovászmesternek és lovásíozíknak

fejüket elszedék,
És nyergelének mingyárt magoknak
három fő lovakat.

Felöltözteték mingyárt magokat
szép drága ruhákban,
Császár leányát ám fölülteték
az egyik fő lóra,
A főbb lovaknak az ő nyakokat
elcsapkodták vala.

Császárnak szolgák reggel mingyárást
bemondottak vala,
Hogy az urfiak tömlőcz kínjából
kiszaladtak volna,
Lovászmesternek és lovászoknak
fejüket szedték volna.

Harminczadokon őket kérdezik,
hogyan hová mennének?
„Nagy-Szombat felé, az farkasokkal
szöröncsét próbálni,
Hogyha az isten szöröncsét adna,
oda igyekeznek.“

Nagy hamarsággal azért a császár
ott a vitézeket
Hozzá hivatá őt fővajdáját
és megparancsolá,
Legyetek utána, nagy hamarsággal
hozzátok előmbe.

Harminczadokon és a vámokon
vajdák parancsolják,
Ha illy emberek e felé jönnek,
mingyárt megfogjátok,
És a császárnak Konstantinápolyban
mingyárt bevigyétek.

Vitéz urfiak harminczadokon
általmentek vala,
Harminczadosok eszekbe vevék,
föltámadtak vala,
És nagy viadalt velek tartanak,
általmentek vala,

Híröket adván harminczadosok
császár szolgáinak,
Vajdák elérék; egy szép szigetnek
szemben megvívának,
Isten akará, a viadalban
vajdák meghalának.

Vajdák előtt ott a császár leányát
a szigetben küldék,
Mert féltik vala leányt, a harczon
hogyan el ne vesztenék,
Leányt elküldék, és a vitézek
ott megharczolának.

Immár vitézek császár leányát
hogyan keresik vala,
Gyöngé siralmát vitéz Szilágyi
meghallotta vala,
Császár leányát vitéz Szilágyi
ugyan kesergette vala.

Császár leánya ezt mondotta vala
gyöngé siralmában:
„Kegyelmes isten! im el kijövök
vitéz urfiakkal,
Jaj hová legyek e vadon erdőn
nagy keserűséggel!

Szánom magamat, de sokkal inkább
vitéz urfiakat,

Szablyára hányták nagy kegyetlenül
vajdák szegényeket,
Szörnyű halálra ezennel adom
értek én magamat.

-331-

Ez vadon erdón temető helyem
lészen most én nekem,
Vadak, madarak és a farkasok
lesznek siratóim,
Csak te kezekben, édes istenem!
lökömet ajánlom.“

Szilágyi Mihály nagy hamarsággal
oda siet vala,
Az leány lassan mátkája előtt
igen örül vala,
Leányt nagy szépen kézen fogva,
el kivitte vala.

Elindulának, és igen menének
Magyarország felé,
És a határba hogy beérének,
Hajmási felelé:
„Vijunk meg ketten e szép leányért!
legyen egyikünké.“

Felele akkor Szilágyi Mihály
Hajmási Lászlónak:
„Szerelmes társam! a nagy istenért
én tégedet kérlek,
Engedd én nékem, mert neked vagyok
jámbor hitves társad.“

Igen esedezik császár leánya
ott a vitézeknek:
„Nem illik érettem illy vitézeknek
az ő veszedelmek,
Hányjatok inkább engem szablyára,
mint ezt miveljétek.“

-332-

Nem akar ebben ögyebet tenni
a Hajmási László:
Szablyát rántanak, összecsapának,
és a csapkodásban
Vitéz Hajmásinak kezét bokában
elcsapkodta vala.

Ezt mondá akkor Hajmási László
Szilágyi Mihálynak:
„M megbocsáss nekem, én édes társam!
tőled megérdemlem,
Mert ez jutalma, mindnyájan tudjuk,
a bűnös embernek.

Én nekem vagyok két szép kis fiam,
jámbor házas társam;
Itt az ur isten bűnöm szerint
vere most meg engemet;
Egészségben, szerelmes
társam! és megbocsáss.“

A két urfiu szép bucsuzással
válnak el egymástól.
Szilágyi Mihály, ketten a leánnyal,
mihelyt beérének,
Ketten, Szilágyi császár leányával
ott megesküvének.

* * *

Ezer ötszázban és hetven fölött irnak egyben,
Egy ifjú szörzé vala ültében, Szöndörő várában,
Egy poétának ő verseiből, szomorú szívében.

-333-

Mohács, Mohács, régi vérontás helye!
Magyarország gyászos mezeje,
Kegyetlen föld! nemes nemzeted vérért
Ittad, s nyelted szép dicsőségét.
Midőn téged gondollak,
Zápor könyvek borítnak.
Szivemet bánat fojtja,
Nyelvem meg nem mondhatja.

Nemes hazánk, virágzó Pannónia!
Europának valál kőfala.
Tíz ország imádta szép címeredet,
A félvilág félte erődet;
Rettent pogány előtted,
Bizott keresztény benned,
Alig villant fegyvered:
Kész vala győzedelmed.

De fájdalom! egy nap egy viadallal
Véget vetett mohácsi harczzal,
Nem bírhatta ingadozó homok föld háta,
Nagy neveddel hogy birtál rajta.
Epét adott szerencse,
Hogy fényedet ledöntse,
Koczka ellened fordult,
Magyar homályba borult.

Lajos, Lajos, hol vagy szép ifju király,
Magyar csillag, ékes virágszál,
Gyöngé, karcsu királyi termeteddel,
Hol vagy gyöngé kedves élteddel?
Jaj, hogy tartsam könyeim,
Kiáradott bánatim.
Elesett édes hazánk,
Ledőlt véle koronánk.

-334-

Országi, nagy urias, kardos vitézek!
Urak, szolgák, fő, köz, alrendek!
Keserves jajt együtt énekeljétek;
Egy sir zarta minden örömtek.
Hallgass zengő muzsika,
Szünjél hangos czitara;
Vidám völgyek, zöld erdők,
Bánkódjatok sik mezők!

Tanács urak, zászlós, ezres hadnagyok!
Fővezérek, országispánok!
Husz öt ezer válogatott vitézek!
Lovas, gyalog, minden nemes fejek!
Felkeltek e gyásznapra,
Mentek véres halálra;
Mohácsi halmok nyomják,
Csontjaikat takarják.

Virágzó magyar szüzek és asszonyok!
Szomorú jajt egyben fújatok.
Hervadt színű koszorútok rózsáján,
Sirjatok himköntöstök gyászán.
Nemzetségünk virágja,
Oda van magyar lángja.
Szentegyház tíz oszlopi,
Ország erős bajnoki,

Pogány, török, gonosz, istentelen had,
Tigris-tejjel nevelt fenevad,
Hogy nem szántál illy szép nemes sereget,
Földhöz verni illy embereket.
Gondolod, hogy dicsőség;
Inkább baromdühösség.
Ne bizzál, hogy meggyőztél,
Rád fordul még a veszély.

-335-

Látja isten, és irgalmasan szánja,
A fényes nap bizon sajnálja;
Napsugárban magyarok nagy asszonya,
Látják, holdat lábaival nyomja.

S ő általa holdodat,
Kettős kereszt szarvadat,
Lesz olly idő, leveri,
Elménk ezt jövendőli. -

A mohácsi harcznak hány esztendeje mult,
Hogy a török által ott sok magyar elfult!
Kétszáz ötven kettőnek az írók számlálják,
Érte a polturát tudom, meg is adják.

342. TÖREDÉK.

Jaj már mi nekünk
Magyar nemzetnek,
Kik feltámadtunk
Rebelliseknek;
Szuhay Mátyás, Zákány Tamás
Kopasz fejének,
Nagy pipájú, kevés dohányú
Magyar nemzetnek!

343. NÁDASDY-DAL.

A mig engedte,
Ki számba vette
Embernek esetét,
Halálát, életét,
A nagy isten, -

Forgattam karomat,
Bajvivó kardomat,
Felszántam éltemet,
Hogy ontsam véretem,
Asszonyomért.

Mársnak koczkáit,
Kétes próbáit,
Villám pattantyúit,
Mennydörgő ágyúit
Bátran néztem.

Most immár nyugszom,
Békén aluszom;
Hallod-e bujdosó,
Te jámbor utazó,
Állj meg, ki vagy?

Nem szerzek háborút,
Hozz lauruskoszorút,
Becsüld meg tettimet;
Nádasdy fekszik itt.
Elballaghatsz.

344. KÁDÁR ISTVÁN RÓL.

Szörnyü nagy romlásra készült Pannonia,
Kinek, mint tengernek megáradott habja,
Sok búnak, bánatnak környülvette árja,
Mert a vitézeknek esett ma egy híja.

Nem illik a vitézt nékem elhallgatnom,
Sőt méltó Kádárról bölcs verseket irnom,
Elsőben szent irást kell ezekre hoznom,
S azután a romlott magyar népre szabnom.

Olvassuk ama nagy ó testamentomban,
Kevés nép maradott sokszor zsidóságban,
Mert fogva tartattak Babiloniában,
Sok zsidó vitézek estek el a harczban.

S az isten ládáját egyszer el is nyerték,
Hofnist és Einéást mikoron megölték,
Mikor Éli papnak e dolgot megvitték,
Rút halállal megholt: székiből kiesék.

Nem így van-e dolga kis Magyarországnak,
S abban nevededett vitézlő Kádárnak?
Mása volt, higgyétek, Hektornak, Joábnak,
Oltalmazója volt Kádár ez országnak.

Hektor is, valamig Trójában láttaték,
Addig a város is épen megtartaték,
De mihelyen Hektor nyaka elmetszeték,
Mingyárt a várost is pogány keze birék.

Azt reményli vala róla immár szivünk,
Isten után hogy ő lesz egyik védelmünk,
Bástyánk, erős tornyunk ő lészen mi nekünk,
De jaj! mint csalatott szerelmes nemzetünk.

Teljes életének dicséretes napja,
Mert a szegényeket soha nem rontotta,
Ha más rontotta is, Kádár oltalmazta,
Felelhetsz, föld és ég annak bizonyosága.

Elhagyá érettünk a fél földnek partját,
Hogy hallá itt alatt magyarok romlását,
Felköté érettünk Kádár István kardját,
Oh jaj! melly kevéssé forgatá szándékát,

Melly imé hirtelen esék változása,
Midőn küldék őtet Pápolcz oltalmára,
Ujfaluhoz gyüle tatárok tábora,
Ott leve Kádárnak utósó csatája.

A sereget pedig felszóval biztatja,
Mondván: vágjuk által a tatárt a sikra,
Ezentul Pálczinak elérkezik hada,
Ujfalunak is majd megsegít hadnagya.

Rába vizén mindjárt több tatár érkezik,
Kádár vitéz módra velök megütközik,
Hátul a seregek eszekbe nem veszik,
Hogy másutt a vizen több tatár érkezik.

Felemelé Kádár szemeit az égre,
Mondván: uram Jézus, légy segítségemre!
Nosza jó katonák harcoljunk két kézre,
Mert nem látok embert jönni segísége.

A zászlótartónak felszóval kiálta:
Vidd el fiam, vidd el a zászlót más utra!
Hogy el ne vesszen mind urunk kedves hada,
Mert Magyarországért meghalok én még ma.

Kiontom véremet én szegény hazámért,
Ezennel meghalok kedves nemzetemért,
Nem szánok érette bizony ontani vért,
Mert én a Krisztustól veszek jutalmat s bért.

Kádár a nyilvesszót mint polyvát, úgy szórja,
Mégis ugyan villám forgódék két karja,
Hétszer a táboron magát általvágja;
Néz az ellenség is, dolgait csudálja.

De hogy fárasztatott nyilak erejével,
Mégis mind halálig hegyes törrel öklel,
Leomlik a tatár előtte sereggel;
Azért bucsúzását bizta rám illy renddel:

Elsőben végbeli szives akaróim,
Füleki, pápolczi, széchenyi rokonim,
Nógrádi, palánki, gyarmati társaim,
Diósgyóri, ónadi, szendrei barátim.

Kikkel az alföldön sokat sanyarogtam,
Sok deret, hideget, meleget kóstoltam,
Sokszor a tatáron szerencsét próbáltam,
Már isten hozzátok, tőletek megváltam.

Végekben lakozó sok főkapitányok,
Kik engemet kincscsel gyakran ruháztatok,

A kincsért én tőlem törököt vártatok,
Már elmúlt, én tőlem többet nem várhattok.

-340-

Széki Péter, a ki buzgó szeretettel
Ugy valál én hozzám, mint test a lélekkel,
M megbocsáss az egész pápolczi sereggel,
Ha voltam hozzátok valami vétséggel.

Mint atya magzatit, engem úgy szerettél,
Hibás dolgaimról gyakran megfeddettél,
Sok jó akarattal voltál, mind fizettél,
Isten boldogitsón, engem megbecsültél.

Vig János Bezerédi vitéz kapitánya,
Kik én életemnek voltatok hasznára:
Látjátok halálnak akadtam horgára,
Titeket is hivlak lelkem áldására.

Mezei hadaknak fő előjárói!
Urunk mellett holtig forgódó urai,
Hajduvárosoknak kapitány s hadnagyai,
Mind megbocsássatok, urunk sok hadai.

Ha addig, a midőn köztetek lakhattam,
Számptalan csatákban véletek forgottam,
Hogyha személyteket miben megbántottam,
M megbocsássatok, mert gyarló ember voltam.

Nagyságos, nemzetes édes fejedelmem,
Kinek hópénzével keveset élhettem,
Nagyságod megvála bizonynyal én tőlem,
Ezért nagyságod is megbocsásson nékem.

Ha én az országért nem vitézkedhettem,
Arról mind az egész sereget követem!
Nagy hatalmas istent azon mindig kértem:
Vitézeket adjon jobbakat helyettem.

-341-

Jó vitéz barátim, ha néktek vétettem,
Nemakarattól is ha kit megsértettem,
Ellenségnek földén véletek hogy túrtam,
Megengedjete, ha ti nektek kárt tettem.

Immár jó vitézek! az istenre kérlek,
Hogy a mint én éltem, ti is úgy éljete:
Sok szegény árvákon essék meg szivete.
Ne légyen a magyar soha ellenségetek.

Hogy ha valakitől valamit elvettem,
Vagy a szegényeken erőszakot tettem,
Bátor holtom után légyen átok nevem,
És isten előtt is adjon számát lelkem.

Ezzel is én bizony méltán kérkedhetem,
Hogy én a Krisztustól drága hópénzt vettem,
Mellynél soha többet nem várhat én lelkem,
Hóruhá órá nem fogy már az el én tőlem.

Hol a szent gyűrűket ujjaimba rakták,
És a szent koronát a fejembe nyomták,
Lelkemet a Krisztus székéhez állíták,
„Szent, szent“ kiáltással nevemet felírták.

Szabó Pál, szerelmes édes kenyeresem!
Kit a hadnagyságra jó szívvvel emeltem,
Tedd a sirba kérlek, meghidegült testem,
Honnán előkéri Krisztus, én elhiszem.

Melly nehezen esik tőled megválásom,
Azt meg nem mondhatom, mert nincsen szólásom,
Nem lehet te veled tovább maradásom,
Mert Krisztussal léssen mennyben én lakásom.

-342-

Nem kérlek, engemet hogy vigy messze földre,
Ama cifra, pompás temető helyekre:
Hanem, hol kiomlott testemnek a vére,
Ott légyen csak közel eltömető helye.

Ámbár a vadak is testemet megrágnak,
Hollók és farkasok testemet kiszívják.
Itélet napjára mert előállítják,
S ama reménységre ismét feltámasztják.

Nem nyujtom már többet hozzátok szavamat,
Látjátok, holtomig tartám regulámat;
Kövessétek, kérlek, az én nyomdokimat,
Ha akartok mennyből venni koronákat. -

Ez éneket a ki rendelé versekben,
Vitéz Kádár Istvánt kesergé szívében,
Csak alacson sorsu, gyenge értelemben,
Ha nevét keresed: nézzed e versekben.

Dicséret, dicsőség legyen az istennek,
Fogja fel még pártját a magyar nemzetnek,
Legyen őrizője minden hiveiknek,
Mondjunk dicséretet az ő szent nevének.

345.

Legyen ugy mint régen volt,
Legyen ugy mint régen volt,
Hogy ne legyen a magyarnak,
Hogy ne legyen a magyarnak,
Sem nadrágán, sem csizmáján semmi folt.

Legyen ugy mint régen volt,
Legyen ugy mint régen volt,
Süvegelje meg a magyart,
Süvegelje meg a magyart,
Mind a lengyel, mind a német, mind a tót.

Legyen ugy mint régen volt,
Legyen ugy mint régen volt,
Tele legyen a magyarnak,
Tele legyen a magyarnak,
Mind az itcze, mind a pincze, mind a bolt.

346.

Nem ugy van most mint volt régen,
Nem az a nap süt az égen,
Nem ugy illatoz a virág:
Kétszínűvé lett a világ,

Ne higgy a mézes beszédnek,⁵⁾
Kivált a fehér cselédnek.
Ritka az, a minek látszik:
Csak szembekötősdit játszik.

Nincs becse a hazafinak,
Csak a hajlongó urfinak;
Világ a német gavarnak,
Jó éjszakát a magyarnak.⁶⁾

Átok fogta meg a magyart,
Mert az soha együtt nem tart;
Rajta igaz a közmondás:
„A mennyi ház, annyi szokás.“

Szép volt halni a hazáért,
Most ritka ontta érte vért:
Hajh! hallottam azt beszélni:
Szebb a jutalomért élni.

Régi őseink elholtak,
Kik a közjónak hódoltak;
Hejh! ha most feltámadnának,
Ujra sirba szállanának.

Ha jutalmat a hív nem kap:
Nem igazat papol a pap.
El kell veszni a világnak,
Vagy győzni az igazságnak.

347.

Bécs várostól, nyugotról keletre
Hidegen fú a szél,
Bánatot hoz a magyar nemzetre,
Mert vele felhő kél.
Hej Bécs város, hinné-e valaki,
Érted mennyi magyar vér omla ki?

Duna, Duna! hazámnak szív-ere
Be sokszor megáradt,
Mig a magyar ellenséget vere,
S ölésben kifáradt!
Duna, Duna, de sok magyar vére
Omlott hajdan partjaid szélére!!

Duna! vized mért olyan keserű,
Árkod mért van tele?
Mert Pozsonynál sok keserű könnyü
Húllott abba bele.

Pest alá leviszem a könyeket,
Elviszem Belgrádnak,
Hadd áztassák azon vitézeket,
Kik ott elhullának.
Vér folyt belém hajdan, most köny pereg,
Mert a magyar most is csak kesereg.

348.

Magyar sziv, váltig hiv
Ha frigybe lépsz ó vele;
Csatában Marsként viv,
Hős lelke tüzzel tele.
Otthon még is nyájas,
Sőt andalgó gyakorta,
Ha őt Ámor bájos
Rablánczára csatolta.

Tanyáját, falatját
A vendéggel megosztja,
A terhet, mint lehet,
A szenvedőn fogyasztja.
Midőn karját kéri
Barátjának védelme,
Jutalmát nem méri,
Közös vele sérelme.

Hiu gőz rajt nem győz,
Valót keres, valót kér;
Pusztá fény, vak remény
Előtte nem dicsó bér.
Ha csorbulni érzi
Szent sajátit, ellenét
Orozva nem vérzi,
Nyilván sujtja mennykövét.

Hazaért s királyért
Áldozni kész nagy lelke,
Szerelme tárgyaért
Ha gyulni kezd, nem lepke.
Szabadságért lángol,
S érte vérrel is megviv;
Csélcsapnak nem hódol
A törzsökös magyar sziv.

349.

Isten áldja meg a magyart,
Tartson neve, mig a föld tart.
Paradicsom hazájában
Éljen, mint hal a Dunában.

Töltse békével napjait,
Egyezve lássa fiait;
Török, tatár, s más ellenség
Nyugtát meg ne rémithessék.

Bölcs vénekkel a tanácsban,
Tűz ifjakkal a csatában,
Bővelkedjék szép szüzekkel,
Deli karcsu menyecskékkel.

Tisza, Duna minden habja
Izes halát bőven adja.
Erdeinkben őz, dámvadak
Seregenként tanyázzanak.

Gulya, ménes, nyárban, őszben,
Térdig járjon a jó fűben.
Adná isten, a juhnyájak
Mind selymekké változnának.

Csürök, pajták, buzás vermek
Csordultig tőmve legyenek!
Miskolcz, Debreczen, Komárom
Süssön czipót olcsó áron.

Hulljon Bakonynak fájárúl,
Tiz itcze makk minden ágrúl,
Egy fa alatt kilencz gicza
Meghizhassék egy éjtszaka.

De még ez se maradjon el,
A mi kedvünket gyujtsa fel;
Bor öntsön el minden halmot;
A viz nem kell, hajtsón malmot.

Mondják, ki a finom borbúl
Jól felöntött megokosúl;
A kukta is diákul tud,
Ha torkán egy pint bor lefut.

Jó bort ide hát, és nem mást,
Köszöntsük el az áldomást:
Isten tartsa királyunkat,
Országunkat, mindnyájunkat!

-348-

KILENCZEDIK KÖNYV.

-349-

-350-

-351-

KATONA ÉS HADI DALOK.

350.

A katonának olcsó a vére,
Három négy krajczár egy napi bére.
Azt sem költheti el szegény, mindig kedvére,
Keserőség, bánat, inség száll a fejére.

Szegény legénynek testi ruhája,
Ha van kenyere és szalonnája,
Felesége csinos gondos, meleg szobája,
Bár bocskoros, ha nem adós, nincs semmi baja.

351.

Már mi nálunk verbuválnak kötéllel,
Mefogják a szegény legényt erővel.
Hátra kötik a két kezét kötéllel,
Ugy kísérik be Kassára fegyverrel.

A gazdagnak öt hat fiát nem bántják,
A szegénynek, ha egy van is, elfogják.

Utána megy apja, anyja, siratják;
Kérik pénzéért az uraktól; nem adják.

-352-

Eredj haza, szegény ember, azt mondják,
Neveld apró árváidat, hadd hordják.
De megveri az ur isten idővel,
Ki a szegényt elfogatja erővel.

352.

Sirhat az az édes anya,
Kinek katona a fia;
Mindig van annak halottja,
Éjjel nappal sirathatja.

353.

Alig kezdett napom fénye derülni,
Már is kezdte setét gyászba merülni.
Síp, trombita, dobszó szomorú hangot adnak,
Talán, édes rózsám, vér mezejére hívnak.

Szép, azt mondják, a hazáért meghalni,
De még is szebb békeségben maradni.
Igaz hogy azért a bátor szívű vitéznek
Mellére gyönyörű érdemczimert kötöznek.

Ha hát az most a haza szent törvénye,
Hogy kardot rántson ifjainknak fénye,
Jaj vigyázz éltedre, életemnek reménye!
Hadd derüljön még fel szomorú napom fénye.

-353-

354.

Isten hozzád, Magyarország!
Mert bejött a háborúság.
Meg sem tart semmi mulatság,
Jobb nékem a katonaság.

Régtől fogva, a mit kértem,
Hogy meglenne becsületem,
Azt az időt már elértem,
Isten hozzád, szép nemzetem.

Már megbocsáss, talán nem látsz;
Tudom, hogy bizony nem is szánsz;
Értem könyeket nem is hánysz,
Ha veszélybe esem, nem bánysz.

De én téged igen szánlak,
Elmémből ki sem fordítlak;
Álmomban is óhajtalak,
Ezzel istennek ajánlak.

A francziákra kell mennem,
Császár mellett fegyverkezniem,
Ámbár ha ott is kell vesznem,
De nincsen tovább mit tennem.

Haláltól semmit nem félek,
Sőt magamban jót reménylek,
Megbocsáss nemzetem, kérlek;
Meglátogatlak, ha élek.

De kesergem elmentemet,
Sirni látom édesemet.
Jaj! de szánom kedvesemet,
Tudom, ő is szán engemet.

-354-

Méltó nékem szomorkodni,
Méltó, szívemből bánkódni,
El kell menni, nincs mit tenni,
Nincs lelkennek hová lenni.

Hogy kell távozni földemtől,
Bujdosni szép nemzetemtől,

Nehéz válni szerelemtől,
Az én drága kedvesemtől.

Isten hozzád, lelkem Rózsa!
Kit szájam gyakran csókola,
Már megbocsáss, lelkem Rózsa!
Ha mit vétettem valaha.

Árván maradsz már, ugy látom,
Mindennél drágább gyémántom!
Isten hozzád, jó rubintom,
Szived már nem szomorítom.

De még egyszer megcsókollak,
Azután istenre hagylak,
Szivemben már bekapcsollak,
Mindenkor téged óhajtlak.

Rajna vize tartománya,
Hiv szivemet hozzá vonja,
Éles kardomat kívánja,
Az ellenség azt megbánja.

-355-

355.

Édes anyám rózsafája,
Én vagyok az egyik ága;
Ferencz császár leszakasztott,
Fegyver alatt elhervasztott.

Katona az én életem,
Szegen függ az én fegyverem,
Ha én aztat megpengetem,
Két szép leány sirat engem.

Nem is huszár, ki gyalog jár,
Ki bodor paripán nem jár.
Lám én magyar huszár vagyok,
Bodor paripán is járok.

356.

A tárborba jer, pajtás,
Ha meguntad éltedet.
Ottan léssen jó tartás,
Ott nem kinzod testedet.
Vége lesz szántásnak,
Kinos aratásnak,
Ottan mannát ehetünk,
Malomba sem kell mennünk.

Szőlőt nem kell kapálni,
Hanem csak épen szedni,
Ottan jó bort ihatni,
Meg sem kell azt fizetni.
A bor foly, mint a viz,
Kiben vagyon tokaj-iz;
Ottan mihelyt ásitasz,
Az angyal pálinkát hoz.

-356-

Egyik cigány furulyál,
A másik pedig dudál,
Egyik ismét domborál,
Erre mindenik ugrál.
Sippal, dobbal járnak,
Hipp, hoppot kiáltnak.
Ha meghevülsz némellykor,
Készen vár a jeges bor.

Felébredvén álmodból,
Kolbászt hoznak konyhából;
Ürmös bor is igen hül,
A kappan is majd megsül,
Hajdu-káposztával,
Jóllakhatsz ganczával,
Kedved tartván, sétálhatsz,

Avagy pedig kártyázhatsz.

Ebéd olly mint vacsora;
Mig eltelik tiz óra;
Gondod legyen torkodra,
Nincs szükség a korsóra;
Sör, bor, mint a tenger,
Ihatik az ember.
Azért pajtás, elmenjünk,
A táborba siessünk.

357.

Az egész föld kerekségén
Nincs nálam szomorúbb legény.
Ha elgondolom életemet,
Bánat borítja szívemet.

Az én piros két orczámat,
Szép gyenge ábrázatomat,
Szomoruságom fonyasztja,
Örömm eltávoztatja.

Mostan vagyok legékesebb,
Ifjuságom legkedvesebb.
S ha a sorsom jut eszembe,
Csak busúlok keservembe.

Ha meggondolom magamat,
Hogy majd elvágják hajamat,
Hullanak zápor könyeim,
Keservek esztendeim.

Mi haszna szép virágzásom,
Ha mindjárt lesz hervadásom;
Mihelyt katonává lettem,
Az örömekről lettettem.

Csak az a lelkemnek nehéz,
Hogy akárcire szemem néz,
Mind csak könnyhullatást látok,
Magam is könnyet hullatok.

358.

Fegyvert fogok a hazáért,
Hadd onthassam a török vért.
Hozok haza ezüst órát,
Ezüst kardot, szép pántlikát.

De hogy hagyjam a falumat,
Benne az én galambomat?
Sirna, rína én utánam,
Maglehet hogy meg is bánom.

Itt maradok a faluban,
Veled játszok a pitvarban;
Csókolj meg hát, édes rózsám,
Megvettem érted hazám.

De te látom, busan tekintsz,
Fegyvert fogni szemeddel intsz.
Mert szereted a katonát,
Köpenyeges királyfiát.

Édes rózsám, isten hozzád!
Köszönöm a jó tudományt.
Fegyvert fogok a hazáért,
Majd kiontom a török vért.

Sokat vágok le közülök,
Ha elesem, rájuk dülök,
Mint arató a kévére,
Méltó leszek könnycseppedre.

359.

Istenem, istenem, be megvertél engem,
Micsoda vétkemért sanyargatsz így engem?
Kard az oldalomon, lovamon a nyereg,
Mennem kell régi jóm, az isten áldjon meg.
Szánlak rózsám, szánlak, de mit tudjak tenni,
Fújják a trombitát, el kell masirozni.

360.

Elment Gyurka katonának,
Ő felsége szolgájának.
Ott mindjárt mundirt szabának,
Fekete csákót adának.

Mikor katonának mentem,
Szilaj csikót megnyergeltem,
Lábam a kengyelbe tettem,
Magam a nyeregbe ültem.

Mikor mennék magas tetőn,
Eszembe jut a szeretőm,
Szívem úgy elkeseredett,
Hogy vele nem beszélhetett.
Ugy kísérték fel Kassára,
A királyné városára.

-360-

361.

Nem őrzöm én senki juhát,
A császár ad nékem ruhát;
Komisz inget, komisz gatyát,
Szép karcsu, fakó paripát.

Veres czafrangot lovamra,
Fényes kardot oldalomra,
Egy pár pisztolyt a kezembe,
Czifra csákót a fejembe.

Szép tajték pipát a számba;
Basa dohányt a pipámba!
Piros csizmát a lábomra,
Pengő sarkantyut csizmámra.

Kiköszörülöm kardomat,
Megtöltöm két pisztolomat;
Meksarkantyuzom fakómat.
Fejembe teszem csákómat.

S így megyek az ütközetre,
A kopasz török nemzetre,
S vágom a pogányt kedvemre;
Szerzek arany pénzt mellemre.

362.

Ne kapj olyan nagyon, a német hadnagyon,
Bugyogója vagy, mennykő csapja agyon.
A magyar katona magyar anya fia,
Magyar a rokona, piros az orcája.
Akár a szobában, akár a konyhában,
Akár, édes rózsám, a paplanos ágyban.

-361-

363.

Édes anyám, ne járj sirva,
Katonának vagyok írva.
Az hajam is le van nyírva,
Szakálom leberetválva.

Katonaságom nem bánom,
De a rózsámat sajnálom.
Ki viseli hű gondodat,
Kivel éled világodat?

364.

Járnak én utánam sirva,
Olyan vagyok, mint az árva.
Járhatsz én utánam sirva,
Katonának vagyok írva.

Örökre megválok tőled,
Jaj, hirt sem hallok felőled.
Nem enyelgek többé veled,
Katonává lett kedvesed.

Megfogott engem a biró,
Könyvbe irt a szolgabiró.
Elszakasztják szerelmünket,
Verje meg az isten őket.

365.

Sárga ló, sárga ló, arany patkó rajta;
Most akart kedvesem hozzám jóni rajta.
Katona vagy rózsám, de nem jó kedvedből,
Szolgálod a császárt nagy kénytelenségből,
Most akartam veled, rózsám, ismerkedni,
Megütték a dobot, el kell masírozni.
Megegett már rajtam, mi meg akart esni,
Elhagyott kedvesem, ki el akart venni.

366.

Soha sem vétettem Székes-Fehérvárnak,
Mégis bejutottam lovas katonának.

Lovasnak állottam, bokancsosnak tettek,
Hej ilyen teremtetét! már mindjárt rá szedtek.

A lovas katona mikor masírozik,
Felül a lovára, csak úgy dohányozik.

A szegény bokancsos mikor masírozik,
Hej kerüli a nagy sárt, csak úgy káromkodik.

Átkozott csizmája! be rövid a szára,
Hej minden órában elmerül a sárba.

Verje meg az isten a mészáros bárdját,
Hej mért vagdosta el a kis borju lábát.

Mostan a kis borju nem tud lábán járni,
A szegény bokancsosnak hátán kell hordani.

367.

Huszárok, a katonák verbuválnak,
A leányok, a menyecskék sirdogálnak.
Szomorú a szive annak a leánynak,
Kinek szeretője beállt katonának;
De mégis szomorúbb annak a legénynek,
Kinek szeretője férjhez ment szegénynek.

368.

A nap kerül, hajnal derül,
Már a szokott óra cseng,
Már minden sor, minden bokor
Lassu marssal zeng.
Ne késsél hát, talpadra kelj,
Vitéz magyar, lóra, székely!

Kabalára, zász!
Rest ember az, a ki nem fut,
Mikor előtte van az ut.
A gavallér mikor rá ér,
Ha nem mehet, mász.

369. GYŐZELEMKOR.

Győztünk, győztünk, mert velünk volt,
Seregeink mellett harczolt
Az erőnek, hatalomnak,
Védelemnek, oltalomnak
Áldott, élő istene!

Hála legyen, és dicsőség!
Rendülj meg föld, dördülj meg ég!
Hála a nagy és irgalmas,
A szent, igaz és hatalmas
Áldott élő istennek!!!

370. LAUDON GYŐZEDELMERE.

Már Belgrád a mi várunk,
Vig tánczot benne járunk.
Hol van a török ereje?
Nem így volt most öt esztendeje.
Szegény feje!
Hej tradra, tradra, tradra!

Mars hallik, puska csörög, cseng;
Bombi zörög, deng, trombita zeng.
Mit késel, talpra, magyar, kelj!
Ütközet az hely; kardot emelj.
Rajta, rajta! a törökön vágjál elől,
Egyszer jobb, másszor a bal szárnya felől.
Puska csörög, cseng; ágyu dörög, deng.

371. A MAGYAR BANDERISTA.

Hej most élem világom,
Mert van magyar kalpagom,
Kócsagtollam mellette,
Mellé a szeretóm tette.
Illyen a magyar virág,
Attilából kinőtt ág.

Czimbog fityeg két felől,
Nyirott dupém nincs elől,
Már liszttel bé nem verem
Hajam, el nem keverem.
Mert jobb abbul pampuskát
Enni, zsiros haluskát.

Bajuszom felsodritom;
Többé el nem hajítom.
Nem kell mezítelen száj,
Orrom alatt ne piszkálj.
Bajusz kell a magyarnak,
A kitől sokat várnak.

Rövid karcsu mentémet
Bár irígyelje német,
Egy nyalkán álló dolmányt,
Kit a szabó jól kihányt,
Hej nem adnám kabátér,
Melly egész bokáig ér.

Bugyogó sok gombjait,
Nem peczkelem csatjait,
Nadrágom ha rándítom,
S azzal dolgom indítom.
Oh szép veres nadrágom!
Te vagy kedves jószágom.

Ha tekintek száromra,
Sárga színű csizmámra,
Ezen sarkantyúm pereg,
Magyar nótára csereg.
Összeverem bokámat,
Járom verbung-nótámat.

Ekkor kötöm kardomat,
Keresztes tarsolyomat;

Osztán ülök a lóra,
Kényen tartott fakóra.
Ekkor nézzél szemembe,
Ekkor jöjj velem szembe.

Kilencz török, hat tatár
Előttem csak szunyogvár,
Rendre szedem gombjait,
Leszabdalom nyakait;
Szíjjat vágok hátából,
Bort iszom csalmájából.

Illyen a magyar legény,
Legénységben nem szegény,
Van ékes öltözete,
Öltözethez termete.
Oh én édes magyarom!
Magyar légy, azt akarom.

-367-

372.

Szatmár vármegyének minden legényének,
Kard van a kezében, kalpag a fejében.
Kék a mente, kék a nadrág, s a dolmánya:
Ez az igaz magyaroknak maradványa.

373.

Hej a bőnyi csárda most borul be gyászba,
Hej három szegény legény most megy hazájába.
Mefogták azokat lovas katonának,
Hej fel is öltözteték császár huszárjának.
Vettek neki ruhát, gylcs inget, gylcs gatyát,
Hej veres csákót, dolmányt, réz-sarkantus csizrát.

374.

Isten hozzád, Nógrád, szép földnek határa,
Áldjon meg az isten két szemem láttára.
Áldjon meg az isten engem is, téged is,
Azokat a jókat, az otthonvalókat.

-368-

Ha Nógrádból kimész, többé vissza ne nézz,
Talán a szivednek nem lesz olyan nehéz.
Nógrádból kimentem, visszatekinttem,
Kedves galambomnak nagyobb kint szerettem.

TIZEDIK KÖNYV.

-369-

ROMÁNCZOK ÉS ROKON.

-370-

-371-

375.

Szép Ilona.

Isten jó nap! biró gazda!
A kend házában!

Biró.

Fogadj isten, szép Ilona!
Az én házamban.

Szép Ilona.

Én kihajtam ludaimat
A zöld pázsitra;
Oda jöve biró fia,
S közikbe hajta,
Agyon üté biró fia

Szép gunáromat.

Biró.

Mit kívánsz hát, szép Ilona,
Szép gunárodért?

Szép Ilona.

Azt kívánom, biró gazda,
Szép gunáromért:
Minden tollacskájaért
Egy egy aranyat,
Szépen sétáló lábaért
Arany kanalat,
Szépen kiterjedt szárnyaért
Két arany tálat,
Szépen kiáltó torokaért
Arany trombitát.

Biró.

Számtalan sok kívánsága
Szép Ilonának,
Akasztófa azért helye
Biró fiának.

Szép Ilona.

Akasztófa, olyan legyen,
Mint kinyílt rózsa,
Két karom, két szép karfája
Akasztófája.

376.

Elmegyek én a hegy alá,
Selyemszálat huzni,
Ott látom a biró fiát
Arany buzogánnyal.

Elmegyek én a biróhoz,
Leteszem a panaszt.
Adjon isten, biró gazda!
Fogadj isten, gyöngy viola!

Mi legyen hát a panasza?
Agyon csapták a ludamat,
Szépen szóló, szépen járó
Gangos gunáromat.

Mi legyen annak az ára?
Egyik szárnya hat száz arany,
Másik szárnya hét száz arany,
A bubája nyolcz száz,
Feje lágya tiz száz.

377. A KIRÁLYFI.

Egyszer egy királyfi mit gondol magában!
Betér egy udvarba kocsisi ruhában.
„Jó napot, jó napot! gazdag biró lánya!“
„Isten hozta magát kocsisi ruhában!
Üljön tehát, üljön erre a tüzhelyre.“

„Bizony nem ülök én, nem azért jöttem én,
Hanem jöttem azért, jössz-e hozzám vagy sem?“

„Bizony nem megyek én, gazdag lány vagyok én,
Gazdagnak gazdag kell, szegénynek szegény kell,
Amott a szomszédban kosárkötő lánya.“

„Jó napot, jó napot, kosárkötő lánya!“
„Isten hozta magát kocsisi ruhában!
Üljön tehát, üljön erre a karszékre.“

„Bizony nem ülök én, nem azért jöttem én,

Hanem azért jöttem, jöss-e hozzám vagy sem?”

„Bizony elmegyek én, szegény lány vagyok én,
Szegénynek szegény kell, gazdagnak gazdag kell.”

Betér egy udvarba, királyi ruhában,
„Jó napot, jó napot, gazdag bíró lyánya!”
„Isten hozta magát királyi ruhában,
Üljön tehát, üljön erre a divánra.”

„Bizony nem ülök én, nem azért jöttem én,
Hanem jöttem azért, jöss-e hozzám vagy sem?”
„Bizony elmegyek én, gazdag lány vagyok én,
Gazdagnak gazdag kell, szegénynek szegény kell!”

„Nem kellesz már nekem, eb...a k...ja.
Vagyon nekem már is, náladnál szebb, jobb is.”

378. PÁVÁS LEÁNY.

Egy leány a hegyek között,
Csak egyedül pávát őrzött;
Jöttek hozzá jövevények,
Három vándorló legények.

Mondván: szép leányzó, kérünk,
Az erdőre jőj el velünk,
Ott sétálni barátsággal,
Tisztességes mulatsággal.

Ha veletek utam veszem,
Páváimat hová teszem?
Pávádat hajtsd a forrásra,
Mert azt nem bizhatni másra. –

Midőn értek az erdőbe,
Leheverték a mezőre.
A szűz elfáradott, ledült,
És mély álomba szenderült.

A legények, mikor látták,
Hogy aludnék, megvizsgálták,
Csókot adtak ajakára,
Szívek vigasztalására.

A szűz felkelvén estvére,
Fülemile énekére,
Látván magát a pusztában,
Sir és így szól ő magában:

Már most ugyan reá szedtek,
Az erdőbe bevezettek,
Most itt hagytak éjszakára,
Fenevadak prédájára.

Oh nagy isten! ki lakozol,
Ki reánk mennyből vigyázol,
Büntesd őket ostoriddal,
Égből hulló tüzlángiddal.

379. VITÉZ OLÁH GERŐ DALA.

Oh gyönyörű tavaszidő,
Szerencsétlen uj esztendő!
A kit akarsz megújítasz,
Engem pedig szomorítasz. –

Gyerünk alá, jó katonák,
Az alföldre Kecskemétre,
Ott próbáljunk jó szerencsét,
Talán isten jobban adja.

Mennek vala az alföldre,
Oláh Gerő, vitéz legény;
Talál elő egy nagy őzet,
Mindjárt mondja fakó lónak:

Édes lovam, fakó lovam,
Érjük el ama nagy őzet.
A fakó ló csak eléri,
Oláh Gerő csak ellövi.

Mindjárt mondja az urának:
Uram, uram, Oláh Gerő,
Ne kergess én rajtam őzet,
Ha törököt nem fogsz, nem vágsz.

Paripája mind addig fut,
A mig ura oda nem jut,
Habos tajték róla szakad,
Elesvén, egy árkon akad.

Vigy ki innen, jó lovacskám,
Szépen nevelt jó maczkócskám,
Elhidd, bizony meghizlallak,
Őz után már nem nyargallak.

Mondom, rajtam bátor szivvel
Pogányt vághatsz erős kézzel,
De te két élű töröddel
Őzet üztél fegyvereddel.

Hozz ki még egyszer, jó lovam,
Meglátd, törökre lesz utam.
Bor, pecsenye lesz abrakod,
Nem leszen többé panaszkod.

Hordozd bátran bús szivemet,
Keresd fel régi kedvemet,
Hidd el, majd a pogány oszol,
Oláh Gerő a hol harczol.

Ülj fel hát, ne félj töröktől,
Én is hizom pogány vértől,
Terjeszd tovább is híredet,
Keményítsd meg személyedet.

380.

Megöltek egy legényt,
Hatvan forintjáért,
A Tiszába bevetették
A nyerges lováért.

Tisza be nem vette,
Partjára vetette,
Arra ment egy hajóslegény,
Hajójába tette.

Oda ment az anyja,
Költi, de nem hallja,
Szép fekete göndör haja
Vállára van hajtva.

Oda ment az apja,
Költi, de nem hallja,
Sárga sarkantyus csizmája
Lábára van fagyva.

Oda ment rózsája,
Költi, de nem hallja:
Kelj fel, kelj fel, édes babám,
Borulj a nyakamba.

Borulj a nyakamba,
Hadd vigyelek haza;
Harmad napig, negyed napig
Nyugodj a házamba.

381. SZÜCS MARCSA.

Estve van, estve van, hétre jár az óra,
Minden eladó lány készül a fonóba,

Szegény Szücs Marcsa is oda indult volna,
Ha az ég felette be nem borult volna.

-379-

Beborult már az ég, be is estvéledett,
A szegény Szücs Marcsa el is keseredett,
Elment a fonóba, leült a lóczára,
Kihivja egy legény csak egy minutára.

Jertek, lányok, jertek, rajtam segítsetek,
Jaj soha nem jövök fonóba veletek.
Elmentek, felfogták, letették a földre,
Pirosra festette földet is a vére.

Kérdi a gazdasszony, vajjon ki lánya e?
Béugrik egy legény, biz az én rózsám e.
Lányok, lányok, lányok, rólam tanuljatok,
Hogy irigy legénynyel ne barátkozzatok;
Mert ha barátkoztok, úgy leszen sorsotok,
Piros véretekkel kell meglakolnotok.

382. GYURI BANDIRÓL.

Esik eső szép csendesen csepereg,
Gyuri Bandi bitófánál kesereg,
Túl Szegeden most faragják azt a fát,
Kire Gyuri Bandit majd felakasztják.

Nem is csinált Gyuri Bandi egyebet,
Összefonta zsebkendőjét kötélnek,
Ugy hurkolta felesége nyakára,
Annál fogva huzta fel egy nagy fára.

Mosd ki rózsám, ingem, gatyám fejérre,
Ugy megyek el főkapitány elébe.
Gyuri Bandi felnyergeli a lovát,
Estére úgy látogatja rózsáját.

-380-

Jaj istenem, édes anyám, vétettem,
Feleségem szeretőmért megöltem.
Gyuri Bandi külső csárdán bort iszik,
Kása Zsófi bundájában nyugoszik.

Megkötözik Gyuri Bandit kötéllel,
Ugy kísérik szolgabíró elébe,
Felakasztják Gyuri Bandit egy fára,
Csak úgy fityeg mostan önnön magába.

Nem gondolta Gyuri Bandi magába,
Hogy a szél az akasztófán lógázza.
Kása Zsófi csak magában siratja,
Hogy Bandiját a szél ekkép lógázza.

383. BARNA PÉTER SZOMORÚ NÓTÁJA.

Jó ló volt a fakó, jó ló is ellette,
Áldja meg az isten, a ki fölnevelte. -

Fujd el, szellő, fujd el, hosszú utnak porát,
Ne lelje vármegye fakó lovam nyomát.
Nem fujta el szellő hosszú utnak porát,
Meglelte vármegye fakó lovam nyomát.

Szegény Barna Péter, be sok lovat lopott,
Románné két lánya abból ruházkodott.
Vesztett volna retek fekete földében,
Románné két lánya az anyja méhében.

-381-

A pusztai csárda nem borulna gyászba,
Szegény Barna Péter nem esne rabságba,
De vármegye háza nem nyilik hiába,
Szegény Barna Pétert viszik udvarába.

A tarcsai pusztán van egy két águ fa,
Az lesz Barna Péter nyugodalmas háza.
Nyiljatok meg egék! rejtsetek el engem,
Mert a fekete föld nem veszen be engem.

Kár volna még nekem a fán megszáradni,
Lobogós gyolcs gatyám szélnek bocsátani.
Szép sarkantyus csizmám szélnek összeverni,
Fekete két szemem hollónak kivájni.

Nálunk a halottnak hármat harangoznak,
De Barna Péternek egyet sem kondítanak.
Szegény Barna Péter! Szent János napjára,
Kisérik halálra tarcsai határba. -

Nem jó föld ez pajtás, nem jó itten lakni,
Mert a szegény legényt meg szokták itt fogni.
Szegény Barna Péter gyolcs inge, gatyája,
Vérrel virágozik a testi ruhája.

384. CZIFRA JANCSIRÓL.

Búra termett idő, ködnevelő szellő,
Megemésztett engem ez az egy esztendő. -

Czo fel! fakó lovam, Czifra Jancsi lova,
Messze van Imola, nem érünk ma oda.
Mikor Czifra Jancsi a lovát nyergelte,
Akkor Járdán Julcsa a bokkrétát kötötte.

Mikor Czifra Jancsi a lovát ugratta,
Akkor Járdán Julcsa a kapuban várta;
Várta rátottára, mézes pálinkára,
Egyél, igyál Jancsi világ boszujára.

(Több nincs).

385.

Virágokbul lesz a koszorú,
Porcsalmai Palkó szomorú.
Porcsalmai Palkó, mit csinálsz?
Vad erdőben ugyan miért jársz?

Vad erdőben járok éjtszaka,
Ide kerget szivem fájdalma.
Vad erdőben járok egyedül,
Rajtam az isten sem könyörül.

Házam volt, elégett, azt bánom;
Szőlóm volt, elpusztult, sajnálom;
Lovam volt, ellopták, az is tör;
Rózsám volt, elvitték, ez megöl.

Haj te tatár, átok lelkesen!
Forgó szél tekerjen nyergeden,
Száradjon el géged torkodban,
Ördög tánczoltasson pokolban.

Talán most csokolod rózsámat,
Hogy kigyó marná meg a szádat.
Boszorkány tépné el szivedet,
Sárkány csikorgatná lelkesed.

Hej mióta rózsám elveszett,
Kinban töltöm csak az életet;
Vad erdőben járok egyedül,
Rajtam az isten sem könyörül.

386.

Fehér László lovat lopott,
A fekete halom alatt;
Minden nyereg-szerszámostul,
Csikós fékkel, kantárostul.

Utána ment Göncz városa
Őtet fogni, hogy meglássa,
Egész vidék, faluibul,
És csakugyan hadnagyostul.

Isten jó nap! hadnagy uram!
Fogadj isten, édes fiam!
Kinek hivnak, édes fiam?
Majd megmondom, hadnagy uram.

Van-e neked atyád, anyád?
Igazán szólj és meg ne bánd.
Nincsen nekem atyám, anyám,
Csak van nekem egy szép hugám.

Az én hugom fehér Anna,
Az lovamnak fehér lába.
Nem kérdem én a lovadat,
Sem a te kedves hűgodat;

Hanem kérdem a nevedet;
Különben rossz lesz te veled.
Fogjátok meg a hunczutot,
Az akasztófára valót.

Fehér László az én nevem;
Megmondani mindig merem,
Hogy engemet annak hivnak,
Oh utánam nagyon vannak.

Vigyétek le a tömlöczbe,
Annak is a mélységébe.
Kezét lábát vasra verve,
Kivallatok mindent vele.

Fehér Anna hogy megtudta,
Hogy a bátyja fogva volna:
Fogd be, kocsis, a lovakat,
Tégy mellém sok aranyokat.

Isten jó nap, hadnagy uram!
Fogadj isten, gyöngy madaram.
Miért jöttél, szép aranyom?
Az bátyámért, hadnagy uram.

Ha a bátyámat kiadná,
Az isten is megáldaná.
Kiadom én a bátyádat,
Ha egy éjjel veled hálok.

Nem szól arra Fehér Anna,
Csak elmegy a folyosóra.
Folyosóruul az rostélyra,
Hogy akadna az bátyjára.

Isten jó nap! édes bátyám!
Fogadj isten, édes hugám!
Én most tégedet kiváltlak,
Hadnagy urral vele hálok.

Ne hálj vele, az hunczuttal,
Az akasztani valóval.
Szüzeségedet elveszi,
Bátyádnak fejét veteti.

Nem szól arra Fehér Anna,
Csak elmegy a folyosóra,
Folyosóruul palotába,
Lefekszik a nyoszolyába.

Aluszol-e, Fehér Anna,
Kincsem adta, szép Diána?
Nem aluszom, nem nyughatom,
Mert a sok lánczörgést hallom.

Csak aludjál, édes kincsem,
Te vagy rubinom, mindenem.
Szép a képed, a termeted,
Érted adom mindenemet.

A béresek fáért járnak,
Azok nagy lármával vannak.

Aluszol-e, Fehér Anna?
Kipiroslott kisdéd alma.

-386-

Nem aluszom, nem nyughatom,
A sok puskalövést hallom.
Csak aludjál, csak nyugodjál,
Csak engemet szivedbe zárj.

Aluszol-e, Fehér Anna,
Oh te kincsem, szép Diána?
Nem aluszom, nem nyughatom,
Mert a sok kardzörgést hallom.

Csak aludjál, csak nyugodjál,
A bátyádnak vége van már. -
Hadnagy uram, hadnagy uram!
Átkozott légy, hadnagy uram!

Viz előtted megáradjon,
Sár utánad felfakadjon.
Lovad lába megbotoľjon,
Földre téged agyon nyomjon.

Mosdó vized vérré váljon,
Kendő ruhád meggyuladjon,
Az kenyered kővé váljon,
Az ég téged meg se áldjon.

* * *

Ezen verseket csinálta,
Fehér László két barátja,
Itt lóg egyik jobb kéz felöl.
Másik pedig a bal felöl.
Középett a Fehér Laczi,
Szeretője volt szép Manczi.

-387-

387.

Egyszer szombat este végig mék az utczán,
Amott galambomnál eloltják a gyertyát.

Zörgetek az ajtón, senki ki nem nyitja,
Ha te ki nem nyitod, kinyitja a Panna.

Bemék a kis házba, ledőlök ágyára,
Szűrömet, kalapom vetem a ládára.

Lehajtom fejemet karton vánkosára,
Csordulnak könyeim fehér karjaira.

Egyszer éjfél táján kivezetnek engem,
A biró házánál vasra vernek engem.

Oda jön galambom, sirva keres engem,
Ne sirass galambom, lám itt kell engednem.

Se meg ne halj érttem, se el ne jőj vélem,
Sem piros véreddel földet ne fess értem.

388.

Fölmegyek a hegyre,
Lenézek a völgybe,
Ott látom galambom
A kovácsműhelybe.

Lovat akar venni,
Hadba akar menni,
Tudtomra sem adja,
Hogy el akar hagyni.

-388-

Állj előmbe, rózsám,
Hadd bucsúzzam tőled;
Ha el nem bucsúzóok,
Bujdossunk el ketten.

Ird fel a nevedet
Kalapod szélire,
Ha fejedbe teszed,
Hadd jussak eszedbe.

Selyem zsinórt vettem,
Kösd a lóringodra,
Ha beérsz Budára,
Megemlegetsz róla.

389.

Egy vén paraszt egykor feleségül vett
Egy városi csinos lánykát,
De a menyecske egy huszárt szeretett,
S kérte ravaszul urát,
Hogy hozzon egy kocsi szénát,
Szénát, szénát, hogy hozzon egy kocsi szénát.

A vén paraszt dörmögé most magában,
Ugyan mi furja fejed?
Várj, várj, csak elindulok este felé,
S elbúvok a kapu mellett,
Mintha mennék hozni szénát,
Szénát, szénát, mintha mennék hozni szénát.

Im ugrat egy lovag a faluba be,
Öltözve, mint báb, csinosan,
Jelt ad ablakból a kis menyecske,
S ajtót nyit előtte lassan;
Mond: férjem ment hozni szénát,
Szénát, szénát, mond: férjem ment hozni szénát.

Szivéhez szorítja a szép jövevényt,
S ajkára nyom tüzes csókot,
E tréfa leshelyéből sérti a vént,
S betöri a záros ajtót,
Véltétek hogy hozok szénát,
Szénát, szénát, véltétek hogy hozok szénát?

Kiugrik a lovag a nyilt ablakon,
Mint tolvaj, ha más közelít;
Oh férjem, engedj meg, így szól az asszony,
Ó becsületből vala itt.
Gondoltuk, hogy hozol szénát,
Szénát, szénát, gondoltuk, hogy hozol szénát.

Lánczordta huszárja! ha mérföldekre
Mennék is én hozni szénát,
Kikérem ám máskor az illy időben
Ezen veszedelmes tréfát.
Az ördög hoz nektek szénát,
Szénát, szénát, az ördög hoz nektek szénát.

390.

Berki, Berki, szegény Berki,
Mért halt meg a szegény Berki?
Azért halt meg szegény Berki,
Mert nem adtak jó bort neki.

Adtak volna jó bort neki,
Jó bort adtak volna neki,
Adtak volna jó bort neki,
Most is élne szegény Berki.

De nem adtak jó bort neki,
Azért halt meg szegény Berki,
Adtak volna jó bort neki,
Most is élne szegény Berki.

Hát ne mondja nekem senki,
Hogy meghalt a szegény Berki,
Azt se mondja nekem senki,
Mért halt meg a szegény Berki.

Azért halt meg szegény Berki,
Mert nem adtak jó bort neki,
Adtak volna jó bort neki,
Most is élne szegény Berki.

391.

Megkérette anyámat
Czifra szabólegény;
Engem is megkéretett
Szegény kapáslegény:
Öröme anyámnak
Czifra szabólegény,
Siralom én nekem
Szegény kapáslegény.

-391-

Nagy lakzit csap anyámnak
Czifra szabólegény;
Engem csendesen elvisz,
Szegény kapáslegény;
Öröme anyámnak sat.

Szép ruhát varr anyámnak
Czifra szabólegény,
Nekem vesz rása szoknyát
Szegény kapáslegény;
Öröme anyámnak sat.

Magas ágyban hál anyám,
S czifra szabólegény;
Engem szalmásba fektet
Szegény kapáslegény;
Öröme anyámnak sat.

Bottal költi anyámat
Czifra szabólegény;
Engem galambcsókjával
Szegény kapáslegény;
Örömem én nekem
Szegény kapáslegény;
Siralom anyámnak
Czifra szabólegény.

392.

Bakonyi Jutka, hol valál?
„Pápa városában,
Kukoriczát daráltam
A grófnak malmában;
Bezzeg az ám a malom,
Ehhez képest mind álom,
Nincs mása Bakonyban.“

-392-

Bakonyi Jutka, szépek-e
Pápán az uj tornyok?
„Az ország tornyainak
Azok ám az anyjok.
Vetekednek felhőkkel,
A csillagos egekkel,
Arany a fedelök.“

Bakonyi Jutka! még azt is:
A templom mint tetszik?
„Oldalai szült márvány,
A boltját most festik;
Bár csak abba mehetnék,
Férjhez ott esküdhethnék,
Be szerencsés lennék!“

Bakonyi Jutka! van-e még
Pápán sárga répa?
„A piacon átmenvén
Láttam, de nem szép a;
Azért nem is kérdeztem,
Mert soha nem kedveltem;

Mit csúfol kend véle?”

Bakonyi Jutka! mondjadsza,
Épül-e a város?
„Mondhatom azt, nincs ottan
Már egy ház is káros;
Merő cserépfödelek,
Oldalai jó kövek,
Czifrább ám most Pápa!”

-393-

Bakonyi Jutka! jövel hát,
Lakjunk mi is Pápán!
„Ha elvesz kend, nem bánom,
Sem anyám sem apám.”
Fogjunk kezét ízibe,
Menjünk pap eleibe;
„Félek ám én kendtül!”

393.

Szopora Margit, hol voltál?
Budán a tornyok közt.
Ott vala vélem az öcsém,
Szótt a sok selyem közt.
Tétova járánk ide is,
Tétova nézénk oda is,
Bámula szemünk, szánk.

Szopora Margit, szépek-e
A budai csárdák?
Fogd meg az orrod! paloták
Vannak ott, nem csárdák.
Mindenik olly nagy, mint a vár,
Több vár ollyan volna bár,
Torony ott minden ház.

Szopora Margit, szépek-e,
Ott a kontyok, párták?
Bódul a Buda, nincs ott konty,
A pártát elhányták.
Taréjos ottan minden búb,
Beléje férne egész zsúp,
Sátor ott minden konty.

-394-

Szopora Margit, van-e táncz?
Dudaszót hallál-e?
Éjjeli nappali ott a táncz,
Azt kérdd, ha eláll-e?
A duda volt-e de bőgött,
Furulya volt-e? de füttyölt,
Szüntelen a rip rop.

Szopora Margit, üstököt
Nyom-e ott a csákó?
Hátul az üstök, és csak egy,
Hosszu, mint a kákó.
Kalapok alatt lisztes zsák,
Hajokat boltbul hordatják,
Magokét eladják.

Szopora Margit, olcsó-e
Ott a bor vagy drága?
A hol a czégér ollyan sok,
Nem lehatt ott drága.
Minden könyves piros ott,
Minden kardos tántorog,
Kurjongat minden ház.

394.

Amott megyen egy kis lány,
Selyemczipó a lábán,
Utána egy kapitány,
Daru szőrü paripán.

Mondd meg nekem, te kis lány,
Szeretsz-e még igazán;
Ha nem szeretsz igazán:
Ne járass magad után.

-395-

Szeretlek én igazán,
Járatlak magam után;
Ha nem szeretsz, hadd abba,
Nem varrtak a nyakadba.

395.

Három legény áll az utcán,
Három legény áll az utcán;
Gondolkodnak ők magukba,
Hová mennek mulatságba.
Már az egyik kigondolta:
Menyecskéhez, az ablakra.
Beszólottak hajdu módra;
Itthon vagyon-e a gazda?
Ott maradnak virradóra.
Nincsen itthon most a gazda,
Elment ő ma hosszú utra,
Maradhattok virradóra.

396.

Háromféle szeretóm volt,
Lutheránus, pópista, tót,
De megmondtam ő kemeknek,
Hozzám többet ne jőjenek.
De az egyik föl sem vette,
Csak sarkantyuját pengette.
A gazdasszony meghallotta,
A gazdát is felhajtotta.

-396-

Kelj fel, kelj fel, te jó gazda,
Valaki jár a házadba.
Míg a gazda gyertyát gyújtott,
Addig a legény elugrott.

Megszorítá jobb kezemet,
Adjon isten jobb szerelmet;
Jól megnézd a személyemet,
Mert soha nem látsz engemet.

397.

Van Pozsonyban három sárga paripa,
Van is annak egy szép barna kocsisa,
Még pénteken jó bort ivott hitelben,
Már szombaton ki volt terítve szépen.

Huzd meg babám, azt a hármás harangot,
Hogy sirjanak a berencsi leányok.
Meghúztam már azt a hármás harangot,
Sirhatnak már a berencsi leányok.

-397-

398.

Kinek varrod rózsám, azt az inget?
Neked varrom; katonának visznek.
Ha meglőnek, jó lesz a sebedre,
Vagy ha meghalsz, hideg tetemedre.

Kiáll édes anyám, kapujában,
Látja kedves fiát indulóban.
Ne sirj édes anyám, a kapudba,
Se te édes rózsám, a szobádba.

Az én bucsúzásom nem lesz hosszú,
Csak egy szóból álló, de szomorú.
S hagylak az istenre, szép galambom,
Gyönyörűn zöldellő virágszálam.

399.

Három árva sirdogálva
Áll a temető árkába;
Kelj fel, kelj fel, édes anyám,
Lerongyollott az én ruhám.

Nem kelek fel, édes fiam,
Lelankadt már az én inam.
Van ti néktek most anyátok,
Van az úrnak gondja rátok.

400. A FALOPÓ.

Minapában hogy kimentem
Az erdőre fát vágni,
Elfáradva ledültem én
Az árnyékba fekünni.

Alig kezdtem szenderedni,
Hát egy hunczut kerülő
Jól rám vágott, kelj fel, ugymond,
Te, álomba merülő!

Hát te megint, te rossz ember,
Ide jöttél fát lopni?
Megállj, hunczut! oda viszlek,
Hol fog állad felkopni.

Gyere velem az udvarba,
Vedd fel a fát hátadra,
Mert ha nem jössz, majd kötelet
Hurkolok a nyakadra.

Oh, nagyságos kerülő ur!
Csak most egyszer engedjen,
Ha még másszor engem itt ér,
Árestomba rekeszsen.

Ámbár szegény legény vagyok,
Senki semmit nem tud rám,
Geczi pajtásomon kívül,
De ő ki nem mondja rám.

Ha mondani akarná is,
Csak nem mondja magára:
Mert ő maga hitt engemet
Lopni el a vásárra.

Ott sem loptam csak tiz gombot,
Esküszöm a hátfámra,
Ki nem hiszi: most is itt van,
Tekintsen bár ruhámra.

Nem vagyok én olyan ember,
Mint valaki... gondolja,
Az apámnak mindennemű
Teteme azt mutatja.

De nem használt a beszédem,
Engemet úgy behajtott,
Mint bikát a tilalmasból,
S váltságom lett harmincz bot.

401.

Hallottad-e hírét
Székes-Fehérvárnak?
Nem hallottam hírét,
Nem is tudom nevét.

Salutát izentem
A Lekner Antalnak,
Hogy írjon levelet,
A Gábor Évának.

Nem irhatok néki,
Mert nem is irhatok,
Most fekszem betegen,
Halálos ágyamban.

Vártam vacsorára,
Egy pár pogácsára,
Egy arany gyűrűre,
Selyem kezkenőre.

Elvagyon készítve
A láda fiában;
Nem is került kézbe,
Mód kézhez adásra.

Lekner Antal ágya,
Majorána fája,
A főtül valója,
Rozmaring bimbója.

Bár ne csikorogna,
Bár csak fenyő volna,
Hogy a Lekner Antal
Könnyebben nyughatna.

402.

Peringer kertjében,
Liliom mellette,
Ki volt a kertésze,
A ki azt ültette?

A ki azt ültette,
Miska volt a neve,
Szép piros hajnalban,
Szépen öntözgette.

Fölkelt már a csillag,
Az ivó kut felé
Ballag a kis Miska
A Liszkája felé.

Talán meg is virad
A mig oda ballag;
Gyönge szerelmének
Hamar vége szakad.

Miska volt a neve,
A ki azt ültette,
Szép piros hajnalban
Szépen öntözgette.

403.

Meghalok, meghalok,
Még beteg sem vagyok;
A pesti temetőn
Nyugodni akarok.

Csináltatsz-e nekem
Diófa koporsót?
Bizony csináltatok
Márványkő koporsót.

Hát behúzatod-e
Fekete fátyollal?
Bizony behuzatom
Fekete bársonnyal.

Kivereted-e majd
Szép sárga szögekkel?
Bizony kiveretem
Tiszta arany szöggel.

Eltemetsz-e engem
Temető szélébe?

Bizony eltemetlek
Virágos kis kertbe.

404.

Az alföldön halászlegény vagyok én,
Tisza partján kis kunyhóban lakom én.
Jój be hozzám szelid lányka, pihenni,
Óreg anyám majd gondodat viseli.

Sötét felhők tornyosulnak az égen,
Hull a zápor a tiszai térségen.
Barna kis lány, selyem kendőd megázik,
Gyöngé vállad, hószin nyakad megfázik. -

Szétoszlanak már a sűrű fellegek,
Isten hozzád, kedves legény, én megyek.
Élj boldogul, a jó isten áldjon meg,
Ollykor ollykor rólam is emlékezz meg.

TIZENEGYEDIK KÖNYV.

-403-

JÁTÉK ÉS GYERMEKDALOK.

-404-

-405-

405.

(Egy fiú és leány kezöket összefogva s jól feltartva kiállanak; s ezek kapusok. A többiek hosszú sorba fogózva jönnek, amazok feltartott keze, mint kapu, alatt átbuvandók. A sor vezére így köszön):

Vezér. Kakas! isten jó napot!

Kapus. Récze, rucza fogadja.

Hát ki népei vagytok?

Vezér. Lengyel László jó királyé.

Kapus. Az is nekünk ellenségünk.

Vezér. Miről való ellenségtek?

Kapus. Minapában itt jártatok,
Hidunk lábát lerontátok,
Fel sem ácsolátok.

Vezér. Ácsok vagyunk, ácsmesterek,
Fenyőfából kifaragjuk,
Ingyen aranyozzuk.

Kapus. Hát hol kapjátok az ingyen aranyat?

Vezér. Fel-felfutunk Boldogasszonyfalvára.
Kérve kérjük, adva adják,
Tekenővel mérik.

-406-

406.

Vándor.

Jőjtek révészek, jőjtek át!

Révészek.

Nem megyünk, nem megyünk!
Mert mérges a szél,
Sötét az éj.

Vándor.

Jőjtek, honfiak, jőjtek át,
Vándor jött, majd ezüst pénzeket ad.

Révészek.

Nem megyünk, nem megyünk,
Mert sötét az éj,
Mérges a szél.

Vándor.

Jójetek véreim, jójetek át,
Mit kértek, megadom, megadom hát.

Révészek.

Egy aranyat,
Egy madarat,
Add nekünk vándorka, add magadat.
Sajka sajka, fuss a habnak, hozd ide, hozd ide Tercsikát,
Jőj hát, jőj hát, szép vándor, révészek, honfiak, véreid itt.
Sajka, sajka, fuss haza most, vidd haza, vidd haza Tercsikát.

Mind együtt.

Vígan, vígan zengjük most az éneket,
Tercsit, Tercsit elhozták a révészek.
Tánczra tehát,
Űsd a bokát.
Pannika, fogd meg a szép madarkát,
Rajta tehát!
Rajta tehát!!!

407.

„Jertek által, jó révészek!“
,Ki népei vagytok?’
,Lengyel László jó királyé.“
,Az is nekünk ellenségünk.’
,Miről való ellenségtek?“
,Hidunk lábát eltörette,
Meg sem csináltatta.’
,Ácsok vagyunk,
Ácsodozunk.“
,Miből ácsodoztok?’
,Mind ezüstből és aranyból.“
,Hol vettétek?’
,Mind ezüstöt, mind sár aranyt,
Boldogasszonytól
Kérve kértünk.
Fenyőfából kifaragjuk,
Még is nektek adjuk.“
,A kapunak váma vagyon.’
,Micsoda váma?“
,Egy szép lány,
Egy arany alma.’
,A szép leányt megadhatjuk,
Az arany alma most bimbózik.
Bujj, bujj, zöld ág,
Zöld levelecske!
Nyitva vagyon arany kapu,
Csak bujdatok rajta.“

408.

(Bizonyos tér hidnak képzeltek, hol egy pár a hid
tulsó végén állván, a tulfelőliek által így szólíttatik
meg):

Tulsók. Ereszszetek jó révészek!
Innensók. Nem eresztünk!
Mert a minap itt jártatok,
Hidunk lábát eltörtétek,
Meg sem csináltátok.
Tulsók. Arany kulcsal koczogtatjuk,
Még is megcsináljuk.
Innensók. Hidnak is van váma.
Tulsók. Micsoda váma?
Innensók. Egy kemencze kalács, egy szép leány,

(Most szabad az átmenet. Kettő kezét összefogva
feltartja, s a többiek illy éneklés közt át bujnak):

Bujj, bujj, bokrostul,
Bokron innen által.

Vagyok bátor, jó vitéz,
Megyek hidon által.
Haj liliomszál!
Liliom, liliom, hányat termett a mogoró?
Tizet, tizenkettőt, haj liliomszál.

-409-

Kivirágzott a diófa,
Nagyott vetett az árnyéka.
Alatta van szép vetett ág,
Benne fekszik Márton diák.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Márton diák rozmarinszál,
Rozmarinszál, levendula,
Levendula, szép viola,
Oh hajnáré! cifra czukornaré.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

A szép leány szintég olyan,
Mint kis kertben kinyílt rózsa.
Eső éri, illatozik.
Oh hajnáré, cifra czukornaré.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

A vén asszony szintég olyan,
Mint erdőben borzas macska.
Eső éri, ossad, possad,
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Hej fűrjecske, fűrjecske!
Gyöngé a te állad;
Életed is kesereg,
Mint a szegény árva.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Happ, most, ifiak,
Most vagyon kedvetek,
De ha megvénültök,
Nem leszen kedvetek.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

-410-

Az árnyékos kis madár
Sem szól minden ágon,
Én sem fekszem mindenkor
A paplanos ágyon.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Ipsilány, ipsilány,
Ipsilányi rózsa!
Rózsa volnék, piros volnék,
Még is kifordulnék.
Bujj, bujj bokrostul, stb.

Zöld selyem rosta,
Két garas héja,
Szederszemű szép Pannika,
Fordulj angyalmódra.
Bujj, bujj bokrostul,
Bokron innen által.
Vagyok bátor jó vitéz,
Megyek hidon által.
Haj liliomszál.

Liliom, liliom! hányat termett a mogoró?
Tizet, tizenkettőt, haj liliomszál.

409. GYERMEKDAL

(mellyet körbe fonódva, s körbe járva
egyetemesen énekelnek, s e szavaknál: ropp,
ropp, ropp, mindnyájan tenyereikkel csattognak).

A kassai rózsafa tetején
Két szál vessző.
Szótték, fonták,
Összeroppantották.
Ropp, ropp, ropp!

-411-

Körtéfa, körtéfa!
Kőrösi, kerepesi körtéfa!
Városi gazda, gyöngyösi táncz.
Könnyűjáró kis menyecske.
Dob, szerda!

Termett a megyfa, hajlott az ága,
Kendermorzsa, szép kis menyecske,
Jövel, csókold, a kit szeretsz.
Ezt ölelem, ezt csókolom.
Adjon isten lassu esőt,
Mossa össze mind a kettőt.
Szita, szita, péntek,
Szerelem, csütörtök.
Dob, szerda!⁷⁾

-412-

Szántottam gypet, vetettem gyöngyöt,
Hajtottam ágát, szedtem virágát.
Engemet, mátká, hárman kéretnek,
Adjál tanácsot, mellyikhez menjek.
Az elsőnek is az neve Zsigmond,
Ha ahoz megyek, az kurvának mond.
Az másodiknak az neve Péter,
Ha ahoz megyek, perpatvar léssen.
Az harmadiknak az neve János,
Kinek konyhája szüntelen zsiros.
Kincsem, galambom, Szegedi János,
Fujjad a sipot, járjuk a tánczot.
Fürdik a csóka fekete tóba,
Fiához készül Lengyelországba.

Elment az uram, bolond karafi,
Cserfa erdőbe almát keresni.
Adná az isten, hogy oda veszne,
Talán még engem más is elvenne.

Ollyat ugrok, mint paripa,
Megfordulok, mint karika.

(Itt ugranak és megfordulnak).

Borsodba mentem, borsos bort ittam,
Mézesdbe mentem, mézes bort ittam.
Törökvárra mentem, új csizmát vettem,
Megpatkoltattam, egy tallért adtam.
Hull a borsó,
Nincsen korsó!⁸⁾

-413-

Zabot, zabot a lovának,
Gyöngyöt, gyöngyöt a lovának.
Gyöngykoszorút a lányának,
Arany páczát a fiának.

Ég a gyertya, ha meggyújtják:
Míg egy pár tánczot eljárják.
Járjad, járjad jó katona,
Hadd vigadjon ez az utcza.

Ez az utcza olyan utcza,
Piros alma terem rajta,
Olyan poshadt, mint az író,
Egye meg a szolgabíró.⁹⁾

410.

Kivirágzott a diófa,

Nagyot vetett az árnyéka.
Alatta van János diák,
János diák, édes szivem.
Keziben van rozmarinszál,
Rozmarinszál, apró virág,
Apró virág, levendula,
Levendula, édes szivem!

-414-

Szántottam gyöpöt, vetettem gyöngyöt,
Hajtottam ágát, szedtem virágát.
Az igazmondás nem emberszólás.
Holtig valóság, holtig valóság.

Szedem szép rózsáját,
Kötöm bokkrétáját,
A fejébe rakom
Gyöngyös koszorúját.

Erdő hátán gilicze,
Barna szemü menyecske,
Mondd meg nekem nevedet,
Kinek hínak tégedet.

Vén banya, száraz tuskó,
Vesd a kemenczébe,
Szép menyecske, piros alma,
Fordulj az ölembe.

Városi biró, gyöngyösi kutya,
Roppants egyet, kis menyecske,
Öleld, csókold a kit szeretsz.
Ezt ölelem, ezt csókolom.
Csir ide, csir oda,
Kecskevári dombra.

-415-

Huzd meg cigány azt a nótát,
A kit régen megtanultál.
Hadd ugorjak kettőt, hármat,
Szeretőmmel járok tánczot.

411.

Bujj, bujj, zöld ág, zöld levelestül.
Nyitva vagy arany kapum,
Csak bujj által rajta.
Nyissad asszony, kapudat,
Hadd kerüljem váradat.
Uj hold, fényes nap!
Bocsáss kapun által.
Hányat termett a mogyoró?
Tizet, tizenkettőt,
Huszat, huszonkettőt,
Harminczkettőt!

412.

Kis kacsza fürdik fekete tóban,
Fiához készül Lengyelországba.
Kelj fel, mosdjál, kis menyecske,
Öleld, csókold a kit szeretsz.
Ezt ölelem, azt csókolom,
Az asszonyom lányát,
A Zsuzsikáját.

-416-

413.

Uj ház, fényes ház, bocsáss kapun által,
Vagyok bátor, jó vitéz, megyek hidon által.

Ollyak a legények, mint a csillagok,
Csoportosan járnak, mint a farkasok.
Ollyak a leányok, mint az angyalok
Mert párosan járnak, mint a galambok.

414.

Haj lapula, lapula, kakasdi lapula,
Kerekesi széna.
Utczu bizony, lobot vessünk,
Kemenczére teregessünk,
Guggolj le!

TIZENKETTEDIK KÖNYV.

-417-

-418-

-419-

CSANGÓ DALOK.

415.

Gyenge iffiucska kin törli szemeit,
Kitől küldené el ő isz a levelit,
Rigótól küldené, rigó ullyan madár,
Felül e fészkiere, száll e falevéltre.

Micsó példát meglát, mind kifütyérgeti,
Titkos levelkejét azért nem viheti.
E fecskétül küldi, feltette magában,
Kit így szólíta meg nagy búbánattyában.

Vidd el, fecske, vidd el ez én leveletem,
Apámhoz, anyámhoz sz ez én kedveszemhez.
Ülly fenyü fájára, száll ez ablakára,
Sz ez én édeszemnek tedd ez asztalára.

Jól tudom megkérdik, hogy vagyok, mint vagyok,
Tudjad megmondani, tatár rabja vagyok.
Tatár rabja vagyok, térdgyig vaszba vagyok,
Kezemen, lábomon vasz zurgot zurgotok.

-420-

416.

Azért szeretem én falu végén lakni,
Mert ez en édeszem ott jár le aratni.

Kicsi ez e buza, nagyot kell hajlani,
Mégisz ez en rózsám tud markot hajtani.

Szereti e dolgot, szapora munkája,
Meg isz áldja isten, lesz bora, buzája.

Szerényen dolgozik, mert szeret éngemet,
Éjen isz szeretem őt, épen mind lelkemet.

417.

Az én édeszemnek dombon ülő háza,
Csikorgós kapuja, dobogós ajtaja;

Mázos kemenczéje, tükör a tüzhelye,
Csillogós ajtaja, márványos házföldje.

Pántyika padlása, sinor gerendája,
Szép fekete fodor bárány bőr gucsmája.

418.

A pünkösti rózsza kihajlott ez utra,
Sz ez én szekerelemnek kivagyon e rudja.
Jóra e vagy roszra, e jó iszten tudja,

-421-

Minden horgast, borgast ő fordíthat jóra.

Kimenék, kimenék, kimenék ez utra,
Látám édeszemem, ő isz láta engem.
Akarám kérdeni, szánom buszítani,
Mint gyenge iffiat megszorítani.

Áldott apa, sz anya, ki tégedet szült volt,
A ki téged szült volt, sz téged fölnevelt volt.
Adjon iszten annak ezernyi ezer jót,
Ki a te bölcsődet megrendítette volt.

Nem egyszer sz nem egyszer, ezernyi ezerszer,
Ugy hallottam rózsám, rózsafán termettél,
Piross pünkösöd napján hajnalban születted,
Áldott az a napom, mellyen megszeretted.

419.

Sziraszsz, édes anyám, immár most szirathatsz,
Mind jártam éltemben, ugy sziraszsz holtomban.

A Duna martyára szállott egy madárka,
Fészket indítani, de fél ez árvíztől.

Majd e tenger habja kezdi magát hánni,
Akkor az ő fészket el fogja rontani.

420.

Ugy jó naprul napra bánat e fejemre,
Nagy fájdalom szállott bánatos szivemre.

Ha e nap elnyugszik, ez elmém bujdoszik,
Hosszu tenger éjjen soha el nem nyugszik.

Ha nekem isz volna egy író diákom,
Író diákomval levelet iratnék.

Bizott emberemtül bátyámhoz küldeném,
Bátyámnak házához, apám udvarába.

Irom leveletem nagy szetét tömleczebe,
Kérem isztenemet nagy alázatosan.

Hogy ha még valaha hazámba vihetne,
Az én isztenemnek uj fogadást tennék.

Az ő szent házába mindennap elmennék,
Nyomorult rabokért szivbül könyörögnék.

421.

A hol felnőtt vala egy édesz almafa,
Szárig gyoszár virág alatta nőtt vala,
Szegény árva lyánka alatta ül vala,
Maga koszorúját kötögeti vala.

Hova gyoszár nem ér, bila gyöngyvel toldgya,
Bila gyöngyvel toldgya, aranyval nyomtattya,
Énekei vala tanolt énekeit,
Törölgeti vala keserves könnyüit.

Isztenem, isztenem, szerelmesz isztenem!
Apa sz anya nélkül hogy kell igy megélnem?
Atyafiju nélkül, egy hitesz társz nélkül,
Mit fogok csinálni éltemben egyedül!

Csak ajtón szállamlék egy idegen szózat,
Ne szírj, ne keszeregj, e szavakra biztat,
Apád, anyád sz atyádfija leszek,
Hitesz társzad helyett, hitesz társzad leszek.

Ne hitegeszsz ingem, te kevély idegen,
Mert nekem isz vagyon jegyesszem gyűrűszem.
Jegyesszem, gyűrűszem, jegybeli szép mátkám,

Ő lesz életemben nekem apám sz anyám.

Ki moszt isz oda van hadban hadakozni,
Hadba hadakozni, zászlót elhordozni,
Holnap délelőttre tán jó hirt fog hozni,
Hajnalkor akarok elibe indulni.

422.

Most van esztendeje, mászodikba fordult,
Hogy ez éjen édeszem háboruba indult,
A hosszú utakat elejibe vette,
A bút sz a bánatot magához ölelte.

-424-

Keszéerj el engemet bár csak a kapudig,
Ha kapudig nem isz, bár csak ez ajtódig;
Onnét elmenek én, szivem, egyedül isz;
Ingem iszten öröz, örözzön téged isz.

Tunya neked, szivem, ágyadban heverni,
De rossz nekem, kincsem, hadak között lenni.
Hadak között lenni, rólad gondolkodni,
Titkos bánatimat éretted szenvedni.

Az esső isz esik, köpönyegem ázik,
A szél patkójától a kő isz szikrázik.
Győzünk-e vagy veszünk, tán immár elválík,
E szok szenvedés tán megjutalmazódik.

423.

Szeretlek, szeretlek, csak ne mond senkinek,
Míg az oltár előtt eszve nem eskitnek.

Szeretőm e tánczba, gyürü ez ujjába,
Minden fordulásra rogyog az ujjába.

424.

Tul a vizen egy kisaszony,
Kinek neve Rosza aszony,
Selyem kalap a fejibe,
Nem szüt a nap a szemibe.

-425-

Moszt akadtam egy gyengére,
Fejér hajú legénykére,
Egyéb hiba nincsen benne,
Menyecskékre jár e szeme.

Kicsi ökör, nagy e járom,
Barna legény az én párom.
Három esztendeig várom,
Mégisz ő lesz az én párom.

Megfogom ez ökröm szarvát,
Felszántom e kertem allyát,
Ne teremjen gyalog bodzát,
De teremjen kerti rózsát.

425.

Forrófalvi zöld erdőben,
Barna legény e szélyiben,
Arany kalap e fejibe,
Nem szüt e nap e szemibe.

Ne bánnyatok, ti szép lyányok,
Hogy ez alföldre szétálok.
Barna szeretőmhöz járok,
Csókért tőle csókot várok.

Kőből fogok hidat rakni,
Azon fogok hozzá jární,
Azon fogok hozzá jární,
Sz osztán társznak válosztani.

-426-

Szép isz vagyok, jó isz vagyok,
Emez aszony veje vagyok.
Szép lányának társza vagyok,
Hála iszten, boldog vagyok.

Hezzád jártam szok üdőtől;
Kilencz egész esztendőtil,
De nem bánom fáradságom,
Te vagy immár boldogságom.

Meg nem untam hezzád jární,
Szárosz utczákon gázlódní,
Mert néjelküled szem szeretní,
Szem nem tudtam lenne élní.

426.

Éjen elmenek rószám, valamerre,
Magyarország köllös közepibe.
Ott beszállok, liliom képébe,
Édesz anyám háza elejibe.

Ott isz kötnek gyöngyöt a nyakamra,
Aranyövet karcsu derekamra.
Ugy indítnak fel a bécsi utra,
Hol meg éjen juthatok nagy szomorúságra.

A nagy urak jőnek látászomra,
De nem jőnek szabadítászomra;
Szabad nekem ez utra kimennem,
Mert meguntam a pusztában ülnöm.

Parancsolom a korcsmárosznénak,
Hozzon bort ki jó bort ivójának.
Bort nem iszom, fogadászom tartja,
Pálinkát szem iszom, mert anyám nem hadja.

Vizet iszom, mikor kedvem tartya,
Azt isz csakugy, ha éjedeszem adgya.
Azt isz csak ugý, ha szájából adgya,
Mind a galamb, ha társzát itattya.

Az én lovam mindenkor jó kedvü,
Nem kell neki karmazsin szügyellő;
Vagyon neki hevedere, kettő,
Pokrócza isz vagyon tizenkettő.

Ne buszuljon hát szenki menyecske,
Ha ez ura nem igen széjepecske,
Ha meghal isz, meg ne haljon érte,
Máaszt hoz neki a tavaszi fecske.

Én isztenem valahára,
Üszely gondot ez árvára,
Hogy ne juszszon budoszászra,
Egyik ajtóról e mászra.

427.

Szerelem, szerelem, átkozott szerelem,
Méert nem termettél volt minden falevelen.

Minden fa tetején, s dyivófa levelin,
Gazdag gyümölcsfákon, s e szöllyő veszejin.

Hogy szakasztott lenne minden szegény legény,
Minden szegény legény, sz minden szegény ijány.

Mert éjen szakasztottam, sz el is szalasztottam;
Kit immár szakasztok, azt magamnak tartom.

428.

Ne higyj a legénynek,
Tüzes e lelkének;
Mert megtudja csalni

Gyermekit emberknek.

Zurgó mogyoróval,
Csattogó dgyivóval,
Keszkeny szalagjával,
Szürü hazugszágval.

429.

Lyányok, lyányok, jó lyánybarátjaim,
Ne járjatok esztve guzsalyosba,
Ez én uram keringő goromba,
Estve, regvel a faluba kering.

Mikor másznak hajnalt harangoznak,
Akkor neki hajnalt hedegülnek;
Mikor másznak esztét harangoznak,
Akkor neki esztvét hedegülnek.

430.

Ugyan miért lennék én szegény,
Szósz-tázlói czángó legény?
Ninczen-e nekem egy bundám,
Sz ho fehér színű harisznyám?

Övemet zöldre fesztettem,
Guczmám veresszel beszegtem.
Nem fáj nekem szem bú, szem kín,
Mert enyhített ez a három szín.

Ez volt ám a czángó szine,
A mig együtt vert a szive;
De moszt nem ver együtt szive,
Azért szok a czángó szine.

431.

Gazdag czángó volt az apám,
Kokojába járt az anyám;
Zidók hoszták azt vászártra,
A meredek Szósz-Tázlóra.

Apám, anyám mind jól éltek,
Szok czukojjal nem czeréltek,
Mikor ő kemek elhaltak,
Nekem csak egy guczmát hagytak.

Igaz, hogy én szegény vagyok,
De lám szükségim szem nagyok,
Vagyon egy barna asszonyom,
Sz aval szükségim pótolom.

Husz juhunk vann sz egy tehenünk,
Mamaliga a kenyérünk.
Sz mégisz jó időket töltünk,
Pap sz patikára nem költünk.

432.

Lovam rétbe nyugszik,
Szájja vérrel habszik,
Szép barna galambom
Rólam gondolkozik.

Elvágtam ez ujjam,
Holtig foly e vére,
Messze van galambom,
Ki nekem békösse.

Szeret vize mellett
Szétálvám kedvemre,
Ott isz e siralom
Eljött bus szívemre.

A Szeret vizinek
Csónakába ülnék,
Sz azon elbudoznék,
Ha belé nem vesznek.

-431-

Vajon kár volna-e
A tengerbe veszni,
Sz e tenger vizivel
Magam elvitetni?

Egy csufért, egy roszszért
Életem veszteni,
Egy haszontalanért
Szokat kell busulni.

Jaj mind lecsufola,
A szemmire való,
Kinek e két szemit
Vájja ki a holló.

Ugyan megnézd, rózsám,
Kinek adod magad,
Egy czufval, egy roszval
Ne rontsd virágkorod.

Ullyan beteg vagyok,
Hogy szinte meghalok,
Édeszem házaig
Mégisz elámbolygok.

433.

Vidd el, madár, vidd el,
Vidd el leveletem,
De nem igen messze,
Csak e tenger mellé.

-432-

Apámnak, anyámnak
Tedd ez ablakjára;
Ablakjáról vedd el,
Tedd ez asztalára.

Tudom, mingyárt kérdik,
Hogy vagyok, mint vagyok;
Tudjad megmondani,
Tatár rabja vagyok,
Földig vaszba vagyok.

Mert én úgy meguntam,
Karcsu derekamom rabszíjjat viselni,
Kezemen lábamon vaszakot zörgetni.

Jobb lett lenne, szivem, hiredet, nevedet
Ne halottam lenne,
Talán esztendőkvél többet éltem lenne.

Szép fekete hajom
Meg szem őszült lenne,
Gyenge piross orczám
Meg szem hervadt lenne.
Két fekete szemem
Ki nem szirtam lenne,

-433-

434.

Egeből szállott dali madár,
Dali tánczát járja;
Elől járja Dorkó biró,
Gyöngyös dolománba.
Után járja szép aszonya
Fejeér rokolyába.

435.

Éen szonbaton régvel,
Éen egy álmod láték,
Ma vasárnap régvel
Rittam, tellyeszedeék.
Széep szeretóm felől
Szomoru hirt hallék.

Azt hallám, azt hallám,
Beteg ágyba fekszik,
Kéjet fekete szeme
Könyükbe feredik.

Azt szokták mondani,
S e próféták irni,
Eszesznek, okosznak,
Józonnak kell lenni.

Ki e szeretetben meg akar indulni,
Hoszas szeretetnek búra kell fordulni.

-434-

436.

Nagy madarat láték nagy bánatba,
Magosz fenyü fának tetejébe,
Ugy szol, ugy szol, ugy keszereg,
Fejit földbe csökkesztette,
Magát holté eresztette.

Oda mene kisz göricze, kérdi:
Mit szirsz, mit szirsz, te nagy madár?
Hogy ne szirjak, kisz göricze,
Ha egyszer társzam elvesztettem.
Ne szirj, ne szirj, te nagy madár,
Társzad helyett társzad leszek.

Nem kell nekem szenki társza,
Szenki társza, szenki átka.

Erdőt mezőt észe jártam,
Csontját bontyát esze gyüttem,
Kápolnába rakogattam,
Tulujával megfedettem,
Vérivel megfeszitettem.

437.

Korcsomaház a templomunk,
Két muzsikus, két jó papunk.
Erdélyorjszág ajz én hajzám,
Mert ott lett vót ajz én anyám.
Akárki mit bejszéljen,
Aj szerelem nem szégyen.
Jere hozzám kincsom, Turus,
Ne légyen szived háborus.
Ha hozzám el nem jösz mára,
Hozzad mönök éjjszakára.
Hová hová? ajz zángorba!
Gyere inkább ajz ágyamba.

TIZENHARMADIK KÖNYV.

-435-

VEGYESEK.

-436-

-437-

438.

Kitették a holt testet az udvarra,
De nincs a ki végig, végig sirassa;
Most tetszik meg, ki az igazi árva,
Senki sem borul a koporsójára.

A csillagok feketébe öltöztek,
Engem babám, az irigyek üldöznek;
Jó az isten, pártját fogja a jónak.
Tudod babám, sok alja van a szónak.

Gyere babám, vegyünk három paripát,
Szántasuk fel a mi rózsánk kerte alját;
Vessünk bele szőke kis lányt rózsának,
Barna legény hadd arassa magának.

439.

Őszi harmat, hideg eső,
Őszszel érik meg a szőlő.
Ha megérik, bornak szűrik,
A szép leányt férjhez kérik.

Ne menj rózsám, a tarlóra;
Gyenge vagy még a sarlóra;
Ha elvágod a kezedet,
Ki süt nekem jó kenyeret?

Én ültettem a diófát,
Más köti hozzá a lovát.
Én szerettem meg a szép lányt,
Más éli vele világát.

440.

Fakadj piros rózsá, fakadj csendesen,
Kellemes illatod hintsed édesen.
Mert azért tartalak,
Hogy másnak adjalak.
De tudod-e, kinek?
A szép Czenczinek.

Czenczi kedves lélek, szivemnek fele;
Őt ha elveszteném, meghalnék bele.
Más ha mást kedvellett,
Nekem Czenczi kellett.
Czenczit úgy szeretem,
Mint az életem.

Teremj, kis fa, teremj rózsát, szépeket;
A kis Czenczi nagyon kedvel titeket.
Czenczi azt szereti
Ha az öltözeti
Tele van rózsával,
Rózsá szagával.

441.

Kincsem, komám asszony,
Lelkem, sógorasszony,
Nem látta kend az uramat?
„Láttam éjfél tájban,
A korcsmában,
Korcsmárosnéval volt táncban.

Ketten ölelgették,
Hárman szeretgették,
Azok a fain menyecskék,
A kik a pénzt elszedték.“
Bárcsak az ördög elvinné,
Pokol fenekére tenné,
Kityem, kotyom
Komám asszony!
Kity, koty, hepp!

442.

Kis Laczinál füstös kémény,
Ott a barna piros legény,
Rá vágják a bokkrétára,
Barna leányok csókjára.

Arany bimbó bokkrétája,
Arany szegfű nyilik rajta,
Az a leány leszakasztja,
A ki Laczit megcsókolja.

Gyere ide barna rózsám,
Néked adom a bokkrétám,
Néked adom a szívemet,
Édes, csókolj meg engemet.

-440-

443.

Ángyom, ángyom, édes ángyom!
Kell-e bunda más világon?
Kell-e bunda más világon,
Ángyom, ángyom, édes ángyom?
Nem kell bunda, sem köpenyeg,
Mert a pokol úgy is meleg.
Tyihajnáré!

444.

Zöld erdőben jártam,
Zöld levelet láttam,
Le is szakasztottam,
Kedves galambomnak
A kezibe adtam.
Rá irtam nevemet,
Olvasd el galambom,
Ugy tudod meg,
Kinek hívnak engem.

-441-

445.

Oh te áldott Kanaán! Balaton melléke,
De sok szegény legénynek édes anyja vagy te.
Üveget adsz kezébe, bort az edényébe,
Oh de áldott jó föld ez, Balaton mentébe.

Alma terem a pusztán, buza a Kunságban,
Alma, dió, mogyoró a szép Somogyságban,
Oh de áldott jó föld ez, Balaton mentében,
Oh de áldott jó bor ez, Zala vármegyében!

446.

Béborula, jaj elmula
A nap fényes világa. -
Jere be rózsám, jere be,
Csak magam vagyok ide be,
Három cigány legény hegedül,
Csak magam járom egyedül.

Az erdőben, zöld mezőben
Gerliczék zengedeznek. -
Kassai hajdu vagyok én,
A kapufélen lakom én;
Szeretnek engem a lányok,
A menyecskéknek a lángjok.

Béborula, jaj elmula
A nap fényes világa. -
Csicseri borsó, vad lencse,
Fekete szemű menyecske!
Add uram isten, kezemre,
Hadd bánjak vele kedvemre.

-442-

447.

A bogádi utcán foly a viz,
Ne menj arra rózsám, mert elvisz;
Elviszi a pörge kalapot,
Mivel mondasz nekem jó napot?

A bogádi utcán jőj vissza,
A mit adtam rózsám, add vissza.
Lám én a tiédet odadtam,
Egy pár csókkal adós maradtam.

A bogádi utca ligetes,
Magam vagyok benne egyenes.
Egyenes vagy, babám, mint a nád,
Nekem nevelt az édes anyád.

448.

Lányok fonják a lenszöszet;
Beszélgetik magok közt:
Jaj anyám! a fonás,
Nehéz a várakozás.

Czipőt veszek, szülöttem,
Csak ne sirj, ríj előttem.
Jaj anyám, jó anyám,
Nem az az én nyavalyám.

Szoknyát veszek, szülöttem,
Csak ne sirj, ríj előttem.
Jaj anyám, jó anyám,
Nem az az én nyavalyám.

Legényt hozok, szülöttem,
Csak ne sirj, ríj előttem;
Ugy anyám, jó anyám,
Ez ám az én nyavalyám.

449.

Zörög a kocsi, pattog a Jancsi,
Talán értem jönnek.
Jaj édes anyám, fölnevelő dajkám,
Keed is eljön velem.
Fölteszik a ládám, azután az ágyam,
Magam is felülök:
Jaj édes anyám, fölnevelő dajkám,
Keed is eljön velem.

450.

Nincsen feleségem, de majd lesz,
Haza viszem télben, ha hó lesz.
Veszek neki csizmát, pirosat,
Üttetek rá patkót, magosat.
Fényes a te patkód, ragyog is,
Ragyogó csillag vagy magad is,

451.

Már én nekem megesett,
A szeretőm meglesett.
Már én nekem nem hisznek,
Míg a sírba nem visznek,
Akkor is csak úgy hisznek.
Ha jó mélyen betesznek.

452.

Amott van egy kis ház
Arczczal napkeletnek,
Keserű a leve,
A mit abban főznek.

Benne van egy asztal,
Gyászszal megterítve,

Rajta van egy pohár,
Bánattal megtöltve.

Akárkié legyen
Az a teli pohár,
Csak nekem kedvezzen
A kegyetlen halál.

Ugyan édes anyám,
Mi bajom én nekem?
Három róf pántlika,
Által nem ér engem.

Eddig egy róföt is
Bokrosan kötöttem,
Már most három róföt,
Csimbókra kell kötnem.

Kötöttem bokkrétát,
Egy szőke legénynek,
Hogy ha meghalok is,
Szépen kivigyenek.

* * *

Elvinnélek rózsám,
De anyám nem enged,
Mert a házábul is
Majd kiverne téged.

453.

Ritka a katona, kinek párja nincsen,
Ritka a szerelem, kiben hiba nincsen.
Mi haszna szeretem, ha el nem vehetem;
Olyat nem szeretek, kit el nem vehetek.

Akkor lesz, akkor lesz a keserves óra,
Ha az én galambom felül a fakóra,
Bevágja csákóját fekete szemébe,
Hogy ne lássa senki, hogy hull az ő könye.

Fujjad szellő, fujjad zöld erdő harmatját,
Hogy ne lássa senki piros csizmám nyomát.
Piros csizmám nyomát, selyem kendőm habját,
Selyem kendőm habját, bus szívem bánatját.

454.

Diófának ágas bogas ága,
Megver isten téged nem sokára,
Vert volna meg mind a három isten!
Mért csaltál el az idegen földre.

Ágas bogas az diófa ága,
Itt hagylak angyalom, nem sokára.
Főliratom híremet s nevemet,
Úgy siratom kedves szeretőmet.

455.

Mért nincs minden lánynak
Kut az udvarába?
Aranyos diófa
Pitvar-ajtájába?

Magos a teteje,
Csipkés a levele.
Szeretőm szavai
Most jutnak eszembe.

456.

Közel a tél, mén a fecske,
Hallod-e te kis szüzecke,
Mondd meg nekem, szelidecske,

Leány vagy-e vagy menyecske?

-447-

Nem vagyok én szelidecske,
Sem szűz, sem lány, sem menyecske.
Mert én kerti virág vagyok,
A harmatért majd meghalok.

Ha te virág vagy a kertben,
Én meg harmat vagyok ebben.
Estve a virágra szálllok,
Reggelig rajta uszkálok.

457.

A leány gyöngyvirág,
Tizenhat esztendeig,
Liliom, rózsaszál
Tizennyolcz esztendeig.
De ha idejét haladja,
Csak a legények bolondja.

458.

Lisztet pénzen vettem,
Vajat kölcsön kértem,
Mégis a rózsámnak
Pogácsát sütöttem.

Pénteken szapultam,
Szombaton kimostam,
Mégis a rózsámnak
Fehér ruhát adtam.

-448-

459.

Gyere be, gyere be gyönyörű, kis madár,
Csináltattam neked aranyból kaliczkát.
Aranyból kaliczkát, ezüstből ajtaját,
Ezüstből ajtaját, gyémántbul válluját.

Nem szoktam, nem szoktam kaliczkában lakni,
Csak szoktam, csak szoktam zöld erdőben lakni,
Zöld erdőben lakni, zöld ágakra szállni,
Fenyőmagot enni, gyöngyharmatot inni.

460.

Ki ki ki ki ki ki,
Ki galambja vagy te?
Ingasd meg magadat,
Karcsu derekadat.
Ingatom magamat,
Karcsú derekamat.

461.

Elment a szeretőm idegen országba,
Azt irta levélben, menjek el utána.

Nem megyek utána idegen országba,
Inkább meggyászolom fekete ruhába.

Délig feketében, délután fehérben,
Tarka kezkenőben, piros czipellőben.

-449-

462.

Tiszháti kis leány,
Gyere által a Tiszán.
Ha általjössz a Tiszán,
Megcsókollak a partján.

Nem megyek én, nem biz én,
A legénytől félek én.
Ne félj rózsám, nem bántlak,

Subám alá takarlak.

Itt a csónak, ülj belé,
Evezz a partja felé.
Magam leszek révészed,
Tudom hogy hasznát vészed.

463.

Ollyan a szemed járása,
Mint a csillag ragyogása,
Ollyan a szád mosolygása.
Mint a hajnal hasadása.

A te szemed olyan kerek,
A mennyit lát, annyit szeret.
Lám az enyém olyan igaz,
Száz közül is téged választ.

464.

Be szépen ég az a gyertya,
Be szép barna legény tartja,
Ha az isten nekem adja,
Nem kell senki száz aranya.

Be szép a szeretőm szeme,
Be szépen néz az emberre;
Olly szépen néz az emberre,
Hegy én majd meghalok érte.

465.

Nem dicsérem, hogy szép,
Mint hajnali csillag,
Angyalka módjára
Ki előttem ballag.

Neveti, ha kérdem,
Hol lakol, gyöngyalak?
Két szép szemeivel
Integtet, úgy ballag.

466.

Estve van már a faluba,
Készül a lány a fonóba.
A legény meg az ablakra,
Oda fagyott az ajaka.

Tartsd ki kis lány, azt a gyertyát,
Engeszszük fel az ajakát.
Bomoljon meg az ajaka,
Minek tette az ablakba.

467.

Én vagyok ám az a kölök,
Ki a korcsmában hömpölyög.
Fakó lovam, meg a deres,
Mindig a korcsmára keres.

Nem egy a szőr a selyemmel,
A kend szive az enyimmel.
Kend is maradjon magának,
Én is barna galambomnak.

Jó vagy velem veszekedni,
Nem tudsz karton szoknyát venni.
Egyet vettél, azt is bánod;
Mindig a szememre hányod.

468.

Rongyos a kend háza vége,

Piros a kend lánya képe.
Adja kend nekem a lányát,
Megcsináltatom a házát.

-452-

Azt mondtad, hogy elveszel,
Ha beszántasz, ha bevetel;
Beszántottál, bevetettél,
Engem itthon felejtettél.

Mind azt mondják a faluba,
Én vagyok a világ rosza.
Más is van még a faluba,
Még sem ugati a kutya.

469.

Meg fogok házasodni;
Igy fogom a lányt kérni:
Jőjön kend, hugom aszszony,
Ha nem jön kend, maradjon.
„Nem megyek én, hallja kend,
Itt a kosár, vigye kend.“

Van öt lovam, jó hámos,
Bagaria szerszámos,
Ha arra föltehetlek,
Tudom hogy elrepítlek.
Elszakadt a heveder,
Majd gyalázatba kever.

De már most én úgy teszek,
Feleséget nem veszek,
Ugy is megvénülhetek,
Ha több lányt nem kéretek;
Én tőlem mind ott ülhet,
Felőlem megvénülhet.

-453-

470.

Tulsó soron a mi házunk,
Fejér rózsá nyilik nálunk,
Ha fehér kell azt is adok,
Ha piros kell, magam vagyok.

De szépen ég az a gyertya,
Be szép barna legény tartja.
El-eloltja, meg-meggyújtja,
Csak a szívem szomorítja.

Falu végén gyertyavilág,
Ott varrják a két szél gatyát.
Oda legény, oda vele,
Ott a gatyá, ugorj bele!

471.

Elhajtottam a libám
Komáromig mezitláb;
Lidláb, ludláb,
Komáromig mezitláb.

Ha galambom láthatnám,
Tovább is elhajtanám;
Lidláb, ludláb,
Komáromig mezitláb.

Komáromi kis leány,
Vigyél által a Dunán;

Lidláb, ludláb,
Vigyél által a Dunán.

-454-

Ha átviszel a Dunán,
Megcsókollak a partján;
Lidláb, ludláb,
Megcsókollak a partján.

472.

Azért adtam egy petákot,
Szeresd lányom, a diákot.
Hej ricza, ricza, pattogatott kukoricza.

Azért vettem zöld pántlikát,
Szeresd lányom a más fiát.
Hej ricza, stb.

Három kita magos kender,
Egy kis beszédem van kenddel.
Hej ricza, stb.

Három huszas nem egy tallér,
Nem minden legény gavallér.
Hej ricza, stb.

Barna Pista a gavallér,
Annál csörög huszas, tallér.
Hej ricza, ricza, pattogatott kukoricza.

-455-

473.

Fekete száru cseresznye,
Érted lettem rab, menyecske,
Illyen szép legény létemre,
Veled estem szerelembe.

Érted vagyok rózsám, beteg,
Lel a harmadnapos hideg,
Az is pedig olyan hideg,
Török, zuzik mint az üveg.

474.

Kis leány, hol anyád?
Rozmaringot gyomlál.
Minek az én anyám?
Szébb vagyok én annál.

Nem azért keresem,
Hogy őtet szeretem,
Csak azért keresem,
Szóval integetem.

475.

Piros alma, pirosodjál,
Szép legény, ne házasodjál,
Gyöngye vagy a házasságra,
Az viszen a más világra.

-456-

476.

Isten átkát nem kívánom,
De ha rád száll, azt se bánom.
Szálljon is rád azt kívánom,
Gyilkosom benned nem szánom.

Az a fa is száradjon ki,
A melly alatt megfogsz állni.
Az a csárda gyuladjon ki,
Mellyben csendesen fogsz hálni.

Borod, buzád ne teremjen,
Szántó földed ne zöldeljen.
Páros késed kiforduljon,
Az is a szivednek álljon.

MONDÁK.

1. A HÁROM KIRÁLYFI.

Volt, hol nem volt, egy kakas kukorikolásnyival még heted hét országon is tul, volt egy roppant nagy rengő jegenye nyárfa, ennek volt hétszer hetvenhét ága, minden ágon hétszer hetvenhét varjufészek, minden fészekben hétszer hetvenhét varju. A ki mesémre figyelmetesen nem hallgat, vagy azalatt szundikál, annak mind ez a varju vájja ki a szemét, a ki pedig mesémre figyelmetesen hallgat, soha sem látja az isten országát.

Volt hol nem volt, volt egyszer egy király, s ennek volt három fia, kik annyira hasonlítanak egymáshoz, hogy anyjok sem bírta megkülönböztetni.

A király vándorolni küldé három fiát. Ment, mendegélt a három királyfi, s harmad nap egy rengeteg erdőbe értek, hol legelőbb is egy farkassal találkoztak s három kölykivel.

„Hol jártok itt királyfiak, hol még a madár sem jár? – kérde a farkas – innen tovább nem mentek, mert én és fiaim széttépünk.“

„Ne bánts minket farkas – mondák a királyfiak – inkább add nekünk fiaidat szolgálul.“

-460-

„De széttéplek ordítá a farkas.“ És rájok rohant, a királyfiak azonban meggyőzők a farkast, s magokkal vitték három fiát.

Mentek, mendegéltek tovább a rengeteg erdőben; s másnap egy medvével találkoztak s három fiával.

„Hol jártok itt királyfiak, hol még a madár sem jár? – kérde a medve – innen tovább nem mentek, mert én és fiaim széttépünk.“

„Ne bánts minket medve – mondák a királyfiak – inkább add nekünk fiaidat szolgálul.“

„De széttéplek ordítá a medve.“ És rájok rohant, a királyfiak azonban meggyőzők a medvét, s magokkal vitték három fiát.

Megint mentek, mendegéltek a rengeteg erdőben, s harmadnap oroszlánnal találkoztak s három fiával.

„Hol jártok itt királyfiak, hol még a madár sem jár? – kérde az oroszlán – innen tovább nem mentek, mert én és fiaim széttépünk.“

„Ne bánts minket oroszlán – mondák a királyfiak – inkább add nekünk fiaidat szolgálul.“

„De széttéplek ordítá az oroszlán.“ És rájok rohant, a királyfiak azonban meggyőzők az oroszlánt s magokkal vitték három fiát, s így minden királyfinak három szolgálja volt: oroszlán, medve és farkas.

Végre kiértek a rengeteg erdőből, mellynek szélén az ut egy fa alatt három felé szakadt, itt megszólalt a legöregebbik:

„Üsse mindenikünk kését a fába, s aztán induljunk mindenik más uton, esztendő mulva térjünk vissza, s kinek kése véres lesz, azt veszedelem érte, s a menjen a többi után.“

„Ugy legyen.“ Mondák a többiek, s késeiket a fába ütvén, elindultak mindenik más uton.

A legöregebbik hosszú vándorlás után egy városba ért, melly egészen fekete posztóba volt borítva, s itt egy öreg asszonyhoz szállt.

-461-

„Miért van ezen város feketébe borítva?“ kérde a királyfi.

„Hej nagy veszedelemben élünk mi – felelé az öreg asszony – a város melletti tóban lakik a hét fejű, tüzokádó sárkány, s ennek minden héten egy szűz leányt kell adnunk, s holnap a király leányát viszik neki, ezért van feketébe borítva városunk.“

„S nincs ember a ki segítene?“ Tudakozódék tovább a királyfi.

„Még eddig nem akadt – folytatá az öreg – pedig királyunk leányát, s halála után a királyságot annak igérte, ki a sárkányt megöli.“

A királyfi nem szólt többet, de megpihenvén, a tó felé indult, s midőn a királyi palota előtt elment, látá a királyleányt az ablakban sirva. A királyleány pedig olyan szép volt, hogy haladtában a nap is megállt ez ablak felett, szépségét csudálni. Végre a tóhoz ért, már messziről hallván a hétfejű sárkányt ordítani, hogy a föld is rengett belé.

„Hogy mersz felém jőni? meg kell hálnod, ha hét lelked van is“, kiáltá a sárkány, de a királyfi válasz helyett buzogányát úgy sújtá hozzá, hogy egyik fejét tüstént összezuzta, s aztán karddal rohaná meg a sárkányt, s kutyáit reá uszítá, s míg ő maga a sárkány fejeit vagdalta, addig szolgálai összemarczangolák, s így megölte a sárkányt, mellynek vére hét mértföldnyire patakban folyt. Ezután a sárkány fejéből kihuzta egy fogat, s a tarsolyába tette, de nagyon el levén fáradva,

lefeküdt a sásba, s kutyáival együtt mélyen elaludt.

A veres vitéz a sásból nézve az egész harczot, s látván hogy alszik a királyfi, hozzá sompolygott, s megölvén őt, négy darabra vágta testét, hogy fel ne lehessen támasztani, s osztán a sárkány hét fejét felszedvén, a városba ment.

Eltávozván a veres vitéz, a három kutya felébredt, s ordítani kezdének bújokban, midőn látták hogy urok meg van gyilkolva.

„Hej csak kötelünk volna, hogy összeköthessük, tudnék én egy füvet, melly tüstént feltámasztaná.“ Mondá a farkas.

„Csak volna, ki összetudja kötni, hoznék én kötelet.“ Mondá az oroszlán.

„Összekötöm, csak kötélt legyen.“ Szóla a medve, mire az oroszlán a városba rohant, a farkas pedig ment füvet keresni, s a medve ura testét őrzé.

Az oroszlán a kötéilverőhöz rohant be, s reá kiálta: „adj kötelet, mert összetéplek.“ A kötéilverő ijedtében minden kötelét oda dobá, s az oroszlán egy csomóval visszasietett. Ez alatt a farkas is megtért a fűvel, s a medve összeköté a királyfi testét, a farkas megkente, mire a királyfi mintha ébredne, szemét dörzsölé s felkelt.

„Hej be sokáig aludtam“ mondá, már lemenőben látván a napot, és szolgálival visszatért a városba, s midőn elment a királyi palota előtt, ismét látta a királyleányt, de most már mosolyogva nézett reá. Aztán megint az öreg asszonyhoz ment a királyfi éjszakára. Másnap felkelvén a királyfi, a város egészen veres posztóba volt borítva.

„Miért van most veresbe borítva az egész város?“ kérdé a királyfi.

„Mert a veres vitéz megölte a sárkányt, s megmenté a királyleányt, s ma tartja vele lakodalmát, felelé az öreg asszony. A királyfi pedig bement a palotába, hová az egész nép tódult. A király épen leányához vezeté a veres vitézt, s mondá:

„Ime leányom, ezen vitéz ölte meg a sárkányt, azért mától fogva csak ásókapa választ el tőle.“

„Király apám - felelé a királyleány - nem ez ölte meg a sárkányt, én nem lehetek annak felesége.“

„De ez ölte meg - szóla hangosan a király - s bizonyágul magával hozta mind a hét fejét, azért feleségévé kell lenned, mint ígértem.“

Ezután nagy vendégség lett, de a királyleány sirva ült az asztalhoz, a királyfi pedig busan ment haza.

„Adj ennem uram, ehethném,“ szólítá meg a farkas, midőn szállására ért.

„Eredj a királyhoz és hozz enni magadnak asztaláról,“ s a farkas elment. A veres vitéz, a király és leánya közt, hét veres párnán ült, de midőn a farkast belépni látá, ijedtében egy vankos kiesett alóla, a farkas pedig egy tál étellel elment, s megmondá urának, mi történt.

„Adj ennem uram, én is ehethném.“ Szólalt meg ekkor a medve, s ura őt is a palotába küldé, s midőn belépett, a veres vitéz alól ijedtében ismét kiesett egy párna, mit a medve, az étellel haza térvén, elbeszélt urának.

Az oroszlán is éhezvén, hasonlóképen ételért ment, s ekkor a veres vitéz alól ijedtében a harmadik párna is kiesett, hogy alig látszott már az asztal alól.

Most a királyfi maga ment a palotába, s midőn belépett, a veres vitéz alól ijedtében minden párna kiesett.

„Felséges király - szóla a királyfi - azt gondolod, a veres vitéz ölte meg a hétfejű sárkányt?“

„Igen - felelé a király - s magával hozta hét fejét, im itt vannak.“

„De nézd meg felséges király, mi hibázik minden fejből.“

A király megnézé a sárkány fejeket, s csudálkozva mondá: „valóban minden fejből egy fog hibázik.“

„Ugy van - szóla a királyfi - s itt a sárkány hét foga. S tarsolyából kivevén, a királynak nyujtá a fogakat. - Felséges király, ha a veres vitéz ölte meg a sárkányt, hogy férhettem volna én fogaihoz?“

„Mi az? - kérdé a király boszusan a veres vitézt - ki ölte meg a sárkányt?“

„Kegyelem!“ - rimánkodék ez, és rémültében mindent megvalla, a király pedig kiostoroztatá őt, és kutyákkal üzeté el a palotából. A királyfit pedig mint vőlegényt tüstént leánya mellé ülteté ennek nagy örömeire, s olyan lakodalmat csaptak, hogy Honczidából Bonczidáig folyt a sárga lé. A királyfi pedig aztán boldogul élt a királyleánynyal, mint férj és feleség.

Történt azonban egyszer, hogy a királyfi három szolgálival vadászni ment, s az erdőben sok járaskelés után elfáradván, s meg is éhezvén, egy fa alatt tüzet rakott, s mellé ülven, szalonnát süttött. Egyszerre csak azt hallá, hogy valaki a fán reszkető hangon kiáltja:

„Jaj be fázom!“

A királyfi felpillant, s egy banyát lát a fa tetején dideregni.

„Jöszte le, anyjok“ szóla neki, de a vén asszony a hideg miatt még mindig dideregve mondá:

„Félek leszállni, mert kutyáid megölnek, de üsd meg ezen vesszővel, mellyet levetek, aztán nem bánanak.“ A jó királyfi nem is gondolván, hogy a banya boszorkány, a vesszővel megüté szolgálait, mellyek - a nélkül hogy ő észrevette volna - legott kővé váltak. Ezt látván a vén asszony, leszállott, és fanyársat faragván magának, varancsos békát fogott, s azt a nyársra huzván, a tűzhöz, a szalonna felé tartá; s midőn a királyfi ezért elakará üzni a banyát, ez a varancsos békát képéhez csapta, hogy a királyfi elszédült, és szolgálai sem segíthetvén, a boszorkány megöle őt, s feldarabolván, besózta és hordóba rakta.

A királyleány búsán várta férjét, de az napok multával sem jött haza, s a szegény királyleány éjjel nappal siratá.

Ezalatt a középső királyfi visszatért a fához, mellybe késeiket döfék, s bátyja kését véresnek találván, utána indult. Midőn a városba érkezett, az megint feketébe volt borítva. Ő is a vén asszonyhoz szállott, s ez kérdésére elbeszélé a másik királyfi egész történetét, s hogy most a város azért van feketébe borítva, mert a királyfi a vadászon elveszett. A középső királyfi mindjárt gondolván, hogy senki sem volt más, mint bátyja, a palotába ment. A királyleány örömeben nyakába borult, mert férjének gondolá őt.

-465-

„Szép királyleány, én férjed nem vagyok - mondá a királyfi - csak férjed öccse.“ De a királyleány nem hitte, mert nem is képzelheté, hogy ember úgy hasonlithasson emberhez, azért egész nap úgy beszélt vele, mint férjével, s este egy ágyba kelle feküdniök. De a királyfi meztelen kardját maga és sógorasszonya közé tevén, mondá:

„Ha hozzám nyulsz, ezen kard tüstént elvágja kezedet.“ A királyleány ezen nagyon busult, de próbát akarván tenni, átveté kendőjét, s ezt a kard tüstént ketté vágta, mire a királyleány sirva fakadván, az egész éjszakát sirásban tölté.

Másnap reggel a királyfi bátyját nyomozni akarván, vadászni indult ugyanazon erdőbe, mellyben az, mint hallá, elveszett, de ott szerencsétlenségére a boszorkánynyal épen úgy járt mint bátyja, s a banya őt is megölte s besózta.

Azonban a legifjabb királyfi is visszajött a fához, mellyben kések voltak, s mind a két bátyját véresen találván, a legöregebbik után indult, s a még mindig feketébe borított városba érkezvén, ő is mindent megtudott a vén asszonytól, bement a palotába, hol a királyleány őt is férjének tartván, vele kellett hálnia, de kardját ő is közikbe tevé, s másnap a királyleány nagy bújára vadászni ment. Elfáradván, ő is tüzet rakott és szalonnát süttött, s a boszorkány neki is leveté a vesszőt, de a királyfi szerencsére megpillantá a sűrűben a hat kővé vált kutyát, s a magáé helyett a vesszővel ezeket üté meg, s mind a hat tüstént felelevenült. A boszorkány mindezt nem látva leszállt, az állatok azonban tüstént megragadák, s kényszeríték, hogy uraikat ismét feltámaszsa. Miután a két királyfi felelevenedett, örömben mind a hárman egymás nyakába borultak, a szolgák pedig a boszorkányt eltépték, ezután mind haza mentek, a királyleány csak most örült még igazán, férjét és sógorait egyszerre visszakapván, s nem félvén többé, hogy kardot tesznek ágyába. A várost az öröm miatt ismét veres posztóba boríták. A legöregebbik királyfi aztán sokáig boldogul élt feleségével, s később ő lett királylyá, két öccse pedig szerencsésen haza tért.

-466-

2.

Hol volt, hol nem volt, még az óperenci tengeren is tulnan volt, volt egyszer egy szegény ember, kinek három fia volt. Egy reggel fölkelvén, megszólítá az apa a legöregebbet: mit álmodtál, fiam? Hát biz én, édes apám - felelt ez - egy terített asztalnál ültem, s annyira jól laktam, hogy ha hasamra ütöttem, az egész faluban lévő vereb fölriadt hangjára. No fiam, - felelt az apa - ha jóllaktál, érd be vele; kenyérünk úgy is szűken van, s ma nem fogsz enni semmit. Ismét kérdi a középsőtül: mit álmodtál, fiam? Hej édes apám! olly sarkantyús csizmát vettem, hogy ha öszveütöttem, hét országra szólt. No jó fiam - felelt ennek is az apa, - csak hogy csizmád van már egyszer életedben, beérheted vele a télen! Kérdi végre a legkisebbet: mit álmodott, de ez vonakodék megmondani. Az apja unszolta, de ez hallgatott. A kérelem után fenyegetés következett, s miután ez is hasztalan volt, ütlegelni kezdé a gyermeket, „Szégyen a futás de hasznos“, a gyermek is követte e jó tanácsot azonnal, és futott; az apja nyomban a suhánggal. Midőn az utczára kirohannak, az ott vonuló országu ton jön a király arany szőrű, gyémánt patkós hat lovon. Megállt s kérdi az apát: miért bántja e gyermeket. Azért felséges király - mert álmát el nem akarja mondani. Ne bántsd, jó ember, szólt a fejedelem; hanem tudod mit? e gyermeket nékem fogod adni, vedd érte ez erszényt, én álmát tudni akarom és viszem magammal. Az apa belé egyezett, s a király tova utazott a gyermekkel. Oda haza elő hivatá a gyermeket, s álmát tudakozá tőle; de a gyermek itt sem vallott semmit. S sem kérelem, sem fenyegetés nem birhatá reá, hogy álmát elbeszélje. A király e nyakasságon fölharaguvék, s szóla böszülten: gaz gyermek, királyodnak engedetlenkedni, tudd meg, annyi, mint halált érdemlenni, halni fogsz, de olyan halállal, hogy időd leend meggondolni mit tesz engedetlenkedni a királynak. Itt poroszlokat szólítottatott be, s parancsolá, hogy egyik vártoronynak falrejtékébe rakják be elevenen. A gyermek nyugodtan hallgatá az ítéletet, csak a király szép leánya sápadozott, ki elmerülve, s titkos örömmel legetteté szemeit, a nyulánk, hó arczú, bogár szemü, s gazdag holló hajfürtözötü gyermekén. A gyermek elvitetett; de a leány föltevé magában, hogy mentője leend a deli gyermeknek, kihez az első pillanattól szerelmi vonzalom köté. A művesek egyikét megvesztegeti tehát, hogy észrevétlenül egy követ szabadon hagyjon, mellyet ki s be lehessen tenni. Ugy lön, s a

-467-

szép leány titkon táplálta kedvesét falrejtékében. Egy nap ezek után történt, hogy mind az utolsó szőrszálig mindenben hasonló hét fehér lovat vezetett a fejedelem udvarára, a kutyafejű tatárok hatalmas fejedelme, olly meghagyással hogy a lovak mindenike esztendővel öregebb a másíknál, s ha ki nem találja, mellyik a legfiatalabb, s mint következnek egymásután, a legöregebbik, a mennyi fűszál országában, annyi tatárral árasztja azt el, őt felnyársalja, s leányát nőül veendi. A király e hirre megütközött; birodalmának bölcseivel tanácskozott, de hasztalan, azért búban és gyászban volt az egész udvar. Búsult a szép király kisasszony is, s nem nyájasan, mint máskor, hanem könyes szemekkel vitte az eledelt kedvesének. Ez látván könyeit, okát kérdezé. A király kisasszony elpanaszolván baját, vigasztalá, s mondá neki, javasolja atyjának, hogy hét edénybe hétféle zabot öntsenek, mellyek mindenike, hét külön évi termés legyen. A lovakat bocsájtassa rá, s idejök szerint, a korább, vagy későbbi évi zabhoz fognak állni, s ekkor jegyezzék meg őket. Ugy lön. A lovakat visszaküldék, korukat kijelelve, s a tatár fejedelem igazolá a megfejtést. De lön ismét, hogy egy pálcza, mind két végén egyenlő vastagságu, érkezett tőle, ismételvén az előbbi fenyegetést, ha ki nem találja: mellyik vége való a törül. A fejedelem búsult ismét, s a leány elpanaszlá bánatukat a fiunak. Ez mondá: ne busuljon fölséges királykisasszoy, hanem mondja atyjának, hogy a pálczának mérje ki tökéletesen közepét, itt kössön reá czernát s azon csüngesse, a nehezebb vége le fog billenni, s ez lesz a törül való. A király ugy cselekedett s visszaküldven a kijelelt végü pálczát, a tatár fejedelem fejcsóválva igazolá a megfejtést. Még egy próbát teszek, mondá ez bosszankodva, a mint látom, velem akar ott mérkőzni valaki, meglátjuk, mellyikünk kezébe marad a szíj vége. És történt nem sokára, hogy egy nyil repült a királyi palota falaiba, melly azt, mint földrengés, alapjáig megingatá. Az ijedelem nagy volt, s még nagyobb lön, midőn a nyil szárnyán látták a tatár fejedelem előbbi fenyegetőzéseit irva, ha azt onnan kihuzatni, s visszalövetni nem lesz képes a király. Ez még inkább busult mint eddig, s álom nem jött szemeire. Felszólította birodalmának hőseit, fel minden szerencse-gyermeket, ki burokban, foggal, vagy ősz hajfürtel született, s fele királyságát, s leányát ígéré annak, ki a tatár fejedelem kívánatát teljesítendi. A leány bús képpel elbeszélte ez uj bajt is a fiunak, s ez tanácsolá, hogy most a rejteknyilást, nehogy megtudják szerelmöket, rakassa be, mintha az soha ki nem járt volna, mintha álmodta volna, hogy ő még él, s ő lesz képes véghez vinni a tettet: bontassa ki a falakat. A leány ugy tett. A fejedelem bámult, s igazán csak álomnak tartá beszédét a fiuról, kit már majd nem felejtett, s pornak hitt a falak között. Azonban a szükség, ha valóság nincs, álomhoz is örömet fordúl, s aggodalma leánya álmát is lehetőnek láttatá. A király kibontatja a falat, s egy deli vitéz lépett onnan ki.

-468-

Nem lesz több aggodalmad királyom, szólt a reménytől lelkesült fiu, jobbjaival kiragadván a nyilat, ugy sujtá Tatárország felé, hogy a fejedelmi palota tetőgombjai is hullottak. Ezt látván a tatár fejedelem, már nemcsak látni, ösmérni is ohajtá azt, ki mindezeket teljesíté. A fiu azonnal ajálkozott elmenni, s tizenkét vitéz kíséretében utnak indult. Azonban a tatár fejedelem bűvösségét próbára teendő, magát semmivel nem különbözteté kíséreitől, sőt fegyver, ruházat s minden készületök a lehetőségig egyenlő volt. A fejedelem pompával fogadta őket, s látván egyenlőségüket, a cselt, mi ez alatt lappang, azonnal gyanítá. Ő, nehogy tudatlanságát elárulja, nem meré kérdezni, mellyik az a bölcs, s hatalmas karu vitéz, s bűvös anyját bizta meg ezt kitudni. E célból éjjelre mindnyájokat egy háló szobába rendelé a bűvös anya; maga pedig a szoba egy rejtekébe elhuzódott. Lenyugodván a jövevények, egyik egész elégülettal megszólalt „hej be jó bora van a fejedelemnek!“ Jó bizon – szólalt fel egy másik, - mert embervér van benne. A bűvös anya megjegyezte, mellyik ágyból jött a hang, s midőn elaludtak, annak egyik hunczutkájából elcsapott, s lassan kilopózott a szobából, s a jelt tudtára adá a fiának. Felkelnek a vendégek, s hősünk azonnal észreveszi a jegyet, s hogy azt kijátsza, mindenikéből elvágatott annyit. Ebédelnek, s a fejedelem nem tudott semmire menni. Más éjjel ismét belopódzott a fejedelem anyja, s egy ismét felszólal: hej be jó kenyere van a tatár fejedelemnek! Jó bizon, szólt egy másik, mert asszonytej van benne, s midőn elaludtak, azon ágyban fekvőnek, honnan a hang jött, bajszából csapott el egy parányit, s tudtára ada a jelt fiának. Ezek már vigyázóbbak lettek egymásra, s észrevevén a jelt, mindnyájan elcsaptak ugyan annyit bajszokból, s más nap a fejedelem ismét semmire sem tudott menni. Harmad estve ismét elrejtetett a vén asszony, s egy felszólalt: hej be szép ember ez a fejedelem! Szép bizon, mert szerelemgyermek, felelt egy másik; s midőn elaludtak, annak sisakja ellenzőjén, honnan a hang jött, egy karczolás tette, s a jelt tudatá fiával. Azonban reggel, mindnyájokét egyenlőn jelelte látta a fejedelem. Végre magán erőt vevén a fejedelem, szólt: látom, nagyobb mester van köztetek nálamnál, hanem annál inkább vágyom őt ismerni; azért jelentse ki magát, hadd lássam őt, s hadd ismerjem az egyetlen embert, ki bölcsebb, hatalmasabb akar lenni nálamnál. Az ifju kiáll, s szól: én bölcsebb, s hatalmasabb nem akartam lenni náladnál, csak azt teljesítettem, mire fölhattál bennünket, s én vagyok az is, kit három éjjelen megjegyztél. Jól van ifju, most igazold szavadat, miként lehet boromban embervér? Hivasd pinczéredet, fejedelem, s majd elmondja ő, szólt a fiu. Ez reszketve megjelen, s elmondja, hogy mikor az említett bort töltögeté, késével ujját megcsapta, s ebből csordult belé. Hát kenyerebben mint van asszonytej? kérdé a fejedelem. Hivasd sütőned és megmondja, szólt az ifju. Ez kérdőre vétetvén, elmondja, miként most szoptatós lévén, meggyült emlőjében a tej, s dagasztás közben megeredt, s belé cseppent. A bűvös anya pedig, mint mikor hirül vitte a fiu mondását, most ujra megvallá hogy a fejedelem csakugyan szerelem gyermeke. A fejedelem nem fojthatta tovább bosszuját, s szólt dühösen s kevély pöffeszkedéssel: én olyan embert, ki vélem mérkőzhet, nem fogok türni; nékem, vagy néki, halni kell. Védld magad ifju! s e szóknál pallosát villogtatva rá rohan. Az ifjut a fejedelem véletlen csuszamlása megmenté, mert mielőtt ez talpra állhatott, átdöfte, s fejét kardján nyujtotta át otthon királyának. Ime a mi történt vélem, az vala álomom, szólt most a győztes ifju, de ki nem mondhattam előre, mert különben nem teljesedett volna. A király átölelte most az ifjut, birodalmának felét s leányát átadá neki, s még talán ma is boldogul élnek, ha meg nem haltak.

-469-

-470-

-471-

Egyszer volt egy fiatal herceg, tán alig 25 esztendő, magos sugár termete hasonló volt a beligeti fenyőkhöz, homloka is bus volt mint a sötét fenyőé, mennydörgő hangja szikrástatta feketé szemeit, öltözete, pánczélya fekete volt, mert a herceg, kit az egész világ röviden Csabor urnak hívott, a nagy király válogatott vitézei között szolgált, s fekete gunyáján kívül más czifrasága nem volt, csak egy aranycsillaga, melyet a német táborba azért ajándékozott Csabor urnak a nagy király, mivel ez életét mentette meg. Nagy hire volt Csabor ur vitézségének, s jó szívének, a szegények iránt nagyon adakozó volt; s sokszor a nagy király dorgálta miért osztogatja olly kimillés nélkül vagyonát, de a papok nem dicsekedhettek a Csabor ur alamizsnájával, mert ezeknek soha semmit sem ajándékozott, misére pedig pénzt nem osztogatott, ezért neheztelt is rája az egész papság, kivált a főpap a nagy király udvarából, de mivel igen szerette Csabor urat a nagy király, ellene nyilván véteni még pap uram sem mert, alattomban mindazonáltal főzte a cserepet. Egy hideg ősszel haza érkezett a nagy király Csabor urral a táborból a király várába egy nagy viz partján, még le sem nyergelték a csődöreket, s már szólítá a nagy király Csabor urat - „Fiu, nyugodj ki az éjjel magadot, s hajnalba midőn pitymallik, siess bizodalmasabb embereiddel tul az alföldi havasokon az öreg Demeterhez Románba, a mint hallom olá uraiméknak barátságom nem fér fogaikra, mert már a törökkel czimborálnak - tudd meg fiu, hány hét ott a világ, s intsed az öreg rokát vigyázna farkára, mert az érseki palást helyett aligha istrángot nem küldök neki“ - Csabor ur örömmel vette a nagy király parancsát, s bucsut vévén Margit asszonytól, barna csődörén repült a fővényes pusztákon ált az Olt mejékére, onnan egy hideg fagyban tört keresztül a havasokon s Jordán Boërnál a király hú emberénél, bészállott, itt hallá az öreg Demeternek álnokságát egész kiterjedésében, és azt is, hogy ez a nagy király főpapjától alattomba ingereltetik a csavara csinálására. Ezeket értvén, utnak eredett Csabor ur, s negyed napra Románba ért, szállást a püspöknél vön, s általa színből szivesen fogadtatott, liba nyelvvel akará a vén kuvasz, Csabor urat ámíttani az idevaló dolgok felől, de bajos volt a nagy király emberét megcsalni. Csabor ur a püspök sok beszédére semmit sem felelt, s ezért azt hívé a püspök hogy Csabor urat elaltatá, de ez annál vigyázobb vala, s egykor észrevevé hogy minden éjjel számos nép gyült a nagy templomba; ő is azért egy éjszakán böeroson öltözve belopodzott oda, s irtozva hallá mint egyeznek a Csukolyok a püspökkel a nagy király ellen, s mint koholnak a török segedelmével pártolást s támadást, csöndesen halgatá mindezeket Csabor ur, s másnap egyyik szolgáját levéllel elküldé a nagy királyhoz, melyben az egész dolgot tisztán elárulta; de a szolgát meglesték a kémek, megtámadták, agyon verték, s a Csabor ur levelét tőle elvévén, azt a püspöknek adták - ki megtudván a levélből azt, hogy Csabor ur minden éjjel a templomba lopózik, még azon éjjel, mikor a sokaság egybegyült, be záratá a nagy czerefa ajtókat, s boszus beszéddel eléadá a népnek, mint lenne közte áruló; erre mindenik halált kiáltott, s kész volt a szent keresztre megeskünni, hogy ők nem azok, ekkor a püspök egy széket tétetett az oltár garádicsára, leült, s rendre megeskette a jelenvalókat, csak egy barna bundás nem mozdult a szentelt víz edénnyé mellől, s ennek szóla a püspök „hát te ki vagy; hogy nem járulsz felém?“ de a fekete bunda nem mozdult, most tudta a püspök a dolgot, s parancsolá: kötöznék meg a barnát, nyomult a sokaság tellyesíteni a parancsolatot, ekkor lehulla a barna bunda, s ott álla Csabor ur, mint a beligeti sötét fenyő zord homlokkal szikrázó szemekkel, jobbja aranyozott nyelvű réz füttykös volt, balja egy széles palloson nyugodott - rezzenve állott a sokaság, mint a vadász, ki midőn nyulat kergetne, hirtelen medvére bukkan - azonban nem sokára rohantak a prédára, s anyi mind az, Csabor ur minekutána mintegy 30at le vert volna, maga is halva czeppent le, vére magasra precskelt az oszlopra, s most is látszik a románi öreg templom bemenetelénél balra, eleget meszelik az olá papok, de még is csak nem fehéren marad. - Megtudá ezt a nagy király, főpapját elzárata, s iszonyu haddal jöve megboszulni a Csukolyokat, kik Csabor urat megölték, seregével férfi gunyában eljöve Margit asszony is, s addig sirt a véres oszlop alatt, mig egy mise után halva emelték fel a kőpadlásról.

-472-

Jegyzés: Mind a kitételek, mind a szöfüzetek a menyibe lehetett az érthetőségért a beszélő pór Csangó előadásához hűn meghagyattak.

-473-

JEGYZETEK.

-474-

(A kezdő számok mindig dalokra vitetnek.)

5, 6. dal egymásnak változata. Illy példát lelünk még a [17](#), [18](#); [22](#), [23](#); [34](#), [35](#); [80](#), [81](#); [142](#), [144](#); [150](#), [151](#); [308](#), [310](#); [313](#), [314](#); [375](#), [376](#). stb. dalokban.

15. dalban a harmad szak három végsora: Könyes bus szivemre stb. érthetlen.

16. dalban a viola olly virágnak mondatik, mely a szeretőket megismerteti -. A jobb ké z nek beadása, ugyanott, bizonyossá tesz (k e z e s kedik) a húségről.

21. dal átkot emleget. E fogalom gyakori népünknel, s rettenetes.

26. A n e f e l e j c s népünknel is e m l é k virág, vagy Kazinczy szerint: e m l é n y .

32. A szerető koporsójára kíván borulni a megholt szeretőnek. Lásd a [326](#). dalt. Ez nagy tisztelet a halott iránt.

37. „Fekete gyászban jár szivem“ sor szerint talán van f e h é r gyász is; mert különben mért

volna megkülönböztetve a gyász? Lásd a [148.](#) dalt.

[45.](#) dal szerint a rozmarin bána tot jelentő virág. Lásd a [117.](#) dalt.

[53.](#) szerint a rózsa, viola, lelkem, egyenlő rangu kifejezései a szeretőnek. A galamb, angyal, csillag, babám stb. számtalan jön elő.

[55.](#) dal emlékezik ama régi szokásról, miszerint vőlegény s menyaszonyoknak padlásra szoktak ágyat vetni.

[59.](#) dalban „a kedves udvarán három szép cédrusfa áll“. A cédrus igen kedves népünk költészetében. Némelyek ebben keleti emléket gyaníthatnak, s ez valószínű, de még valószínűbb, hogy a cédrust a bibliából szerettük meg annyira. Lásd a [126.](#) dalt.

[60.](#) dal végszakában: ki, vagy mi értessék a „pacsirta“ alatt?

[62.](#) dalban: Faháztul való vagyok, ennyit tesz: szegény, alacson születésű vagyok. Én a faháznak illy értelmét is tudom a nép szójárásában: szerető háza. „Hová mégy?“ -, A faházhoz, vagy a „tett helyre“. Mindkettő egyet jelent.

-475-

[64.](#) „Három esztendővel tovább éltem volna“. A három szám temérdekszer jön elő.

[71.](#) dal a pávát szabadó madárnak hirdeti. - A végszak így is daloltatik:

Rab vagy rózsám, rab vagy,
Én meg beteg vagyok;
Ha te kiszabadulsz,
Én meg meggyógyúlok.

[95.](#) végsora: megátkozlak, elhervadsz. - Ime az egyben másban, szendergő mythosok fölfedezése! az átkozott elhervad, mond a beküldő, Kelecsényi ur.

[100.](#) szerint a ciprusfa, mint régieknél, halottat jelentő, a sir tetején hervad.

[130.](#)

A barna magyar fajta.
A szöke uri fajta.

De van egy pár sor, melly a kettőt egybevonva, így módosítja:

Se nem szöke, se nem barna,
Ez az igaz magyar fajta.

[152.](#) dal végszaka különös merész alkotásu, mert a második sorból ki van hagyva két szó; igen, de az egyik kihagyott szó már meg van az előbbi sorban, míg a másik megvan a következőben. Az egész stropha így értessék:

Buzát kötöttem keresztbe,
Nem tudom hány (szem) van ezer (kereszt)-be;
A mennyi szem van ezerbe,
Annyiszor jussak eszedbe.

[153.](#) Leiratom képedet, azaz leföstem. Innen képiró ma is festő.

[167.](#) Hogy a fának sirokra ültetése bevett szokás, ezzel együtt több dal mutatja.

[168.](#) dal illy czim alatt: Házások éneke, a Handbuch der ung. Poesie után adatott, melly azt a Jankovich-gyűjteményből közlé, 1503 ki kézirat szerint.

[170.](#) dalban olly valamit olvasunk, mi talán csak a magyar nép költészetében honos, p. disznóugatást kergettem, nyulfekvést agyon ütöttem stb. Ez népünk humorához tartozik; s mennyiben képtelenségekről (Abszurditáten) emlékezik, képlenségi költészetnek nevezhetnők.

[171-179.](#) szám alatti költemények magyarázata, különösen pedig az ételeké, mint: vajrénye, turbula, netrebula, ableginy, szaladós vakarcs, paszpa stb. Vác és Szombathelyről volna várható, honnan az A. és B. alatti versek érkeztek. Ezekben is előjő a képlenségi költészet, mint a [122.](#) lapon Repczét (folyó) megvadásztam, az erdőt halásztam, tálat szövettem. [120.](#) lapon így szólásforma jó elő; máshá, összehuzva ebből: máshová; miből lett a másuvá is. Nehány vers hiányos; mint volt a kézirat, holott e versek rendszeren négy sorosak. Egy fél sor kimaradt érthetlen volta miatt, a [123.](#) lapon. A kézirat így áll Tar... ordítás. Ezt nem követhetem. - [137.](#) lapon a káposztáról mondatik, hogy „országunkba Kap nevű ur hozta.“

-476-

[183.](#) Bachust emliti; biznyságul, hogy a régi mythologia szinte népünk közé is lehatott.

[208.](#) dal végszakában harmadik sornak ez tétessék be: Számat előre tátom.

[223.](#) dal végén áll: Adjon isten minden jót, Diófából koporsót. A diófára nézve két gyűjtő - Kelecsényi és Szeberényi uu. - tettek megjegyzést egymás tudtán kívül. Első kérde: Vajjon ez-e a magyar mythologiai fa? Második így ír: A diófa több népdalainkban fordul elő; méltán gyaníthatjuk tehát, hogy valamint a németeknek a tölgy, a szlávoknak a hárs, úgy szinte a magyaroknak a diófa volt szentfájok régi mythológiájokban. Eme két vélemény annyival inkább figyelmet érdemel, mert benne olly dolog emlittetik, mellynek igaz volta mintegy magától ajánlkozik. Lásd a [403.](#) dalt s többeket.

[238.](#)

- a fegyver nem fogja,
K a n á s z volt Sobri atyja.

Népünknel több helyütt az a hiedelem él, hogy kanászt nem jár meg a fegyver, még a golyó sem. Ugyane dal egyik kitétele szerint, a zsvány az által, hogy huszárrá lesz istennél bocsánatot nyer büneiért.

[242.](#)

Meg vagyok én búval rakva,
Mint a borízú¹⁰⁾ almafa;
Kettő három terem rajta,
Mégis terítve az alja.

E versben ellenmondás látszik; értelme ez: úgy meg vagyok én búval rakva, mint azon fa, mellyen sok termett, de csak kettő három maradt meg, mert a többi korán lehullott.

[264.](#) Megállj, fakóm... Igen sok helyt van a szegény legény lovának fakó szine.

[270.](#) dal 7. szakában és használtatik eső helyett, debreczeniesen.

[284.](#) dal harmadik szaka hiányosan jött kéziratban is.

[286.](#) Magyarok istenéről nagyon emlékezet. Ezen hagyományos hit megérdemli a tudósok figyelmét.

[320.](#) dal Herkules régi pogány istenre esküszik. L. a [183.](#) dalra tett jegyzést.

[328.](#) Dalban a magyarok asszonya s királynéja dicsően főtetik, mellyet ecset nem utánozhat. Hogy a vallás nálunk szorosabban volt összeforrv a nemzetiséggel, hajdan, mint ma, e költeményből világos. Lásd a [331.](#) [332.](#) számokat is.

[333.](#) Faluditól való.

[337](#)–[39.](#) versezetek ez említett Handbuch szerint közölvék.

[337.](#) 2. szakban köv e t i régi köv e t ő, (vagy inkább köv e t e) h. 7. szakban: s á r a r a n y, régi; weissgelbes Gold, aurum electrum. 9 szakban: Salyog annyi mint r a g y o g .

[339.](#) 23. strophában D e u s ma Deés a Szamos mellett Erdélyben. 34. szak: Kelemfö l d e ; a dunapart, Szent Gellért alatt. C s e k ma már ismeretlen falu neve Budán alul. T e t e m a mai Tétény. C s e k ő n e k vagy cseküvének, régi; e helyett gyü lé n e k. T e t ő n e k vagy tetüvének, régi; e h. (fel) tetszé n e k. 35. szak. É r d a mai Hanzsabék. Lásd a Handbuch I. kötet 14 lapját, s utasítását.

[340.](#) Költemény, Toldy „Magyar költői régiségekről“ című könyvecskéjéből van véve, hol illy címet visel: A császárléány vagy is Szilágyi Mihály és Hajmá s y László historiája. A Jankovics-gyűjteményből. A végszak megmondja mi korból való e költemény. 1571.

[347.](#) dal 3. szakának két végsora hiányzik.

[409](#)–[410](#) dalokhoz irt jegyzetek Pajor István beküldő uréi.

[430.](#) Viola után, moldvai dal.

[337.](#) Oláhországi, Ujfalvi szerint, a többi csangó dal mind Petrás által iratott le és moldvai. Bennök a kimondáshoz legközelebb járó helyesírás szigoruan megtartatott. Néhány szónak ime a magyarázata: p á n t y i k a = pántlika; gyöke pánt vagy Band. G y o s z á r = tavi gyom; gyöke gyosz. Kassai 298. l. B i l a gyöngy = feje r gyöngy. Sok szláv eredetű szó van ma is divatban a székely földön. C z u k o l y o k ; ezek az oláhországi czu kolyok, vagy rendőrök. K á l l a y . Zángor mé szárszék.

A tizennegyedik könyv egyedül azért adatott a népdalokhoz, hogy általa hasonló mondák gyűjtésére fordittassék a hazafi olvasók figyelme.

Jegyzetek.

- 1) Kelecsényi József buzgó gyűjtő ur ajándékából a Kisfaludy-Társaságé.
- 2) E becses gyűjtemény akkor adatván kezembe mikor az egész könyv már szerkesztve volt, ez a l k a l o m m a l nem használtatott.

Szerk.
- 3) Baltavári uradalmi major, hol Sobri szolgált.
- 4) Mankó.
- 5) Ne hig y a mosolygó képnek.
- 6) Kinek nem magyar ruhája,
Idegenül pereg szája.

- 7) Kördal, melyet leányok és legények körbe fonódva és forogva énekelnek, míg közepett felváltva egy legény és leány áll mind addig, míg ezen szavakra: „jövel, csókold, a kit szeretsz” jó a sor, a midőn a középben álló egy kiszemelt leány s illetőleg legényhez közeledik, s azt a kör közepére vonja, megöleli, egy párt fordulván vele, a középben hagyja, maga pedig a nagy körbe megy. Végre, mikor már mindenik volt a kör közepén, az ének végével, e szavakkal: *dob, szerda*, mindenik egyszerre párt választ magának, e amugy igazán megforgatja.
- 8) Füzér-alakban leánykák és legincsek összefogódnak s énekelve keringenek egész körben. Majd szétszakasztják a kört, kifordulnak, s egy csomóba gombolítják magokat, épen úgy, mint a füzértánczban (cotillon); ez pedig olly sebesen történik, hogy midőn e szavakat mondják: *hull a borsó, a gyöngébbek, kivált a legszélsőbbek*, lehulladoznak.
- 9) Az előbbenihez, nótáján kívül, mindenben hasonló játékdal.
- 10) Néhol: sóvári.

TARTALOM.

-478-

Előszó	V-XII.
A, a, a, éljen a nagy csutora	151
Addig élelem világomat	68
Addig kell a vasat verni	179
Adj kezembe egy pohár bort	182
Adjon isten bort, buzát	184
Adjon isten minden jót	186
A fejét hagyta a tudósoknak	249
A fényes csillag is ballag	23
Ah, hol vagy magyarok	307
Ah hol felnőtt vala	422
Ajakid, rózsám, édesek	53
Akarsz víg lenni?	170
A kassai rózsafa	410
A katonának olcsó a vére	351
A kállai utcza ki van festve	54
A kend édes anyja	87
A kinek most kedve nincs	169
A kinek nincs szeretője	84
Akkor veszek el galambom	58
Alig kezdett napom fénye	352
A madár elnyugszik	191
A merre én járok	12
A mig engedte	336
A mit csak látnak a szemek	276
Amoda egy virág	230
Amott megyen egy kis lány	394
A nap kerül	363
Angyalom, édesem	49
A pünkösti rózsá	420
Arany- ezüstért	3
Arra járjunk arra	34
A szerelmes gyászban járjon	92
A szörnyű ég alatt	237
Asszuszlós átalag	173
A táborba jer pajtás	355
A viz másképp jó lenne	160
Az alföldön csikós vagyok	204
Az alföldön halászlegény vagyok én	402
Az egész föld kerekiségén	357
Az ég alatt, a föld színén	103
Az éjjel álmomban	51
Az én galambomnak	46
Az én szeretőmnek	78
Az én babám tornyos nyoszolyája	98
Az én édeszemnek	420
Azért adtam egy petákot	454
Azért szeretem én falu végén	420
Azt a leányt szeretem én	47
Azt gondold édes rózsám	25
Azt gondolom eső esik	28
Állhatatlan most az asszonyi nem	289
Álom, álom, édes álom	94
Álom, álom, édes álom	95

-479-

Ángyom, ángyom, édes ángyom	72
Árva az a leány	92
Árva Csanád Borsod	204
Árva vagyok, árva lettem	38
Árva vagyok, árva, mint	85
Az igaz Messiás már eljött	153
Az ur lelke legyen	5
Egeből szállott dali madár	433
Egek ékessége	299
Egészséggel pajtás	180
Egy ártatlan nézés	12
Egy cseppet se siessünk	230
Egy leány a hegyek között	374
Egyszer egy királyfi	373
Egy szép dologról	326
Egyszer szombat estre	387
Egy vén paraszt egykor	388
Elhajtottam a libát	453
El kell mennem már	89
Elindula szent Péter	171
Elmegyek én a hegy alá	372
Elment az én babám	41
Elmentem én a szőlőbe	81
Elment Gyurka katonának	359
Emlékezzünk régiokról	320
Encze, Bencze, kis medencze	167
Ereszszetek jó révészek	408
Erre gyere rózsám	81
Esik eső szép csendesén	379
Estve van estve van	378
Estve van már a faluba	450
Eszem adta barna szűz	102
E szép szóra, juratus	162
Ez mostani álnok világban	290
Édes anyám meghalok	57
Édes anyám meghalok	56
Édes anyám ne járj sirva	361
Édes anyám rózsafája	355
Édes anyám szült engem	209
Édes dudu, duduskám	9
Édes falum határa	64
Édes kedves galambocskám	86
Én szombaton reggel	433
Éjjel iszom, nem aluszom	182
Életemmel halálommal	39
Éljen, a ki most iszsza ki	179
Én csak szenvedek	20
Én fehér kezkenőt	82
Én istenem, be szép élet	60
Én nekem egy szép gondolat	163
Én vagyok a petri gulyás	217
Én vagyok ám az a kölök	451
Én vagyok egy árva gyerek	280
Én vagyok egy árva gyerek	281
Érdemes nemes czéh	144
Idvez légy kegyelmes sz. László	318
Igyál pajtás, jó a szállás	181
Igyál Petro	158
Igyunk barátim csendesén	174
Igyunk egy pohár bort	177
Imádunk szent ostya	305
Istenadta vize	159
Isten áldja meg a magyart	346
Isten áldjon pajtás	180
Isten átkát nem kívánom	456
Istenem, istenem, vajjon	21
Istenem, istenem be megvertél	359
Isten hozzád édes eszem	186
Isten hozzád Magyarország!	353
Isten hozzád Nógrád	367
Isten jó nap, bíró gazda	371
Itt hagynál-e	35
Itt hagynám én ezt a Muzslát	86

Itthon van-e a kanász	215	
Izent nekem a gavallér	59	
Oh egek, egek!	288	
Oh én édes rózsám	23	
Oh földi Kanaán	208	
Oh gyönyörű tavaszidő	376	
Oh te zsiros Kanaán	207	
Ollyan a szemed járása	449	
Oszlik bomlik a gond	171	
Ó bort iszom	214	
Ugyan miért lennék én szegény	429	
Ugy ég a tűz, ha lobog	212	-482-
Ugy meg vagyok határozva	48	
Uj ház, fényes ház	416	
Ugy jó naprul napra bánat	422	
Bakonyi Jutka, hol valál	391	
Batonyai hármás határ	206	
Bánod gazda, bánod	74	
Bár csak hamar szüret lenne	51	
Be kár, be kár nekem	250	
Berki, Berki, szegény Berki	387	
Beteg az én rózsám	45	
Be szépen ég az a gyertya	450	
Beteg se voltam én	70	
Be van az én szűröm ujja kötve	208	
Bezzeg van Pest vármegyében	50	
Bécs várostól	344	
Biharban, Borsodban	82	
Bodrog partján nevelkedett	66	
Bolondság volt nádhoz bizni	32	
Bor, bor, bor,	170	
Bort iszom én, bort	165	
Bort iszom én nem vizet	165	
Borulni látom az eget	190	
Bucsuznak szavaim	27	
Bucsuzni akarok	41	
Bujj, bujj, zöld ág	415	
Busul a vén gazda	285	
Búra termett idő	381	
Csalárd világ, álnok világ	286	
Csillagos az ég, csillagos	55	
Czifra pohár, veres bor	185	
Debreczeni kerek erdő	216	
Deres a fű, édes lovam	211	
Dinom dánom, sógor	165	
Doktornak jó lenni	249	-483-
Farsangban kell vigadni	109	
Fáj a szívem, megvallom	96	
Fáj, fáj, fáj, fáj,	6	
Fegyvert fogok a hazáért	358	
Fehér László lovat lopott	383	
Fejlik a fekete kecskét	63	
Fekete száru cseresznye	455	
Felfogadtam az egekre	87	
Feljött már a hajnal	22	
Felkel jó hajnalban	273	
Felmenék a hegyre	46	
Felszállott a páva	52	
Forrófalvi zöld erdőben	425	
Fölmegyek a hegyre	387	
Gazdag czángó volt az apám	429	
Gyenge ifjucska kin törli szeméit	419	
Gyere babám a kert mellé	70	
Gyerünk koma a korcsmába	244	
Gyóztünk, gyóztünk	364	
Ha én páva volnék	5	
Ha én rózsza volnék	36	
Ha csak egy lovad van	222	

Ha fölvetem paplanos ágyamat	63
Ha gyönyörűségesen	280
Hajnal, hajnal, hajnal akar lenni	34
Haj lapula, lapula	416
Hallottad-e hírét	399
Halok halálomért	91
Hajtsd ki babám az ökröket	65
Ha meghalok se bánom	292
Ha meguntad rózsám	71
Ha nekem szóltál volna	40
Ha nem voltál jó szerető	78
Ha te tőled rózsám	24
Ha tudtad rózsám	52
Ha valaki vigan él	228
Ha van egy kis házam	282
Három árva sirdogálva	397
Három féle szeretőm volt	395
Három huszas, látod-e	101
Három legény áll az utczán	395
Hej a bőnyi csárda	367
Hej amaz az én rózsám	278
Hej be szépen világít	22
Hej csillagom teremtette	99
Hej huj bazsalik	88
Hej huj Sobri pajtás	197
Hej lóra csikós lóra	221
Hej most élem világom	365
Hej pajtás, be nevetem	224
Hej pajtás igyunk	176
Hej páva, hej páva	5
Hervad a cziprusfa	68
Hervad az a rózsá	31
Hideg szél fú észak felől	189
Hires vitéz az a Sobri	195
Hiven szerettem	13
Hol jártál violám	17
Hol voltál te kis nyulacska	44
Hozz bort korcsmárosné	210
Huss huss, ölbe huss	24
Huszárok, a katonák	363
Jaj be sáros ez az ut	64
Jaj be szegény legény vagyok	47
Jaj be szennyes a kendője	83
Jaj de beteg vagyok	98
Jaj már mi nekünk	335
Járnak én utánam sirva	361
Jertek által, jó révészek	407
Jerünk, menjünk vendégségbe	182
Jó bor terem Esztergamban	166
Jó borunk van, ihatunk	168
Jó ló volt a fakó	380
Jó napot kedvesem	14
Jó napot vitézek	111
Jójetek révészek, jójetek át	406
Juttassa eszedbe	24
Kakas! isten jó napot	405
Kalapom szememre vágom	282
Karácson napjára	312
Karácson van ma	312
Káka tövin költ a rucza	79
Kecskeméti csárdában	199
Kerek az én subám alja	100
Keresztények sirjatok	308
Kezdetben az ur isten	185
Kezembem a csákány	248
Kék eres a szőlőlevel	95
Kérik a szűrömet	90
Kicsin vagyok én	71
Kifordítom, befordítom	214
Ki mit szeret, ha nem szép is	246
Kinek varrod rózsám, azt az inget?	397
Kis csupor nagy csupor	173
Kis csupor nagy csupor	172

Kisérij ki rózsám siromig	104
Kis kacska fördik	415
Kis leány, hol anyád	455
Kivirágzott a diófa	413
Komáromtól zörög az ég	102
Konyhamesterséget	146
Korcsomaház a templomunk	434
Könyörülj, istenem	297
Köszönetem nyujtom	15
Kövessük Máriát	302
Krisztus urunknak	312
Lám megmondtam Angyal Bandi	192
Lám megmondtam bús gilicze	72
Lányok, lányok	428
Legyen úgy mint régen volt	342
Lovam rétbe nyugszik	430
Lóra csikós, lóra	221
Magamban nevetem	225
Magyar sziv váltig hiv	345
Mariskám, Mariskám	69
Már Belgrád a mi várunk	364
Már megmondtam rózsám	48
Már mi nálunk verbuválnak	351
Mátyást mostan választotta	319
Megiszom én a jó bort	166
Megöltek egy legényt	377
Megüzentem az édes anyámnak	38
Meg fogok házasodni	452
Meghalok Csurgóért	90
Meghalok meghalok	91
Meghalok meghalok	401
Meg kell a buzának érni	54
Megkérette anyámat	390
Megkötöm lovamat	81
Megsavanyult már az uj bor	155
Meg vagyok én búval rakva	201
Megváltam én szeretőmtől	99
Megvettem a szeretőmet	62
Melleden termett egy rózsa	69
Menj el édes fecském	88
Menj szeretóm ablakába	73
Menyasszony menyasszony	43
Még három hónapos koromban	175
Mért nem jöttél hozzám	26
Míg a világ világ lesz	90
Míg élek szép lélek	21
Mikor még én kicsin voltam	203
Mikor szürét nyakába	216
Mi légyen a házasság	252
Milliom teringgettét	174
Minapában hogy kimentem	398
Minek sirsz kedvesem?	16
Minden falu édes hazám	80
Mint gerlicze madár	11
Mit busulsz kenyeres	198
Mohács, Mohács régi vérontás helye	333
Mondtam anyám, házasíts meg	56
Mostan hevertemben	247
Most jó szeretőt tartani	55
Most jöttem én Károlybul	223
Most két hete vagy három	102
Most van esztendeje	423
Módi jött be a lányoknál	240
Muzsla alatt egy nagy tó	181
Nagy a világ, végtől végig	214
Nagy madarat láték	434
Nálam kedves és szerelmes	108
Ne higj a legénynek	428
Ne kapj olyan nagyon	360
Nem anyától lettél	67
Nem átkozlak	39
Nem bánom hogy paraszttá	217

Nem dicsérem, hogy szép	450
Nem jöttem volna én ide	93
Nem kell nekem köpenyeg	231
Nem messze van Budapest	97
Nem őrzöm én senki juhát	360
Ne ugorj ott, a hol árok nincsen	78
Nem úgy van most mint volt régen	343
Nem vagyok én oka semminek	77
Nem vagyok én paraszt ember	241
Nincs boldogtalanabb	283
Nincsen annak semmi baja	59
Nincsen e világon ennél	155
Nincsen e világon semmi	239
Nincsen kedvem nincsen	76
Nincsen kedvem nincsen	61
Nincsen szerencsésebb	285
Nincsen széna, nincsen abrak	211
Nincs szebb virág	84
Nosza felejtjük el bajunkat	157
Nosza örüljünk	161
Nyitra partján nevelkedett	66
Nyolczan vannak a mi ludaink	164
Nyugodjál már virágom	304
Panaszimat mondani nem merem	4
Pásztorok! keljünk fel	311
Pázsitos udvaron lakik	282
Pej paripám patkószege de fényes	212
Pej paripám patkó	213
Peringer kertjében	400
Pest mellett van egy kertecske	42
Piros alma, pirosodjál	455
Pirulj rózsá, pirulj	37
Pista szívem, be alhatnám	74
Rongyos a kend háza vége	451
Rongyos csárda, nincs teteje	206
Rózsá, rózsá, piros rózsá	76
Rózsá vagy, rózsá vagy	33
Rózsám kerte alatt mentem	35
Sárga ló, sárga ló, arany patkó rajta	362
Sáros ez az utcza	58
Sem eső nem esik	29
Seregeknek hatalmas szent ura	310
Siessünk, siessünk	311
Sirhat az az édes anya	352
Soha sem vétettem	362
Sok ifju hullott a porba	168
Sokszor kértem én az istent	107
Sokszor vagyok nálad nélkül	68
Somogyvári kis erdőben	194
Szabad péntek, szabad szombat	101
Szakajtottam rózsát fehéret	89
Szopora Margit, hol voltál?	393
Szatmár vármegyének	367
Szegény legény vagyok én	208
Szegény vagyok én	43
Szenyes ingem, szenyes gatyám	212
Szent Gergely doktornak	312
Szerelem, szerelem	427
Szeretem én magát nagyon	53
Szeretlek, szeretlek	424
Szerettelek, nem kellesz már	100
Szerettelek nem tagadom	44
Szépen szól a fülemile	202
Szíraszsz édesz anyám	421
Szomorú az idő	49
Szomorú hirt hoztak nekem	76
Szomorú már nekem	3
Szörnyű nagy romlásra készült	337
Szólótőke venyige	85
Találsz rózsám találsz	30
Teli szívünk örömmel	178

Tiszaháti kis leány	449
Tisza mellett van egy város	75
Tizenhat esztendő voltam	202
Töltsd meg frater poharamat	167
Tudod rózsám mit fogadtál	72
Tudja Bácska, mi a tus	163
Tul a vizen egy kisasszony	424
Tulsó soron a mí házunk	453
Vajjon ki kiabál	222
Vajjon mit irjak rózsámnak	19
Vajjon mit irjak rózsámnak	19
Van Pozsonyba három sárga	396
Van szeretőm kettő, három	55
Vasárnap bort iszom	159
Végig mentem udvarodon	93
Viczeispán perczeptor	243
Vidd el madár vidd el	431
Vigan barátim	152
Világ haszontalanság	235
Virágokbul lesz a koszorú	382
Viz, viz, viz, nincsen olyan viz	183
Voltam én már gazdag is	43
Vőfélköszöntések	113-144
Zápor eső után	29
Mondák 1. 2. 3	457
Jegyzetek	475

-490-

SAJTÓHIBÁK.

-491-

12. dalban 2. sor, m á s helyett olvasd mást.
123. d. 7. sor, k o z z á d h. olv. hozzád.
152. d. 12. sor, A n h. olv. Az.
198. d. végsora némelly példányokban kis virad t i g , olv. kiviradtig.
232. d. 5. sorában, e g é s z s é g e t h. olv. egyességet.
257. d. 7. sorában, a g y o m h. olv. agyon.
326. lapon 339. helyen olvasd 340.
383. dal 3. sorában, u t u n k helyett olv. utnak.

Javítások.

Az eredeti szöveg helyesírásán nem változtattunk.

A nyomdai hibákat javítottuk. Ezek listája:

V általános költészeti' hanem	általános költészeti, hanem
V Kelecsényi József buzgó gyűjtő	Kelecsényi József buzgó gyűjtő
VIII 14 Vieszkáról	14. Vieszkáról
VIII Molnár Adám	Molnár Adám
VIII Kelecsényi József egyvelege	Kelecsényi József egyvelege
VIII 28 Szeberényi Lajos	28. Szeberényi Lajos
IX köztök némelly saját	köztök némelly saját
X 29 db. leg inkább	29 db. leginkább
XII természetesen következik	természetesen következik
XII szaba-is, lehet is	szabad is, lehet is
10 Tudod, én istenem	Tudod, én istenem
13 Senkit más nem kedveltem	Senkit mást nem kedveltem
15 kedves galambodrol	kedves galambodról
80 igaz leszek kozzád,	igaz leszek hozzád,
96 An én rózsám hív szerető.	Az én rózsám hív szerető.
103 Várda város, kies belység,	Várda város, kies helység,

128 Tebénhus-metétet hoztam	Tehénhus-metétet hoztam
128 Á káposztáruul.	A káposztáruul.
143 e szép mulatságra t	e szép mulatságra.
146 197.	179.
158 bort, bor adjatok sat.	bort, bort adjatok sat.
158 a ki nem iszik,	a ki nem iszik.
167 Kis viradtig	Kiviradtig
170 mértékét, sem az értékét.	mértékét, sem az értékét.
186 pecsenyét, egészséget	pecsenyét, egyességet
211 Ne üss agyom	Ne üss agyon
221 „Nem tehetek róla	Nem tehetek róla
261 202.	301.
326 339.	340.
329 Szöröncsét próbálni	szöröncsét próbálni
332 társam! és megbocsáss.	társam! és megbocsáss.“
352 253.	353.
371 ROMAN CZOK ÉS ROKON.	ROMÁN CZOK ÉS ROKON.
374 gazdagnak gazdag kell’.	gazdagnak gazdag kell.’
377 Terjeszd tovább	Terjeszd tovább
380 hosszú utunk porát	hosszu utnak porát
392 Czfírább ám most Pápa!	Czfírább ám most Pápa!“
409 Bujj, bujj bokostul, stb.	Bujj, bujj bokrostul, stb.
429 Szosz-Zászlói	Szosz-tázlói (Sóstázló)
429 A meredek Szosz-Zázlóra	A meredek Szosz-Tázlóra
460 „Ne bánts minket oroszlán... szolgálul.“	„Ne bánts minket oroszlán... szolgálul.’
461 hihuza egy fogat	kihuza egy fogat
462 hogy összeköthessük	hogy összeköthessük
462 „Mert a veres vitéz... lakodalmát“	„Mert a veres vitéz... lakodalmát’
462 „Ime leányom... választ el tőle.	„Ime leányom... választ el tőle.“
465 férjének gondolá őt	férjének gondolá őt
465 „Ha hozzám nyulsz... kezedet.	„Ha hozzám nyulsz... kezedet.“
471 a táborból a király	a táborból a király
477 Budán alul Tetem	Budán alul. Tetem

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK NÉPDALOK ÉS MONDÁK (1. KÖTET);
MAGYAR NÉPKÖLTÉSI GYŰJTEMÉNY ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate

that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may

demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses.

Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.